De heer van Jericho

Edmond Nicolas

bron
Edmond Nicolas, *De heer van Jericho*. Het Spectrum, Utrecht / Brussel 1946

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/nico002heer01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

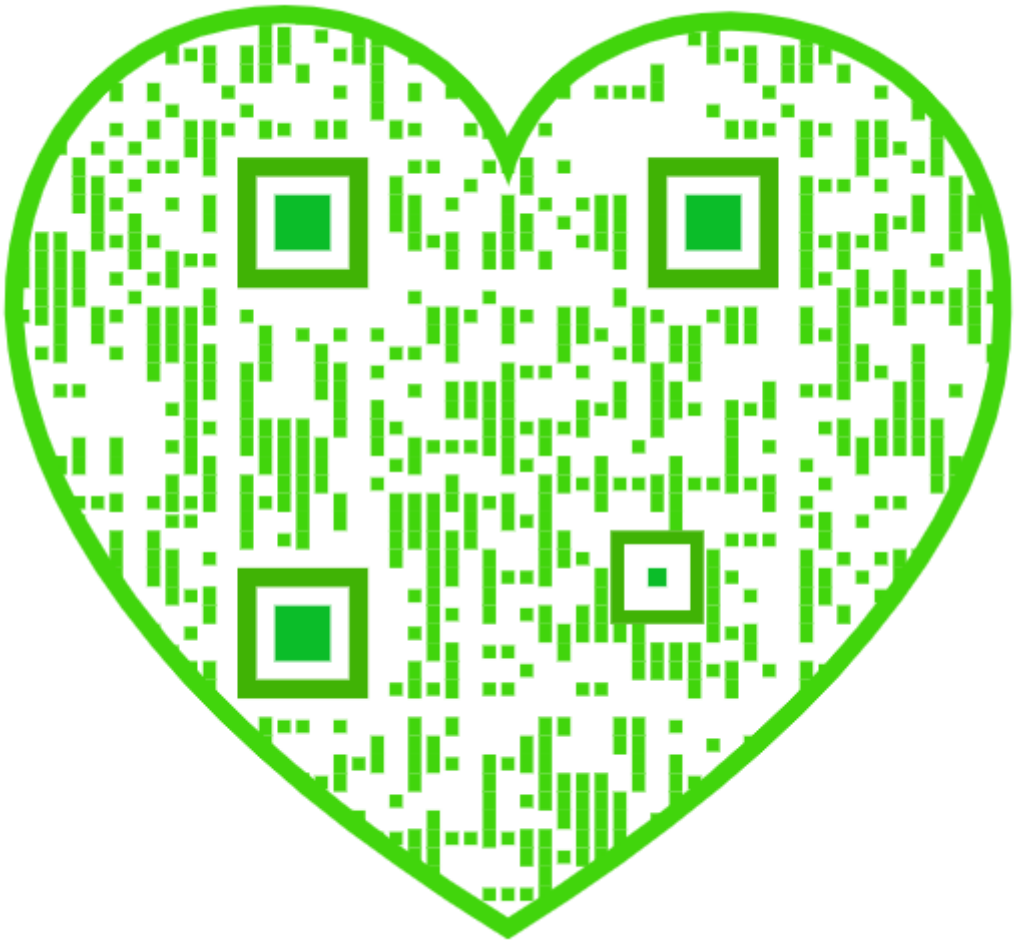

Hoofdstuk I
De heer van Jericho

JERICHO is eigenlijk geen kasteel, zooals Eygenraadt of de Kraaienburg, die in de buurt liggen. Dat weten de boeren uit den omtrek heel goed, maar toch is in hun spraakgebruik Jericho hèt kasteel, en de Heer van Jericho is dè baron.

Het heerenhuis ligt met de bijgebouwen rond een groote binnenplaats, die omsloten is door een hoogen muur. Buiten dien muur ligt de hofstede, waar de halfer van Jericho boert. Huis en hofstee samen zijn omgeven door een smalle gracht, die reeds sedert lang den vreedzamen en beter passenden naam kreeg van vijver. In het streekblaadje adverteerde men bijvoorbeeld des winters, als er ijs was: ‘Groot ijsvermaak op de vijvers van het kasteel Jericho. Entrée een dubbeltje, ten bate van de armen van het dorp’. Dan krioelden duizenden menschen uit den omtrek, en zelfs uit de stad, dooreen op den vijver, en op de brug stond een draaiorgel en een koekenzoopie. De Heer van Jericho kwam af en toe eens kijken, organiseerde wedstrijden voor de jongens en deelde snoepcenten uit aan de beginnelingen, die zoo verkleumd waren, dat ze een kop anijsmelk zeer wel konden gebruiken. En dan schreef de krant weer, dat er een opgewekte stemming was geweest, waartoe de hooge belangstelling van den Heer Baron de Hautetaille niet weinig had bijgedragen.

Des zomers was er festival van de fanfare ‘in het lommerrijke park van het kasteel Jericho’, en de deelnemende muziekgezelschappen defileerden voorbij den Heer van Jericho, die op het hordes, voor

elk vaandel zijn hoed afnemend, luisterde naar het oorverdoovende schallen der marschen op het ombouwde binnenplein. De prijsuitreiking geschiedde eveneens door den baron, die beschermheer was van de fanfare, de schutterij, de liedertafel en dergelijke eerbiedwaardige instellingen. De Heer van Jericho was, in den tijd waarover ik vertel, een man van ruim vijftig jaren, klein en slank, wit van haar en knevel, die als vrijgezel het huis bewoonde met de domestieken.

Zijn zuster was getrouwd in Brussel met den vicomte d'Ouailles, en na den dood van zijn moeder was hij alleen achtergebleven. Er was besloten, dat, tot tijd en wijle hij zou huwen, de linnenmeid der oude barones, Rosalie, het huishouden zou besturen. Dat was een goede twintig jaar geleden en nog steeds was de baron niet getrouwd. En daar hij elken dag een dag ouder werd, nam de kans op een huwelijk dagelijks af.

Het huishouden op Jericho liep geregeld en ordelijk, volgens de instructies van den baron en de degelijke principes van Rosalie.

‘Een huishouden’, zei de baron, ‘is een goede stoel of een aangenaam bed. Men moet het bed in goeden toestand aantreffen, bereid tot het verleenen van steun aan de vermoeide ledematen, wanneer men daar behoefte aan gevoelt. Het is niet noodig dat men altijd in bed ligge, het bed moet even aangenaam en welbereid zijn, wanneer men geen behoefte gevoelt ervan gebruik te maken. En daarom moeten de spijzen bereid zijn, wanneer het uur van den maaltijd gekomen is. Gebruikt men die spijzen, dan is dat een eer voor die ze bereidde. Gebruikt men ze niet, dan hebben ze toch hun rol vervuld. Om acht uur het ontbijt, Rosalie, om elf uur een glaasje sherry met een beschuitje, om één uur het middagmaal. Ik houd niet van middagmalen op het eind van den dag. De hoofdmaaltijd neme men omstreeks den middag, het is een mijlpaal: Eben Haëzer, tot zoover heeft de Heer ons geholpen. Om vier uur een kopje

koffie. Men meent vaak, dat een kopje koffie na den maaltijd voldoende zou zijn. Dit is niet zoo, het bevordert alleen de spijsvertering, maar om vier uur moet men de loomheid verdrijven door een heerlijke kop warme, zwarte en zoete koffie. Om half acht een succulent souper. Een souper moet zijn als de conversatie: desnoods mag het degelijk zijn, maar nimmer vervelend. Met de rest behoeft ge u ternauwernood te bemoeien, goede Rosalie, ik zal de domestieken hunne aanwijzingen geven. En ga thans uw gang. God bescherme u en uwe maagdelijkheid.'

Dit einde was stereotiep voor de toespraken die de baron tot zijn huishoudster hield. En al was die wensch van hemelsche bescherming misschien reeds duizend maal uitgesproken, nog steeds bloosde Rosalie van ergernis en schaamte. Want het was een speelsche herinnering aan een incident, dat lang geleden was voorgevallen.

Op een goeden dag had Rosalie, toen nog een jong ding, aan een vriendin, eveneens dienstbode op het kasteel, verzekerd, dat de jonge baron (zoolang was het geleden!) de freule van Biestenraad gekust had onder den ceder van den Libanon op het slotplein. De vriendin nu geloofde niet aan Rosalie's woorden en deze had, om hare mededeeling te bevestigen, eraan toegevoegd: 'En als ik het je nu verzeker op mijn maagdelijkheid!' En dit had de baron gehoord. Het huishouden verliep dus volgens de instructies van den baron, maar niet minder volgens de principes van Rosalie.

De baron sliep in het groote praalbed in de prinsenkamer, aldus genaamd, omdat, naar men zeide, daar eens een spaansche prins gelogeerd had. 'Ik heb geen bezwaar tegen dat vertrek,' zeide de baron, 'echter moet ik erop staan, dat voortaan geen spaansche noch andere prinsen in het bed liggen. De slaap is de voortreffelijkste eenzaamheid, die de natuur ons acht uren per etmaal schenkt, en deze mag niet verstoord worden, willen lichaam en geest gezond blijven.'

In de groote eetzaal serveerde men middagmaal en

avondeten. Aan de lange tafel, die minstens plaats bood voor twintig personen, dineerde en soupeerde de baron in prinselijke eenzaamheid, bediend door Hannes, die als huisknecht en lakei placht te fungeeren. Het was gebeurd, dat Hannes gereageerd had op de monologen, die de baron aan tafel hield. Dit nu was hem, op straffe van degradatie, door Rosalie verboden, en het gevolg was, dat de lakei zich zoo stipt aan den gegeven regel hield, dat de baron een teeken moest geven, indien hij ten tweeden male een gerecht wilde genieten, wanneer van bestek gewisseld kon worden, of wanneer het vullen van den ledig geworden roemer in de bedoeling van den Heer van Jericho lag.

Het kopje koffie om vier uur genoot de baron in den ruimen gang van het kasteel, bij de voordeur. In den winter brandde dan een vuur in de schouw, in den zomer was het er heerlijk koel en vochtig donker. Steeds werden bij die koffie eenige gebakjes opgediend, die intusschen nimmer werden genoten door den baron. Ze dienden eenvoudig als dessert bij het avondeten van Rosalie en van Hannes. Ze werden in huis gebakken, want sinds vele jaren was er op Jericho een voortreffelijke kok. Op een avond had de baron, toen hij reisde in midden-Frankrijk, zich genoodzaakt gezien te overnachten in een dorpslogement. Tegen zijn verwachting in was de maaltijd, zelfs voor een fransche herberg, buitengewoon goed. Hij zocht den kunstenaar, die de spijzen bereid had, op in de keuken en vond den waard, die kok, garcon, huisknecht en kamermeisje tegelijk was. Toen de baron zijn diepe dankbaarheid had uitgesproken over den maaltijd, antwoordde de waard, dat hij verheugd was, dat eindelijk een gast wist te waardeeren wat hij bereidde. ‘Gewoonlijk,’ voegde hij eraan toe, ‘zijn mijn gasten handelsreizigers en veekooplieden, die meenen dat veel eten goed eten beteekent en die in den waan leven, dat het summum der kookkunst wordt beoefend in Parijs. In Parijs nu heb ik eenige jaren gewerkt,’ vervolgde de waard, ‘maar ik heb

de provincie opgezocht, omdat ik niet dulden kon, dat een of andere patron mijne creaties achterstelde bij een gewrocht volgens den bedorven smaak der eethuisklanten. Ik heb hier een herberg overgenomen en ben zoo gelukkig tijd en gelegenheid te hebben, om op het gebied mijner kunst te experimenteeren en te mediteeren over harmonie en disharmonie der smaken.' Nadat de waard nog een koffie had bereid, die alles overtrof wat de baron tot dan toe gedronken had, zetten de beide mannen zich aan een tafel en dronken tezamen cognac.

'Het zal U bekend zijn, monsieur le Baron,' zei de waard, 'dat de meeste chefs voorstanders zijn van de harmonische kookwijze. Ze stellen het gerecht zóó samen, dat de verschillende ingrediënten versmelten tot een harmonisch geheel. Inderdaad is dat voortreffelijk, maar dat is niet de geheele kookkunst. Het is een verarming van het register der smaken. Ah, monsieur le Baron, hoe schoon is het in een tusschengerecht een onvolledige harmonie of zelfs een disharmonie te leggen, die in het volgende gerecht wordt opgelost tot een volledig accoord. Ik serveer wel eens, wanneer ik begrip vermoed voor mijn opvattingen, pasteitjes van zwezerik, waarvan elke domoor zeggen zoude, dat ze op zich heerlijk zijn. Op zich echter zijn ze onvolmaakt; de werkelijke kenner zegt: Dit is goed, maar er ontbreekt iets aan, dat ik niet kan definieeren. Tusschen de onschuldige sappigheid van den zwezerik en de fluweelen wulpsch-heid der saus mis ik een verbindingsschakel. Bon, in meditatie nuttigt hij het pasteitje en vindt als volgend gerecht een ragout, waarvan wederom zwezerik het hoofdbestanddeel uitmaakt. Wat, zegt de domoor, tweemaal achtereen zwezerik? Kent deze kok niets anders? De kenner daarentegen proeft, en ontdekt, dat hij de oplossing houdt van het probleem dat hem na het pasteitje een kwelling dreigde te worden. De trait-d'union is gevonden, de harmonie volmaakt. Op deze eenvoudige wijze en op tal van minder doorzichtige manieren kan men een maaltijd

tot een symphonisch kunstwerk maken. Ik kan U een maaltijd serveeren in mineur, of desgewenscht een maaltijd bereiden, die begint in de diepste somberheid en eindigt in een zee van licht.'

De waard pauseerde en dronk aan zijn glas. 'Indien monsieur le Baron den tijd zou hebben, kon ik hem morgen een maaltijd voorzetten, die van tintelende vreugde afdaalt in het gehenna en eindigt in een heldere rust.'

De baron onderbrak zijn reis een dag om dien maaltijd te genieten, en in den avond daarna kwam hij met den waard tot accoord, dat deze kok zou worden op Jericho, tegen een salaris, dat een veelvoud was van de opbrengst van de herberg in midden-Frankrijk. En de kok deed zijn best en bevestigde voortdurend den goeden dunk, dien de baron van hem verworven had. Maar hij had zijn kleine ijdelheden: indien gedurende geruimen tijd de baron geen gesprekken voerde met zijn kok over de problemen der kookkunst, vond de baron op een goeden dag een maaltijd opgediend, zooals men in elk goed restaurant zou kunnen bestellen tegen betaling van eenige guldens. Dan daalde de heer van Jericho af in de keuken en betuigde zijn spijt over zijn onachtzaamheid. De verzoening werd dan gevierd met een uitgelezen maal, dat den baron voor de rest van den dag zijn bezigheden deed verwaarloozen. Want die waren velerlei. De morgen vóór het ontbijt was gewijd aan de gesprekken met de dienende geesten van Jericho: met den halfer, met den tuinman, den jachtopziener, den stalknecht en dezen of genen pachter, die den heer een of ander te vragen had.

Deze zakelijke gesprekken vonden dag in dag uit, winter en zomer plaats in de onmiddellijke omgeving van het kasteel. De baron verliet de voordeur en trof daar den stalknecht aan. Met hem sprak hij, langzaam loopende rond de binnenplaats, over de zorgen voor den stal, totdat men den ingang van den stal bereikt had. Vervolgens schreed de baron naar de poort, die leidde naar het erf van den halfer.

Daar wachtte deze en sprak met den baron, terwijl deze zich begaf naar het achterpoortje dat leidde naar de tuinen. Daar werd de halfer afgelost door den tuinman, en door de tuinen liep de baron, òm het huis, naar de brug over den vijver, waar de jachtopziener hem wachtte. Met dezen liep de Heer van Jericho tot het einde van de oprijlaan, waar de koddebeier hem verliet. Dan was het oogenblik gekomen, om de eerste morgenpijp te ontsteken: een meerschuimen pijp, die des avonds tevoren gevuld was met goede Semois. Langzaam, zachtkens rookende, legde hij dan den terugweg af, en wanneer de klok van den toren van Jericho acht uur sloeg, was de morgenwandeling èn de eerste pijp beëindigd. Na het ontbijt kwam de rentmeester zijn verslag doen, en dan maakte de baron afspraken over voorzieningen, die hij eerst nog eens wilde bezichtigen, over den verkoop van hakrijp hout, over nieuwe pachters, die komen wilden, of oude die men moest laten gaan, omdat zij hun hoef en grond te schande maakten. Later dan tien uur werd het nooit met den rentmeester, want op dat uur nam de baron zijn werk in de bibliotheek op en wijdde zich tot twaalf uur daaraan, slechts onderbroken door het glaasje sherry en het beschuitje, dat elken dag een andere belegging vertoonde.

De omwonenden zagen hun heer eerst na den middag. Nadat deze van tafel was opgestaan, zette hij zich neer om een korten tijd te dutten. Maar klokslag half drie begaf hij zich naar zijn slaapkamer en verwisselde zijn grijze jacquet voor een koffiekleurig rijpak, dat een lange, nauwe brock had met souspieds. Laarzen droeg de baron niet, wanneer hij te paard was gezeten. ‘Laarzen zijn goed, wanneer men zich beschermen wil tegen koude of vocht. Laarzen op de jacht: goed. Laarzen wanneer men het broekland wil bezichtigen: goed. Laarzen wanneer men zich naar de boerderij begeeft: goed. Maar laarzen te paard? Waartoe? Men wil er krijgshaftig uitzien, of men heeft misvormde kuiten te verbergen. Of

zelfs, men is bang dat de kostelijke broek te snel versleten zal zijn op het dik der onderbeenen.' Een witte das en handschoenen in de kleur van het pak voltooiden zijn tenue.

Op het oogenblik, dat de baron zich naar boven begaf om zich te verkleeden, leidde de stalknecht, veelal geholpen door een staljongen, den goeden edelen hengst Aboe Bekr naar buiten, een arabier van groote schoonheid, die naar de kenners beweerden, in den verren omtrek zijns gelijke niet vond. Deze werd met veel voorkomendheid opgetuigd, en wanneer twintig vóór drie de baron op het bordes voor het huis verscheen, gaf de opgezadelde Aboe zijn tevredenheid te kennen, door waardig en rustig zijn hoofd op te gooien.

Dan steeg de baron op en driemaal maakte hij stappend de ronde over het voorplein. Onderwijl werd de poort naar de brug geopend, en langzaam stappend verlieten paard en ruiter het kasteel door de oprijlaan. Aan het einde der oprijlaan was een zachte weg, die naar de Hooge Beemden voerde. Op dien weg ging het paard van stap over in een beheerschten draf, maar voordat de Hooge Beemden werden bereikt, werd het tempo weer ingehouden tot een rustig stappen. Een deel der Hooge Beemden echter was geëgaliseerd en men had er velerlei hindernissen gemaakt: hagen en sloten en combinaties daarvan. Op dat stuk der weide galoppeerde de baron eenige malen rond en nam een paar hindernissen. Dit was een koninklijk gezicht. Met een gemak, alsof hij een geestverschijning was, gooide Aboe zijn slanke witte beenen uit en als een heroïsche pluim dreef de lange staart achter paard en ruiter. En volkomen accidenteel namen paard en ruiter de uitgekozen hindernissen, vloeiend en sterk, als een golf van den oceaan. Zonder aarzeling vergrootte Aboe, voor de hindernis gekomen, zijn pas, en het lange lichaam scheerde met den kleinen ruiter over haag of berm die genomen moest worden. Nooit sprong Aboe te hoog of te ver; steeds was zijn krachtsinspanning in volko-

men evenredigheid met de taak die hij te verrichten had. Was de hindernis zwaar, dan leek het, alsof hij ze voldoende haalde; was het een geringe hindernis, dan was de sprong een toonbeeld van verachtenden ernst.

'Het kenmerk van het genie,' zeide de Heer van Jericho, 'is, dat elk der bezigheden met vollen ernst wordt verricht. Een genie verricht zijn taak met den bitteren ernst van het kind, en het lijkt alsof het bestellen van een pantalon even wereldschokkend is als het beschrijven van het laatste oordeel. Op deze wereld,' besloot de baron, 'zijn er weinig genieën, en in onze streken ken ik er maar één, en dat staat in mijn stal.'

Nu en dan echter reed de baron Aboe niet naar zijn oefenweide. Dan nam hij zijn koers dwars door de beemden, sprong over de hekken en greppels, draafde door de nauwe paden tusschen het koren of over de paden door de bosschen. En paard en ruiter kwamen dan bezweet en moe, veel later dan gewoonlijk, naar huis.

Die wilde ritten vonden plaats op den eersten schoonen voorjaarsdag, en soms wanneer het zomerweer was opgefrischt door een weldoenden regen. Er ging geen jaar voorbij, of tijdens een herfststorm zag men paard en ruiter als wilden rossen door het land. Maar één dag van het jaar, hoe het weer ook zijn mocht, werd er gereden en gedraafd van het gewone uur dat de rit begon tot alle licht geweken was uit het firmament, dat was op Sint Cecilia; maar die dag was een gedenkdag voor den baron.

Hoofdstuk II
Aboe Bekr's liefdeleven

HOE de Heer van Jericho eigenaar is geworden van Aboe Bekr heeft hij nooit verteld. Op een goeden dag was hij op reis gegaan, en na eenige maanden kwam hij terug met Aboe, zooals hij van de reis was terug gekomen met Mathurin den kok, of op een anderen keer met een automatische piano, die nu in het 'kleine kabinet' stond. Nooit wist men tevoren te zeggen wanneer de baron op reis zou gaan. Op een dag zette hij, al naar het zomer of winter was, zijn zwart gelakten strooien hoed op of zijn bontmuts, wandelde de oprijlaan uit en kwam na korter of langer tijd terug. De kortste dezer reizen had drie dagen geduurd, de langste zeven jaren. Terwijl hij afwezig was, werden zijn maaltijden geregeld op den juisten tijd bereid, zijn bed was gespreid en werd elken avond door Hannes open gelegd en weer toegemaakt, wanneer den volgenden morgen bleek, dat de baron niet was weergekeerd. Op een goeden dag had de Heer van Jericho, getooid met zijn bontmuts, de oprijlaan van Jericho achter zich gelaten en zes maanden later kwam hij weerom, maar te paard. Nog steeds had hij geen bagage, maar het jacquet dat hij droeg toen hij heenging, was vervangen door een rijpak, de bontmuts had plaats gemaakt voor een flambard. Hij stapte af van het paard, reikte de teugels over aan Baptiste den stalknecht en zeide: 'Ik kom uit Sidi el Barani. Geef dit paard de beste box en uw geheele aandacht. De naam is Aboe Bekr, en de afstamming zeer edel. Zijns gelijke heeft hij niet.'

Daarop had hij in de hal van het huis naar zijn koffie

gevraagd en naar de post, die sinds zes maanden opgestapeld was.

Twee dagen later kwam de paardenhandelaar Bremers naar Jericho en vroeg den nieuwen hengst te zien. Hij had het dier lang en aandachtig bekeken en was er stil van geworden. Pas toen hij met den Heer van Jericho een glas lichten moezel dronk, had hij zijn stem hervonden. 'Ik begrijp het niet,' zeide hij aarzelend. 'Ik begrijp niet, hoe men ooit dit paard heeft willen verkoopen.'

'Ik heb dit paard niet gekocht,' zeide de baron. 'Ik heb het ten geschenke ontvangen. Mij werd de keus gelaten tusschen een jonge donkeroogige maagd en dit paard. En ik heb natuurlijk dit paard gekozen.' De paardenhandelaar vroeg, hoe die jonge donkeroogige maagd er verder had uitgezien. 'Dat weet ik natuurlijk niet,' antwoordde de baron, 'want ze was gesluierd. Haar adem rook intusschen overtuigend naar knoflook, waaruit ik concludeer, dat ze gezond en sterk was. Haar vader echter nam mij eenigszins kwalijk, dat ik het paard koos. Maar dat had hij kunnen voorzien, zulk een paard kan men niet koopen, jonge donkeroogige maagden echter des te meer. Althans in de streken der Arabieren.' Ook vertelde de baron nog, hoe het gekomen was, dat men hem deze keus had gelaten. 'Bezitter van maagd en paard was een woestijnhoofd, die het gebracht had tot parvenu. Hij wilde mijn speeldoos hebben en hood steeds meer. Toen ik wegging speelde de doos van den lieven Augustin.'

Hoe de Heer van Jericho echter met een speeldoos in Sidi el Barani of daaromtrent was beland, is nooit duidelijk geworden; hijzelve zeide dat het zoo eenvoudig was, dat het niet loonde dit te vertellen.

Nu bestond er een afschuwelijke naijver tusschen Jericho en Jerusalem. Hoewel de baronnen de Hautetaille gedurende de jaren der revolutie rustig hadden gewoond op Jericho, waren de gevolgen dezer omwenteling toch duidelijk zichtbaar in de geschie-

denis van hun geslacht. Toen namelijk in 1822 de toenmalige Heer van Jericho stierf, wilde de tweede zoon geen genoegen nemen met een jaargeld, zooals gebruikelijk geweest was door vele geslachten heen, neen, hij wilde scheiding en deeling van den boedel, waarop het nieuwe wetboek hem recht gaf. Hij kreeg de helft van het land en meer dan de helft van de contanten. De oudste kreeg Jericho, omdat het nu eenmaal niet doenlijk was om dit kasteeltje te verdeelen. De jongere zoon echter liet een huis bouwen, nog geen kilometer van Jericho, dat in alle opzichten geheel gelijk was aan zijn ouderlijk huis. Hij liet de meubels namaken en vestigde zich daar. En omdat het nieuwe huis iets hooger lag dan Jericho, noemde hij het Jerusalem, want in den Bijbel staat, dat zeker mensch afdaalde van Jerusalem naar Jericho. De nieuwe heer van Jerusalem echter had weinig genoegen beleefd van zijn bezit. Hij was gehuwd met een ijdele en leeghoofdige vrouw, die, nadat haar man overleden was, het goed verkwistte. Listig kochten de Heeren van Jericho hetland weer terug, maar toen bij den dood der weduwe het huis te koop werd aangeboden, deden zij geen bod. ‘Wij koopen geen namaak,’ gaven ze tot bescheid.

Jerusalem werd echter grif verkocht aan de familie Delsain, die toen sinds korten tijd geadeld was door den nieuwen koning der Nederlanden. Sindsdien zaten op Jerusalem Delsains en sindsdien wilden de Delsains in alle opzichten de gelijken zijn van de baronnen de Hautetaille.

Toen nu Aboe op Jericho gekomen was, kreeg Bremers de opdracht voor Delsain een Arabier te koopen. Bremers had weinig op met baron Delsain en nog minder met diens gade, de meer dan welgedane dochter van den bekenden lakenfabrikant Vandermolen. Bremers traineerde dus met het uitvoeren van de opdracht, net zoolang tot hij een briefje kreeg van Delsain, dat deze een schoone arabische merrie had gekocht. Bremers ging er naar kijken en werd er stil van. ‘Hoeveel hebt ge voor dit

dier betaald?' vroeg hij, toen hij met baron Delsain aan een licht glaasje moezel zat. 'Negenhonderd gulden' zei de baron 'en dat is geen cent te veel, want ze heeft een stamboom.' 'Voor een arabische merrie in haar beste jaren is negenhonderd gulden niet veel,' zei Bremers, die zich de bijgevijlde tanden van Houri herinnerde.

'Ik wil haar gebruiken,' zeide de baron, 'om een stal arabieren te fokken.' En hij gaf Bremers opdracht om te onderhandelen met den Heer van Jericho over een bezoek van Houri aan Aboe, ten einde een goed nageslacht te wekken. Bremers echter voerde die opdracht niet uit, en baron Delsain had al besloten zelve de zaak ter hand te nemen, toen zijn vrouw hem vóór was. Op een warmen dag reed zij op Houri, welk dapper dier met den moed der wanhoop het gewicht harer meesteres torste, maar hardnekkig weigerde één tel te draven of te galoppeeren. Op dezen tocht nu wist de barones het zóó aan te leggen, dat ze den Heer van Jericho ontmoette, toen die van de oefenweide terugkeerde, gezeten op Aboe. Zooals gewoonlijk maakte de Heer van Jericho front om zijn monumentale buurdame te laten passeeren. Hij nam zijn hoed diep af en bleef met ontdekten en gebogen hoofde wachten tot hare welgedaanheid was gepasseerd. Maar de barones hield het paard in en richtte het woord tot den Heer van Jericho. 'Goeden middag, buurman. Is uw paard ook zoo loom dezen warmen zomermiddag?' vroeg zij. 'Mijn paard weigert geheel om den pas te versnellen.' 'Het verstand komt met de jaren,' antwoordde de baron, 'en met dit weer zou het voor uw rijdier niet aan te bevelen zijn om zich zeer in te spannen.' Het was alsof de paarden het gesprek konden volgen. Houri stand met gebogen hoofde, scharrelende met haar hoef in het zand van het pad en schudde nu en dan desolaat het hoofd. Aboe hield daarentegen den nek fier en het hoofd hoog. Maar hij keek met een lodderoog naar het wonderlijke wezen, dat óók Arabier genaamd werd.

De barones echter was een dame, die gewend was recht op haar doel af te gaan, en na 'n korte inleiding kwam ze voor den dag met haar voorstel. ‘Ik geloof, dat het goed zou zijn, buurman, om eens te fokken met onze Houri. Wanneer we haar kruisen met Aboe, dan is er alle kans, dat er iets goeds uit komt.’ ‘Vijftig procent kans, mevrouw,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘vijftig procent met Gods bijzonderen bijstand. Ik weet echter niet zeker, of we kunnen rekenen op dien bijzonderen bijstand.’ De barones liet zich niet afschrikken, maar tenslotte stelde de baron voor, om het tuigpaard van den halfer van Jerusalem te laten dekken door een Oldenburger hengst, die in den stal van Jericho huisde. ‘Misschien krijgen we dan wel een schoone koudbloed,’ besloot de baron, ‘waard om in het nieuwe Belgisch-Brabantsch stamboek te worden opgenomen. En mocht het veulen te smal uitvallen, dan zou het zeker nog te gebruiken zijn als rijpaard voor U.’ ‘Meneer de baron,’ zei de barones verachtelijk glimlachend, ‘U wilt mij toch niet laten rijden op een brouwerspaard?’ ‘Het brouwerspaard zou daar zeker geen bezwaar tegen hebben,’ antwoordde hij. En zoo kwam de verbintenis tusschen Houri en Aboe niet tot stand; er was in den wijden omtrek geen paard, dat door den baron waardig gekeurd werd, om in bloedmenging te treden met Aboe. Maar op een goeden dag, toen de baron terug kwam van zijn middagrit, werd hem een brief overhandigd, die de facteur net had gebracht. Onmiddellijk trad hij naar buiten in den schemer van het binnenplein en riep: ‘Baptiste, Baptiste’. En de stalknecht dook op uit het donker van den stal en riep terug: ‘Hier ben ik, Mijnheer’.

‘Breng dadelijk mijn rijtuig voor met den hackney,’ zeide de baron opgewonden. En toen hij instapte zei hij, terwijl hij zich in de schotsche deken wikkelde: ‘De roem van Aboe is doorgedrongen tot een negorij, die Zuidbroek heet. Ik moet dadelijk naar de stad om met Bremers te aboucheeren.’

Wanneer de Heer van Jericho naar de stad reed, gebruikte hij een heel licht tweepersoonsrijtuigje, met een neerklapbare kap. Ervoor liep een hackney, die elk tuigpaard uit den omtrek kon slaan in snelheid. Dan reed de baron naar de goede herberg 'Het Kruis van Bourgondië', waar hij kon afspannen en waar keuken en kelder voortreffelijk waren.

'Ik begrijp niet,' zei hij eens tot den waard, 'hoe men zijn herberg het "kruis" van Bourgondië kan noemen. Uw kelder verkondigt den roem van dit gewest en kan dus nooit het kruis van Bourgondië zijn. En zeg mij nu niet, dat het Kruis van Bourgondië een heraldisch embleem is, want dit weet ik zeer goed, doch wensch het te ignoreeren. En geef mij nu een flacon uit bak zeven.'

Den avond van den brief, die hem zoo spoedig naar de stad had gedreven, deed hij den paardenhandelaar Bremers ontbieden.

Toen deze kwam, began de baron het gesprek: 'Waarde heer, hebt ge wel eens gehoord van een negorij, die Zuidbroek heet. Het schijnt dat deze gelegen is in het barre noorden, waar ooievaars de rol van zangvogel vervullen en waar het van tijd tot tijd licht wordt.'

Bremers dacht even na. 'Daar is de stal van Eggink,' zeide hij bedachtzaam, en enthousiast ging de baron voort: 'Deze zelfde Eggink heeft den roem hooren verkondigen van onzen Aboe. In zijn stal schijnt een jonge merrie te staan, schoon van bouw, edel van afstamming en voortreffelijk van temperament. Zij heet Scheherazade en wordt ten huwelijk aangeboden aan Aboe Bekr, mijn voortreffelijken hengst'. Langzaam klaarde het roode gezicht van den paardenhandelaar op. 'Ik ken dat paard,' zeide hij. 'Het is een driejarige, die regelrecht uit Tunis is gekomen. Schoon dier, werkelijk schoon!'

'Dus meent ge,' zeide de Heer van Jericho, 'dat ik niet naar Zuidbroek hoef te gaan om Scheherazade te bezichtigen? Kan ik dus, vanuit de verte, het aanbod van dien heer Eggink aannemen?'

Dat dacht de paardenhandelaar wel, ja, hij was er zeker van, dat de baron plezier zou hebben van de relatie. ‘En Aboe zeker ook!’ besloot Bremers met een eerbiedig knipoogje.

‘Dan zal ik morgen schrijven,’ zeide de baron, ‘en laat ons thans den ondertrouw vieren van Aboe, den voortreffelijke!’

De waard kreeg opdracht een groot avondmaal aan te rechten, en de weinige, bedaarde gasten, die in het ‘Kruis’ aanwezig waren, werden uitgenoodigd om aan te zitten. ‘Want dit is een groote dag voor allen die het goed meenen met de wereld der paarden in ons vaderland.’

Tijdens het avondmaal kwam een speelman binnen, die met een viool langs de herbergen der stad trok. ‘Ge komt op tijd,’ riep de Heer van Jericho hem toe, ‘want we vieren het verlovingsfeest van een paar van edelen bloede.’ ‘Ik wensch meneer wel geluk,’ zeide de speelman onzeker en zocht naar het verloofde paar om het zijn hulde te betuigen. ‘Zoek niet langer naar de hoofdpersonen van dit feest,’ zeide de baron, ‘ze konden helaas niet aanwezig zijn. De bruidegom vertoeft in Jericho en de bruid bevindt zich in een negorij, die men Zuidbroek noemt.’ ‘Zuidbroek is geen negorij, meneer,’ zei de speelman ernstig. ‘Ik ben er geboren.’

‘Het syllogisme sluit niet, naar ik meen,’ zeide de baron. ‘Ik zie niet in, waarom gij niet in een negorij geboren zoudt kunnen zijn. Neem intusschen uw viool en speel ons dansmuziek.’ Terwijl de muzikant zijn snaren stemde, gaapte hij verschrikkelijk.

‘Hebt ge hanger, mijn vriend,’ zeide de baron, ‘dan zet U eerst neder om te eten en eet totdat ge de kracht hebt om een onafgebroken stroom van muziek over ons uit te storten, en drinkt totdat gij spelen moet uit de vreugde uws harten.’

De speelman zette zich aan den disch en at een hartigen brok, die hij besproeide met den goeden wijn van het ‘Kruis van Bourgondië’. En toen hij eindelijk verzadigd was, stond hij wankelend

op om zijn viool nogmaals te stemmen. Hij draaide echter een snaar stuk en barstte in tranen uit. ‘Nu zal ik nooit de melodie kunnen spelen, die ik in mij hoorde,’ zeide hij droevig. ‘Het zong en bruischte in mij en ik wist, dat ik nu het lied kon scheppen, dat eeuwig zijn zou.’ Hij zette zich weer neer, nam een roemer, dronk dien leeg en legde zijn hoofd op den disch. Na korten tijd was hij ingeslapen. ‘Dit nu,’ zeide de baron, ‘is een goede muzikant. Wanneer tafelmuziek slecht is, verstoort zij de stemming en belemmert het gesprek. Is zij van edel gehalte, dan is het een schennis onder de tonen der muziek te eten en te drinken en vooral te zwetsen. Daarom is de muziek van dezen speelman de beste tafelmuziek. Hoort!’

Even werden de dischgenooten stil en men hoorde den muzikant in zijn droom zachtjens neuriën, een vreemde, kinderlijke melodie, zoekend naar een rhythme dat nog geboren moest worden.

Onderwijl was een der toevallige gasten, een horlogemaker bij professie, opgestaan om afscheid te nemen. ‘Zoo gaat dit niet,’ zeide de Heer van Jericho. ‘De avond is nog jong, en eindelijk, na vele dagen wachtens, is de bruid voor Aboe gevonden. Gij tafelt met ons en drinkt uw glas, en nu de honger is gestild en de eerste dorst is gelescht, wilt ge heen gaan. Maar zoo gaat dat niet, mijn vriend; nu kunnen we diepzinnige en gedachtenrijke gesprekken houden en zoudt ge nu heengaan, ik zou meenen, dat ge ons gezelschap lager stelt dan de overigens zeer eetbare spijs van den waard.’

‘Het spijt me, dat mijnheer de Baron het aldus opvat,’ zei de klokkenmaker, ‘maar ik heb het zeer druk, en terwijl ik hier zat, schoot mij opeens een oplossing te binnen voor een moeilijkheid, die mij sinds lang verontrust. Zooals ge allen weten zult, wijst het torenuurwerk van de Onze Lieve Vrouwekerk sinds geruimen tijd den juisten tijd niet meer aan, om het nauwkeurig te zeggen, de klok staat stil. En daar ik stads-klokkenmaker ben, rust op mij de

plicht het uurwerk weer op gang te brengen. Dit nu heb ik vele malen geprobeerd, maar zonder resultaat. Thans is echter de verlichting over mij gekomen, en ik wilde onverwijld in den toren mijn werk gaan doen, vóórdat mij de oplossing weer ontschiet.'

'Indien ge even wacht,' zeide de Heer van Jericho, zullen we U allen vergezellen en uw werk bewonderen. Ik had reeds lang het verlangen den Lieve Vrouwetoren te beklimmen, en evenzeer wenschte ik een goeden klokkenmaker aan het werk te zien. En nu kan ik aan beide verlangens voldoen.'

'Dat is een goede gedachte,' zeide een andere gast, en allen juichten ze het plan toe. Alleen één hunner, de beroemdste taartenbakker der stad, maakte bezwaar. 'Verschoon mij,' merkte hij op, 'een tocht naar den top van den Lieve Vrouwetoren is een der verlangens van mijn leven. Maar ga ik mede, dan vrees ik, dat ik morgen niet tijdig zijn zal en misschien zelfs niet bekwaam, om mijn taarten te bakken.' 'Geen nood,' antwoordde de baron, 'ik koop van U alle taarten die ge morgen niet bakt. Ik wil niet, dat dit verlovingsfeest van Aboe doodbloedt als een gestoken varken. Zet U, de avond is jong.'

'Daarmede ga ik accoord,' zeide de taartenbakker, 'alleen zal ik dan de vrouw van den burgemeester moeten verzoeken om één dag later jarig te zijn. Ze heeft me vier taarten besteld: één harde weener, één macmahon, één chipolata en één nougatinetaart, die ze wil opdienen voor degenen die haar komen gelukwenschen. Zou ik nu, na onvoldoenden slaap, mij werpen op deze kunstwerken, de kans zou bestaan, dat ik ze zou verwarren, of misschien een taart voortbrengen, die eveneens door Jansen of Pieterse kon zijn gemaakt. En dat wil ik bij mijn ziel en zaligheid niet.'

'Laten we dus een boodschap zenden aan de burgemeestersche,' stelde Bremers voor, 'dan is de zaak afgedaan.'

'De burgemeestersche kan daartegen geen bezwaar

maken. Ze is op een leeftijd, dat een aanminnige vrouw tracht de vliedende jaren tegen te houden, en uitstel van een verjaardag kan dus alleen maar in haar smaak vallen. Men schrijve een brief en zende die per ijlbode naar het burgemeestershuis,' besloot de Heer van Jericho. 'Dat zou niet voldoende zijn,' zeide de klokkenmaker. 'Niet alleen moet de burgemeestersche gewaarschuwd worden, maar ook al de gasten die ze morgen verwacht op de taarten die niet gebakken zullen worden. Men dient dus alle totebellen en pluimstrijkers, alle mooizitters en oude tangen, alle kwezels en femelaars en alle zwartrokken der stad te waarschuwen.' 'Dat is zeer eenvoudig,' meende de baron, 'haal den omroeper, dan kan die, zonder verwijl, de zaak in orde maken.'

Na korten tijd verscheen de omroeper, moe, slaperig en huiverend in de herberg, maar hij had zijn bekken medegebracht. Nadat hem een oorlam was geschonken, deelde men hem zijn boodschap mede en na korten tijd ging hij op weg, met een flesch rhum om de koude van den nacht te verdrijven.

Naarmate hij vorderde op zijn route sloeg hij het bekken met meer overtuiging en werd zijn boodschap duidelijker. En toen hij dan ook zijn rondgang beëindigde, op de markt, tegenover het huis van den burgemeester, sloeg hij zoo hard en zoo lang op zijn bekken, dat een gedaante verscheen achter de ramen van het burgemeestershuis.

'De Heer van Jericho maakt bekend en doet weten, dat zijn arabische hengst verloofd is met een dame uit het noorden, en daardoor kan meester Kessels morgen geen taarten leveren. De burgemeestersche is daarom morgen niet jarig, zooals algemeen verwacht werd, maar op een anderen tijd. Er zal worden bekend gemaakt wanneer ze weer ouder wordt. Bezoeken kunnen niet worden afgewacht.'

De gedaante voor het raam van het burgemeestershuis was de burgervader zelve, die gekleed in een lang nachthemd, gedekt door een slaapmuts met een kwastje, was opgestaan om te zien waar al dat leven

op de markt vandaan kwam. Hij hoorde de boodschap en wendde zich naar zijn vrouw, die de echtelijke sponde niet verlaten had. ‘Heb je dat gehoord, kindje,’ vroeg hij, en omdat er slechts een vaag brommen als antwoord kwam, herhaalde hij de boodschap.

Opeens zat de burgemeestersche rechtop in bed. En woedend verkondigde ze, dat het tijd werd, dat den baron de toegang tot de stad werd ontzegd, omdat hij steeds weer de rust en de orde verstoorde.

‘Ik vrees,’ zeide de burgemeester voorzichtig, ‘dat ik daartoe de bevoegdheid niet heb. En buitendien zou het op het oogenblik weinig helpen. Als meester Kessels inderdaad aan het feesten is met den Heer van Jericho, dan geloof ik niet, dat hij morgen veel taarten zal bakken. Je kunt dus twee dingen doen: je verjaardag uitstellen, of de taarten bestellen bij een anderen patissier.’

‘Oh, wat een man,’ zeide de burgemeestersche, zonder zich uit te spreken over het mannelijke individu, dat ze eigenlijk bedoelde. ‘Je weet toch, dat alleen Kessels goede taarten bakt, en dat de anderen er niets van kunnen.’ ‘Niet huilen, kindje,’ zei de burgemeester, die vrouwentranen vreesde als den zwarten dood. ‘Niet huilen, maar je gedachten dapper bij elkander houden. Het is toch niet onvoorwaardelijk noodig, dat je elk jaartje een jaar ouder wordt. Indien de Heer van Jericho het door een feest kan bereiken, dat het toenemen van je jaren tijdelijk stil staat, dan zou ik hem daar zeer dankbaar voor zijn. En wanneer hij, door nog een feest, mij elk jaar een jaartje jonger zou maken, dan zou ik hem voordragen voor den Nederlandschen Leeuw. Want de ouderdom...’

Verder kwam de burgemeester niet, want zijn vrouw werd wederom aangetast door een woedeaanval. ‘Ha,’ zei ze, ‘je vindt mete oud, en je zou zelf een jonge kwast willen zijn, om met een ander mooi weer te spelen. Je hebt genoeg van me, maar dit zeg ik je, dat zal ik je betaald zetten, want ik ben pas

vijf en veertig, en je bent nog niet z\'o\'o maar van me af.'

'Vrouwtje, kindje, wees bedaard,' antwoordde de man zachtmoedig. 'Ik weet wel, dat jij mijn jong en bloeiend vrouwtje bent. Ik zou je niet anders willen, juist omdat je nu in je allerbeste jaren bent. Daarom juich ik immers het besluit van den baron zoo toe.' 'Dus je houdt nog een beetje van me?' vroeg de vrouw verteederd. 'Heel veel, kindje,' antwoorde de burgemeester, en hij bewees haar dit. Inmiddels was het gezelschap in de herberg, onkundig van de perikelen waarin de waardige burgervader gestort was, tot het besluit gekomen, dat middernacht een gepast uur was, om het gelag voor korten tijd te onderbreken om de torenklok van de Lieve Vrouwekerk even in orde te gaan maken. Ze namen alle stallantaarns die ze vinden konden en alle lantaarns van de stallende rijtuigen mede om hun weg te verlichten, hoewel de maan helder scheen. De speelman was ontwaakt, had een nieuwe snaar gespannen op zijn viool en liep aan het hoofd van den stoet, terwijl hij lustig streek. Men ging eerst voorbij het huis van den klokkenmaker, om eenig gereedschap en den torensleutel der kerk op te halen. De meester wilde echter den stoet niet voorbij zijn huis laten gaan, zonder allen een glaasje rood met suiker te offreeren, dat zijn vrouw elken zomer in groote hoeveelheden en voortreffelijke kwaliteit bereidde. En terwijl men zoo stilstaande dronk, zeide de klokkenmaker: 'Ik zou het zeer op prijs stellen indien meneer de Baron het uurwerk bezichtigen wilde, waaraan ik jaren heb gewerkt, en dat in mijn werkplaats staat opgesteld. Niet alleen wijst het uren, minuten en secunden zonder fout, maar het geeft eveneens aan, of het dag of nacht is.'

'Stop, mijn vriend,' zeide de baron, 'waartoe moet een klok aanwijzen of het dag of nacht is. Is daar een uurwerk voor noodig?'

'Sta mij toe, meneer de Baron. Gesteld dat ge U te bedde begaaft, en na eenigen tijd geslapen te hebben,

ontwaaktet van den dorst. Indien de klok dan zes uur wees, zoudt ge niet weten of het avond of morgen zou zijn. Daar is nu mijn klok goed voor.' 'In het geheel niet,' zeide de baron. 'Indien ik frisch en uitgeslapen was, zou ik opstaan, al ware het midden in den nacht. Zou mijn hoofd echter zwaar en mijn geest beneveld zijn, dan zoude ik het bed houden, al ware het midden op den dag.'

'Niet alleen dag en nacht geeft mijn uurwerk aan,' zeide de horlogemaker, 'maar ook de schijngestalte der maan wordt vertoond. Voorts wijst mijn klok den dag der week, den datum der maand, het seizoen en den tijd in alle hoofdsteden van Europa aan.'

'Het lijkt mij een schoon uurwerk,' zeide de baron, 'en ik wil het gaarne zien.' 'Buitendien,' vervolgde de klokkenmaker, 'komen op de halve uren een mannetje en een vrouwtje naar buiten, die elkander hartelijk kussen, terwijl op de heele uren man en vrouw elkander afrossen.' En terwijl de horlogemaker het licht trachtte aan te steken in de werkplaats, ontstond hoven een gerucht, dat weldra overging in een stortvloed van booze woorden. De vrouw van den klokkenmaker daalde de trap af, gekleed in nachtgewaad, met de haren in papillotjes en gewapend met een bezem, terwijl ze haar man uitmaakte voor een zatlap, een onverlaat, een deugniet en een losbol, die zijn vrouw en kinderen tot den bedelstaf zou brengen en eindigen zou in het spinhuis. Verschrikt begonnen de mannen den winkel te verlaten. Alleen de Heer van Jericho haastte zich niet. 'Vaarwel vriend,' riep hij den klokkenmaker toe. 'Ik heb uw klok gezien: ze wijst hoe laat het is en uit welken hoek de wind waait. Ge moet echter oppassen, dat ge ze niet te zeer opwindt, en ik zal terug komen om nog eens te kijken op het halve uur. Gode bevolen,' besloot hij en trok de winkeldeur zorgvuldig achter zich dicht.

Onverrichterzake keerden de mannen naar de herberg terug en toen de morgen gloorde, reed de baron in zijn rijtuig naar Jericho.

Hoofdstuk III
De pronkende jonker

ER was een tijd, dertig jaar geleden, dat niet alleen Rosalie, maar ook de geheele streek tusschen Jericho en Biestenraadt sprak over de avances, die de jonge baron van Jericho maakte ten opzichte van Ernestine Schenck van Biestenraadt, erfdochter op het kasteel Biestenraadt. De baron was toen eenentwintig jaar ongeveer, een keurige, slanke jongeman van middelbare grootte, die gesierd was door zachte kastanjebruine bakkebaarden. En Rosalie had heel goed gezien, dat hij Ernestine kuste onder den ceder van den Libanon op het slotplein van Jericho, maar wonderlijk genoeg volgde op dit sensationeele nieuws de verwachte aankondiging van de verloving dier twee niet. De baron en Ernestine kusten elkander niet alleen op Jericho, maar ook op Biestenraadt en overal waar twee verliefde jongemenschen elkander plegen te kussen. Zij kusten elkander zoo vaak en zoo hevig, dat zoowel zijn vader als de oude baron Schenck ongeduldig werden en besloten deze blijkbare neiging te doen uitmonden in een degelijk huwelijk, vastgelegd door notaris, burgemeester en pastoor. Maar wanneer de ouderen hun spruiten min of mee bedekt ondervroegen over hun plannen, dan waren de antwoorden erg onzeker. ‘Je l'aime à la folie,’ zeide de romantische Ernestine in haar beste kostschoolfransch en bloosde zooals door de beste convenances geëischt werd. En haar moeder, in haar dagen een charmante en coquette jonkvrouw, gaf haar goeden raad om den jongen baron te verleiden tot een declaratie. ‘Dat is zoo vulgair, maman,’

antwoordde de dochter, en ze kreeg daarop te hooren, dat het eveneens vulgair is met een jongeman kussen te wisselen onder berkeboschjes, op binnenpaadjes en in donkere hoekjes van het park. ‘Zooals de koetsier en de stalmeid,’ voegde Maman er aan toe. En Ernestine liep met een rood hoofd de kamer uit om op haar meisjeskamer te huilen over de groote zorg en de groote verlangens, die haar hartje verstoorden.

Werd de jonge baron onder handen genomen door zijn kort aangebonden vader, dan was het onderhoud stormachtiger, maar niet minder pijnlijk. ‘Als je je wilt amuseeren,’ zei de vader, ‘dan zoek je daar maar een boerenmeid voor uit, maar niet Ernestine, want de oude Schenck is mijn beste vriend en zijn familie hoort tot de beste van hetland.’ ‘Ik moet bekennen, Papa,’ antwoordde de. zoon, ‘dat mijn wandelingen met Ernestine niet bepaald tot mijn ongenoegen plaats vinden. Maar mij met haar amuseeren, zooals U dat meent, ben ik in het geheel niet van plan.’ ‘Maar wat wil je dan eigenlijk?’ vroeg de oude. ‘Wil je met haar trouwen, of wil je dat niet? De oude Schenck zinspeelt telkens op een idylle, die zich schijnt te ontwikkelen en op een verbintenis tusschen twee gelijkwaardige families, en alles wat ik zeggen kan is: ik help het je hopen.’

‘Papa, de zaak is niet eenvoudig. Ernestine is, zooals ge misschien wel hebt opgemerkt, een bevallige jongedame, welopgevoed en hupsch. Zoo zijn er duizenden. Ze is van zeer goede familie en gefortuneerd. Zoo zijn er honderden. Indien dit alles voldoende ware voor een huwelijk, dan zou ik geen oogenblik aarzelen om met haar te trouwen. Maar het is niet voldoende. Op alle manieren tracht ik te ontdekken of Ernestine meer is dan bevallig, hupsch, welopgevoed, gefortuneerd en hooggeboren. En telkens is er in haar donkere oogen lets, dat daarop schijnt te wijzen. In haar oogen lokt iets, dat als een kostelijk geheim is, een sluimerende kracht, die door een kus gewekt kan worden. Maar tot nu toe

is er niets wakker geworden.'

'Dat is maar onzin,' zei de wijze vader, 'dat komt wel als je getrouwd bent.'

'Weet U dat zeker?' vroeg de twijfelzuchtige zoon. 'Zeker natuurlijk niet,' was het bescheid, 'maar ik meen...'

'Waarde Papa,' zeide de weerbarstige zoon, 'stelt U zich voor, dat we vijftig jaar getrouwd moeten zijn om dan te ontdekken, dat inderdaad Ernestine niets anders is dan bevallig, hupsch en welopgevoed, gefortuneerd en van goede familie...' 'Bevallig en hupsch is ze na vijftig jaar zeker niet meer,' zei de vader, 'maar wanneer je vijftig jaar in je echtgenoote blijft zoeken naar iets, dat je meent dat aanwezig is, dan geloof ik, dat je een benijdenswaardig mensch bent. De meesten onzer zijn er na een paar jaar achtergekomen,. wat onze vrouwen in hun mars droegen.'

'Papa,' verdedigde zich Louis, 'stel je voor, dat je het daags na je huwelijk ontdekt, of stel je voor, dat je ontdekt, dat het geheim der sfinx is, dat de dame een feeks is dan...'

'En wil je dat risico nu verminderen, door Ernestine te kussen op alle plekken der aarde, die daar min of meer voor in aanmerking komen? Ik ben bang, dat de oude Schenck daar wel eenig bezwaar tegen zal maken.'

Tegen den tijd echter, dat de oude Schenck ernstig bezwaar wilde gaan maken, was de verhouding tusschen de beide jongelieden ineens uit. Want Louis, de jonge baron, had zich gecompromitteerd en zelfs belachelijk gemaakt. Op een hofbal had hij zich misdragen, getoond een domme landjonker te zijn, die niet wist dat men zich nooit vergrijpen mag aan de heiligste dingen van een beschaafde maatschappij. In den winter, dat de jonker en Ernestine elkander veel ontmoetten, had Ernestine hem verteld, dat zij zou gaan logeeren bij haar tante de Féridan in Brussel en dat zij, met tante en oom, een hofbal zou bezoeken. En ze had erbij verteld, hoe noodzakelijk zij

het vond, dat ook de jonker van Jericho zich zou laten voorstellen aan het Brusselsche hof, opdat aldus ieder weten zou, dat hij niet de eerste de beste landjonker was, maar een personage dat meetelde in de adellijke wereld. En omdat in die dagen het raadsel van Ernestine den jonker meer dan ooit bezighield, stemde hij toe en hij had geen moeilijkheden om een uitnoodiging te verwerven. Daarna ging er geen gelegenheid dat Ernestine en Louis elkander ontmoetten voorbij, zonder dat de freule sprak over het komende groote gebeuren. ‘Het is jammer,’ zei ze, ‘dat je niet een of ander ambt bekleedt waaraan een uniform verbonden is. Een uniform kleedt zoo goed. Wanneer je oom de Féridan ziet in zijn uniform als consul-generaal van Ecuador, dan is het een heel ander man dan in zijn gewone kleeren, hoewel hij een echte chicard is.’

Daaraan was, naar de beide jongelieden wisten, voorloopig niets te veranderen. De jonker van Jericho zou dus in frak verschijnen, zooals zoovele jongelieden van zijn stand.

Er was zooveel over het hal gesproken, onder vier oogen met Ernestine, thuis en tenslotte met zijn kennissen in Brussel, dat het bal voor den jonker een obsessie begon te worden, hij zag tegen dat bezoek op als tegen een onnoemelijk hoogen berg. En den avond dat het bal zou plaats hebben, was de jonker van Jericho zoo zenuwachtig als nooit te voren. Hij ging vanuit zijn hotel de stad in om te eten en bezocht een goed restaurant, waar hij overvloedig en delicieus dineerde, genietend van menig glas voortreffelijken wijn. En nadat de koffie en een paar glazen cognac waren genoten, was zijn zenuwachtigheid grootendeels verdwenen. Vol goeden moed ging hij op weg naar zijn hotel, om zich te kleeden in zijn fonkelnieuwen rok. Hij was zoo moedig en opgeruimd, dat hij op eenmaal besloot, dien avond Ernestine te vragen zijn vrouw te worden: raadsel of geen raadsel. In de eenzaamheid der betrekkelijk korte wandeling vloeide zijn hart over

van liefde voor de freule en hij wenschte niets inniger, dan haar het heel haar leven naar den zin te maken. ‘Het is inderdaad jammer,’ bedacht hij, ‘dat ik haar nu niet haar zin kan geven, en in uniform verschijnen. Dat zou inderdaad veel beter zijn. Zooals ik nu ga, behoor ik tot een naamlooze en onopvallende horde.’ Maar terwijl hij deze overwegingen uitspon, zag hij een winkel van een verhuurder van theatercostuums. En ziet, in de étalage van dat magazijn zag hij een uniform staan, die van een ongewone pracht was. Zander zich verder nog te bedenken stapte hij binnen, en na korten tijd was hij eigenaar geworden van een witte pantalon, hooge bruine laarzen, een groene tuniek en een prachtigen kolbak met een hanepluim. En op de tuniek schitterden zooveel tressen en brandenburgs, dat deze uniform de kruising scheen te zijn van alle gardeuniformen van geheel Europa en daardoor onmiskenbaar geleek op de galakleedij van een zuid-amerikaanschen generaal. Op de tuniek waren (dat was in den koop inbegrepen) een hoeveelheid fraaie maar fantastische ridderteekenen gespeld, een hoeveelheid goud, zilver en kleuren, als alleen maar een prins van den bloede in ernst zou kunnen dragen, en dan nog alleen maar in een opera-comique. Toen de jonker van Jericho, aldus uitgedost, voor het paleis aankwam, ging er een zacht gejuich op uit de menigte, die zich daar verzameld had om de aankomende gasten te bewonderen: de menigte was gekomen om schittering te zien, de jonker gaf hun schittering in volle mate. De lakeien in de vestibule en in de kleedkamers raakten onder den indruk en werden nog correcter en houtiger dan gewoonlijk. De dienstdoende ordonnans-officieren struikelden over hun sporen van louter verblinding door al die pracht, en toen de jonker van Jericho eindelijk aan de zorgen van den hofmaarschalk werd toevertrouwd, die hem naar den vorst zou brengen, stotterde deze van verlegenheid.

Dat alles verhinderde niet, dat ieder zooveel mogelijk

deed, alsof er met die uniform niets was, dat buiten den gewone gang van zaken lag. De jonker werd voorgesteld aan den vorst. Hij antwoordde volkomen protocollair op de vragen die hem werden gesteld, hij maakte zijn buiging geheel volgens de regelen der kunst, toen het gesprek bleek afgeloopen te zijn. En daarna ging de schoone geüniformeerde er op uit om Ernestine te zoeken en zijn gewichtig besluit tot uitvoering te brengen.

'Terwijl ik naar Ernestine zocht,' vertelde de baron later, véél later, 'kwam ik in een vertrek, waar een buffet was aangericht. Dat was omringd door een gezelschap van engelsche heeren, die een vergoeding zochten voor de vermoeienissen en de gebondenheid van het hoffeest in een koelen dronk. Men begroette mij als een ouden kennis, een vertrouwden krijgsmakker, hoewel ik niet de eer had, hen te kennen. Een hunner, een peer van het koninkrijk echter, stelde zich aan mij voor en trok mij in den kring; het zou lomp zijn geweest hun luchthartige toeschietelijkheid geheel te negeeren en ik stemde erin toe een glas te drinken. Maar toen ik aanstalten maakte om verder te gaan, stoof een jonge lady het vertrek binnen, die zonder eenigen overgang vroeg mij aan haar voor te stellen. Haar glimlach was morgenrood na een stormnacht en haar oogen flonkerden als sterren in den Kerstnacht. Oh, ze was zoo mooi, deze jonge lady, en toen ze mij, na haar dorst gelescht te hebben, haar arm bood, was het mij een geluk haar te mogen geleiden. En als men haar gebabbel aanhoorde, werd het duidelijk, dat in dit leven geen ander doel is, dan gelukkig te zijn en opgeruimd te lachen. Ik wandelde met haar door verschillende zalen, en vergat, onder het geluid van haar stem, die kwetterde als een vogeltje in de zon, al de grootsche voornemens, waarmede ik naar het bal was gegaan. Terwijl we voortliepen vroeg ze me haar te vertellen of het waar was, dat ik geen recht had om die uniform te dragen. Ze vroeg het zonder eenige beschuldiging in haar stem, ze wilde weten

en hoopte dat ik zou zeggen een piraat van den vasten grond, een avonturier te zijn.

'Waarom zou ik geen recht hebben op deze uniform?' antwoordde ik. 'Omdat het niemands livrei is? Ik draag niemands livrei, en indien mij dat behaagt, zal ik mijn eigen generaal en admiraal, mijn eigen hofmaarschalk en chef van het civiele en militaire huis zijn. Ik draag deze uniform, omdat mij dit schikt: ze is de mijne.'

'You little Casanova,' antwoordde ze, en ik was verbaasd. 'Casanova?' vroeg ik verwonderd, omdat ik niet begreep dien naam te hooren uit haar mond. 'U kent de mémoires van Casanova toch?' vroeg ze verwonderd. 'Ik wel,' bekende ik, 'maar het komt me vreemd voor, dat U die zoudt kennen.' 'Het is een prachtig boek,' legde ze uit. 'We lazen het in het geheim in de leskamer, thuis. We stalen het uit de bibliotheek, ik was zestien toen ik het voor het eerst las. En ik heb er van genoten.'

'Maar wat zeiden uw ouders van die lectuur?' meende ik te mogen vragen. 'Die wisten er niets van,' was het antwoord, 'en als ze het geweten hadden, zouden ze veel te correct zijn geweest om de aanwezigheid ervan in onze bibliotheek toe te geven.' Ik vroeg toen verder, wat Casanova eigenlijk te maken had met mij. 'Herinnert U zich niet hoe hij zijn naam verdedigt, hoe hij zijn rechten op zijn naam weet goed te praten. U had kunnen zeggen, dat groen en wit laken en gouddraad het eigendom zijn van ieder die ervoor betaalt, en dan waren die ridderorden, die U draagt, eveneens verklaard. Die hebt ge U natuurlijk ook zelve verleend?' vroeg ze. 'Ze zijn zuiver decoratief bedoeld,' antwoordde ik, 'ze zijn een voltooing van mijn tenue, waarvoor ik niet afhankelijk zijn wil van het misschien min of meer rechtvaardige, maar toch steeds oppervlakkige en subjectieve oordeel van een of ander potentaat of diens knecht.'

'Verleent U die ook wel eens aan anderen?' vroeg

ze. ‘Misschien,’ zeide ik, en ze vroeg mij, of ze niet in aanmerking kon komen voor een zeer fraaie en heel decoratieve orde.

‘Voor U moet ik de orde der Schitterende Schoonheid creëeren,’ antwoordde ik, en ze klapte van genoegen in de handen. En terwijl we verder gingen wilde ze nog weten, waarom ik mij aldus had uitgedost. Ze betreurde het, dat ik het niet gedaan had, om de bezoekers van het bal te bedriegen en te verleiden tot ongehoorde avonturen.

‘Er was een meisje,’ bekende ik aarzelend, ‘dat het diep betreurde dat ik geen uniform had om te dragen op dit bal. Om dat bezwaar op te heffen, heb ik me aldus gekleed.’

‘Een jong meisje,’ vroeg ze schalks, ‘een lief meisje?’

‘Ik vond haar nogal lief,’ bekende ik haar.

‘En nu niet meer?’ vroeg de jonge lady en tot mijn schande moest ik mijzelve bekennen, dat ik dit jonge meisje vergeten had sinds ik haar, Cecily, ontmoet had.

‘U moet mij komen bezoeken,’ antwoordde de Engelsche en maakte zich met een buiging los uit mijn arm, ‘ik heb genoten van ons gesprek.’

Toen voegde zij zich bij haar moeder, maar deze keek zoo onverbiddelijk, dat ik op dat oogenblik geen moed vond, mij te laten voorstellen.’

De jonker van Jericho bleef langer, veellanger in Brussel, dan zijn plan geweest was. Hij werd, vooral bij jongelieden, een bekend man en legde veelvuldige bezoeken af aan zijn nieuwe vriendin, wier broer aan het engelsche gezantschap verbonden was. En toen hij in den zomer naar Jericho terugkeerde, leefde Cecily in zijn hart, en over de idylle met Ernestine werd niet meer gepraat.

Hoofdstuk IV
Mathurin, de kok

OP den dag vóór Sint Cecilia werd telkenjare de kok Mathurin in de bibliotheek ontboden, waar de Heer van Jericho hem instructies gaf in verband met dezen zeer bijzonderen dag.

‘Zooals ge weet, mijn goede Mathurin, is 't morgen Sint Cecilia, en op dien dag stel ik hooger eischen aan uw kunstvaardigheid dan op de andere dagen des jaars. Ik weet echter dat juist gij opgewassen zijt tegen de moeilijkheden van uw stiel en dat niemand beter dan gij aan mijn eischen kan voldoen.’

Mathurin, evenals alle kunstenaars, bezield met een verklaarbare ijdelheid, dankte den Heer van Jericho met eenige ingetogen en waardige woorden voor dit compliment en verklaarde, dat hij vol aandacht was. Met de handen gekruist voor zijn comfortabel buikje, bleef hij stil staan en luisterde.

‘Ge hebt mij,’ vervolgde de baron, ‘toen ik op een van mijn zwerftochten met U in aanraking kwam, getoond, dat ge in staat waart een menu te componeeren, dat begint in een tintelende vreugde, afdaalt in het diepste gehenna en eindigt in een zee van licht. Dat was een kunstwerk, Mathurin, een groot kunstwerk.

Morgen echter is voor mij een groote dag in het jaar, een zeer ingrijpende dag. Ik wil dan een maaltijd genieten, die volkomen past bij de weemoedige herinneringen, die in mij wakker worden. De aard dier herinneringen, doet voor U niet ter zake: het zijn de mijne en zij blijven van mij. Bon.

Er zal dus een maaltijd geserveerd worden in de eetzaal, een maaltijd voor twee personen. Het feit echter, dat de plaats aan mijne rechterzijde ongebruikt blijft, is het treffendste symbool van wat er in mij omgaat.

Nu zoude de domoor meenen, dat ik op zulk een dag geen grooten maaltijd zou willen genieten, dat ik een zilte en aschachtige spijs zou willen nuttigen met een glas schralen, zurigen wijn. Niets zou echter ongepaster zijn. Het verdriet is niet zuur of wrang en het gelijkt in niets op asch en zout. Het verdriet, de herinneringen aan droevige zaken, zijn rijk en groot. Hoe scherp eens ons hart en onzen geest getroffen werden, eens, na langen of korten tijd, komt het oogenblik, dat de geslagen wonde niet meer bloedt, dat ze zich gesloten heeft en een litteeken is geworden. Een litteeken nu, vereelt niet en blijft gevoelig. Ik ken menschen, die als tic hebben aangenomen, over een of ander litteeken te strijken en te wrijven, net zóó hard, dat ze op de grens der pijn zijn. Op de grens der pijn ligt een rijkdom van gevoel, die men in geen ander gebied des levens kan vinden. Die grens is een lokkend gebied voor den droomer en den dichter, en velen koesteren in een soort narcicisme hun leed. Dit narcicisme, evenals elke afwijking van dien aard, ontmant en is dus verwerpelijk. Bon.

Het karakter van het litteeken is immers tweeërlei, zooals het karakter van droeve herinneringen tweeerlei is. In het litteeken gedenkt men de wonde, maar ook het ongeschonden vleesch van voor de verwonding. In de droevige herinnering ligt de ontbering, maar ook de tijd van vóór de ontbering; laat die tijd een periode zijn van verwachtingen. Die rijkdom der gevoelens, waarover ik U sprak, dat tweeledig karakter van de herinnering, daaraan wil ik mij éénmaal per jaar op den dag van Sint Cecilia overgeven. In waardigheid en droefenis wil ik gedenken. Op dien dag, den dag van morgen. Uw maaltijd, Mathurin, zij daarmede in overeen-

stemming: hij weze een druk op het litteeken, een goed gemeten druk, hij weze een nasmaak van het gederfde en bevatte de bitterheid van het derven. Maar vergeet niet, mijn goede en waardige kok, dat slechts het leed der verdoemden zonder uitkomst is, zonder licht in de verte. Aan elke krocht is een einde, en al dwalen wij nog zoo lang in het duister, eens buigt onze gang, en het licht blinkt in de verte. Hebt ge wel eens gezien, hoe het licht aan het einde van een grot helderder, frisscher, nieuwer is dan het schoonste zonnelicht. Het is waard om leed te hebben, wanneer men op dit licht kan hopen.'

De Heer van Jericho zweeg en dronk bedachtzaam zijn kelk Oleroso ledig, terwijl de kok in diep gepeins verzonken bleef.

'Ge kent,' ging de baron voort, 'den inhoud en de variatie mijner kelders. Het is aan U, daaruit een keus te doen, passend bij het menu dat ge denkt te serveeren.'

Weer knikte Mathurin wijs, en zijne kleine oogen staarden in een hoek van het vertrek.

'Ik meen mijnheer den Baron begrepen te hebben,' zei hij. 'Ik meen dat ik zijn gevoelens kan peilen. Ook ik ben een mensch en heb mijn kruis te dragen,' besloot hij met een zekere wijding.

De baron keek hem verwonderd aan. 'Ik ben verbaasd, Mathurin, niet over uwe woorden, maar over mijzelve. Ik heb nooit bedacht, dat in uw leven nog iets anders was, dan de voortreffelijkheid uwer kunst. Ik vrees, mijn goede Mathurin, dat ik een zeer zelfzuchtig mensch ben, die mij het middelpunt der wereld waan.'

'Indien mijnheer de Baron mij eenige vrijmoedige woorden wil toestaan, zal ik gaarne antwoord geven op wat U geliefdet op te merken.'

'Het is U toegestaan, Mathurin,' zeide de baron en schonk zich een nieuw glas sherry in.

'Of mijnheer de Baron zelfzuchtig is en egocentrisch,' zeide de kok rustig, 'dat is een zaak, die zich onttrekt aan de beoordeeling van hen, die het

genoegen hebben hem te dienen. Ik zeg met opzet: het genoegen hebben hem te dienen, omdat dit een waarheid is en geen fraaie zegswijze. Zoolang een meester de Heer blijft, verheven hoven zijn domestieken en bedienden, is het aangenaam en gemakkelijk hem te dienen. Hij veraangenaamt daardoor het leven van zijn ondergeschikten zeer. Hij ontneemt hun vele zorgen. Zij weten wat hun taak is: hun werk te richten op het belang en het welzijn van den meester. Zij behoeven zich niet af te vragen, waartoe ze leven; hun levensstaat is duidelijk: zij dienen, en de Heer is. Hoe meer de Heer op zichzelve staat, hoe aangenamer de dienst is. Naarmate de meester meer afdaalt tot het peil van zijn ondergeschikten, wordt het dienen moeilijker. Gij nu zijt onmiskenbaar de baron, de Heer van Jericho, en niemand hier in dit huis behoeft zich af te vragen wat hij hier is komen doen. Hij is hier gekomen om den Heer van Jericho te dienen. Gij bemoeit U niet met de kleine en groote dagelijksche zorgen van uw personeel, gij laat hen geheel over aan hun welomschreven taak. Daarom vinden ze hier rust, houden zeer veel van U, omdat ge schijnbaar, en voor hun gevoel in werkelijkheid, hun bestaansreden zijt.'

'Ik verwonder mij nog meer,' antwoordde de baron. 'Ik meende, dat men mij hoogachtte en misschien van mij hield, omdat ik hooge loonen betaal, niet te veel werk vraag en met Kerstmis en kermis een goede pourboire geef. Is dit niet zoo?'
'In geenen deele,' antwoordde de kok, 'dat is hier niet zoo en nergens. Op Jerusalem geeft men hoogere loonen dan hier, en de pourboires zijn aanzienlijker. En toch wil men uit den dienst van den baron Delsain gaarne in uw dienst treden. Het is niet prettig om diensten te verrichten aan zijns gelijken tegen betaling. Hier is er geen mensch, niemand uitgezonderd, die zich uw gelijke zoelt. Het zal U misschien ontgaan zijn, dat wij, eenige jaren terug, hier een knecht hebben gehad, die zich communist waande. Hij is hier niet lang geweest, maar in dien

tusschentijd heeft zijn politieke overtuiging een gevoeligen knauw gekregen. Hij zette zich den eersten avond neder in de dienstbodenkamer en begon ons te vertellen, dat alle menschen gelijk van rechten zijn. Mejuffrouw Rosalie...'

'God bescherme haar maagdelijkheid,' interrumpeerde de baron, terwijl hij naar zijn kelk greep.

Bij dezen wensch boog Mathurin eerbiedig het hoofd en ging voort: 'Mejuffrouw Rosalie maakte de fout van de meeste menschen, die het communisme bestrijden willen. Zij argumenteerde en dreigde. Men moet dit nooit doen. Ik glimlachte en zeide: Jongeman, overtuig U van de waarheid uwer woorden zoolang ge hier zijt. Welnu, het einde van het gesprek was, dat ik met den communistischen jongeling wedde, dat hij, indien hij hier langer bleef dan drie maanden, niet meer communist zijn zou.'

'Ik vind het verkeerd, dat in mijn huis gewed wordt,' zeide de baron. 'Ik heb daarvan in Engeland te veel ellende gezien.'

'Het was een bescheiden weddenschap, mijnheer de Baron,' antwoordde Mathurin verontschuldigend, 'het ging om één gulden, en toen de knaap mij dezen gulden vrijwillig kwam brengen na afloop van twee maanden, heb ik dit bedrag besteed om een krultang-comfoor te koopen voor mejuffrouw Rosalie.'

'Wat hebt ge gekocht?' vroeg de baron verwonderd. 'Een spiritusbrander, waarop mejuffrouw Rosalie haar krultang kan verwarmen. Ik had er overwegend bezwaar tegen, dat zij dit deed hoven mijn keukenfornuis, soms terwijl ik het ontbijt van mijnheer den Baron bereidde.'

'Een goed besteede gulden, Mathurin,' zeide de baron en nam een slokje.

'Deze communist nu,' vervolgde de kok, 'heeft den dienst van den baron verlaten. Vrijwillig is hij heengegaan, en zoowel mejuffrouw Rosalie als ik betreurden het, dat een uitstekende kracht ons verliet. Wij wilden echter zijne vocatie niet dwarsboomen.'

De kok zweeg, maar het was een zoo duidelijke effectpauze, dat de baron alleen maar zijn hoofd tot den spreker wendde.

‘Hij is van bier gegaan om werkbroeder te worden bij de Witheeren.’

‘Merkwaardig,’ zeide de baron hoofdschuddend. Mathurin kuchte. ‘Hij is dat echter niet geworden. Hij is onderweg slaags geraakt met een vroegeren partijgenoot en toonde een opmerkelijke hand van slaan. Toen nam hij de wijk naar het vreemdelingen-legioen.’

‘Daarover heb ik ook ooit gedacht,’ merkte de baron op. En na een korte pauze liet hij er, als in gedachten op volgen: ‘Op een vooravond van Sint Cecilia, nu achttien jaar geleden.’

Mathurin maakte een buiging en ging op zachte voeten naar de deur.

Hoofdstuk V
Onder den druk der schande

HET schandaal van den gecostumeerden jonker van Jericho op het hofbal werd als volgt bekend in diens ouderlijke huis. Een gedienstige geest stuurde den ouden baron een krantenknipsel, dat met veel gloed verhaalde van den dommen landjonker, die het hof te schande had gemaakt, door in een operettecostuum te verschijnen op een bal. Daar er geen namen genoemd werden in het stukje, amuseerde het den ouden baron niet weinig. ‘Moet je lezen,’ zei hij tot zijn vrouw, ‘dat is een uitstekende farce, en ik kan me niet voorstellen, dat het geen grap is geweest van dien gentilhomme-campagnard.’

‘Een ten zeerste misplaatste grap,’ zeide de barones, na het gelezen te hebben. Ze nam haar réticule van de ontbijttafel en trok zich terug in haar boudoir. De baron liet het knipsel lezen aan den rentmeester en aan den houtvester, en toen hij tegen twaalven een glaasje ging drinken in het cafétje van Mieke Bams, liet hij 't lezen aan den brouwer en aan den onderwijzer, die daar hun aperitief dronken.

‘Wat mij betreft,’ zeide de brouwer, ‘is dat niets bijzonders. Ik vind zulk een heele hofhouding een groote comedie, een gecostumeerd hal dat ons burgers een aardigen cent kost, zonder dat men er iets aan heeft.’ En toen hij zijn tournée ging maken bij zijn klanten, vertelde hij dit incident mèt zijn eigen commentaar aan ieder die het hooren wilde. En hoe sober de brouwer het ook vertelde in den morgen toen zijn rondgang een aanvang nam, tegen den middag waren er zeer veel détails bij gekomen en

tegen den avond was het een heel epos geworden, dat de gemoederen van allen intens bezig hield.

Toen drie dagen later de oude baron een bezoek bracht aan zijn vriend Schenck op Biestenraadt, ging het krantenknipsel mede, en hoezeer de gastheer zijn best deed om niet te praten over het hofbal, de Hautetaille moest en zou het krantenknipsel voorlezen. En inplaats van een daverend gelach dat hij verwacht had, kreeg hij slechts een verbaasd gezicht te zien van den ouden Schenck.

'Mon cher,' zeide de gastheer, nadat de stilte pijnlijk was geworden, 'je bent het dus eens met zulk een daad?'

'Wie zegt dat?' vroeg de baron van Jericho. 'Ik heb alleen gezegd, dat het een verdienstelijke grap is, al zou ik ze nooit ofte nimmer willen uithalen.'

'Dan ben jij toch de allerlaatste om er over te spreken, dacht ik zoo,' zei Schenck streng.

'Ik zou niet weten waarom,' antwoordde de Hautetaille.

'Dus je weet niet wie die gentilhomme-campagnard was?'

En toen daagde een gruwelijke verdenking in het brein van den ouden baron van Jericho. Hij werd donkerrood en schreeuwde: 'Wou je zeggen dat mijn zoon...' De ander knikte plechtig.

'Ah, ce salaud!' brulde de baron van Jericho, 'die nietsnut, om onzen goeden naam zoo te compromitteeren. Laat dat charogne terugkomen, dan zal ik hem zijn botten breken. Zulk een afschuwelijke onverlaat...' Opeens drong het tot hem door, dat hij niet alleen was. 'Ik vraag je excuus, Schenck,' zeide hij, 'maar ik liet me meeslepen. Daar geef je een jongen een uitstekende opvoeding, je brengt hem vanaf zijn prille jeugd bij, dat de noblesse oblige, en den eersten keer den besten dat je hem uit je oogen laat, sleurt hij je naam door het slijk. Oh, dat is verschrikkelijk, dat is... Enfin, de woorden ontbreken me.'

Toen begon de oude Schenck den vertoornden

vader te kalmeeren. ‘Laten we aannemen,’ redeneerde hij, ‘dat het een onbezonnenheid was van je zoon, een speelsche inval, dan geef ik toe, dat de grap eenigszins misplaatst was, maar we moeten toch bedenken, dat hij niets oneervols heeft gedaan, niets dat in strijd is met... enfin, met de goddelijke en de menschelijke wetten.’

‘Mijn waarde vriend,’ antwoordde de Hautetaille ontroerd, ‘ik dank je voor je goede woorden. Ik stel het buitengewoon op prijs, dat je mij in dit uur de bittere pil wilt vergulden. Ik dank je daarvoor, ik weet dat je mijn vriend bent, maar...’

Voordat de vertoornde vader een nieuwe tirade kon beginnen, waarin hij het toekomstig lot van zijn ontaarde zoon donker afschilderde, zette Schenck weer een nieuwe pleitrede op.

‘Tenslotte,’ zei hij, ‘was het maar het hof in Brussel. Wat is het hof in Brussel? Als hij het in Engeland gedaan had, of zelfs in Den Haag. Maar Brussel? We weten tach allemaal hoe dat hof tot stand kwam, hoe daar geleurd is met die kroon. Het is natuurlijk allemaal heel goed om te spreken van een hofschandaal, maar daar moeten ze in Brussel tach niet mee beginnen.’

De eene pleitrede na de andere werd afgestoken en de eene flesch na de andere geopend. En toen tenslotte, diep in den nacht, de baron van Jericho naar huis reed, was hij diep en vastelijk overtuigd, dat zijn zoon niets verkeerds gedaan had en in geenen deele te kart was geschoten in den eerbied, die hij verschuldigd was aan een lange rij voorvaderen.

Den volgenden morgen echter, zag de baron het minder rooskleurig. De woorden van Schenck waren uitgewerkt, terwijl de nawerking der vele dronken nog duidelijk te voelen was. Weer kwam aan de ontbijttafel het krantenknipsel te voorschijn en weer werd de barones verzocht het te lezen. Deze achtte dat overbodig, omdat ze den inhoud kende en de grap afkeurde.

‘Ik begrijp niet, wat dat ermee te maken heeft. Wat

heb ik te maken met dit geval?'

Plechtig stond de baron op, kwam naar de barones toe, schudde zijn beide vuisten voor haar oogen en brulde: 'Die idioot was jouw zoon. Begrijp je het nu. En het is jullie gekkemans bloed dat spreekt. Jullie zijn allemaal gek: je vader was gek, je broer was gek, je zuster was gek, jij bent het gekste van allemaal. En het is jouw zoon, die zooiets gedaan heeft. Daar, nu weet je het.'

Toen vond de barones het tijd worden om haar familie in bescherming te nemen. Het was niet de eerste keer dat ze dit deed, want deze beschuldiging daagde op bij elken huiselijken twist. Maar de verdediging was een beetje moeilijk. Inderdaad was de broer der barones, graaf von Buxholm, niet heelemaal normaal. Dat hij te paard het officierscasino binnenreed is iets, dat meer cavaleristen vóór hem hebben gedaan, en dus te verontschuldigen; maar dat hij in den winter onder het ijs ging zwemmen in een zwembroek met bontvoering, is natuurlijk iets vreemder. De verdedigingstactiek die de barones dan ook bij zulke gelegenheden volgde was de aanval: zij somde alle dwaasheden van de Hautetailles die zij ooit gehoord had op en trachtte aldus den baron te slaan met zijn eigen wapen.

'Het is al goed,' brulde de baron dan tenslotte, 'dan ben jij met een gek getrouwd. Hoe ben je daarbij gekomen?' Dat was altijd de laatste redoute, want kart daarop volgde de vrede.

'Omdat ik van je hield, lieve Amadé,' zei de barones dan en trok een verlegen gezichtje. Verteederd draaide haar man dan aan zijn knevel en maakte zijn excuses over zijn onbezonnen woorden, beloofde beterschap, vroeg waarmede hij zijn vrouw een genoegen kon doen en werd tenslotte volledig geabsolveerd met een kleine penitentie.

De baron besloot, na deze emotie, het schrijven van een reprimande aan zijn zoon uit te stellen tot na zijn middagslaapje. Maar in den namiddag vond hij het nuttig er nog eens grondig over na te denken; in

den avond wilde hij erover slapen en de volgende dag bracht nieuwe motieven van uitstel.

Tegenover den brouwer hield hij vol, dat het incident een grap was, zij het een te gekruide grap, want hij achtte zich verplicht tegenover dien esprit fort, dien revolutionnair, dien sans-culotte, zooals de geijkte term luidde, het koningschap, met wat eraan vast zat, door dik en dun te verdedigen. Tegenover zijn vriend Schenck deed hij, alsof hij zijn zoon een fulminanten brief had geschreven, een vaderlijken banbrief, die het jongmensch voor goed van dergelijke kunsten zou genezen.

De brief werd niet geschreven, en over het geval werd op Jericho niet meer gesproken. Na hun twist hadden de baron en de barones stilzwijgend besloten deze zaak in den doofpot te stoppen. En aangezien Louis afwezig bleef en weinig van zich liet hooren, was er geen klemmende reden om het gedrag van den zoon aan een ernstige bespreking te onderwerpen. Zijn verblijf in Brussel kostte geld, veel geld. Maar geld had op Jericho nooit een groote rol gespeeld: de barons de Hautetaille waren rijk en in den loop der eeuwen steeds rijker geworden. Wanneer de geldbedragen die de jonker vroeg een beetje te groot werden, dan kreeg hij ze vergezeld van een eigenhandigen brief van den baron, waarin deze op zuinigheid aandrong en mededeelde, dat hij zijn vrouw niet durfde in te lichten over de zending van het ingesloten bedrag. En inderdaad deelde hij zijn vrouw categorisch mede, dat hij geen cent zou zenden, om den jongen maat en regel te leeren. De barones echter, die dit natuurlijk uit opvoedkundige overwegingen moest goedkeuren, werd bezorgd over mogelijk gebrek dat haar jongen lijden moest en deed haar spruit, heel in het geheim, een ondersteuning toekomen uit haar particuliere vermogen, dat ze zelve met jaloersche geheimzinnigheid beheerde. En zoo kon de jonker dan inderdaad eenigen tijd beterschap toonen, door geen geld te vragen, hetgeen niet moeilijk was, daar hij het gevraagde

dubbel had ontvangen.

Het leven van den jonker in Brussel kostte inderdaad véél geld. Hij woonde in een hotel, waar hij een suite had gehuurd. Zijn garderobe was vernieuwd, omdat hij met zijn provinciale kleeren niet wilde afsteken bij de uitstekend gekleede vrienden van de Right Honourable Cecily Hunter. Hij had een rijpaard gekocht, waarmede hij uitreed op het uur dat hij meende zijn leidende ster te treffen. In de opera had hij een loge, zoo vaak hij meende, dat hij Cecily een plaats kon aanbieden na een of ander diner dat ze beiden bijwoonden. In den hofstoet van zijn nieuwe vriendin wilde hij niet alleen meetellen, maar hij wenschte de eerste onder zijns gelijken te zijn, want voor hem waren de goede gunsten van de jonge lady het zout van het dagelijksch brood.

Door niets liet hij zich storen in zijn hoofdtaak: het hart en de hand van de Engelsche te veroveren. Jericho lag op een andere planeet, en slechts wanneer zijn buidel plat werd, dacht hij eraan, althans uiterlijk zijn ouders teekenen van aanhankelijkheid te geven. In werkelijkheid bestonden zij ternauwernood voor hem. Hij deelde zijn dag in naar de tijden, dat hij Cecily ontmoeten kon, en zijn kalender werd onderscheiden in goede en slechte dagen, al naar hij door haar gunst werd onderscheiden of behandeld werd als een der vele aanbidders. Zijn medeminnaars haatte hij, omdat ze zijn gang naar het geluk remden. Hij vreesde hen niet, was niet jaloersch, omdat het geen oogenblik bij hem opkwam, dat Cecily een ander den voorkeur zou geven. Hij was er zeker van, vroeg of laat uitverkoren te worden, en wat al die jongelieden, die om zijn beminde draaiden, konden, was het geluk van hem en van Cecily vertragen. Zeker, Cecily zou zich kunrien vergissen, zou, onder den indruk van een oogenblik, haar gunsten kunnen schenken aan een ander.

En om dat te voorkomen, zorgde hij ervoor het centrum van haar gezichtsveld niet te verlaten. Van den anderen kant durfde hij zich niet uit te

spreken tegenover haar. Hij beperkte zich tot min of meer duidelijke toespelingen, tot soms gezochte complimenten, tot opvallende attenties, maar haar hand te vragen stelde hij uit van dag tot dag, omdat hij vreesde, dat zij niet klaar zien zou, dat hij, Louis de Hautetaille en geen ander, bestemd was om haar gelukkig te maken.

En toen kreeg hij op een dag bezoek van een jongmensch, dat hij slechts oppervlakkig kende, een vicomte Victor d'Ouailles. Die had zijn bezoek plechtig aangekondigd en prompt op de minuut stapte de burggraaf binnen. Het duurde lang voordat duidelijk werd, wat het doel van het bezoek was. d'Ouailles zat, gekleed in een zeer correct visite-costuum, op het puntje van een crapaud, gesticuleerde met zijn handschoenen en liefkoosde van tijd tot tijd zijn fraaie snor. En eindelijk, toen het gesprek volkomen was vastgeloopen, na een lange en pijnlijke pauze, zeide de bezoeker, op een toon alsof hij nu zou vragen om een leening van duizend francs: ‘Maar laat ik ter zake komen,’ en zweeg weer. ‘Ik ben één oor,’ antwoordde de ander en leunde lichtelijk voorover als om goed te luisteren. Ondertusschen dacht hij ingespannen na, wat deze d'Ouailles van hem zou willen.

‘Ik kende hem slechts oppervlakkig; hij was van goede familie en gefortuneerd,’ vertelde de Heer van Jericho later, ‘maar zijn hoofd beviel mij in het geheel niet. Het heeft volkomen het model van een tabakspot, maar zoude men het schedelkapje van dezen Victor oplichten, ik vrees, dat men noch hersens, noch goede tabak zou vinden; misschien een paar verschrompelde rolletjes pruimtabak zooals koetsiers gebruiken. Bovendien lilden zijn wangen als een aspic terwijl hij praatte, en zijn snor was te zijig om fatsoenlijk te zijn. Zulk een snor kan men niet dragen, wanneer men althans geen souteneur is. Welnu, dat type overviel mij met de mededeeling, dat het mijne zuster Geneviève behaagd had hem haar hart en hand te schenken, en hij kwam dus

eigenlijk broederlijke betrekkingen aanknoopen. Bon. Ik wist dat mijne zuster een gans is, zij het een zeer charmante en sentimenteele gans. Ik wist eveneens, dat mijn papa haar min of meer beschouwde als een lastpost; mijn waarde vader had in het geheel geen verstand van vrouwen en had meer dan genoeg te stellen met mijne moeder, die hem volkomen beheerschte. Met mijne zuster wist hij geen raad, en de kunsten van haar bakvischjaren hadden hem meerdere malen in verlegenheid gebracht. Hij gaf haar alles toe in de hoop, dat ze zou zwijgen en hem met vrede laten. Toen dus die d'Ouailles haar hand was komen vragen, had hij natuurlijk volgaarne ja gezegd, na zich overtuigd te hebben dat de pretendent niet in de goot geboren was, geen congenitale idioot was en niet op handen en voeten liep. Bon. Ik zat dus met mijn visite. Wat zegt men in zulk een geval?'

De toenmalige jonker van Jericho had zich voortreffelijk eruit gered. 'Ik neem uw mededeeling in ontvangst,' had hij tot zijn nieuwen zwager gezegd, 'en ik neem aan, dat ge U terdege doordrongen hebt van den ernst der situatie.' Eenigszins onthutst had de bezoeker hem aangekeken. 'Ge hebt,' ging de jonker voort, 'het hart van een jonge vrouw veroverd, en afgezien van het feit, dat deze jonge vrouw mijne zuster is, vind ik dergelijke gebeurtenissen zeer opmerkelijk. In het algemeen geeft men zich geen rekenschap van het feit, dat men zich door zulk een verovering obligeert tot den laatsten ademtocht. Vanaf heden, om zoo te zeggen heden, maar ik bedoel vanaf het oogenblik, dat ge zeker wist dat uwe gevoelens Werden beantwoord, zijt ge een instrument geworden van de Goddelijke Voorzienigheid. Ge zijt als het ware gezonden, om het tijdelijke en eeuwige geluk van een zijner schepselen te behartigen en te bevorderen. Zijt ge U daarvan bewust?'

Op een dergelijke toespraak had de vicomte d'Ouailles, gesteld dat hij over normalen zin voor humor

beschikt had, natuurlijk alleen maar in gelijken geest kunnen antwoorden, door zijn zending als speciale engel van den Allerhoogste minstens te bevestigen, of beter, door onmiddellijk aanspraak te maken op den rang van aartsengel met een feest duplex eerste klasse met vigilie en octaaf.

De ongelukkige d'Ouailles echter voelde zijn moed in de schoenen zinken. Hij stamelde tamelijk ongelukkig, dat hij het zoo nooit had gezien, waarin hij natuurlijk overeenkwam met de meeste nieuwverloofde jongelui.

'Dat is jammer,' ging de jonker van Jericho voort, 'want ik kan U wel zeggen, dat de stap die ge gezet hebt en waarmede ik U natuurlijk alle geluk wensch, alle overweging en voorbedachtheid die mogelijk is vereischt. Ik wil U noch iemand anders verwijten, dat ge misschlen, medegesleept door uwe gevoelens, aan uwe neiging voor mijne zuster de uiting hebt gegeven, die men als uiterst honorabel pleegt te betitelen, zonder U er rekenschap van te geven wat ge onderneemt.'

Na een indrukwekkende pauze ging de gastheer voort: 'Ja, mon cher, ge stelt een daad van eeuwigheidswaarde. En als broeder, ja als conscientieus man in het algemeen, stel ik U de vraag: Zijt ge er zeker van, dat ge uwe uitverkorene trouw kunt blijven, nu en tot de volheid uwer dagen?' Toen de vicomte bedeesd ja knikte, vroeg de ander verder: 'Ook indien ze zou snurken in haar slaap, lijden aan een hardnekkige flatulentie, rheumatisch zou worden of voor haar tijd kindsch zou zijn? Ja, mon ami, dat is wat van ons mannen in den echt gevraagd wordt, dat en nog veel meer.'

En op eenmaal, als wilde hlj zijn bezoeker verschrikken, vuurde de jonker nog een vraag af: 'Hebt ge mijn zuster wel eens gezien, wanneer ze een heftige neusverkoudheid had? Ik ben er voor, geen huwelijk, zelfs geen verloving toe te laten, voordat de beide betrokkenen elkander hebben gesproken wanneer een van beiden een goede rhinitis heeft; misschien

zou het nuttig zijn, den bruidegom een blik te gunnen op zijn uitverkorene met papillotjes, terwijl de bruid daarentegen haar gemaal zou moeten kunnen verdragen wanneer hij zich boos maakt in onderbroek.'

'Ik weet nog altijd niet,' vertelde de vicomte later, 'of ik er nu tusschen genomen ben door dien lieven zwager van me, of dat hij het meende. Maar ik zat te zweeten als een hannekemaaier, eerst uit angst dat die gek me het huwelijk te zwaar zou maken, en later omdat ik niet meer wist of hij ze alle vijf op een rij had en misschien wel gevaarlijk kon worden. Later heb ik begrepen, dat die verdraaide Engelsche hem het hoofd op hol had gemaakt, want in dien tijd hing hij bij elke gelegenheid aan haar rokken.'

Hoewel het gesprek tusschen de beide versche zwagers uitliep op het plengen van veel champagne, en een gezellig diner in een fijn restaurant, vond d'Ouailles het toch van belang, om in zijn eerstvolgenden brief aan zijn verloofde een kort verslag te geven van het merkwaardige bezoek aan den jonker van Jericho. Het gevolg daarvan was, dat de oude baron, die het verhaal in kleuren en geuren van zijn dochter hoorde, zich neerzette en zijn zoon een ernstigen en vaderlijken brief schreef. Hij legde namelijk een geheel verkeerd verband tusschen de groote geldbehoefte van zijn zoon en diens vermoede trouwplannen.

'Tot mijn verwondering en teleurstelling,' zoo schreef hij onder meer, 'moet ik langs omwegen hooren, dat mijn zoon en stamhouder van ons geslacht trouwplannen koestert. Over het feit zelve kan een vader zich natuurlijk slechts verheugen, ware het niet, dat deze vreugde vergald werd door het besef, dat de zoon zijn ouders niet waardig keurde om raad te geven in een zoo ernstige aangelegenheid.'

Hoewel de berichten inhielden, dat Louis ernstige en verheven opvattingen koesterde over het huwe-

lijk, werden de beide ouders toch door een vrees aangegrepen, wanneer ze bedachten, dat de zoon zoo geheimzinnig deed. Hij vermeldde de jongedame zijner keuze niet in zijn brieven en was haar nog veel minder aan zijn ouders komen voorstellen. Dat kon er immers op wijzen, dat de persoon der uitverkorene niet voldeed aan de eischen, die wijsheid en eerbaarheid mochten stellen aan de toekomstige barones de Hautetaille.

De schrijver bleef echter hopen, evenals zijn vrouw, de bezorgde moeder van hun dierbaren zoon, dat de angstige vermoedens zouden verdreven worden, wanneer hij met den zoon openhartig en ernstig zou kunnen praten. Dat zou laatstens gebeuren met Paschen, wanneer de aanwezigheid van Louis op Jericho vereischt werd, omdat dan de verloving van Geneviève met den Vicomte d'Ouailles, een jongmensch dat om verschillende redenen uit duizenden te verkiezen was, gevierd zou worden.

Op dezen, van zweet doordrenkten brief van zijn vader, schreef de jonker een verontwaardigd epistel als antwoord. Hij zette uiteen, dat hij de verloving van zijn zuster met belangstelling had vernomen. Hij wilde niet treden in een beoordeeling dezer combinatie. Wanneer Geneviève, die een onverbeterlijke gans was, zich wilde. binden aan een domkop als Victor d'Ouailles, dan was dat haar zaak, en dan kon hij alleen maar hopen, wenschen en bidden, dat alles zou beantwoorden aan de meest optimistische verwachtingen. Wanneer echter de vicomte zich schuldig maakte aan een indiscretie en zijn gebrek aan normaal bevattingsvermogen demonstreerde door praatjes te verspreiden over een aangelegenheid, waarvan niemand hem op de hoogte had kunnen stellen, dan nam hij, Louis de Hautetaille, zulks zeer kwalijk.

Inderdaad hoopte hij, dat de Right Honourable Cecily Hunter, tweede dochter van wijlen den twaalfden earl of Kenstone, hem de eer zou aandoen, hem te beloven zijn vrouw te worden. Maar aangezien

er van een verloving nog geen sprake was, waren verdere mededeelingen volkomen overbodig. Wel kon het nuttig zijn, indien zijn ouders de uitverkorene met haar broer, den tegenwoordigen graaf, zouden uitnoodigen om een informeel week-end op Jericho door te brengen.

De oude baron zwol van trots bij dit bericht. ‘Uit een dynastiek oogpunt,’ merkte hij op, ‘is deze verbintenis natuurlijk zeer toe te juichen. De dochter van een twaalfden graaf is zeker gelijkwaardig met ons geslacht, al zal de genealogie, zooals in Engeland gebruikelijk, iets minder zuiver zijn. We zullen de Right Honourable met vreugde ontvangen.’

De barones echter had overwegende bezwaren. ‘Het is volkomen uitgesloten,’ zeide ze, ‘dat dit huwelijk ooit zal plaats vinden. Wanneer ik over zee naar Engeland zou moeten, een dag of een nacht in open zee vertoeven, dan zou de bruiloft uitgesteld moeten worden wegens mijn overlijden. Want ik ben ééns met een bootje vanuit een kustplaats de zee op geweest. Ik hoop zooiets nooit meer mee te maken. De dood kan nooit zoo verschrikkelijk zijn, als het deinen der golven. Non, mon ami, ik ga de zee niet over, al moest mijn zoon keizer van de halve wereld worden.’ Haar gemaal echter, ras vertoornd, stelde voor de zaak eenvoudig op te lossen. ‘Je bent gek,’ begon hij zijn gewone verwijten, ‘maar ik zal je laten opsluiten, dan ben je afdoende geëxcuseerd. En vanaf morgen ga je engelsch repeteeren uit de boeken van Louis.’

‘En jij dan?’ vroeg de barones, klaar om revanche te nemen.

‘Ik ken mijn engelsch perfect, en ik ga dien Lord Kenstone en zijn Right Honourabele zuster een brief schrijven. Veertien dagen na Paschen komen ze. Voilà mon plaisir.’

Daarop sloot hij zich op in de bibliotheek met een engelsch woordenboek en veel papier. Hij concipieerde een uitnoodigingsbrief aan den graaf en één aan de Right Honourable, en de rentmeester, die

een fraaie hand van schrijven had, schreef deze in het net. De barones teekende, en de brieven gingen in zee. Veertien dagen na Paschen zou het week-end plaats vinden, nadat de verloving achter den rug zou zijn. Er kwamen gunstige antwoorden op deze brieven, en de oude baron vertelde in de herberg, dat een echte graaf, de dertiende graaf van Kenstone, zijn brieven onderteekende zonder eenige titulatuur.

'Hij zet er alleen maar onder: Kenstone, en dan buigen alle Engelschen voor dien naam enzeggen: Wat wenscht Milord? Maar ik geef hem een hand en zeg: Ik vind het aardig dat ge gekomen zijt, Kenstone.' Maar wanneer de menschen hem vroegen, waarom hij correspondeerde met een echten engelschen graaf, dan deed hij geheimzinnig en antwoordde met een engelsch spreekwoord, dat hij bij zijn zwerftochten door den dictionnaire had ontdekt: 'Who will live longest, will see most. Hetgeen op zijn engelsch zooveel zeggen wil als: Beidt uw tijd, dan zul je rare dingen beleven, Jansen.'

Hoofdstuk VI
De huiskapel

DE Heer van Jericho bezorgde zijn buren op de nabijgelegen kasteelen en buitens geen overlast door veelvuldige bezoeken. In het algemeen stelde men zijn bezoeken zeer op prijs, omdat het haast ieders wensch was, als gelijke in rang en adeldom te gelden met den baron de Hautetaille. Maar wanneer hij eenmaal op bezoek was, gebeurde het zeer vaak, dat men verlangde naar zijn vertrek. Wanneer hij bij den verjaardag van Baronesse Delsain, geboren Vandermolen, verscheen om zijn gelukwenschen aan te bieden en den dank te oogsten voor de groote bloemenmand, die de tuinman van Jericho in den ochtend gezonden had, kon men er op rekenen, dat de Heer van Jericho informeerde naar den toestand der lakennijverheid, wanneer de waardige gastvrouw te intens bezig was met het uitspinnen van hare voorname relaties. Gaf de heer van der Dussen te hoog op van zijn paarden, dan kon het gebeuren, dat de Heer van Jericho opmerkte, dat van der Dussen's Boy Peter een nobele hengst was, ‘een paard van goeden huize, een baron, om zoo te zeggen, maar geen baron du Saint Empire Romain.’ En dan kon men er op rekenen, dat Ernestine Schenck, de ongetrouwde freule op Biestenraadt, goedkeurend knikte.

Want, al was de idylle tusschen den jonker van Jericho en Ernestine destijds vrij abrupt geëindigd, toch waren deze twee bevriend gebleven, elkanders hulp en steun in een wereldje, dat steeds meer verburgerlijkte.

Geregeld ging de Heer van Jericho in zijn rijtuigje

met den hackney naar Biestenraadt, waar de oudgeworden jeugdliefde, als laatste van haar geslacht, woonde ternidden der familieherinneringen van een oude familie. Nooit werd er tusschen die twee gesproken over hun jeugdavontuur, nooit werd gezinspeeld op de vergane mogelijkheid. Ernestine wist, dat ze Louis nooit gebonden had, en dat ze hem dus ook niet verloren had. Maar hij was de eenige geweest, die haar hart beroerd had, en toen hij getrokken werd door een ander licht, door de engelsche Cecily, een licht waaraan de baron zich deerlijk had gebrand, had Ernestine geweten, dat zij sterven zou als ongetrouwde dame. En wanneer, zooveel jaren na het avontuur der jeugd, de ouder geworden baron haar kwam bezoeken, dan kwam er in haar oogen een wonderlijke glans, een teederheid van zorgzame vereering.

Ernestine wist, maar hoe ze het gewaar geworden was viel moeilijk uit te maken, dat de liefde voor Cecily de bloem en het kruis was in het leven van den jeugdvriend. En uit de teleurstelling van haar jongemeisjesdagen had ze zich opgewerkt tot een belangelooze interesse voor den Heer van Jericho, een meevoelen en meelijden met den geslagene. Maar ook over deze episode van het leven van Louis werd nooit gesproken. Zij spraken tezamen over de dingen van het alledaagsche leven, over onbelangrijke kwesties, over kleine zorgen of tegenslagen, die elke grondbezitter kent.

Ernestine was slank gebleven, en ze droeg haar grijze haar in het bewerkelijke kapsel van haar jeugd. Ook in haar welverzorgde kleeding, haar zeer rechte houding wist ze een illusie te handhaven, de schijn dat zij leefde in een periode van grooter vormelijkheid en rustige voornaamheid. Ze wandelde door haar park met een toque op het hoofd, met een voile en met een langgesteelde parasol. Ging ze uit, dan geschiedde dit in een victoria met twee blessen ervoor en een ouden strammen koetsier op den bok. Er was eens een oude koetsier op Biestenraadt ge-

storven, en in de omgeving wachtte men met spanning op het schouwspel van een jongen koetsier op den bok van Ernestine's victoria. Toen ze weer uitreed, waren de paarden dezelfde, de koetsier was even oud en even stram als zijn voorganger, en de jonge Delsain, erkend grappenmaker in zijn kring, zeide, dat de freule van Biestenraadt haar koetsiers tweedehands kocht.

Op Biestenraadt veranderde wel de persoon van den koetsier, van den tuinman, van den stalknecht, van de lakeien, maar de koetsier, de tuinman, de stalknecht en de lakeien veranderden niet.

Nadat Ernestine berust had in haar toekomst, was ze verstard, en het leven op Biestenraadt met haar. Eens had ze haar geheim, de kern van haar leven verraden. Louis had haar, als steeds bij het begin van zijn bezoeken, gevraagd hoe ze het maakte. 'Merci, Louis,' had de freule geantwoord, 'ik besta.' En toen de bezoeker even verwonderd had gekeken, verduidelijkte de freule: 'Het is mijn taak te bestaan'. En de Heer van Jericho had haar hand gekust en gezegd: 'Ik vraag je vergeving'. 'Laten we er niet over spreken,' had de gastvrouw geantwoord, 'er is niets te vergeven. Ik was even opstandig.' Dat was bij een der eerste bezoeken geweest van den Heer van Jericho aan Ernestine, en daarna hadden de gesprekken de gewone vormelijkheid nimmer meer verloren, al waren ze betrekkelijk intiem geworden in den loop der jaren. Ernestine genoot het meest van de vaak scherpe uitspraken van haar vriend, en ze was hem dankbaar voor de anecdotes die hij haar vertelde. Naderden die anecdotes ook maar in de verte een onwelwillende critiek op bekenden, dan vermaande ze: 'Geen kwaadsprekerij, mon ami'. Maar dat was niet vaak noodig; wanneer de baron critiek uitsprak, deed hij dit ten aanhoore van de betrokkenen. Op een goeden dag, kort na den eersten wereldoorlog, vertelde de Heer van Jericho het verhaal van den communistischen lakei, van de weddenschap van Mathurin en de reden

waarom de gekreukte communist Jericho verlaten had.

'Mathurin en Rosalie, vader en moeder in het weeshuis Jericho,' vertelde de baron, 'voelen zich niet gerechtigd de vocatie van den jongeman te dwarsboomen. Want die wilde werkbroeder worden bij de Witheeren. Waaruit men ziet, dat een communist diep kan zinken. Doch hij kwam zoover niet, maar mishandelde een oud-geestverwant, hetgeen niet te verwonderen is, als men bedenkt, dat de nieuwbekeerden in elke religie de zeloten opleveren. Maar de knaap verdween naar het vreemdelingen-legioen, hetgeen iets afwijkt van de orde der Norbertijnen. Maar niet veel.'

Ernestine vulde de theekop van haar gast nog eens terwijl ze glimlachte, meer om het kennelijke plezier dat de verteller had in de anecdote, dan om den vrij vlakken inhoud. Maar terwijl ze daarmede bezig was, zeide de Heer van Jericho plotseling: 'Maar sprekende over roepingen! Dat herinnert me eraan, dat ik nog steeds een schoone slotkapel heb, die nooit gebruikt wordt. Ik zou daar eigenlijk een huiskapelaan in moeten zetten.'

Even moest de freule lachen. 'Wanneer de huiskapelaan goed is, mijn waarde, ben jij binnenkort niet meer dezelfde. Is hij niet goed, dan is hij binnenkort veranderd. Wat wil jij nu met een huiskapelaan doen.' 'Ik vrees,' zeide de baron, 'dat dit een atavisme is in mij. Mijn waarde voorouders hebben zich altijd met hardnekkigheid onthouden van groote vroomheid, maar even hardnekkig klemden ze zich vast aan het instituut van huiskapelaan. Heel den tijd van de Fransche Revolutie hebben ze ongedeerd op Jericho gezeten, terwijl jullie allemaal geplunderd en gebrandschat werden. Tijdens de tochten van de bokkenrijders was het net zoo. Hoe mijn geachte voorvader dat gelapt heeft, is me een raadsel. We kunnen natuurlijk aannemen, dat hij, terwijl de bokkenrijders op de binnenplaats woedden, met zijn huiskapelaan, rillend en bevend, een glaasje dronk,

achter gesloten deuren. Hetgeen natuurlijk zonde was van den goeden wijn, want als men in angst zit, kan men ook den besten wijn niet savoureeren.' Op dit punt van het verhaal belde Ernestine, en de binnenkomende bediende kreeg order twee glazen met de karaf Madera binnen te brengen. 'Pardon, mon amie,' zei de Heer van Jericho, 'denk niet dat ik zinspeelde op een anderen dronk dan dit aftreksel van chineesche kruiden'. 'Natuurlijk niet,' antwoordde de gastvrouw, 'maar het was een toevallige omstandigheid, die me een zeer welkome herinnering was aan mijn plichten als gastvrouw. Ik verzoek je door te gaan met je interessante vertelling.'

'Je hebt waarschijnlijk wel eens de verhalen gehoord over dien over-overgrootvader, Jérome, Baron Jérome in den volksmond. Het was een wonderlijke broeder in den Heere.'

'Ik heb er nooit het fijne van gehoord, en ik zou er graag meer van weten, indien dit tenminste niet indiscreet is.'

'Allerminst,' vervolgde de Heer van Jericho. 'Baron Jérome leefde in den tijd van de bokkenrijders en in den tijd van de Franschen.

Meer dan genoeg avonturen voor één man, zou men zeggen. Het is echter een feit, dat deze waardige voorzaat noch van de een, noch van de ander schade ondervond, weshalve het zeer sterk lijkt, alsof hij een niet zeer honorabele verzekering had gesloten. Maar in elke familie komen dergelijke dingen voor, als de familiekroniek maar lang genoeg is.

Deze Jérome nu had een huiskapelaan, zooals ik zeide. Toen hier de fransche constitutie werd afgekondigd, had dit individu te kiezen tusschen den eed of de vlucht. Hij koos den eed en bleef op Jericho. Het merkwaardige echter is, dat Jérome hem rustig liet blijven, met hem tafelde en schaakspeelde, maar pertinent weigerde hem toe te laten tot de kapel. Men zegt, dat de oude baron, die zeer volbloedig was en in een voortdurende maar volkomen onwerkdadige vrees leefde voor een plotselingen dood,

het nuttig en aangenaam vond iemand in huis te hebben, die hem, zoo noodig, in extremis zou kunnen absolveeren, al was die iemand dan ook een prêtre assermenté.

Die vlieger ging niet op: de zure en laffe kapelaan stierf lang vóór mijn voorvader aan een beroerte, en lang nadat baron Jérome geweigerd had dien kapelaan op ons herkhof te laten begraven, stierf hij zelve aan een pneumonie; dat was in 1822.

Trouwens de verhouding tot de bokkenrijders had ook iets heel zeldzaams. Deze onverlaten kwamen herhaaldelijk op het binnenplein voor de deur van het huis, maar ze kwamen nooit verder, probeerden dat ook niet, hoewel baron Jérome bekend stond als de slechtste schutter en de angstigste schijtbroek - oh, pardon - van de streek. En terwijl overal de parochiekerken door deze malversanten werden gemolesteerd, om de gewijde species te rooven en te gebruiken voor de zwarte mis, bleef zoogenaamd de kapel van Jericho ongeschonden.

Nu wil de volksmond, en ik zal het niet afstrijden, dat deze waardige Jérome onder één hoedje speelde met dat gespuis en de veiligheid van zijn welgecapitonneerde botten kocht voor een zacht prijsje en een toegeeflijkheid op het stuk van heilige zaken. Bon, hij make het uit met zijn Schepper.

Van den anderen kant staat ook vast, dat de bloedige drossaart Clercx, die op zijn witte paard de streek afreed om bokkenrijders te vangen, geruimen tijd op Jericho zijn hoofdkwartier had, terwijl zijn rakkers in kwartier lagen op de hooizolders van de hoeve. En aan den ceder op het binnenplein heeft men, bij gelegenheid, een bloemlezing van dit gespuis gehangen, terwijl baron Jérome en de drost hun lippen laafden aan een glaasje rijnwijn in de ontvangkamer. Maar dat dit geboefte gepaste behandeling niet op prijs weet te stellen, blijkt wel het duidelijkst hieruit, dat ze niet eens het fatsoen hebben behoorlijk te spoken. Men hangt hen, zonder vorm van proces, aan een edelen ceder, begraaft ze

op de onguurste en meest waardelooze plek van heel het landgoed, het Verloren Boschje, zooals betaamt voor dieven, moordenaars, brandstichters en heiligschenners, en wat doen de waardelooze lummels: ze liggen te liggen en spoken nooit ofte nimmer. Deden ze dat wei, dan had ik heel. wat minder bewaking noodig voor de perziken aan de zuidmuur.'

De Heer van Jericho ledigde zijn glaasje Madera en uitte dengebruikelijken lof, dien deze voortreffelijke wijn, een specialiteit van Biestenraadt, overwaard was. 'Mag ik je nog eens inschenken?' vroeg Ernestine, maar de baron keek op zijn repeteerhorloge en meende dat het tijd was om weg te gaan. 'Je vous prie,' zeide Ernestine, 'we waren midden in het verhaal en we moeten nog terugkomen op den huiskapelaan, dien je zoo gaarne zoudt hebben. Blijf hier soupeeren.'

'Men verwacht mij,' zeide de baron ernstig.

'Men zal je dan vergeefs verwachten en niet eens zoo lang als wanneer je zonder nader bericht naar Afrika gaat.'

'Je wint,' zeide de baron, met een geste van ontwapend te zijn.

Er ging een lakei op de fiets naar Jericho, en de baron vertelde verder, onder tafel, na tafel, en het vraagstuk van den huiskapelaan werd lang en breed besproken.

'Toen de tijden normaal werden, beweerde de bisschop geen priester te kunnen missen voor Jericho. Dat was natuurlijk een uitvlucht, want op Eygenraadt kwam er wel een huiskapelaan. Maar dat men Jérome nu niet geheel en direct zijn zin wou geven, is te begrijpen. Diens zoon, mijn overgrootvader Louis, was echter een keurig net manspersoon, un peu épicier, maar met alle deugden van dien. Ook hij heeft, tot zijn zalig afsterven in 1852, geen huiskapelaan gekregen, hoewel hij erom verzocht, telkens, wanneer zijn niersteenen hem belaagden.' 'Misschien waren zijn verzoekschriften niet vrien-

delijk gesteld, wanneer hij geplaagd werd door niersteenen,' merkte Ernestine op.

'Misschien dat ik een kuur ga doen in Mergentheim, voordat ik een verzoekschrift indien,' antwoordde de Heer van Jericho, en ging verder. 'Mijn grootvader tapte uit een ander vaatje. Hij begon de kapel op luisterrijke wijze te restaureeren. Hij haalde er een zeer befaamd architect bij, die weidsche en wilde plannen maakte, om niet alleen de kapel, maar ook het huis te herstellen. Maar toen mijn waarde grootvader merkte, dat de architect in het voorbijgaan alle barokomamenten uit de kapel wilde verwijderen en een houten gothisch gewelf wilde aanbrengen, kreeg de kunstenaar een beleefd briefje, of hij maar wilde mededeelen, hoeveel zijn honorarium tot daartoe en niet verder bedroeg. Ik meen tot mijn spijt te moeten zeggen, dat dit zonder twijfel onereuse bedrag zonder blikken of blozen betaald is. Het voornaamste is echter, dat ik woon in een huis waar men geen gewaden met verticale plooien hoeft te dragen, en waar het niet noodig is, droog brood met dun bier of piquette als wulpsche losbandigheid te beschouwen.

En de kapel werd gerestaureerd: een aannemer uit de buurt, ge hebt zijn naam wel gehoord, het was de oude Berenklauw, repareerde eenvoudig wat niet in goede conditie was, hij herstelde de krullen en ornamenten die niet meer levenskrachtig waren, schilderde de gouden biesjes op waar dit noodig was, en zond de schilderijen naar een goeden restaurateur. Dit dreigde weer een lijdensgeschiedenis te worden. Het was eenvoudig de stukken, welverpakt en zwaar verzekerd, op te sturen; ze terug te krijgen was moeilijker. In de werkplaats van den hersteller waren experts gekomen, die er allen dol op waren, om certificaten, expertises en dergelijke documenten af te geven. Men ontdekte bijvoorbeeld, dat de kruisafname van het altaar uit de werkplaats van Rubens stamde. En men vond het ongehoord, dat mijn grootvader verklaarde, dat hem dit reeds lang be-

kend was uit het archief, maar dat het hem niets kon schelen. En toen men begon met aanbiedingen van musea, vragen om bruikleen en wat dies meer zij, antwoordde mijn brave voorvader, dat de schilderstukken nimmer beter tot hun recht konden komen, dan in ons huiskapelletje, waar een blozend en welgedaan kapelaantje luid galmend de vespers zou zingen voor de domestieken, die men, uit reverentie voor zijn Eerwaarde, zou verplichten aanwezig te zijn.'

'Het is wonderlijk, dat ik van dit alles nooit iets gehoord heb,' zeide de freule. 'Je hebt me heelemaal nieuwsgierig gemaakt naar de kapel.'

'Ik hoop dat je eens gauw komt, om ze te zien, want ze is inderdaad hoogst interessant. Wat je bijvoorbeeld zal interesseeren, dat zijn de paramenten, die door de elkander opvolgende freules de Hautetaille zijn gemaakt, en die een eindelooze kast in de sacristie vullen. Er zijn kasuifels bij, zóó dik met gouddraad geborduurd, dat ze niet gebruikt kunnen worden.'

'Zijn ze dan te zwaar, of te groot?' vroeg Ernestine verwonderd.

'Ze zijn te stijf,' antwoordde de Heer van Jericho. 'Wanneer de priester, die zulk een kasuifel draagt, zou knielen, zou het gewaad rechtop blijven staan, en het hoofd van den celebrant zou erin verdwijnen. En stel je voor, dat hij dan weer door een mouwgat naar buiten zou komen.'

De baron zat op zijn praatstoel en vertelde over de kapel, waar Ernestine als kind, als jongmeisje honderden keeren voorbij was gegaan, maar die ze nooit gezien had.

'Er is, hoven de sacristie, ter zijde van het altaar, een galerij, die door een gang verbonden is met de vroegere woonkamer van de familie, die ik nu niet gebruik, omdat ze te groot en te hol is. Tot deze loge, want anders kan ik het eigenlijk niet noemen, kan men vanuit de kapel opstijgen langs een monumentale trap, die symmetrisch is aangebracht met de trap

naar den preekstoel. Dan kan de priester de Communie naar boven brengen, indien dit gewenscht wordt, want er is een hek tusschen de loge en die trap.'

'Dat lijkt me niet erg nederig,' zeide Ernestine, een beetje ontdaan.

'Nederig is het niet,' antwoordde de baron, 'maar men kan ook zeggen, dat de bewoners van Jericho duidelijk en demonstratief het voorbeeld wilden geven voor de domestieken en omwonenden. Daar echter mijn grootvader Louis leed aan een hardnekkige slaapzucht, die gepaard ging met luidruchtig en sonoor snurken, kan ik me voorstellen, dat de toenmalige bisschop er niet voor voelde, dezen voorzaat in de gelegenheid te stellen om het voorbeeld te geven in onze huiskapel. Ik zal echter nog maar eens probeeren zijn doorluchtig hart te vermurwen. Het lijkt me goed, dat ik mij bij voorbaat tevreden stel met een eerwaardig individu, dat voor de parochiedienst niet geheel meer bruikbaar is. Misschien zou ik in mijn verzoekschrift kunnen vragen om een huiskapelaan, desnoods lichtelijk beschadigd.'

Ernestine echter gaf hem den raad op audiëntie te gaan bij den bisschop en met klem van redenen te wijzen op de vele omwonenden, die zoo bar ver woonden van de parochiekerk.

'Mijn waarde,' zeide de Heer van Jericho, terwijl hij opstond om afscheid te nemen, 'als steeds is mijn bezoek hier even vruchtbaar als aangenaam geweest.'

'Een reden te meer,' zei de freule, 'om het ten spoedigste te herhalen'. En toen de baron was heengegaan, zat ze nog lang tegenover de leege plaats, waar hij had gezeten, maar toen ze belde om af te ruimen, had ze haar stille onbewogenheid herwonnen.

Een paar dagen later kwam de baron weer, om verslag uit te brengen over zijn onderhoud met den bisschop.

‘Ik was gisteren bij den bisschop. Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid maakt het zeer wel, hij is een zeer affabel prelaat en bezit zelfs een uitgesproken gevoel voor humor. Wat erger is: hij is zeer gevat en heeft mij in mijn eigen argumenten gevangen. Ik wees hem op de oude traditie, maar hij kende blijkbaar het verhaal van den prêtre assermenté; tenminste, dat verhaal vertelde hij mij. Hij vertelde méér, want over de schandelijke verhouding van mijn voorouders met het gespuis, de bokkenrijders, wist hij détails, die ik onmiddellijk genoteerd heb, als zijnde buitengewoon belangrijk. Een bassesse van mijn geachte voorvader deed mij blozen van schaamte. Deze had met de bokkenrijders onder één deken gelegen, totdat hem bleek, dat de bloedige drossaart inderdaad het gespuis aan kon. Toen wisselde hij van kamp, en onder den schijn van bescherming lokte hij tal van bandieten naar Jericho, waar ze prompt werden opgevangen door den drossaart en zijn rakkers en gehangen aan den ceder. Foei! Ik wees Zijn Doorluchtige Hoogwaardigheid op de veranderde tijden en liet doorschemeren, hoe onbevredigend de geestelijke toestanden zijn in deze streek. Ik heb bijvoorbeeld den bisschop erop gewezen, dat ik één uur gaans van mijn parochiekerk verwijderd ben; het deed hem genoegen, dat het niet verder was, omdat ik dan nu tenminste verplicht ben mijn zondagsplicht te vervullen. Natuurlijk bracht ik mijn gewilligheid naar voren en verhaalde dat ook mijn personeel des Zondags in twee char-à-bancs naar de kerk wordt gereden, maar vertelde erbij, dat de omwonenden zich van hun plicht niets aantrekken en hoe weinig geestelijke zorg deze lieden ontvangen. Dat maakte indruk, en om mijn werk te bekronen vertelde ik een schoone anecdote om aan te toonen, hoe slecht het gesteld is met de godsdienstige toestanden om ons heen. Ik vertelde, dat ik op een goeden dag bij de teensnijders in den Lagen Kamp een jongetje tegenkwam en hem vroeg, hoeveel Goden er zijn. Het knaapje, zoo vertelde

ik in den besten missionarisstijl, antwoordde: Dat weet ik niet, maar hler is er geen eenen.'

'Is dat waar?' vroeg Ernestine verschrikt.

'Het is niet waar,' zeide de Heer van Jericho, 'en wat erger is, Monseigneur kende het verhaal en de herkomst ervan. Hij glimlachte en zeide: "Smakt", want de legende wil, dat een dergelijk incident aanleiding was tot het stichten van de Kapel van Smakt in het noorden van het bisdom.

Om me nu te rattrapeeren vertelde ik hem over de echtelijke toestanden onder de teensnijders. En ik schilderde de dreigende gevaren, wanneer de mijnen arbeiders uit deze streken zullen gaan requireeren. Ik vertelde, oh ik heb zoo hardnekkig gepleit, ge zoudt er verwonderd over zijn: ik vertelde dat ooze geachte notarieele duitendief, het manneke Voorders van plan is arbeiderswoningen te bouwen langs den Lagen Kamp.

Helaas, hoezeer Monseigneur het eens was, dat hierin verandering moest komen, hij meende niet, dat die verandering moest komen door een huiskapelaan op Jericho.

Dan moet er geen huiskapelaan komen, zeide Monseigneur, maar een nieuwe parochiekerk; en het bleek, dat daartoe reeds besloten was.'

Ernestine was zeer verwonderd. Een parochiekerk bij den Lagen Kamp beteekende voor Jericho, voor Jerusalem, voor Biestenraadt een begin van het einde hunner oude, heerlijke positie. Het drukkere moderne leven naderde, en inplaats van uitsluitend boeren en een kleine kolonie teensnijders en ketellappers, zou er een arbeidersbevolking komen onder den rook der oude kasteelen.

'Gebeurt dat snel?' vroeg ze onzeker.

'Ik moest natuurlijk ingrijpen,' zeide de Heer van Jericho. 'Monseigneur vroeg mijn raad over de beste ligging voor die kerk, en ik heb hem grond aangeboden tusschen Jericho en Jerusalem.'

Hoofdstuk VII
Doeschka, de wachtende

HEEL vaak, wanneer de Heer van Jericho zijn rit op Aboe begint, informeert hij nauwkeurig naar den toestand van Doeschka. ‘Het is namelijk niet uitgesloten,’ voegt hij soms aan zijn vraag toe, ‘dat dezer dagen een dame hier komt, die haar zal berijden.’

Steeds weer kan dan Baptiste volkomen gerust antwoorden, dat de dame tevreden zal zijn over het dier, omdat het prima in conditie is, een pracht voor het oog en een lust voor elke amazone, die iets van paarden kent. ‘Vanmorgen heb ik ze afgedraafd,’ vertelt Baptiste, ‘en dat ging zoo zacht en smeuïg als fluweel zeg ik U, meneer de Baron. En haar adem bleef net zoo kalm, alsof ze in den stal stond te vreten. Een pracht, meneer, onze Doeschka.’

‘Dat is goed, Baptiste, en houd het damestuig in goede orde. Vergeet niet vanavond een sigaar te komen halen, als belooning voor uw goede zorgen.’ En telkens, wanneer die vraag over Doeschka gesteld wordt, valt er een schaduw over de stemming van Baptiste. Hij schudt zijn hoofd, en de hand, waarmee hij zijn werk doet, wordt even ruw en hard. Maar na korten tijd is hij weer de oude, onverstoorbare, wiens grootste geluk ligt in het verzorgen van goede paarden, paarden zooals er staan in de stallen van Jericho.

Soms, wanneer er een nieuwe staljongen komt, vraagt zoo'n blaag wel eens, wat dat toch moet met dat damespaard. ‘Het is genoeg, dat meneer de baron beveelt,’ zegt Baptiste dan waardig, en wanneer de jongen daarmee geen genoegen neemt, dan

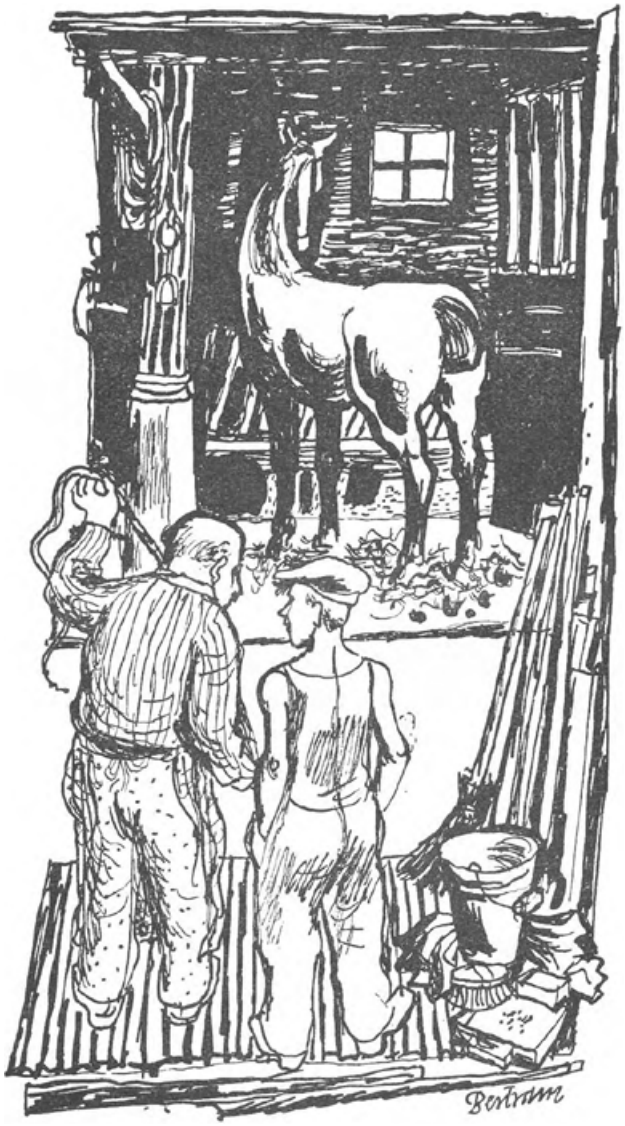
Bertram

kan hij met de sjambok krijgen, die speciaal voor dergelijke gelegenheden in gereedheid wordt gehouden door den stalknecht. ‘Je moet dit instrument maar eens goed aankijken,’ zegt hij tot elken nieuwen ondergeschikte. ‘Het is een zweep, maar geen gewone zweep, maar een sjambok, zooals de dappere boeren gebruiken in Zuid-Afrika. Ze gebruiken ze bij ossen, en het schijnt, dat zelfs een ossenhuid ervoor gevoelig is. Hier gebruik ik ze voor nieuwsgierige en weerbarstige staljongens. En ga nu maar aan je werk, je merkt wel als de sjambok in actie komt.’

Maar wanneer een staljongen er lang is, jaren lang, goed is voor zijn werk, oog heeft op de paarden en liefde voor de harnachementen, dan wordt er langzamerhand vriendschap gesloten tusschen Baptiste en zulk een ondergeschikte. En in den schemer, des zomers, dan mag die staljongen met Baptiste voor de poort van het koetshuis gaan zitten op de bank, en Baptiste geeft een rondje tabak weg. En dan praat hij wel eens over oude tijden, en het blijk van opperste vertrouwen is het verhaal van Doeschka. ‘Toen ik hier kwam als staljongen, in acht-en-negentig,’ vertelt Baptiste dan, ‘was er hier een damespaard, Katinka bij name. Ik wil niets kwaads zeggen van de paarden van Jericho, en Katinka was zeker ooit een mooi paard geweest. Maar de oude barones zaliger, ze is nu al bij de twintig jaar dood, was een dagje ouder geworden en ze reed liever in een victoria dan op den levenden rug. Die victoria achterin, met die gele wielen, was van de barones. Nu, Katinka ook, maar het paard was oud geworden met de meesteres en werd nooit meer gebruikt: het at genadebrood.

En later was de jonker op een keer in Brussel, jaren geleden, lang vóór de oorlog was het...’

Wanneer Baptiste aan zijn pijp trekt, vraagt de jongen: ‘Was dat, toen meneer dat schandaal gemaakt heeft aan het hof?’

Even kijkt Baptiste of hij de sjambok zal halen.

‘Als er sprake is van schandalen, dan heeft onze baron er niets mee te maken. Brussel is een schandaal en het hof in Brussel erbij. En laat me nu vertellen, hoe dat ging. Toen de jonker dan in Brussel was, komt op een goeien dag de oude baron, dien heb jij niet gekend, dat is voor je tijd geweest, komt de oude baron naar den stal en zegt: “Baptiste, ga even dezen brief naar de stad op de bus doen”. Het was een brief naar Brussel, niet aan den jonker, maar aan een engelschen lord. En den volgenden dag moesten we opeens alle koetsen en tuigen nakijken, en in het salon werden de meubels groot schoongemaakt, en uit de keuken hoorden we, dat er hoog bezoek zou komen, en de groote logeerkamer en de prinsenkamer, waar nu de Heer slaapt, werden weer open gemaakt en ingericht. Want er zou een engelsche lord komen logeeren, net na de verloving van freule Geneviève, de tegenwoordige mevrouw d'Ouailles in Brussel.

Nu, en met dien lord zou zijn zuster meekomen, en het schijnt, dat onze jonker daar een oog op had. Maar een paar dagen later komt me daar die Bremers, dat was toen nog een jonge kerel, maar een goeden kijk op paarden en eerlijk als goud, komt me daar die Bremers af, met een paard. We liepen allemaal naar bulten, tot de oude baron toe. “Wat zullen we nu hebben?” vroeg de oude baron.

“Dit is het damespaard, dat de jonker telegrafisch besteld heeft,” zei Bremers, en tegelijk nam hij het paard kort en stapte het voor, voor den baron, voor den stalknecht en voor ons snotapen. Een pracht, zoon damespaard heb je nooit gezien, waar de vent het in een paar dagen vandaan had getooverd, is me een raadsel, maar soepel, en elegant, nee...’

‘En was dat Doeschka?’ vraagt de staljongen, als Baptiste zwijgt.

‘Dat was één Doeschka,’ zegt Baptiste geheimzinnig. ‘Dat was de eerste Doeschka. Een prachtige driejarige. Manjefiek. Een mirakel. Mooi, mooi.’ Van louter waardeering gebruikt Baptiste een hoog-

nederlandsch woord voor dit dier: mooi.

'En een tuig erbij, prachtig, voor een koningin. Mooi, mooi. Alles piekfijn en wat je noemt. Ik denk, en dat dachten de anderen op den stal met mij, als de jonker zich een vrouw zoekt, die bij dat paard past, dan heeft hij nog lang geen slechte keus. Want we dachten allemaal wel, dat het wat worden zou met die engelsche dame. En toen was maar het wachten op haar komst. Maar een paard was die Doeschka: mak, zacht in de hand, maar heelemaal geen caprices. Rustig en toch niet suf' Even denkt Baptiste na, even maar. Het kost hem moeite, om verder te vertellen.

'Maar die dame kwam niet en de lord evenmin. Ze zeiden binnen, dat ze op het laatst schuw was geworden en niet durfde. De baron zei, dat de lord ziek was geworden, maar we hebben hem ook nooit gezien, toen hij dan beter had kunnen zijn. Nee, die dame was schuw geworden, schuw voor het tuig. Want zoon verloving en zoon huwelijk, ja jongen, dat is als een tuig, Je bent veulen af en uit de wei kom je op den weg, en je loopt, zooals je loopen moet: rechttoe rechtaan, naar een doel. Niet meer in een kring draven. Niets hoor.

Den zomer daarop hoorden we, dat was de zomer nadat de baron gestorven was, die had een beslag gekregen en had daarna een paar maanden gesukkeld, voor de goeie God hem haalde; dien zomer ging de jonker, onze Heer toen, naar Engeland. Ha, dachten we op den stal, hij gaat ze halen in de stoeterij, daar zullen ze haar makkelijker in het tuig krijgen.'

'En toen liep hij een blauwtje,' zegt de jongen wijs. 'Onze Heer en blauwtjes loopen,' zegt Baptiste verachtelijk. 'Er zijn er niet veel als onze Heer. Deftig, rijk, gezond, matig en toch een echte man. Neen, neen, geen blauwtje voor onzen meneer. Hij heeft de hand gevraagd van het meisje, zei de kamenier van de barones, juffrouw Rosalie, die nu huishoudster is. Een spook, altijd geweest, toen las

ze al de brieven, die de jonker aan zijn moeder schreef. Enfin, gelukkig heeft ze de kans niet gekregen een man ongelukkig te maken, al heeft ze genoeg achter mij heen geloopen. Maar ik niets daarvan, dank je.

De Heer had de hand gevraagd van het meisje, en het was ineens allemaal liefje wat lust je. Na den rouw om den ouden baron zou het publiek worden, en dan zouden ze al gauw trouwen. Ik houd het ervoor, dat de dood van den ouden baron óók nog een rol gespeeld heeft. Toen die een attaque had gehad, was hij vreemd geworden, raar in het hoofd, en hij sprak erg onduidelijk, omdat zijn mond aan een kant stijf was.

Dan zat hij in zijn stoel op het achterterras in de zon en dan zong hij liedjes, niet eens zulke fijne. En telkens als hij den jonker zag, zei hij: 'Op jou komt de kroon, Louis, pff'. Hij blies altijd als hij sprak, alsof hij niet alle lucht gebruiken kon om te praten. 'Op jou komt de kroon, pff. Jij moet de fakkel overgeven, pff.' Dat was zijn stokpaardje, en soms legde hij het dan uit, en dan zei hij, dat de jonker voor een vrouw en een stamhouder moest zorgen. Enfin, we dachten allemaal, toen juffrouw Rosalie dat vertelde, dat het nu wel goed zou komen met die engelsche dame, en de lakeien leerden al engelsch uit een boekje, dat de oude Isidoor uit de stad had meegebracht. Ik zei: als de lady verstand heeft van paarden, verstaan we ons zoo, en anders heb ik niets aan haar.'

Baptiste hoort een gerucht in den stal, staat op om te gaan zien, maar de staljongen, die werkelijk hart heeft voor de dieren, is hem voor en komt iets later terug. 'Doeschka is een beetje onrustig. We moesten ze maar wat schraler voeren.'

'Ja,' gaat Baptiste voort. 'Het is een lastig geval. In goeie conditie houden en geen eigenlijk werk laten doen. Als je te schraal wordt in het voer, en ze moet opeens werkelijk met een dame uit...'

‘Geloof je, dat het er nog eens van komt?’ vraagt de staljongen twijfelend.

‘Voor mij is het woord van den baron genoeg, en hij zei het nog vanmorgen. Het is wel een ramp, dat het zoo geloopen is, want Doeschka is nooit door een dame bereden. Toen het erop aan kwam, verscheen de lady niet. Niet erg, zei de Heer, paard in conditie houden, want ze komt.

Na de verloving hoorden we ineens niets meer over publiek worden. Af was het niet, want de Heer schreef brieven aan de Engelsche, en soms kreeg hij ook antwoord. En hij heeft er heel wat van uit gestaan. Telkens is het hem te machtig, en dan verdwijnt hij. Vijf jaar is hij in Canada geweest, als je het mij vraagt van hartzeer, maar misschien was die Engelsche er ook, God zal het weten. En Doeschka moest in conditie blijven. De eerste Doeschka, en toen die te oud werd, een nieuwe Doeschka. En nu zijn we al aan de vierde Doeschka bezig. En of de lady nog komt?’

In den avond mijmert Baptiste, en de staljongen zwijgt. Wie zal het zeggen of de lady nog komt. De Heer van Jericho heeft er nooit iets van gezegd, nooit iets verteld over de wonderlijke verwachting waarin hij zijn eenzaamheid slijt. Die verschrikkelijke onzekerheid, ook voor den Heer van Jericho, is eigenlijk begonnen, direct nadat de eerste Doeschka op Jericho gekomen was.

Toen de oude baron Cecily en haar broer had uitgenoodigd om op Jericho te komen, had Lord Kenstone die uitnoodiging welwillend aanvaard in een brief, gesteld in een fransch dat van dezelfde kwaliteit was als het engelsch van den ouden de Hautetaille. Maar wederzijds was er de goede wil tot begrijpen, en zoo was er geen misverstand.

De jonker verheugde zich grootelijks op dit bezoek, en wanneer hij met Cecily samen was, kon hij niet nalaten om over Jericho en de omgeving daarvan te praten. Cecily moedigde dit aan: ‘Tell me how it is like,’ placht ze te zeggen, wanneer de jonker

aanstalten maakte om iets over zijn geboortestreek te vertellen.

‘Het is een prachtig land,’ vertelde de jonker, ‘welvarend en bloeiend. Eigenlijk zoudt U moeten blijven tot de bloeitijd der boomgaarden, want dat is iets, dat U nergens ter wereld vindt. Want de boomgaarden liggen niet alleen in de vlakte, maar ze klimmen tegen de glooiingen op. En wanneer ze bloeien, dan is het alsof er een bruidssprei over het land ligt. Wit en rose en nauwelijks getint. De huizen met hun helle kleuren liggen in vlekken van groen, maar ook daar steken, boven de donkere daken, pluimen bloesem op, kleine groepjes bloeiende boomen: vruchtboomen en sierboomen: amandel, abrikoos, perzik, naast kersen en groot fruit. Wanneer men dat ziet op een open lentedag, dan is het, alsof men het paradijs terug vindt.’

‘Ik wil dat allemaal zien,’ zei Cecily enthousiast, ‘ik hoop dat er een paard is waar ik op kan rijden.’ En op dat oogenblik nam de jonker het besluit, bij Bremers telegrafisch een damespaard te bestellen, want Katinka, het zoogenaamde rijpaard van de barones, was oud en stram geworden, te zwaar in de flanken bovendien.

Een paar dagen later, tijdens een gesprek over Jericho en zijn omgeving, het de jonker zich onverhoeds ontvallen, wat hij nog niet had durven bekennen aan zijn aangebedene. Dat kwam zoo: de jonker vertelde over de schoonheid van het land, en wederom sprak hij over de bloesems, maar toen hij zich herinnerde, dat hij dat al eenige malen verteld had, zei hij: ‘Maar natuurlijk zult U zien, dat mijn land schoon is in alle jaargetijden.’

Cecily begreep waarschijnlijk zeer wel, wat Louis bedoelde, maar met een speelsche behaagzucht zei ze: ‘U denkt toch niet, dat ik een heel jaar op Jericho zal logeeren, is het wel?’ En zonder verder te bedenken, wat hij zeide, gooide de jonker eruit: ‘Logeeren natuurlijk niet!’ En eerst toen besefte

hij, wat hij had meegedeeld. Terwijl de jonker verlegen en ontzet opstond, vroeg Cecily kalm en glimlachend: ‘Moet ik er dus wonen?’

Die aanmoediging gaf Louis een deel van zijn zekerheid terug: ‘Niet een, maar vele, gelukkige jaren, naar ik hoop,’ zeide hij, en boog diep voor het meisje. ‘U neemt heel veel als vanzelfsprekend aan, is het niet?’ vroeg Cecily. Maar de jonker liet zich, naar de beste romanvoorbeelden die hij kende, op een knie zinken, en met de hand op het hart zeide hij: ‘De wensch, de dierbaarste wensch, is de vader van de allesoverheerschende gedachte, Cecily,’ en hij nam haar hand en kuste die.

‘Als dit een aanzoek voorstelt,’ zeide de Engelsche, ‘dan kan ik niet zeggen, dat het mij verrast, hoewel ik nu zou moeten blozen en stamelen, om mijn goede opvoeding te bewijzen. Ik heb dit zien aankomen, maar ik hoopte, dat het niet komen zou.’ Onthutst keek Louis haar aan, en om zijn ongelukkige gezicht voegde zij eraan toe: ‘Nog niet tenminste...’

‘Wilt U daarmee zeggen dat...’ stamelde de minnaar.

‘Ik wil daarmee zeggen,’ zeide Cecily, ‘dat ik op dit huwelijksaanzoek, niet voor den vorm, maar om een veel belangrijker reden bedenktijd moet vragen, een heel langen bedenktijd. Ik ben hier bang voor geweest, omdat ik steeds mijn vrienden heb verloren door ontijdige huwelijksaanzoeken. Maar op U ben ik zeer gesteld, Louis,’ ging ze voort. ‘U is, in de maanden dat we elkander hebben leeren kennen, een heel goede en dierbare vriend geworden. En soms, nu en dan, wil ik ook meer voor U zijn, dan een vriendin. Maar ik weet niet of...’

‘Weet U niet of U genoeg van me houdt?’ vroeg Louis bijna fluisterend. ‘Oh, ik vraag geen beslissing, dat hoeft nu heelemaal niet. Ik kan geduldig zijn en heel lang wachten, als dat moet, omdat ik weet, dat U mijn vrouw zult zijn, of niemand. Als er hoop is, wil ik wachten, zoolang wachten als U

verlangt. En er is toch hoop?' Op die vraag kreeg het gladde voorhoofd van het meisje een diepen rimpel, een vreemde groef tusschen haar dunne wenkbrauwen, en die plooi maakte haar wonderlijk jong en kinderlijk. 'Ik geloof het wel,' zei ze langzaam. 'Ik zou graag willen zeggen, dat ik uw aanzoek aanneem. Maar ik kan het niet. En stel me nu niet de gebruikelijke vraag uit alle romans, of er een ander is, want er is geen ander. Er is er geen, of er zijn er duizenden. Als ik ja zeg, dan moet dat woord finaal zijn, onwrikbaar. Dan wil ik afstand doen van allerlei, wat ik nu aangenaam vind: bijvoorbeeld van een aantal jongelui, die me het hof maken.

De kleine Cecily kan zich, met mate, het hof laten maken door zooveel jongelui, als ze prettig vindt. De waardige barones de Hautetaille kan dat niet: die moet een toonbeeld van degelijkheid en ingetogenheid zijn, nietwaar? En of ik dat kan...'

'Zoudt U aan mij niet genoeg hebben?' vroeg de jonker, die weer hoop koesterde. 'Tot nu toe zag ik U nu en dan, hoogstens een paar uur per dag. En dan was ik zoo inert, als een hagedis die zich in de zon koestert. Maar als U mij het recht geeft, geheel aansprakelijk te zijn voor uw geluk, dan zal ik alle jongelui, alle aanbidders vervangen, overbodig maken. Met alle kracht van mijn hart zou ik bedacht zijn op uw geluk; ik zou zooveel bedenken en verzinnen, om U te onderhouden, dat een heel menschenleven voorbij zou gaan als een korte, korte droom, als een grandioos moment...'

'Zegt U dat niet,' antwoorde het meisje. 'Een paar maanden, een jaar misschien, zoudt U de volmaakte minnaar zijn. Dan zoudt U op jacht gaan met uw makkers, lang aan tafel zitten bij de port en gewaagde grappen vertellen, terwijl ik met een paar uitgedroogde buurvrouwen zou moeten trachten een conversatie gaande te houden. U zoudt mij, na een paar jaar op zijn allerlangst, gaan accepteeren als een vanzelfsprekend iets, een stuk huisraad in uw leven.' Louis wilde protesteeren, maar Cecily ging voort:

‘U zoudt van mij verwachten, dat ik tevreden zou zijn met een weinig vertier, met de zorg voor het huis en voor een paar kinderen.’ Ze onderbrak haar betoog, omdat de jonker het woord wilde nemen. ‘Zwijg, zeg ik U,’ viel ze uit, ‘ik ben nog niet uitgesproken. Hoe prozaïsch en nuchter dat ook klinkt in uw noren, ik geloof inderdaad, dat dit de goede gang van zaken is. Ik geloof inderdaad dat man en vrouw zóó, min of meer naast elkander, moeten leven, omdat ze elkander moeten aanvullen. Ik beklaag me daar niet over, begrijp me goed. Wie in een huwelijk toestemt, moet dit verwachten, aanvaarden, ja zelfs verlangen. Maar de berusting, die daarvoor noodig is, dat is iets, waarvan ik niet weet of ik ze bezit. Nu in elk geval nog niet, misschien later.’

De jonker van Jericho, wiens knieën begonnen te schrijnen, was langzaam opgestaan en stond nu neer te zien op het meisje, dat kalm en beslist haar meening zeide. Er was geen spoor van opwinding of verwarring in de woorden van Cecily, en dat besefte de jonker. Zijn hart werd zwaar en zijn hoop versomberde.

‘U begrijpt één ding niet,’ zei hij bijna bitter, ‘misschien zijn er in uw omgeving veel, te veel huwelijken volgens dit patroon, dat ge zoo goed schijnt te kennen. Die huwelijken vormen de meerderheid. Maar als ge mijn vrouw wordt, dan is dat geen huwelijk volgens dit ellendige middelmatige schabloon. Ik zeg niet, dat ik U op handen zal dragen, want dat is onzin en vervelend. Ik zeg alleen dat we samen zullen leven, geheel samen leven, en dat ik dat gemeenschappelijke leven zal vullen met alles wat het leven rijk en goed maakt, delicieus om geleefd te worden. Ik zal uw beschermer zijn en uw makker, uw minstreel en uw ridder, uw speelgenoot en de man die alle lasten van uw schouders neemt. Maar ik zal ook uw hofnar zijn en uw jongleur. Uw leven met mij zal een snoer paarlen zijn van perfecte constitutie, groote en kleine, dicht aaneen-

gesloten, gebonden door een sterk snoer en gesloten door een gulden slot. Het zal...'

'Ik weet zeker,' zeide Cecily sussend, 'dat U een perfect echtgenoot zoudt zijn, een beter en een trouwer man, dan iemand zich wenschen kan. En daarom is het zoo moeilijk om ja te zeggen. Er zou in ons huwelijk sleur zijn, gewoonte, noem het hoe U wilt. En elk uur van mijn leven zou ik in doodsangst leven, dat iemand komen zou, misschien veel minder waard dan gij, die mij zou fascineeren en binden, zou aftrekken van U, omdat ik in hem de bevrijding van den sleur zou zien. Ik ben bang, dat ik niet de kracht heb om trouw te zijn,' besloot Cecily ernstig.

'Ik heb nog nooit zoon onzin gehoord in mijn geheele leven,' antwoorde de jonker heftig. 'Ik weet dat het moeilijk is om ineens te besluiten, en dat vraag ik ook niet. We vergeten, wat we vanmiddag besproken hebben, en op een goeden dag, als de zon erg mooi schijnt, of wanneer de bloemen erg bedwelmend geuren, dan opeens zult ge den moed hebben om ja te zeggen.' Hij glimlachte wijs en nam bij de laatste woorden de hand van Cecily in zijn beide handen en besloot zacht en innig: 'En al de rest zal zijn als een sprookje: ze leefden nog lang en gelukkig.'

'Zoo eindigen de sprookjes,' zei Cecily. 'En ik ben bang voor het einde van het sprookje.'

'Zoo eindigen de sprookjes,' zei de jonker, 'omdat er over het geluk, het werkelijke, diepe geluk niets te vertellen valt, nu niet en nooit.'

'Dan hoop ik,' zei Cecily, lief glimlachend, 'dat het zoo zal gaan.'

Dit was niet het eenige gesprek over een dergelijk onderwerp, dat de jonker en zijn aangebedene voerden, voordat het bezoek op Jericho zou plaats vinden, Minder dan een week tevoren reden ze door het Kamerenbosch, en de jonker had van den paardenhandelaar Bremers een kapitaal telegram

ontvangen, dat bevestigde, dat een damespaard gekocht was en de mérites van het goede dier Doeschka prees. En daarover kon Louis niet zwijgen.

‘Ik heb juist vanmorgen bericht ontvangen, dat er nu in den stal van Jericho een paard staat, een damespaard, dat wonderbaarlijk zijn moet. Ik heb het nooit gezien, maar het schijnt een appelschimmel te zijn, een driejarige, en de man die het weten kan, bericht me, dat hij nimmer een dier zag, dat zoo soepel en zoo fel was tegelijk, zoo vurig en zoo vertrouwd, zoo dapper en zoo voorzichtig. Ik weet niet waar hij het vandaan gehaald heeft, maar als de helft van wat hij zegt waarheid is, dan zult U nooit meer op een ander paard willen rijden.’

‘Hebt ge dat nu gekocht?’ vroeg Cecily onrustig.

‘Toch niet speciaal voor mij?’

‘Natuurlijk,’ antwoordde Louis. ‘En ik heb nooit zoo veel schik gehad over den aankoop van een nieuw paard.’

‘Maar waarom hebt ge dat nu gedaan?’ vroeg het meisje bedroefd. ‘Wanneer ge zoo doet, is het zoo moeilijk, om doodgewone vrienden te zijn. Wanneer ik nu op Jericho kom, dan zal iedereen vermoeden en misschien wenschen...’

‘Laten we daarover niet spreken,’ onderbrak Louis haar ferm. ‘Wat mijn ouders en de bedienden en wie dan ook denken en misschien zeggen, dat is hun zaak, niet de onze.’

‘Maar als we dan niet meer worden dan vrienden,’ antwoordde het meisje, ‘dan zal het lijken, alsof ik U heb afgedankt, alsof ik met U gespeeld heb, en dat wil ik niet.’

‘Dat risico neem ik,’ zei de jonker, een beetje overmoedig.

‘Maar ik, ik wil het niet. Ik wil niet dat er afschuwelijke menschen zijn, die over U grinniken en roddelen in hun benauwde kamertjes. Foei, dat kan ik niet toelaten.’

‘Ge kunt het voorkómen,’ antwoordde Louis, die uit haar woorden begreep, dat ze meer voor hem

voelde, dan onder vrienden normaal zou zijn.

‘Dat kan ik niet,’ zei Cecily fel. ‘Als ik nu mijn jawoord gaf, als ik nu beloofde uw vrouw te worden, dan zou ik moeten doorzetten en dan... Oh! Louis, hoe hebt ge dat kunnen doen.’ Het huilen was het meisje nader dan het lachen.

‘Neem het niet zoo zwaar op,’ zei de jonker kalmeerend, ‘er is toch niets gebeurd als de aankoop van een paard.’

‘Ge had niet duidelijker kunnen zijn, wanneer ge een verlovingsring gekocht had. Ik vind het verschrikkelijk, afschuwelijk, oh, weer zoo'n echte bezittende mannenstreek. Neen, zoo kan ik niet naar Jericho gaan, en ik had er me zoo op verheugd.’ De gedachte was haar niet uit het hoofd te praten, dat ze zichzelve, en meer nog Louis, zou binden en dus misschien compromitteeren door naar Jericho te gaan en op het nieuwe paard te rijden.

En zoo ging de jonker alleen naar Jericho, toen de tijd gekomen was. Het bleek, dat het bericht van Lord Kenstone, dat het bezoek niet kon doorgaan wegens ongesteldheid, niet ontvangen was, want in de stad, aan het station, wachtte de barouche met vier paarden bespannen en een licht wagentje voor de bagage. De beide koetsiers waren in een ontstellend correct livrei, en met dit apparaat reed de arme jonker geheel alleen naar Jericho, waar hij ontvangen werd door zijn ouders, die hun correcte beminnelijkheid, die ze vergeefs hadden ingeoefend, lieten vallen voor een veel spontaner kwaadheid.

Maar des avonds, nadat het veel te lange diner in een slechte stemming was genoten, ontsnapte de jonker naar den stal, waar hij bij het licht van een lantaarn kennis maakte met Doeschka.

Terwijl hij het paard op den hals klopte zei hij: ‘Nog even geduld, mijn schoonheidje, ze komt wel, ze komt heusch.’

En Louis geloofde wat hij zeide.

Hoofdstuk VIII
Hoe men kerken kan bouwen

‘**Z**OO aanstonds,’ zeide de Heer van Jericho, kort na zijn bezoek aan den bisschop, tot Hannes, ‘zal onze nieuwe herder, de bouwpastoor der nieuwe kerk, hier zijn opwachting komen maken. Ik ben benieuwd Hannes, ik ben benieuwd en trek mij terug in de bibliotheek, waar ik Zijn Eerwaarde zal ontvangen en...’ de baron zweeg even en hield een waarschuwenden vinger in de hoogte, ‘hem zal beoordeelen. Wanneer zijn Eerwaarde hier verschijnt, dient ge hem bij mij aan.’ Hannes boog, ten teeken dat hij het begrepen had, maar voor hij weg kon gaan, had de baron hem weerhouden. ‘Ik zeide, dat ik hem beoordeelen wilde. Een oogenblik. Ik kan natuurlijk afgaan op de praatjes van zijn confraters, die mij welwillend zijn overgebriefd. Ik heb echter een beter middel. Men zegt: “Zeg met wie ge omgaat, en ik zal U zeggen wie ge zijt.” Dat is ten deele juist. Ik bijvoorbeeld ga om met hare welgedaanheid, de barones Delsain geboren van de lapjes, maar mij daarnaar beoordeelende zou men een grove fout maken. Doch dit is iets, dat U niet aangaat, Hannes; het past U niet uw meerderen te beoordeelen, en het past mij niet met U te praten over wie zich mijns gelijken achten. Bon.’ Even draaide de baron zijn knevels op. ‘Vannacht echter, toen ik slapeloos was, raakte ik aan het peinzen, en ik heb een onfeilbaar middel gevonden om een man te beoordeelen. Zeg mij wat hij drinkt, en ik zal U zeggen wat hij is. Ge brengt in de bibliotheek behalve mijn sherry, nog mode port uit bak negen, een flesch Madera uit dien bak zeven-

tien, alsmede een nietswaardige flesch Vermouth en een kruik zeer oude dubbel gebeide. Misschien zouden we de reeks kunnen completeeren met een flesch Samos en een flesch Tokayer.' Hannes herhaalde de opdracht, wilde weggaan, maar werd terug gehouden. 'Dit alles bied ik den nieuwen pastoor aan. Uit wat hij kiest, uit de wijze waarop hij drinkt, kan ik in één minuut zien, welk een man het is. Neem eens aan, dat hij jenever kiest. Des ochtends om elf uur jenever. Ai, Hannes, een onwaarschijnlijk slechte keuze. Wie uit deze reeks jenever kiest is een afgestompt man, wiens trage geest slechts reageert op felle prikkels. Hij is als een paard, dat lui is en hard in den mond en nog slechts met sporen in beweging te krijgen is. Pats, geef een zweepslag en het beestje loopt, maar hoe? Bon, zoo is de geest van den liefhebber van jenever om elf uur.

Neem daarentegen een man, die uit deze reeks Samos uitzoekt. Hij is iemand, die ofwel geen smaak heeft voor fijn aroma en zich eraf maakt met een glas, dat zoo min mogelijk op wijn lijkt, ofwel een totebel, die verlekkerd is op de olieachtige zoetsappigheid van Samos. Zou dat een verkieselijk genoot zijn, Hannes? Neen, duizend maal neen.

Neem een man, ik zeg niet dat ìk het zou verkiezen, neem een man die Madera weet te waardeenen en hem met kleine teugen drinkt. Bon, aanziet hem: hij heeft een fijn onderscheidingsvermogen, een bedachtzaam, eenigszins droog gemoed, wel geschikt voor finesses, maar weinig speelsch. Zou hij een glas Madera ineens naar binnen spoelen, dan ware het hem beter bitterwater of levertraan te drinken, want Madera is een genotmiddel en geen drank. En zie daar den volbloedigen borst, die een glas mode port met forsche teugen uitdrinkt. Roode port moet men forsch drinken na het aroom goed te hebben ingeademd. De portliefhebber moet een dapper man zijn, want geen morgendrank geeft een zoodanige traagheid en neigt het lichaam zóó tot dikbloedigheid en podagra. De portdrinker wil zijn mode, zware

bloed in groote golven door zijn weldoorvoed corpus doen gaan, hij wil luidkeels lachen en is niet afkeerig van een gewaagde speelschheid. Port als morgendrank, wel te verstaan!

Daar komt de Tokayerliefhebber. Mijn vriend, - zijn naam doet er niet toe, want hij woont op Père Lachaise en God hebbe zijn ziel - die werkelijk een liefhebber en kenner van Tokayer was, rilde heel zijn leven van de koude en de bloedarmoede; hij had een kille ruggestreng en kon slechts warm en behaaglijk worden na het vierde glas Tokayer. Niet zonder reden gaf men den Tokayer als medicijn. Hoe goed hij ook is van stralende zon en warme volheid, hij is niet de drank voor sterken en voor beweeglijke mannen. Drinkt iemand Tokayer, Hannes, bedenkt het wel, dan is er iets mis met dien man, met zijn constitutie, geestelijk èn lichamelijk.

Blijft de sherry. Het is mij moeilijk over sherry te praten omdat ik zelve dezen drank verkies. Deze drank is een bescheiden hulpe voor den liefhebber. Nuchter als de klare blauwe hemel, is hij bescheiden zonnig als een voorjaarsdag in Maart. Sherry is niet toeschietelijk, maar wil veroverd worden. Sherry is coquet, maar tegelijk van een groote trouwhartigheid. Hij geeft geen stemming, maar wakkert elke stemming aan, maakt ze duidelijk. Onthoud dit Hannes, en dat is het geheim van deze kennis: sherry vloeit, port rolt, Samos druipt, Tokayer gaat, Madera schuift, jenever schuurt naar binnen. Daarin zit de waarde van deze karakterproef, waaraan ik den nieuwen herder zal onderwerpen.

En brengt mij thans, wat daartoe noodig is. Vraag den goeden Mathurin, of hij de beschuitjes geprepareerd heeft zooals hij mij beloofde.’

Met een gebaar beëindigde de Heer van Jericho de audiëntie, boog vagelijk het hoofd voor het denkbeeldige applaus en begon waardig de statige trap te bestijgen.

In de bibliotheek zette hij zich voor zijn werktafel, voor het middelste der drie vensters, en toen Hannes

met een blad vol karaffen en flesschen binnenkwam, was de Heer van Jericho volkomen in zijn werk verdiept. Hij worstelde met de geheimzinnige eigenaardigheden van een schrijfmachine, die hij gebruikte om het manuscript van zijn groote boek te schrijven. Want in vijftien jaar had hij een groote hoeveelheid gegevens verzameld die, nauwkeurig op briefjes genoteerd, zorgvuldig waren opgeborgen in de fraai bewerkte juchtleeren mappen, die een vreemde entourage voor de schrijfmachine vormden. De schrijfmachine vertegenwoordigde het droevige gevolg van een oogenblik van zwakte van den baron. Hij verafschuwde deze toestellen om meer dan een reden. Er was er geen, dat een ook maar eenigszins fraai alfabet bezat, en het lawaai dat deze dingen maken, was den Heer van Jericho een gruwel. Tenslotte kon hij er niet mee overweg: moeizaam zocht hij letter voor letter op het toetsenbord en druppelde zijn geschrift in tragen gang bijeen.

Een handige vertegenwoordiger had hem eens overtuigd, dat zijn manuscript er zakelijk moest uitzien, en dat men, door het te tikken, de ergernis van veel zetfouten bij het corrigeeren van de drukproef kon voorkomen. Men had hem overtuigd, dat een levenswerk als zijn boek, niet geschreven moest worden in één exemplaar: om op alle gebeurlijkheden voorbereid te zijn, diende men er verschillende copieën van te bezitten, en de schrijfmachine was het instrument bij uitstek om dit te bewerken.

Tenslotte had de vertegenwoordiger den Heer van Jericho gedemonstreerd, met hoeveel snelheid men op deze machine kon werken. Men volgde als het ware de gedachten en legde ze tegelijk vast. En voor het argument, dat juist deze machine de allersnelste ter wereld was, zwichtte tenslotte de ongelukkige auteur. Overigens was het schrijven op de machine niet veel langzamer dan het schrijven met de hand. De baron schreef een uiterst fraai, voorzichtig bewerkt handschrift, waarin de letters als het ware stuk voor stuk met liefde werden geteekend. Wanneer hij brieven

schreef, werden de onberispelijke letters zorgzaam tot woorden geschikt, de regels waren schoon van lengte, en de bladspiegel die werd aangehouden, was buitengewoon evenwichtig. Hij schreef menigen brief over, omdat het schrift niet fraai in de bladzijde stond.

En nu typte hij, met een haast perverse onverschilligheid op de machine, die als een gruwelijk anachronisme op de empire tafel stond, op een mat van goor-groen vilt: een barbaarsche schoonheid van zwart en nikkel, temidden van nobel juchtleer en bezonken mahoniehout.

En de baron zat erbij, het hoofd een weinig scheef, en typte, telkens ophoudend als de langzame dooltocht door het verraderlijke stalen alfabet hem den zinsbouw had doen verliezen. Soms, wanneer hij een fout ontdekte, wanneer een zin was ontspoord, corrigeerde hij niet, maar typte met eindeloos geduld de bladzijde opnieuw, totdat ze foutloos uit de machine draaide. En wanneer hij zoo eenige uren had gewerkt, was hij als een geslagen man, volkomen versuft en uitgeput. Dan stond hij op, rekte zich en ging in een groen-marokijnen fauteuil bij het eerste venster der bibliotheek een glas sherry drinken en een kleine precieuse sigaar ronken.

Met een diepen zucht zette hij zich dan na eenigen tijd weer aan het werk en typte verder. Elken dag, wanneer hij met schrijven ophield, telde hij zorgvuldig het aantal woorden dat hij op papier had gebracht en noteerde hun aantal, met het totaal generaal, in zijn dagboek: ‘Heden achthonderdtweeëndertig woorden toegevoegd aan het boek, maakt een totaal generaal van honderdzevenentachtigduizend driehonderdtwaalf woorden. We zijn thans genaderd tot het jaar zestienhonderdvijftien, heden geen fout gemaakt met het doorslagpapier.’

Onderwijl zwoer de Heer van Jericho dure eeden, dat hij geen schrijfmachine meer zou aanraken, wanneer zijn manuscript voltooid zou zijn. Maar in den loop van zijn taak erkennen dat de amerikaansche

machine sterker was geweest dan hij, wilde hij niet: hij was begonnen te typen, en het boek zou getypt worden.

Nadat hij den gast behoorlijk had aangekondigd, liet Hannes den nieuwen pastoor binnen in de bibliotheek, waar de Heer van Jericho zich had opgesteld voor de schouw, die het wapen der de Hautetailles in stucwerk droeg, om zijn gast te ontvangen. Als een groot seigneur, die een onderdaan verwacht ter audiëntie, zoo zag de baron zijn bezoeker naderen: een korte, dikke gestalte in een slechtpassende soutane; het roode, ronde hoofd van den pastoor glom van warmte en verlegenheid, en de gekussende handen mishandelden de nieuwe, zwartgaren handschoenen, die de geestelijke voor deze gelegenheid had aangeschaft.

'Mijnheer Pastoor,' zeide de baron, terwijl hij den bezoeker een pas tegemoet ging, 'ik begroet U met gemengde gevoelens. Waart ge gekomen als huiskapelaan op Jericho, ik had de oprijlaan versierd en zooal geen kalf, toch eenige maische kapoenen doen slachten. Het is echter den verheven wil van Monseigneur geweest, dat ge hier, naast mijn deur, maar gelukkig op mijn gebied, een kerk komt stichten. Hoe mijne overigens kinderlijk-onderworpen gevoelens ten opzichte van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid ook zijn mogen, ik zal mijne teleurstelling niet op U bot vieren.'

De pastoor had het, tijdens de toespraak nog warmer gekregen, maar wist toch een antwoord te vinden: 'Daar ben ik dan maar blij om, mijnheer de Baron. Want ruzie, en vooral ruzie met den Heer van de plaats, dat is voor een arme pastoor niets gedaan. Toch al genoeg strubbels met de deugnieten.'

'Zoo is het,' zeide de baron plechtig, 'maar laat ons plaats nemen.'

Met een zucht liet de pastoor zijn ronde gestalte neer in een fauteuil, dien de baron hem aanwees; hij zuchtte, omdat hij blij was in een koele kamer te zitten

na een warmen tocht, omdat hij opgelucht was, dat de Heer van Jericho, waarover zijn confraters hem zooveel wonderlijks hadden verteld, hem in vrede zijn werk wilde laten doen.

De baron ging zelve de honneurs waarnemen en noemde op wat hij zijn gast allemaal kon aanbieden. Even keek de pastoor een weinig beduusd. En toen, als was hij diep teleurgesteld, zeide hij, dat hij liever zou bedanken.

Verbaasd keek de baron nog eens naar het blozende vollemaansgezicht van zijn bezoeker.

‘Misschien iets anders, mijnheer Pastoor,’ vroeg de gastheer bezorgd, ‘U is toch niet geheelonthouder, is het wel?’

‘Geheelonthouder,’ antwoordde de pastoor verschrikt, ‘oh jeetje nee. Heelemaal niet. Iets anders, als ik het zeggen mag: graag een glas bier. Ik drink alleen als ik dorst heb, en ik heb gruwelijken dorst. En als je dorst hebt, helpt niets zoo goed als bier of water. Ja, en dan heb ik liever bier, als ik het zeggen mag, maar water is óók goed. Graag.’

De baron wilde nog een poging wagen, zijn gast iets edelers dan bier te laten drinken. Hij noemde rijnwijn, een lichten Rosé, champagne zelfs. Maar de pastoor schudde maar zijn ronde hoofd. ‘Neen, meneer de Baron, een anderen keer, een anderen keer. Van al dat goed krijg ik zoo'n warm hoofd, om een beroerte te krijgen met dit weer.’ Van rijnwijn werden zijn beenen te zwaar, en moezel had weer andere bezwaren. ‘Maar als het te veel last is, doe toch vooral geen moeite,’ zei de ongelukkige gast. Toen belde de baron, en Hannes die onwaarschijnlijk snel verscheen, kreeg opdracht om een groote kan bier te brengen met een groot glas.

Terwijl Hannes die bestelling uitvoerde, vroeg de baron zijn gast of hij rooken wilde. Toen Pastoor Smeets zwarte Brazielsigaren zag, begonnen zijn kleine oogjes te stralen. ‘Dat is tenminste een mannensigaar, nietwaar meneer de Baron,’ zei hij, terwijl hij met zijn niet geheel schoone nagels het puntje

afkneep. Daarop ontstak hij de sigaar en blies tevreden groote wolken blauwe rook de lucht in.

'Heeft U een goede reis gehad?' vroeg de baron verder, maar het relaas van den geestelijke, dat begon met het oogenblik, dat hij om vijf uur uit zijn bed was gestegen, werd onderbroken door de binnen komst van Hannes met een enorme kan bier, op het oogenblik, dat de pastoor kleurrijk vertelde over de hitte onderweg van de stad naar Jericho.

Nadat de Pastoor een wellustige teug bier had genomen, vroeg de Heer van Jericho, met een blik op zijn werktafel: 'En, meneer Pastoor, is U op de hoogte van satanisme?'

Van schrik viel de mond van den pastoor open, en zijn sigaar viel uit de verlamde vingers. 'Op de hoogte van wàt?' stamelde hij. 'Ik zei satanisme,' antwoordde de baron. 'Ik bedoel niet, of ge het satanisme kent door practische beoefening, maar of ge theoretisch en historisch met deze merkwaardige afdwaling op de hoogte zijt?'

'Merkwaardig,' zeide de pastoor, 'merkwaardig. Ik heb in den tijd dat ik surveillant was op het college veel vrijen tijd besteed aan de studie ervan. Dat is alweer heel wat jaren geleden, en erg veel weet ik er niet van. Zooveel is me wel duidelijk; dat het meer voorkomt dan men denkt en dat er heel wat afschuwelijks moet toegeschreven worden aan dit verschrikkelijke gedoe.' Toen werd hij opeens bijna bleek van schrik. 'U vraagt dat toch niet, omdat het hier in de streek voorkomt?' En bij de gedachte alleen al werd het den priester te kwaad. 'Genade, satanisme, spaar ons Heer!' mompelde hij.

Toen maakte de baron een einde aan de verschrikking van den goeden man. Hij stond op, nam van zijn werktafel een stapel getypte vellen, en terwijl hij ze onder zijn duim deed doorglijden, zei hij: 'Weest U niet ongerust. Het satanisme in de Nederlanden: dat is de titel van het boek dat ik schrijf. Ik ben gekomen tot het merkwaardige jaartal 1615.' 'Zestienhonderdvijftien,' zeide de pastoor bedacht-

naam, ‘dat zal de tijd zijn van den verschrikkelijken abbé Latour.’

‘Precies,’ antwoordde de baron opgetogen, ‘precies, maar ik betoog in mijn boek, dat die arme Latour geen abbé was, en dat zijn satanisme hocus-pocus was.’

‘Daar moeten we het nog eens over hebben,’ zei de ander, terwijl hij zijn gemakkelijke houding liet varen, ‘ik geloof dat U daar heelemaal mis is.’

Even nog ging de discussie door, toen ging het gesprek op minder gruwelijke onderwerpen over. Het einde ervan was, dat een soort pact gesloten werd tusschen den baron en den pastoor.

‘Het komt mij voor,’ zeide de Heer van Jericho, ‘dat ik in staat zal zijn U te helpen bij veel wat uwe nieuwe parochie betreft. Ik ken de menschen, ik ken den grond, en ik ben niet zonder invloed. Gij daarentegen zult me een waardevolle kritiek kunnen leveren op mijn werk. En,’ zoo besloot hij, ‘zoo zullen we door het ons dierbare satanisme verbonden zijn.’ Met een wrang lachje antwoordde de ander: ‘Zoo lang we niet in satanisme verbonden zijn, zal ik mijn deel van de afspraak niet vergeten.’

Zoo kwam het, dat in den eersten tijd der nieuwe parochie, voordat de kerk in vollen luister was verrezen, de baron veel omging met den pastoor. Tijdens den bouw woonde deze zelfs op Jericho, en inderdaad deed de huiskapel in dien tijd dienst als noodkerk. In de avonden praatten de beide mannen over allerlei onderwerpen, óók over satanisme, maar de baron was zoo ijverig in de hulp, die hij den pastoor verleende, dat de schrijverij in de verdrukking kwam.

Met den pastoor ging de baron vanaf het eerste oogenblik er op uit, om een architect te zoeken. De eerste architect wilde een gothische kerk bouwen met twee torens, en toen hij den pastoor bijna had bepraat, kwam de baron tusschen beiden en maakte bezwaar. Toen bood de architect aan, om een moder-

ne kerk te bouwen. ‘Want ik bouw ook wel, als het moet, in moderne stijlen.’

‘Het hoeft niet,’ zeide de Heer van Jericho snijdend, ‘spant U zich niet zoo in. Ik heb liever een kerk in den eigen stijl van den bouwmeester, maar niet in den uwen. Het ga U gezegend.’

Vijf, zes architecten werden bezocht, en allen voelden zich beleedigd door den baron, hoewel ze groote verwachtingen koesterden van diens grootscheepsche plannen. ‘Als we zoo door gaan,’ mopperde de pastoor, ‘krijgen we nooit een kerk.’

‘Laten we eens een architect probeeren, die nog nooit een kerk gebouwd heeft,’ stelde de Heer van Jericho voor. ‘Het liefst zou ik natuurlijk naar een architect gaan, die nog nooit een kerk gezien heeft, maar dat heeft zijn bezwaren.’ Tenslotte wilde de baron een architect raadplegen, die, al was zijn werk niet overweldigend schoon, toch getoond had een eigen bouwtrant te bezitten. Maar voordat de reis werd ondernomen, kwam de pastoor somber gestemd terug van den pastoorskrans. ‘Die architect van U is een communist,’ zei hij, ‘en hij woont met een vrouw waar hij niet mee getrouwd is.’

‘Dat doe ik ook,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘maar het is mijn huishoudster.’ En hij rilde.

De communistische wellusteling werd desondanks van de lijst der mogelijke candidaten geschrapt. De pastoor was langzamerhand in een neerslachtige stemming geraakt en wanhoopte bijna aan zijn kerk. Wel ging hij met den Heer van Jericho op reis, bezocht architecten, maar tijdens die bezoeken bemoeide hij zich ternauwernood met het gesprek. Hij dronk zijn glas wijn of bier, bij voorkeur bier, en zuchtte wanneer weer een onderhoud verliep in doelloos gepraat. En toen eindelijk de pastoor zich opmaakte, om het heft in handen te nemen en den eersten den besten architect opdracht te geven voor een kerk, gebeurde het, dat de Heer van Jericho in het Kruis van Bourgondië aanlandde en daar onder zijn gehoor een jongmensch aantrof, dat inder-

daad de dwaasheden van den baron niet alleen apprecieerde, zooals de meeste gasten dier herberg, maar ze zelfs wist te perfectionneeren met kleine, aanvullende geestigheden. Terwijl de jongeman zich even verwijderd had, vroeg de baron aan den hospes, wie die knaap was.

'Het is een werklooze bouwkundige, die hier was om te solliciteeren bij een architect,' antwoordde de waard. Toen het jongmensch weer binnenkwam, werd hij begroet door den baron met de merkwaardige mededeeling, dat hij van den hemel gezonden was. 'Ik heb namelijk een kerk noodig.'

'Elk net mensch heeft een kerk noodig,' antwoordde de teekenaar.

'Ik bedoel een kerkgebouw,' lichtte de baron toe. 'En wat wilde U daarmee doen?' vroeg het jongmensch.

'Ik wilde er een pastoor in zetten met een koppel misdienaars en een organist. De pastoor is er al, de misdienaars kan ik elken dag vangen, en van elken boer kun je een koster maken.'

'Dus het is alleen maar te doen om een kerkgebouw?' vroeg de bouwkundige.

'Het is verwonderlijk, dat ge dat nu reeds begrepen hebt.'

'U weet niet half hoe intelligent ik ben.'

'Laten wij, onder het genot van een flacon uit bak zeven, dit probleem entameeren,' zeide de Heer van Jericho.

Hij zette zich terzijde met den bouwkundige en begon een langdurig gesprek over de kerk die er komen moest.

'Het komt er eigenlijk niet op aan,' zeide de bouwkundige, 'dat een architect die bouwt. Eigenlijk zou ieder mensch met goeden smaak een kerk kunnen bouwen. Dan zou een of andere technicus het ontwerp uitvoerbaar moeten maken, dat is alles. Een architect nu hoort iemand te zijn net goeden smaak, die zulk een ontwerp reeds bij de conceptie constructief doordenkt.

Een architect dus, moet min of meer een artist en min of meer een technicus zijn. De meeste architecten echter zijn meer zakenman en min artist en minder technicus. Toen schiep de duivel het vak van bouwkundig teekenaar, een valkuil waarin hij niets vermoedende en leergierige jongelingen vangt. Zooals ik bijvoorbeeld.' De jongeling dronk.

'Ge zift een Daniël die recht spreekt,' zeide de baron.

'Ik ben een Daniël die in den leeuwenkuil zit. De leeuwen dragen geestelijke pruiken en laten me leven, zoolang ik zoo mager en ongevaarlijk ben. Het moes van den profeet is droog brood. Met een slok wijn van bak zeven. Gezondheid.'

'En als ik U nu opdracht verleende een kerk te bouwen,' vroeg de Heer van Jericho, 'hoe ongeveer zoudt ge die bouwen?'

'Waar moet de kerk staan, hoe groot moet ze zijn en wat dies meer zij. Ik verkoop geen confectiekerk. Alles maatwerk en twee keer gepast.'

Toen wist de Heer van Jericho genoeg. 'Morgen begeeft ge U naar Jericho. Ik verwacht U tegen den middag. Laat de rest aan mij over.'

Even keek de bouwkundige vreemd. 'U houdt van snel reizen, is het niet?' vroeg hij aarzelend. Toen bood de baron hem aan een rijtuig te zenden, dat hem naar Jericho zou brengen.

Den volgenden dag werd de bouwkundige in de bibliotheek van Jericho ontvangen door den baron. 'Daar in dien hoek zit, als ge goed kijkt, een zwarte gedaante,' zeide hij, toen hij den jongeman een hand geschud had, 'dat is een pastoor, trek U niets van hem aan. Beur hem op, want hij gelooft niet, dat hij ooit een kerk zal krijgen.'

Langzaam was de pastoor naderbij gekomen. 'Ik ben pastoor Smeets,' zeide hij. 'Dat klopt goed,' antwoordde de ander. 'Ik ben de bouwkundige Smeets, en ge kunt dus niet zeggen, dat ge mijn naam nooit gehoord hebt.'

‘Bouwt U mij een kerk,’ zeide de pastoor somber, ‘hoe ze eruit ziet, kan me niets schelen.’

En zoo kwam het, dat na ongeveer een week een nieuwe architect gevestigd was in de stad. ‘Wat me ontbrak was een naambordje en een opdracht,’ zeide de nieuwe architect tot den waard in het Kruis van Bourgondië. ‘Nu ik de opdracht heb, kan ik het bordje ook wel betalen.’

Toen er eenmaal een architect gevonden was, ontwaakte de interesse van den pastoor weer, maar de Heer van Jericho had zich in het hoofd gezet, dat hij die nieuwe parochie op de been moest brengen. Van een kerk van vierhonderd plaatsen, zooals de pastoor oorspronkelijk bouwen wilde, was geen sprake; achthonderd plaatsen was de beslissing van den Heer van Jericho, en toen de pastoor wees op de armoede der nieuwe parochie, zeide de baron tusschen twee slokjes wijn: ‘Ge moet de zaken niet te klein zien, ik betaal het verschil.’

Dadelijk, bij de oprichting der parochie, wilde de baron ook reeds een school stichten. De pastoor protesteerde: ‘Er zijn toch bijna geen kinderen in de omgeving!’

‘Kinderen,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘zijn geen probleem. Het is een kwestie van tijd en medewerken met de genade.’ En wanneer over het onderwerp de stemmen staakten, dan was het de baron, die het doorslaggevende argument aanhaalde: de mijn. ‘Houdt de mijn in het oog,’ betoogde de Heer van Jericho dan. ‘Ze is vanuit het oosten gekomen. Van Kerkrade sloop ze naar Heerlen, en steeds kruipt ze verder. Het zal niet lang duren, of ze heeft dit heele land opgeslokt. Ik verheug mij daar niet op, maar aanvaard het als een onafwendbaar iets. De mijn nu, is niet slecht noch goed, het is aan ons, om haar tot een zegen te maken. Onze mannen gaan naar de mijn. Bon. Dat geeft hun welvaart. Leer hun die welvaart in fatsoen te gebruiken. Er zullen steeds meer mannen in de mijnen gaan werken. Die mannen moeten wonen, misschien bij

de mijn, misschien verder, hier of daaromtrent. Als het komt, moeten we klaar zijn om dat volk te ontvangen. Niet met melkgevende huisjes, als het notarismannetje Voorders.

'Ja,' wendde de Heer van Jericho zich opeens tot den pastoor: 'ik heb het wel gezien, Eerwaarde Vader, dat ge in het schemerdonker bij het mannetje Voorders aan de bel stond. Wacht U voor dien hond; deze man heeft een kramersziel en onteert het notarieele ambt. Hij draait de veilingen ten eigen bate, belet het serieuze bieden, schudt den verkooper uit en koopt zelve wat onder zijn onguren hamer komt. Hij is mild met hypotheken, opdat de papieren lasten den eigenaar dooddrukken en vernietigen. Dan koopt hij, manneke Voorders met de floddermadam, zijne gade, tegen een appel en een ei; natuurlijk een rotten appel en een stinkend ei. Ge kunt er niet langs dien man een bezoek te brengen, dat duid ik niet euvel. Wanneer ge pastoor geworden waart in Jerusalem ten tijde van Christus, dan zoudt ge bij Kaiphas een bezoek hebben moeten brengen en misschien zelfs limonade drinken bij Pilatus. Bah. Maar wacht U voor méér dan één bezoek. Hij is de rijke broeder van al de wisselaars in den tempel, en toen de Heer en Zaligmaker bijna gereed was met het uitdrijven dier sjacheraars, heeft hij een paar maal in de lucht geslagen. Dat was omdat, Hij het bestaan van het manneke Voorders kon voorzien. Hij zoude Judas een voorschot hebben gegeven op de dertig zilverlingen, of hem geholpen hebben aan een solide belegging. Natuurlijk onder berekening van hooge notarieele kosten en veel rente.'

Tijdens deze toespraak was de pastoor steeds verlegener geworden. En eindelijk biechtte hij op, dat de notaris hem een altaar had aangeboden voor de nieuwe kerk. 'Dat neemt ge natuurlijk aan,' zeide de Heer van Jericho driftig. 'Dat neemt ge aan, en ge wijdt het toe aan Sint Barbara, de patrones van een goeden dood. Want de voorspraak dier heilige zal mannetje Voorders zeer noodig hebben, meer

dan de teensnijders langs den Lagen Kamp of de baron van Jericho.'

Nog voor de kerk onder de kap was, kwam een man den Heer van Jericho vragen om een stuk grond bij de kerk te mogen koopen voor een herberg. 'Een herberg bij de kerk, welk een troostvolle en oncalvinistische gedachte. Ziet de kerkgangers vermoeid en uitgeput door hun hartige devotie, diep onder den indruk van het gewijde woord van Pastoor Smeets, naar buiten strompelen. Zullen zij den langen weg gaan, in meditatie verzonken? Of zullen zij den neergeslagen ouden Adam een kleine opfrissching geven. Zonder den ouden Adam wordt de wereld treurig en leeg. Laat hen dus naar binnen gaan en een fermen dronk nemen; de rest van den Zondag dienen ze den Heer in vroolijkheid of in katterig snurken. Het is goed, maar vertel mij vriend, ik ken U niet, hebt ge kapitaal en vakkennis genoeg om een herberg te beginnen?'

'Ik kan van den notaris een hypotheek krijgen op den grond en voor den bouw,' antwoordde de man. 'Mijn vriend,' hernam de Heer van Jericho, 'ik raad U in gemoede, beleg uw geld dan dadelijk in een hennepen strop, of tracht bollebof te worden in een hoerenkast, want op een van deze beide draait het uit, wanneer ge U met den notaris verslingert. Ik verkoop U geen grond, nooit. Bonjour!' Maar voordat de man in diepe neerslachtigheid het vertrek verlaten had, had de baron hem reeds teruggeroepen.

'Treur niet mijn vriend. Indien ge een vakkundige hospes zijt, dat is er een die in eer en deugd zijn gasten een goeden dronk schenkt naar hun geneugte, goede waar en nooit te veel, dan kunt ge een herberg beginnen. Een kleine dronkenschap zal niet tegen U tellen, maar één zatlap, die U de centen brengt, die hij zijn gezin onttrekt, maakt een einde aan uw verblijf alhier. Ik zal de herberg laten bouwen naar mijn smaak, gij kunt ze huren, en zoolang ge U houdt aan mijn wenschen, schenk ik U de pacht.

Ga heen in vrede; tusschen nu en drie maanden staat er een herberg die genaamd is: “In den barmhartigen Samaritaan”, zooals het past tusschen Jericho en Jerusalem, en gij zult den wijn gieten in de nooit gesloten wonde die men mond noemt. Ga naar mijn rentmeester en laat hij uw naam noteeren. Vaarwel!’

Zoo kwam er een kerk, die veel te groot was, een school, waar in den beginne geen kinderen voor waren, een herberg, die wel een hotel leek, maar de pastorie was veel en veel kleiner dan de pastorieën in den omtrek.

‘Dat moet ge goed begrijpen, mijnheer Pastoor,’ had de Heer van Jericho gezegd, ‘in de kerk woont een zekere Jezus Christus, en voor Hem is niets te goed. In de pastorie echter woont een zekere Smeets, een brave boerenzoon, die het door de vlijt zijner oppassende ouders en de onberekenbare genade Gods gebracht heeft tot herder der kudde. De herder is echter geen schapenboer, maar een klein mannetje, die in een stulp woont. Hij is niet veel meer dan de schapen die hij weidt, men kan hem onderscheiden aan den staf en niet aan zijn rijkdom.’

De kerk werd door den bisschop ingewijd met veel feestelijkheid, waarbij de fanfare en de liedertafel hun uiterste best deden. Na de plechtigheid werd op Jericho een groot feestmaal aangeboden, waaraan alle notabelen, met uitzondering van notaris Voorders, aanzaten.

De Heer van Jericho hield een redevoering, die hij besloot met de volgende woorden:

‘Mijn vriend en pastoor, ge zijt thans een herder. Uw kudde is klein, maar ge zult ze getrouwelijk hoeden, en ze zal groeien. Houdt den staf stevig in de hand en weest onbezorgd. Met de hulp van God en van uwen herdershond Louis, Baron de Hautetaille, Heer van Jericho, zullen we den duivel tracteeren, zooals het weleer geschiedde door Sint Michaël. Ad multos annos.’

Hoofdstuk IX
Last en lust voor een kasteelheer

‘**D**EAR Friend,’ schreef de Earl of Kenstone aan den Jonkervan Jericho, een maand nadat zijn reis naar Jericho door den plotselingen onwil van Cecily was uitgesteld, ‘het spijt me te moeten hooren, dat uw geachte vader plotseling ziek is geworden. Hoewel ik niet de eer heb de barones te kennen, verzoek ik U toch ook haar mijne deelneming te betuigen. Cecily en ik hopen intusschen, dat de toestand van den zieke binnenkort zoodanig moge verbeteren, dat U uw voornemen, ons op Kenstone te bezoeken, kunt uitvoeren. Vanaf den twintigsten Juni zijn wij daar, en elken dag is uw komst ons welkom.’

‘Ga ze halen, pff’, zeide de baron, die half verlamd in zijn stoel zat. ‘Op jou komt de kroon, Louis, pff. Breng ze hierheen, pff. Ons geslacht pff, mag niet uitsterven pfff’ En de jonker knikte: ja, ik zal gaan. Eenige malen was hij ongeveer reisvaardig als de oude baron het veel beter maakte; dan kwam de dokter naar den zieke zien en zeide, dat de oude heer nog jaren kon meegaan, en dat het zelfs niet uitgesloten was, dat hij weer op de been zou komen. Maar wanneer dan het oogenblik voor Louis' reis was vastgesteld, werd de spraak minder duidelijk, of de verlamming erger, en er kwam weer uitstel. Dan maakte de oude baron zich kwaad over het uitstel, maar toch, over het geheel ging de oude heer vooruit. Hij liet trotsch zien, dat hij zijn rechterarm weer een beetje kon bewegen, en in Juli was hij zoover, dat hij een kunstje vertoonde, dat door allen die het zagen buitengewoon werd bewonderd en

toegejuicht: hij kon net zijn rechterhand weer een sigaar vasthouden, en met de goede linkerhand bracht hij die dan naar zijn mond. Hij sprak weer duidelijker, blies niet meer onder het spreken, en zijn mond kwijlde haast niet meer.

'Ga dan toch kwajongen,' zei hij tot zijn zoon. 'Doorzetten. Energie. Ga ze halen, ik loop jullie tegemoet.' Na dit grapje trachtte de zieke te lachen, maar het werd een hol gebalk, zoo rauw, dat hijzelf ervan schrok.

Eindelijk, tegen half Juli, kondigde Louis zijn bezoek aan Kenstone aan en vertrok, om via Rotterdam naar Engeland te reizen. Maar in Rotterdam, waar hij een nacht moest overblijven, bereikte hem een telegram, dat de oude baron plotseling gestorven was aan een tweede beroerte.

Louis was vooreerst verstoord, bijna kwaad op zijn vader, die na zooveel maanden van vooruitgang, zijn familie in een soort van gerustheid had gewiegd en nu, nu Louis eindelijk naar Engeland kon gaan, het in zijn hoofd haalde om plotseling toch te sterven. Bedroefd was hij in het geheel niet, slechts allerlei kleine en groote zorgen hielden hem bezig, terwijl hij naar huis reisde: zorgen die in verband stonden met de begrafenis, met de regeling der nalatenschap, met het landgoed en zoo voorts, zorgen, die nu op hem rustten, nu hij niet meer de jonker was op Jericho, maar de Heer.

Hij had een telegram gestuurd naar Kenstone om zijn bezoek uit te stellen, en nog voor hij uit Rotterdam vertrok, had hij een brief aan Cecily, en een aan haar broer geschreven. Toen hij thuis kwam, vond hij twee telegrammen, een woordrijk en kostbaar van den Earl, van Cecily een kort, dat eenige formeele woorden van deelneming bevatte. Een brief van Cecily, die volgde, maakte echter alles goed. 'Ik begrijp,' zoo schreef ze, 'dat de droefenis gemengd zal zijn met teleurstelling voor U, waarde vriend. Geloof me echter, dat de teleurstelling, dat ons weerzien alweer is uitgesteld, ook voor mij zeer

scherp was. In uw droefenis over het afsterven van uw vader neem ik hartelijk deel, en ik zou wenschen bij U te zijn, om U te troosten en zoo noodig op te beuren. Ik wacht nu met interesse het oogenblik, dat ge ons hier of elders komt bezoeken, en in dien tusschentijd reken ik op eenige van uw zeer belangwekkende brieven.'

Die brief kwam een dag na de begrafenis van den ouden baron, en het liefst zou de nieuwe Heer van Jericho direct zijn afgereisd. Er waren echter tal van kleinigheden te regelen, hij moest het contact met den rentmeester, met tal van pachters en halfers, met allerlei personeel, dat tot nu toe min of meer onzakelijk was geweest, opnemen en op goeden grond zetten. Tenslotte had hij veel te stellen met zijn moeder, die in haar nieuwen staat van douairière buitengewoon erratisch werd in haar plannen en uitlatingen.

Den eenen dag wilde ze weggaan naar haar broer, daags daarop vertelde ze, dat zij het bewind op Jericho in handen zou houden tot haar laatsten snik. Louis bood haar aan een vleugel van het huis voor haar te reserveenen, opdat ze daar kon doen en laten wat zij wilde. 'Je wil mij weg hebben, mijn zoon,' zei de oude dame dan bitter. 'Ik weet het wel, ik weet het wel. Jullie de Hautetailles hebben altijd op me neergezien; ik was niet goed genoeg voor jullie. Ja, om jou en je zuster luiers aan te doen, daar was die van Buxholm goed voor, maar verder... Maar je krijgt me niet weg, of ik maak schandaal, hoor je.' Stelde de zoon dan voor, dat ze op den ouden voet zou voort leven en het huishouden blijven besturen, dan was de douairière het daar niet mee eens. 'Denk je dat ik nooit eens rust wil hebben. Ik heb nu mijn leven lang gesjouwd om het dien vader van je naar den zin te maken, ik heb er genoeg van, want alle de Hautetailles zijn gek. Jij ook, en ik ben niet van plan om voor jou te sjouwen om je gekkemanshuishouden in orde te houden.'

Zoo wisselden de plannen, voorzoover daar sprake

van was bij de barones, van dag tot dag.

Ten einde raad stelde Louis haar een soort ultimatum: ze kon de vrouw des huizes blijven op Jericho, maar dan verwachtte hij ook van haar, dat ze het huishouden in het gareel hield. Of ze kon weggaan, waarheen ze wilde; dan zou Louis haar een jaargeld uitbetalen, zoo hoog als ze maar wilde. En ze moest beslissen binnen een week. Binnen die week was plotseling de broer van de barones op Jericho, de dwaze ritmeester. Hij was door zijn zuster te hulp geroepen, omdat haar zoon haar het leven zuur maakte.

'Zoo mannetje,' begroette hij den jongen Heer van Jericho, 'wat dacht je eigenlijk, dat jij je moeder, mijn zuster, naar je hand kon zetten? Ik zal je dat wel eens anders vertellen.' De Heer van Jericho wist niet beter, of zijn oom zou hem minstens mishandelen en legde met veel benauwde woorden uit, hoe goed en redelijk hij het bedoeld had.

'Dacht je dan redelijk te kunnen zijn met mijn zuster? Ik geloof dat je ze niet alle vijf hebt. Ik ben niet goed wijs, dat weet het heele leger,' antwoordde de ritmeester. 'Maar zoo gek, om redelijk te willen praten met mijn zuster, ben ik niet. Zal ik je eens zeggen wat je doen moet?'

Verwonderd over dezen keer der zaken, maar hoogst gespannen op den goeden raad, knikte de jonge Heer van Jericho ijverig.

'Het beste kun je ze natuurlijk verzuipen,' zei de oom diepzinnig, 'want er is niets aan verloren, en ze heeft zelf het meeste last van haar kuren. Maar daar zijn natuurlijk weer bezwaren tegen. De mensheid is lang niet Spartaansch genoeg. Wat niet deugt, dat moet uitgeroeid worden, ze hadden mijn zuster nooit moeten laten opgroeien, dan had jij misschien ook wel een minder wispelturige moeder gehad, maar ja, dat kun jij niet helpen. Je wilt dus weten, wat je met je moeder moet doen. Ja, dat is lastig.' De jonker legde nòg eens uit, welke keus hij, ten einde raad, zijn moeder had voorgelegd.

‘Ha, mannetje,’ zei de ritmeester, ‘nu weet ik het, je denkt, dat mijn zuster zal kiezen en zich aan haar keus zal houden. Natuurlijk doet ze dat niet. Als je mij liet kiezen, zei ik immers ook: allebei; zoo zijn wij, Buxholms. Niet laten kiezen, Spartaansch behandelen. Je trekt je rijlaarzen aan, en je wandelt bij haar binnen, net als Louis XIV in het parlement. Dat was een kerel, spiegel je daaraan. Maar ter zake. Je trekt je rijlaarzen aan en wandelt bij mijn zuster, jouw moeder, binnen, en je zegt: Oud canaille.’

‘Nou, nou, oom Heinrich,’ trachtte de Heer van Jericho te sussen, ‘het is mijn moeder.’

‘Veel te sentimenteel. Spartaansch. Goed, dan trek je geen rijlaarzen aan en je wandelt bij haar binnen en zegt: Oud canaille.’ Toen dacht baron Buxholm even na over de rest van de toespraak, die zijn neef moest houden om de huiselijke rust te herstellen. ‘Je wou haar een jaargeld geven?’ vroeg hij opeens, en toen zijn neef knikte, ging hij voort: ‘Heeft ze niet noodig. Heeft haar heele leven met haar breede achterste op de erfenis van tante Euphemia gezeten. Nooit een cent uitgegeven en zich warm ingedraaid bij dien Amadé de Hautetaille, je geachten vader. Je schrijft haar een brief, je gaat niet naar haar toe, je schrijft haar een brief, geadresseerd aan de eerzame weduwe de Hautetaille. En je zegt, dat het je niets kan verdommen wat ze doet, als ze het maar vlug doet en het blijft doen. Begrepen, je schrijft haar, dat het je niets kan verdommen. Moet je eens zien.’ Dien raad volgde de jonge Heer van Jericho gedeeltelijk op. Hij schreef geen brief, maar zeide zijn moeder, dat ze maar moest doen wat ze wou, hij trok er zich niets van aan. En sindsdien nam de barones de teugels van het huishouden weer in de hand en regelde dit voortreffelijk, geheel ingesteld op de wenschen van den nieuwen heer des huizes. In den winter na den dood van den ouden baron vond, in alle stilte, het huwelij k plaats van Geneviève met den Vicomte d'Ouailles, en de nieuwe Heer van Jericho bleef alleen met zijn moeder. In dien winter

nam hij de gewoonte aan, om in den namiddag uit te rijden te paard. Hij begon met rond te zwerven door de streek en hier en daar te praten met de menschen, die hij langs den weg ontmoette. En toen hij op een kouden dag, voorzichtig stappend, door het dorp reed, zag hij, hoe er op de schaats werd gereden op een klein stukje ondergeloopen land, waar het ijs hobbelig en slecht was. Hij merkte op, hoe er eigenlijk geen ruimte was voor de krabbelende kinderen, die de edele kunst trachtten te leeren. Op zijn terugweg hield hij halt voor het huis van den bovenmeester en zonder af te stappen van zijn paard, klopte hij met het handvat van zijn rijzweep op het raam. Verwonderd kwam de bovenmeester kijken. ‘Meester Verheggen,’ zei de Heer van Jericho, ‘dat gekrioel op dat slechte ijs is niets gedaan. Geef de kinderen morgen maar ijsvrij en stuur ze naar den vijver van Jericho.’

Stom verbaasd bleef de bovenmeester den Heer van Jericho nakijken. Sinds jaar en dag was het streng verboden om te schaatsen op de vijvers; de oude baron Amadé had zich steeds opgewonden, tot hij bijna een beroerte kreeg, wanneer een onverlaat zich op de vijvers waagde.

Den volgenden middag kwamen de kinderen, en de baron had gezorgd voor een primitieve tent, waar anijsmelk, snert en andere heerlijkheden te krijgen waren. Natuurlijk hadden de kinderen vrijwel geen geld, en de ondernemer van deze trotsche consumptietent zwoer reeds dure eeden, dat dit ééns, maar nooit meer zou zijn. Maar omstreeks vier uur, voordat het donker werd, kwam de baron zelve op het ijs, haalde de meest verkleumde kinderen naar het koekenzoopie en tracteerde ze rijkelijk.

Den volgenden dag kwamen, aarzelend en vreesachtig, een paar opgeschoten jongens uit het dorp rijden op de vijvers van Jericho. Niemand belette hun dit, maar omstreeks drie uur kwam de Heer van Jericho op het ijs, vergezeld door een paar knechts, die bezems droegen. Zonder veel commentaar

werden die bezems verdeeld onder de volwassen rijders, en ze maakten de baan schoon. Na afloop van dit werk kregen ze elk een oorlam in het consumptietentje. Het publiek op de vijvers van Jericho nam dagelijks toe. De groote jongens, jonge boeren, moesten baanvegen, maar het gebeurde al gauw, dat de kinderen weer in de verdrukking kwamen. Er waren een paar lummels, die hard en achteloos reden, en wie zich niet bergen kon, werd onder den voet gereden. Het gevolg was, dat de kinderen haast niet meer het midden van de vijvers durfden opzoeken, maar schutterig langs den kant reden.

Toen achtte de Heer van Jericho het tijd geworden om in te grijpen. Hij bond Hollandsche klompjes onder en ging, sierlijk krullen trekkend, regelmatig als een uurwerk zwieren over het ijs. In zijn buurt reden de woestelingen natuurlijk voorzichtig, doch wanneer de baron uit de buurt was, hielden ze hun onhebbelijkheid vol. Maar voor de middag voorbij was, reed een der wilde rijders den baron aan. Die viel echter niet, maar wèl de wildeman. Toen die opkrabbelde, gaf de Heer van Jericho hem een muilpeer, dat hij languit over het ijs schoof. Verschrikt bleven de toeschouwers staan, maar toen de geslagene overeind kroop, reed de baron op hem toe en zeide: ‘Nu weet ge hoe prettig het is, om van de been gereden te worden. Morgen keer ik weer en zal U of een ander die zich misdraagt met het hoofd door het ijs slaan. Voor de rest is er geen nieuws.’ Daarop reed de baron statig en regelmatig voort in wijde krullen.

Den zomer daarop, dus den zomer nà den dood van den ouden baron, reisde de Heer van Jericho inderdaad naar Engeland, naar Kenstone. Hij had nu zijn aangebedene méér dan een jaar niet meer gezien; wel had hij vele brieven geschreven en weinige antwoorden ontvangen. Hij had in briefwisseling gestaan met den Earl of Kenstone, die hem een warm hart toedroeg en inderdaad alles deed wat in

bescheidenheid en tact mogelijk was, om het huwelijk tusschen Cecily en den Heer van Jericho tot stand te brengen.

In het jaar van gescheiden zijn was de liefde van den Heer van Jericho niet verminderd, misschien was ze dieper en rijker geworden, veranderd was ze zeker. Toen hij, in Brussel, Cecily haast dagelijks ontmoet had, was de bewondering voor het jonge meisje het overheerschende gevoel van den jonker geweest. Hij bewonderde haar goeden smaak, haar geestigheid, haar tact om zich in allerlei minder eenvoudige omstandigheden te gedragen. Zijn gesprekken met haar waren, op weinige uitzonderingen na, oppervlakkig gebleven; gesprekken zooals gebruikelijk zijn tusschen jongelui van goeden huize, die elkander in gezelschap ontmoeten. De beweeglijkheid, het doen en laten van Cecily, beheerschte de gevoelens van den jonker.

In het jaar van scheiding was Cecily's beeld tot rust gekomen, gekristalliseerd. Zij was in zekeren zin het idool geworden, de verre godheid, die men van uit een nederige verte door gebeden en offers gunstig kan stemmen, maar die placide den wierook aanvaardt met een onveranderlijken glimlach. Maar ook was de jonge vrouw, althans in de verbeelding van haar aanbidder, ingegroeid in het leven van den Heer van Jericho. Hoe ver ze ook weg was van hem, hij leefde met haar, zij was de toetssteen van zijn handelen, de bestuurster van zijn besluiten. Zoo innig was ze in Louis' geest ingegroeid, dat deze als het ware met zekerheid wist, wat Cecily hem in een of andere omstandigheid zou adviseeren, hoe zij een of andere handeling van hem zou opvatten. Soms, terwijl hij deed wat hij noodig of gewenscht achtte, wist hij, dat hij zich erom zou moeten verdedigen tegenover Cecily, haar zou moeten uitleggen, waarom hij zóó handelde en niet anders.

Cecily had, met haar broer, eerst nog een tijd in Brussel gewoond en was daarop naar Londen gegaan voor de season, en toen de zomer kwam, had ze

zich teruggetrokken op Kenstone, waar ze, bij ontstentenis van een lady Kenstone, de rol van gastvrouw vervulde. Heel den zomer door had ze gasten ontvangen, de welopgevoede en ongerimpelde, onbewogen-correcte mannen en vrouwen van het engelsche patriciaat. Zij zelve had bezoeken gebracht bij kennissen en verwanten, en overal vond ze dezelfde menschen terug, overal dezelfde jongelui, die haar op een vanzelfsprekende wijze correct en rustig het hof maakten. Ze had aanzoeken gekregen en die prompt afgeslagen. ‘Als ik ja zou zeggen aan een van je dierbare vrienden, Roderic,’ zei ze tot haar broer, ‘dan zou ik waarschijnlijk wel niet ongelukkig worden, maar ik zou eigenlijk niet weten of ik met James of George getrouwd was, ik zou me gevoelen als vrouw van het heele hongerhuis.’ Dan kreeg ze de vele brieven van den Heer van Jericho, brieven die misschien wel gemaakt waren; vergezochte gedachten, iets te verzorgde uitspraken; maar die toch alle een vonk bevatten, die ze niet vond in de goedbedoelde, maar een beetje afgezaagde gemeenplaatsen van haar bentgenooten. Wanneer ze met Louis zou trouwen, dan had ze een man getrouwd; trouwde ze met één van de vrienden van haar broer, dan trouwde ze met een type, met een toevallige vertegenwoordiger van het type, dat ze van jongsaf gezien had, en waarvoor ze geenerlei vereering, zelfs geen bewondering kon voelen. ‘Je moet doen wat je wilt, Cecily,’ zei haar broer. ‘Ik laat je geheel vrij. Maar word in Gods naam geen oude vrijster als tante Daphne of de oude miss Dalroy. Financieel kun je doen wat je wilt; het is natuurlijk onzin te zeggen, dat je een beperkt inkomen hebt; ik geef je vijftienhonderd pond, en het deel van moeders nalatenschap is meer dan menige welgestelde burger ooit verdienen kan. Je zoekt maar uit, en ik hoor het wel.’

En langzamerhand was in Cecily het idee gerijpt, dat de Heer van Jericho, zooal niet de ideale echtgenoot, dan toch haar verkieselijkste pretendent was.

Toen dan ook, kort na de season, de Heer van Jericho op Kenstone arriveerde, werd hij door Cecily onstuimig begroet. Dagenlang zwierf ze met Louis in de omstreken van Kenstone, toonde hem het geheele landgoed en de omgevende dorpjes. Ze reden tezamen paard, of zaten in een of ander rijtuig. En meer dan ooit merkte ze, hoeveel de Heer van Jericho verschilde van de jongelui van haar eigen kring. Zijn kijk op de toestanden was haar geheel nieuw, en hoewel dat natuurlijk een gevolg was van het feit, dat de Baron de Hautetaille gewend was aan de toestanden van Jericho, die op een andere wijze feodaal waren dan die op Kenstone, leek haar dit toch een bewijs voor zijn superieure oorspronkelijkheid. Des avonds, aan het eten, vertelde ze aan ieder die het hooren wilde, wat ze dien dag had gedaan, en telkens betrok ze haar aanbidder in het gesprek, om hem zijn meening te laten herhalen. De jongelui van haar eigen kring voelden zich daardoor teruggezet en lieten hun attenties voor de mooie Cecily verslappen. Daarvan was natuurlijk het gevolg, dat ze zich nóg meer bezig hield met Louis. En deze vertoefde nog geen week op Kenstone, toen hij al aan zijn moeder kon schrijven, dat Cecily hem de eer had aangedaan, te beloven zijn vrouw te worden. Hij kondigde aan, dat hij, zoodra het rouwjaar om zijn vader was afgeloopen, de verloving publiek zou maken, en dat dan, in het najaar, met grooten luister het huwelijk zou worden voltrokken. ‘En nu moet je meegaan naar Jericho,’ zeide hij, ‘want alles moet worden zooals jij het hebben wilt, Cecily.’

‘Ik geloof het niet, lieve Louis,’ meende het meisje. ‘Ik hou van je, vooral omdat je niet zoo afgezaagd en gewoon bent als al die perfecte jongelui hier. En ik weet zeker, dat ik van Jericho zal houden, juist omdat het is als jij.’

‘Maar je zult toch wel zelve je kamers willen uitzoeken, zelve je meubels kiezen. Ik kan toch niet bevroeden, of je aan den rivierkant wilt wonen, of

naar den berg. En of je houdt van de kamer, die ik voor je had uitgezocht.'

'Vertel me, wat dat allemaal beteekent; ik kan me geen voorstelling maken wat het zeggen wil, naar den berg te wonen. Wil je zeggen, dat er bij Jericho werkelijke bergen zijn?'

'Oh neen, werkelijke bergen zijn er niet, het zijn heuvels en niet eens zoo heel hooge. Maar aan één kant is ons huis gebouwd vlak bij zoon heuvel. Alleen de tuin, de buitenmuur en de gracht liggen ertusschen. Het huis Jericho is heel breed en nogal hoog, maar niet diep. Zijn voorgevel sluit één kant van de binnenplaats af, links en rechts zijn bijgebouwen: stallen, koetshuis, de oranjerie en niet te vergeten de kapel. De vierde zijde van de binnenplaats is een muur, met een prachtig, gesmeed hek er in. Vanaf de bovenverdiepingen, aan den kant van de binnenplaats, kijk je over dien muur en die poort, over de hofstede, die met het heerenhuis binnen de gracht ligt. En achter de boerderij, zie je heel, heel ver uit, want Jericho ligt hoog boven het dal van de Maas. Over de boerderij heen ziet je eerst onze boomgaarden, daarachter de weiden langs de rivier. In die weiden staan Canada's, van die boomen, die nimmer tot rust komen. Als de zon er op schijnt, lijkt het alsof de groene blaadjes van onderen verzilverd zijn, en die bewegen voortdurend, in elk zuchtje wind; ze wenden aan hun steel, je ziet ze groen worden en weer zilvergrijs. Als er een windstoot over de weide komt, lijkt het alsof een zilveren waas geworpen wordt over de boomen. En heel den zomer door, vanaf het prille voorjaar tot laat in den herfst, fluisteren die boomen, zwatelen, geheimzinnig. Je wilt hooren wat ze zeggen, maar ze zijn zoo geheimzinnig en vertellen alleen elkander het geheim dat hen beweegt. Ik denk,' zeide de Heer van Jericho nadenkend, 'dat die boonren kwaad gezelschap zijn voor iemand met een slecht geweten. Als ik als kind iets had gedaan wat niet mocht, dan hoorde ik, 's avonds in mijn bed, de fluisterstemmen van die

boomen, en het leek alsof ik loon hooren, dat ze het hadden over mijn misdaden.

En dan, achter die weiden met boomen, zie je een grijs-zilveren band, bijna de kleur van den onderkant van de bladeren. Dat is de Maas, een stille, zwijgzame, maar koppige rivier. In den zomer is ze smal en rustig, maar als de najaarsregens vallen en in het voorjaar bij den dool, komt ze in één dag tot vlak bij Jericho; dan is ze onstuimig en kwaad en lijkt het alsof de barken die er op varen, als machtelooze vluchtelingen drijven op den wilden stroom.

Als je een kamer hebt aan den Maaskant, hoef je je nooit te vervelen. Want je hebt de boerderij dichtbij, waar je net een deel, nauwelijks begrijpelijk, van de gebeurtenissen kunt zien; je ziet wie in en uit gaat, je ziet de boomgaarden bloeien, rijpen; je ziet den pluk en tenslotte de onttakeling in den winter. En achter dat alles zie je de Maas, met haar dwaze scheepjes. En wanneer je moe geworden bent van het zien, dan is er achter de Maas een ver en nevelig gebied, waar je onder een blauwe sluier, heel ver en vaag, weer een menschenwereld ziet, maar een heel verre wereld, die je niet deert of beroert. En alleen als het heel helder is, zie je dat die verre menschenwereld eigenlijk heel dichtbij is, en dat daar weer huizen staan op een hoogte: huizen die uitkijken over hun uiterwaarden, over hun Maas, en naar hùn vreemde wereld, waarin wij wonen. Je kijkt van uit Jericho diep in het Belgische land.' 'Je vertelt het prachtig, Louis. Kunnen we samen uitkijken over al dat moois, kunnen we huizen met het uitzicht op de Maas? Ik zou het heerlijk vinden.' 'Dat kan, maar luister verder. Aan den anderen kant van het huis kijk je uit op den tuin. Die is in franschen stijl aangelegd, met regelmatige perken, grasvelden, vijvertjes en bruggetjes, een beetje oudmodisch, maar mooi. Er zijn berceaux van rozen, die heel den zomer bloeien, en op de onwaarschijnlijkste plaatsen staan wit-steenen goden en godinnen. En dan komt er een einde aan dien tuin; dan zijn er serres, gebouwd

tegen een muur, en leiboomen met perziken, morellen en peren tegen die muur. En daarachter zie je als een wand den berg oprijzen, den heuvel, die wild en bont begroeid is met struweel, en die krioelt van de vogels. In de uiterwaarden zijn het de boomen die voortdurend fluisteren, misschien zelfs kwaadspreken. In het hout op den heuvel, het achterbosch, zooals we het noemen, zijn de vogels altijd druk in de weer, zingend en fluitend of kwetterend, druk en rumoerig; maar als de avond komt, of het uur der siësta op een warmen zomerdag, dan hoor je ze alleen nog de meest noodzakelijke huiselijke aanwijzingen geven: schik een beetje op; hè, hè, wat is het warm, of: wat een drukke dag, laten we nog maar even uitblazen.

Wanneer je er vroeg bij bent, dan zie je in den vroegen ochtend, in den eersten schemer, in den grooten tuin heel kleine, bruine konijntjes rondhuppelen, met rukkerige beweginkjes; nu en dan zitten ze rechtop, doodstil, kijken eigenwijs rond en vertrekken dan met een sneltreinvaart. Maar het mooiste van den tuin is wel de tuinbaas, een oude, humeurige knaap, die in zijn eentje groote verhalen staat te houden: tegen de rozen die te wild groeien, tegen onkruid in de perken of paardebloemen in het grasveld. En vooral tegen de konijntjes. Hij weet heel goed, dat die onder den muur door komen, uit het bosch, en hij zoekt met studie naar hun gangen. Ontelbare pijpen heeft hij dichtgegooid, en ontelbare malen zijn de konijntjes er weer door gekomen. Het is een goede, trouwe baas, maar éénmaal heeft hij bijna mijn zuster Geneviève met zijn hark doodgeslagen: dat was toen ze vertelde, dat ze de konijntjes zoo leuk vond.

Wanneer je vanuit het huis in den tuin kijkt en tegen dien wand van groen en rood van loover, tegen het vale groen van het mos en de kale boomen in den winter, dan weet je eerst, hoe mooi het in de wereld is. Als ik moest kiezen tusschen voorkant en achterkant van het huis, dan zou ik het niet weten.’

‘Dan zullen we afwisselen,’ stelde Cecily voor.

‘Dat hoeft niet, want aan één kant van het huis Jericho is een dwaze toren met een uiendak gebouwd. Vlak onder dat dak is een kamer, waar het touw van de klok middendoor loopt. Die kamer heeft vensters naar alle kanten...’

‘Die kamer wil ik hebben,’ juichte Cecily verrukt en klapte in haar handen van blijdschap.

‘Dat kan natuurlijk,’ zei haar verloofde, ‘maar er is geen vuur in den winter. Dat moeten we er dus in maken, voordat je komt.’

Zoo leefde de jonker gouden dagen op Kenstone en van dag tot dag stelde hij zijn vertrek uit. Hij was de groote vertrouweling van Cecily en besprak met haar al wat ze deed en dacht. Hij vertelde over Jericho en over de reisplannen die hij had mèt Cecily: de Balkan, Rusland, China, Japan, Indië, Zuid-Amerika; en steeds weer plaagde Cecily hem, dat hij, eens op Jericho terug, het zoo druk zou hebben met de konijntjes en de boomen, dat er van reizen niets zou komen.

‘Oh, neen,’ zei de Heer van Jericho, ‘soms ga ik lang op reis, alleen maar om tenslotte het bitterzoete gevoel te hebben, dat ik terug móét en zál naar Jericho.’

Soms deden de beide minnenden verblijdende ontdekkingen, ontdekkingen van wat ze hielden voor een buitengewoon sterke zieleverwantschap. Onberedeneerde, onberedeneerbare gedachten en gevoelens bleken ze te deelen, en in fijne schakeeringen van hun inzicht bleken ze geheel overeen te stemmen. Lord Chelholme was op Kenstone gearriveerd, een man van middelbaren leeftijd, groot en sterk en welverzorgd. Generaties van débutantes hadden van hem gedroomd, maar nooit had hij iemand zijn hart en hand geschonken.

‘Het is vreemd,’ zei Cecily op een keer, ‘Chelholme is misschien wel de charmantste cavalier van het

geheele gezelschap, met uitzondering van jou dan natuurlijk, kleine jaloersche Louis. Maar toch, hoe sterk hij me ook aantrekt, toch krijg ik kippenvel als ik dichtbij hem ben. Er moet iets in hem zijn, dat zoo uiterlijk niet te zien is, en dat je afstoot.' Zeer beslist antwoordde de Heer van Jericho: 'Dat geloof ik ook, en je ziet het aan zijn beenen. Die onderbeenen van hem en die voeten, ik weet niet hoe ik het moet uitdrukken, zijn niet goed, niet comme-il-faut. Hij staat te zeer op zijn hak, en zijn beenen zijn naar voren hol als een sabel. Dat kan niet goed zijn. Zoo iemand moet in zijn hart een poen zijn, een petit-maître. En er is bij God toch niets in zijn gedrag dat er op zou wijzen.'

'Heb je dat óók gezien?' vroeg Cecily in verrukte verbazing, 'dan had ik toch gelijk. De punten van zijn schoenen staan iets te ver naar boven, ze hebben een tendenz om naar boven te wijzen. En toen ik het aan Roderic zei, heeft hij me uitgelachen, en Myra ook. Hoe vind jij Myra?'

'Myra,' antwoordde haar verloofde peinzend, 'is een arm kind. Ze wacht, met heel haar ziel, op de gelegenheid eens werkelijk hard te lachen, om eens te schateren, te brullen van het lachen, tot de tranen over haar wangen biggelen, tot ze buiten adem is, tot ze dreigt te stikken in dien alles overweldigenden lach. Maar de natuur heeft een grap met haar uitgehaald: haar zin voor humor is te sterk, en ze brengt het nooit verder dan een glimlach, want onder al het lachwekkende ziet ze de keerzijde.' Wederom vond Cecily, dat Louis precies onder woorden bracht wat zij zelve voelde in het gezelschap van Myra, een gevoel, dat haar een beetje neerslachtig maakte, hoeveel ze ook hield van haar aanstaande schoonzusje.

Op een keer, toen ze wederom dit spel van toetsen van gevoelens hadden gespeeld en verbaasd waren over de overeenstemming van inzicht, zei Louis: 'Een Duitscher heeft dit genoemd: twee zielen en één gedachte. Zoo is het met ons, Cecily, wij denken

één gedachte. Zie je nu in, hoe dwaas het was, zoolang te wachten vóór je me accepteerde?'

'Ik was een ezel,' bekende het meisje, 'maar het is ook zoo vreemd, dat de eerste Hollander, dien ik goed leer kennen, juist de man is, waarmee ik trouwen moet.'

'Dat is de Voorzienigheid,' meende de Heer van Jericho diepzinnig. 'Den eersten keer, dat je in Brussel mijn arm nam, wist ik, dat je de mijne moest worden en ik had gelijk.'

'Misschien is het heel goed, dat ik er zoo lang over gedaan heb om dit te leeren, anders zou ik er misschien aan voorbij zijn gegaan, zonder dat het tot me doordrong.'

'Weet je het nu heel, heel zeker?'

'Nooit ben ik van iets zoo zeker geweest, lieveling,' antwoordde Cecily, en ze klemde zich vast aan Louis' arm.

'En zul je het nooit vergeten?'

'Nimmer!'

'Dan is er één gedachte, twee zielen en één gedachte, en die moeten we elken dag weer ontdekken: wij zijn voor elkander, wij zijn één.'

'We zijn één,' mijmerde Cecily na en liep zwijgend, gearmd met haar verloofde. Maar toen ze het huis naderden, kwam een der gasten het paar tegemoet, en Cecily liet, als verschrikt, Louis' arm los.

Die gast was Arturo Pascalini, de italiaansche portretschilder.

En toen, eenige dagen later, Louis vertrok, bleef Pascalini.

Hoofdstuk X
De torenkamer

DE pasmunt van het dagelijksche nieuws werd, voor de dorpelingen bij Jericho, geslagen in de Gouden Zwaan bij Mieke Bams, waar men des avonds bijeenkwam om een glaasje bier of een borreltje te drinken. Kwamen des middags wel de notabelen bijeen aan de ronde tafel, in den avond kwam de spraakmakende gemeente, de boeren en de winkeliers, de vrachtrijder en de koster, wie er maar even uit kon naar de Zwaan en dronk dan staande bij den toog een of twee glazen. Onderwijl wikkelden zich de eindelooze gesprekken af: over de kleine en groote belangen van de boeren, over het nieuws in den omtrek; kwaadsprekerij en kwalijke critiek op ieder die zich durfde te onderscheiden, ten goede zoo ten kwade. Nu en dan, heel schuchter, werd er over den Heer van Jericho gesproken. Wanneer er een nieuw paard gekomen was op Jericho, werd er lang en breed over gepraat. Op Jericho had men vijftien rij- en tuigpaarden of daaromtrent, erg veel voor een alleenwonend man. Maar kwam er een paard bij, ging er een paard weg, dan werd dit lang en breed besproken, en de slotsom was doorgaans, dat een der dorpelingen niet zonder een geheimen trots opmerkte, dat onze Heer zich dat kon permitteeren.

Hannes, die wel eens van de partij was in de Zwaan, zeide dan: ‘En nog veel meer, ja. Onze Heer gaat voor niemand op zij als het op geld aan komt. Ja.’ Hannes doorspekte zijn mededeelingen door ongemotiveerd invoegen van de interjectie ‘ja’, omdat hij dit een verfijnde imitatie vond van het veelvuldi-

ge gebruik van het woord ‘bon’ door zijn heer.

‘Ja,’ zei dan iemand, ‘op Jericho hoeven jullie niet te klagen. Wie op Jericho aan het werk komt, heeft zijn broodje gekocht voor zijn leven.’

‘Niet leder is er geschikt voor, ja,’ zei Hannes dan. ‘Er worden speciale ca-pa-ci-teiten van je gevorderd op Jericho. Dat is niet eenvoudig.’

Trachtte dan iemand Hannes uit te hooren over zijn werk, dan zweeg Hannes. ‘Als ik alles wat ik weet zou vertellen, dan zouden jullie groote oogen opzetten. Ja. Maar een persoonlijke bediende van een voornaam heer, als onze baron, moet kunnen hooren, zien en zwijgen. Ja. Daarmee kan men zijn positie handhaven. Ja. Kletskousen kan men niet gebruiken op Jericho. Ja.’

‘Het licht brandde weer vanavond,’ zei iemand, die pas binnengekomen was, en de menigte, behalve Hannes en de waard, dromde even naar buiten om dit feit te constateeren. Boven de boomen van het park en van de oprijlaan brandde, heel hoog, licht in de torenkamer, vlak onder den uivormigen koepel van den toren. Op heel heldere dagen zag men wel eens, dat er acht lampen brandden in de kamer, maar gewoonlijk kon men vanuit het dorp slechts zien, dat alle vensters der torenkamer verlicht waren. Dan was de Heer van Jericho in de torenkamer, en wat hij er deed wist eigenlijk niemand.

De kennissen van baron de Hautetaille wisten er even weinig van als de eerste de beste landlooper die voorbij liep. Ze bekenden hun onwetendheid niet, en wanneer er over de torenkamer gesproken werd, behoefde niemand tegenspraak te vreezen van welke verzonnen mededeeling ook, omdat niemand wist, of een ander soms beter op de hoogte was dan de rest van het gezelschap. Bij tijden was het zelfs min of meer usancieel om voor te geven, dat men in het onmiddellijke en diepe vertrouwen van den baron leefde, alsof men de boezemvriend was van den Heer van Jericho, en een paar losjes uitgelaten half-duidelijke zinspelingen op de torenkamer waren

daartoe een uitstekend en volkomen oncontroleerbaar middel.

De bedienden waren al even geheimzinnig. In de dienstbodenkamer spraken zoo nu en dan de bewoners van Jericho over de torenkamer. En de oudgedienden wisten, tegenover nieuwer aangenomenen, den schijn te wekken, alsof zij volkomen op de hoogte waren van een ontzagwekkend geheim, dat met dit vertrek in verband stond. En toch wist iedereen op Jericho, dat alleen Rosalie in die kamer kwam, omdat zij persoonlijk ermee belast was het vertrek in perfecte orde te houden. Sinds zij den rang van huishoudster had verworven, deed ze geen dienstbodenwerk meer, maar controleerde alleen het werk van de dienende geesten op Jericho. Maar minstens eenmaal per week deed zij een der meisjes een korfje met poetsgereedschap neerzetten onder aan de torentrap, dan ging ze zelve naar boven om stof af te nemen en om te doen wat noodig was, om het den baron naar den zin te maken. Want hoe slordig deze ook was op de rest van het huis, even slordig als de meeste mannen en vooral vrijgezellen, in de torenkamer duldde hij geen enkele wanorde, geen spoor van stof of vuil.

'Mijn goede Rosalie,' zei de Heer van Jericho, 'ik heb altijd getracht een welwillend en goedgunstig meester voor U te zijn, nademaal wijlen mijne moeder U de zorg opdroeg voor den goeden gang van zaken in dit huishouden. Heden echter betrad ik de torenkamer, en bij den eersten oogopslag zag ik, dat vliegen hun nietswaardige en ontsierende sporen hadden achtergelaten op het porcelein; het zilverwerk was eenigszins bruin aangeloopen en glansde niet zooals fraai-gepolijst zilver glanzen moet. Evenmin was de causeuse geheel op haar plaats, terwijl de pool van het vloerkleed verward was als het haar van een landlooper. Dit nu kan ik niet toestaan. Ik vraag van U niet het uiterste, ik vraag slechts, dat ge deze kamer persoonlijk in zoo perfecte orde houdt, dat een dame, die gewend is goed gediend te

worden, zich daar thuis kan voelen. Indien deze taak te zwaar mocht zijn naast uwe bezigheden als huishoudster, dan ben ik gaarne bereid, U, met behoud van rang en salaris, te ontheffen van de beslommeringen die het leven eener huishoudster vullen en U uitsluitend te belasten met de taak de torenkamer in perfecte orde te houden.

Want dit vertrek, goede Rosalie, is, zooals ge wel begrepen zult hebben, een heiligdom, een plaats van vereering, en gij zijt de kosteres. Het moge U niet overkomen, wat geboekstaafd is tot schande van de kosters van Sint Franciscus' tijd: deze heilige immers reinigde persoonlijk de kerken, omdat blijkbaar de kosters te liederlijk waren, om Gods huis in staat van properheid te houden. Wil dus uw best doen, opdat ik niet eensdaags, zonder mij met een heilige te willen vergelijken, persoonlijk de torenkamer ga reinigen. Ik verwacht van U, dat ge uw voorbeeldige leven nòg zult beteren, en ga thans uw gang. God behoede U en uwe maagdelijkheid:'

Vroeger, veel vroeger, toen de Heer van Jericho een jongen was, werd de torenkamer gebruikt als rommelkamer. Er stonden tal van in onbruik geraakte meubels, soms nog heel, soms hopeloos stuk. Een oud spinet was er opgeborgen, dat, hoezeer de snaren ook waren ontstemd, niets verloren had van zijn timbre, dat herinnerde aan lavendelgeur en morgennevel. Er lag een groote voetboog, afkomstig van een stalknecht die tijdens zijn leven lid was geweest van de schutterij Sint George en op Jericho was overleden tengevolge van den trap van een paard. In de torenkamer stond de harp van tante Edmée, de legendarische oudtante van Louis' vader, die in de veertiger jaren vele jongelieden had betooverd met harpspel en het zingen van gevoelige liedjes, maar geen dier mannen had verleid tot een huwelijk. Er lagen twee luiten en een guitaar, onbesnaard en vervallen; op een oude, ingelegde tafel lag een rood-marokijnen étui, dat een ivoren dwarsfluit met zilveren kleppen bevatte. En tenslotte

stond, onder een zeildoek, een geraamte, dat afkomstig was van een jonker de Hautetaille, die begonnen was met anatomische studies en geëindigd was als salonasceet, die sliep naast voornoemd skelet. Die torenkamer was het hoofdkwartier geworden van den jonker, die er speelde met Albert van der Dussen, later Heer op Eygenraadt, en Bruno Zuylen, zoon van den halfer, later zelve halfer op Jericho, beiden leeftijdgenooten van jonker Louis.

De jonker en zijn kornuiten hadden een vreemde orde geschapen in dien rommel: een deel van de kamer werd gemeubeld als raadzaal voor de rooverbende, die onnoemelijke hoeveelheden appels, wortels en noten, later ook bescheiden hoeveelheden sigaren uit de kisten van baron Amadé roofde.

Een ander deel was de schouwburg, waar de bloedige en gruwelijke drama's werden opgevoerd, die onwaarschijnlijk veelvuldig ontsproten aan het brein van den jonker. Hij regeerde daarbij zijn medewerkers met strenge hand, en slechts om Albert van der Dussen te gerieven, werden in elk drama tooneelen ingelascht, waarbij een groot gastmaal en scène werd gezet.

Een derde deel van de groote kamer was het wachtvertrek van de vesting, die door de dappere kruisvaarders werd verdedigd tegen de aanvallen der talrijke Saracenen. Toen de jongens grooter werden en geregeld het middagdutje van baron Amadé stoorden, toen inplaats van Saracenen, de tocque van de oude barones Schenck en de poes van Louis' moeder getroffen werden door pijlen van den voetboog, rezen bezwaren, die leidden tot een verbod om nog in de torenkamer te komen.

Toen Louis de Hautetaille Heer van Jericho geworden was, had de kamer een nieuwe bestemming gekregen. Van een vergeten plaats, waar onnutte dingen tot stof wederkeerden, was het een heiligdom geworden, een plaats van vereering, waar echter de eenige geloovige en priester van dezen cultus de baron zelve was, die op opgezette tijden, veelal des

avonds, alleen in de torenkamer vertoefde. En omdat hij daar, evenals overal op Jericho, verzuimde de gordijnen te sluiten, waren zijn avondlijke bezoeken voor ieder in den omtrek duidelijk.

Waaruit de eeredienst bestond wist slechts de baron; en zelfs Rosalie, indien ze al indiscreet had willen zijn, kon niemand vertellen wat haar heer in de torenkamer uitvoerde.

Eigenlijk had de Heer van Jericho nooit aan iemand den plicht tot geheimhouding opgelegd. Hijzelve deed niet geheimzinnig met betrekking tot de torenkamer, hij sprak er alleen niet over, zooals hij in het algemeen weinig sprak over zijn particuliere aangelegenheden. Naarmate deze persoonlijke zaken intiemer waren, sprak hij er minder over, en door zijn stelselmatig en volkomen stilzwijgen over de torenkamer was er over de bedlenden een huivering gekomen met betrekking tot dit vertrek, de huivering voor een diep geheim in het legen van hun meester. De wildste gissingen echter deden de ronde over de inrichting en over de bestemming der kamer. De meeste menschen verbergen immers slechts, wat hun geweten niet goedkeurt; geheimzinnigheid is in het algemeen de begeleiding der schaamte, en de meeste veronderstellingen, die kwamen en gingen, waren dan ook niet vleiend voor den Heer van Jericho. Bruno Zuylen had eens beweerd, dat de baron er speelde op het spinet, en toen men dit geen verklaring vond voor zooveel beslotenheid, had hij vaag gesproken over de harp. Voor Bruno en de meeste dorpelingen was de harp immers een bij uitstek vrouwelijk muziekinstrument, en hij kon zich voorstellen, dat een man slechts harp zou spelen in het geheim.

Een ander maal, toen Bruno jeugdherinneringen ophaalde, had hij het bestaan van het geraamte onthuld, en een kloeke geest verzon onmiddellijk, dat de Heer van Jericho zat te vrijen met een skelet, zijnde dit een vorm van godsdienstwaanzin. Veel geloof vond dit praatje niet, maar omdat het door het perso-

neel van Jericho noch bevestigd, noch ontkend werd, maar met een afwijzend stilzwijgen werd ontvangen, bleef het leven en werd nu en dan epidemisch.

Aan de tafel der notabelen, die des ochtends zetelden bij Mieke Bams, vertelde de notaris dat hij het geheim van de torenkamer had onthuld. Hij had, zoo vertelde hij, met een ouden scheepskijker, dien hij gevonden had in het boelhuis van een gepensioneerd hofmeester der Marine, de torenkamer bespied, als er licht brandde.

Zeer duidelijk had hij gezien, dat de Heer van Jericho gesprekken voerde met andere personen, of met een andere persoon. Hij had gezien, dat de Heer van Jericho danste, en wie danst nu alleen. En tenslotte had hij zeer duidelijk een andere persoon gezien, en dat was een vrouw. Het was een vrouw, en dit bewees, volgens meneer Voorders, dat de torenkamer niets anders was dan de plek, waar de baron zich overgaf aan wellustige avonturen. En toen hij niet het geloof vond, dat hij verwacht had, voerde hij vele omstandigheden aan, die zijn verhaal moesten steunen. Hij insinueerde een samenhang tusschen het geheim der torenkamer en het vrij aanzienlijke getal der onwettige en te vlug op de huwelijken volgende geboorten in den omtrek. Hij ging zelfs verder; hij vroeg den heeren een verklaring voor de wonderlijke eigenaardigheid van den Heer van Jericho, om steeds weer jonge paartjes in de gelegenheid te stellen om te trouwen, soms zeer overhaast te trouwen. Toen keken de heeren zwijgend in hun glazen, en de notaris triomfeerde. ‘Allemaal kleine baronnetjes en baronnesjes, onze brave heer de Hautetaille verdrijft de verveling, en de meisjes uit het dorp zijn er goed voor.’

‘Het is me wat moois,’ zei de brouwer, ‘als de baron daaraan zijn zin zou hebben, dan kon hij op reis, in de steden wel andere pronte vrouwmenschen vinden dan hier die dorpstrienen. Neen, notaris, dat geloof ik niet.’

‘De appel valt niet ver van den boom,’ zeide de

notaris diepzinnig, en hij verhaalde tal van ware en verzonnen verhalen over de zedelooze streken van de vroegere heeren de Hautetaille. Maar de notabelen verklaarden dat allemaal wel aardige verhaaltjes, maar ze beliefden er niets van te gelooven. Neen, de notaris moest het hun niet kwalijk nemen, maar dat geloofden ze niet. De baron was een rare, dat wist iedereen, maar hij was een door en door keurige heer. En de notaris dronk zijn glas leeg en ging heen, minder verslagen dan men zou verwachten van een vertrouwenspersoon, die voor leugenaar is uitgemaakt.

De notaris had juist gezien. Des avonds wist de spraakmakende gemeente in de Zwaan van deze geruchten. Men vertelde ze voort, onder uitdrukkelijke stipuleering van het eigen ongeloof.

Een week later echter werd in de stad verteld, dat de Heer van Jericho zich vergreep aan minderjarige knapen en dat hij een torenkamer had ingericht, erg afgelegen, waar hij zijn knapenschenderijen kon plegen zonder dat iemand er iets van hoorde of zag. Nog iets later wist men met zekerheid te zeggen, dat de Heer van Jericho bij zijn snood bedrijf was betrapt, maar dat, zooals dat gaat onder groote heeren, de officier van justitie de zaak had gesust.

De paardenhandelaar Bremers hoorde dit gerucht en was ten zeerste ontdaan en diep verontwaardigd. Hij maakte zich op, om den oorsprong van het verhaal te ontdekken en kwam tot de slotsom, dat notaris Voorders dit had verteld.

Dat het vage, en geheel anders luidende insinuaties waren geweest, kwam hem niet ter oore. Hij reed naar Jericho en trachtte den rentmeester te overtuigen, dat deze, als zijnde de hoogste der ondergeschikten op Jericho, verplicht was zijn heer op de hoogte te brengen van het snood bedrijf van den notaris. De rentmeester echter, die sinds dertig jaren omging met den baron, durfde dat niet te doen, omdat hij niet kon bevroeden, hoe zijn heer hierop zou reageeren. Hij kon bijvoorbeeld den rentmeester

de laan uit sturen, of hij kon den notaris à bout portant doodschieten.

Hij liet Bremers uitpraten en bood aan om den notaris een pak slaag te geven, maar dit deed hij niet, doch klaagde zijn nood bij den jachtopziener. Deze was onthutst en verklaarde zich bereid om den notaris desgewenscht een kogel, of een schot hagel, of een schot grof zout in zijn donder te jagen. Hij deed dit echter niet, maar klaagde zijn nood aan Baptiste.

Baptiste was volkomen sprakeloos en verklaarde zich bereid om den notaris met een sjambok, niet met een gewone zweep, maar met een sjambok, waarvoor zelfs een buffelhuid gevoelig is, af te ranselen, tot deze geen boe of ba meer zou kunnen zeggen. Hij had zijn vrijheid echter te lief, maar vertelde aan het avondeten zijn medebedienden, hoe slecht de notaris toch wel was. Mathurin begreep maar half waarover het ging; wanneer men langzaam en eenvoudig vertelde, dan kon hij het gesprek volgen, maar de opgewonden praatjes van Baptiste, de verontwaardigde uitroepen van de bedienden gingen veel te snel en waren veel te verward. Toch peinsde hij diep na over dit probleem: men had zijn Heer beleedigd, hoe dat wist hij zelve niet, maar het was hem duidelijk, dat de naam van zijn baron door het slijk werd gehaald door een espèce de notaire. En naarmate hij langer nadacht, werd hij verontwaardigder. Des nachts sliep hij slecht en den volgenden morgen stond zijn hoofd niet naar zijn werk. En na den maaltijd werd hij in de eetzaal ontboden, om voor het eerst in al de jaren dat hij kok was op Jericho, het ongenoegen te vernemen van zijn heer. ‘Mijn goede Mathurin, ditmaal wil ik U niet prijzen, het spijt mij, prijzen kan ik U niet. Integendeel, ik moet U laken. Heden hebt ge mij een maaltijd bereid, die den eenvoud miste, die het zegel is van het ware. Ge hebt me gerechten voorgezet, die misschien geschikt zouden zijn geweest voor het souper van een vedette der revue, die een grootmogol wil ver-

leiden tot financieelen steun. En had ge deze gerechten nu bereid met al de kunst en al de verfijning die in U is, dan nog zoude ik zeggen: een vreemde grap van mijn vriend en kok. Maar ge hebt vanmorgen staan te schutteren en te knoeien, ge hebt gekookt als een barbaar, kortom als de keukenmeid van Madame Delsain van de lapjes. Ge hebt gekookt als een leerjongen. Hoe kan dit, zift ge ongesteld, hebt ge zorgen, of kwellen U eksteroogen of niersteenen? Zeg het mij.'

Terwijl hij zweette, alsof hij een os aan het spit moest ronddraaien, liepen Mathurin de tranen over de wangen. En hij vertelde, hortend en aarzelend, wat was gebeurd den vorigen avond aan het avondeten der bedienden.

Hij mompelde iets over de schande, die men over den baron trachtte te brengen, maar moest zich tenslotte beroepen op Baptiste.

Deze werd ontboden en van dien hoorde de Heer van Jericho de volle waarheid over het schandelijk bedrijf van den notaris.

Stil zat de baron in zijn stoel, en de bedienden verbaasden zich grenzeloos over deze rust. Zooals later Hannes vertelde, leek het, alsof hem, gelijk een ijskoude hand, de apprehentie gegrepen had, dat er iets waars kon zijn in de beschuldigingen.

Bedremmeld keken Mathurin, Baptiste en Hannes toe, terwijl de Heer van Jericho doodstil zijn knevel liefkoosde.

'Ik zal in deze zaak voorzien,' zeide de baron. 'Het mannetje Voorders bereide zich voor op een verrassing. Ge kunt gaan.'

Stom stommelden de bedienden weg.

Baptiste vertelde zijn wedervaren aan den jachtopziener, en deze briefde over aan den rentmeester, dat de baron plannen had ten aanzien van den notaris. En toen de rentmeester des avonds, zooals hij wel vaker deed, bij den brouwer binnenliep, om een beetje te buurten en een glas te drinken uit het patersvaatje, kon hij niet nalaten zijn vriend in ver-

trouwen mede te deelen, dat de Heer van Jericho zich wreken zou wegens den laster dien de notaris had verteld. ‘Wat is hij van plan?’ vroeg de brouwer nieuwsgierig, en de rentmeester, om zich gewichtig voor te doen, glimlachte tegen den rook van zijn sigaar en antwoordde: ‘Ja, dat mag ik natuurlijk niet verraden. Maar één ding kan ik je wel zeggen: meneer Voorders zal raar opkijken. Nou en of. Want onze baron is geen gemakkelijke, als je het met hem aan den stok krijgt, nog lange niet!’

‘Het is zijn verdiende loon,’ mompelde de brouwer, en verheugde zich op een treffen tusschen de twee vijanden.

Den volgenden morgen, in de Gouden Zwaan, kon de brouwer niet nalaten gnuivend mede te deelen, dat er wat zwaaide voor den notaris, vanwege diens praatjes over den Heer van Jericho. De notaris was er dien morgen niet, maar de overige notabelen waren het erover eens, dat die praatjes dan ook schandalig waren. Wat de wraak van den baron zou zijn, mocht, naar zijn zeggen, de brouwer niet vertellen, maar meneer Voorders zou raar opkijken. Want de baron was geen gemakkelijke, als je het met hem aan den stok kreeg.

‘Het is zijn verdiende loon,’ vonden de anderen, en verheugden zich bij voorbaat op alles wat den notaris aan schade en schande zou treffen.

Dien avond wist de spraakmakende gemeente, dat de baron iets in het schild voerde, om den notaris gevoelig te straffen voor zijn kwaadsprekerij.

Het leek, wanneer men naar die gesprekken luisterde, alsof na negen uur, alle aanwezigen volkomen wisten waaruit de straf van den notaris zou bestaan. Maar even klaarblijkelijk hadden allen geheimhouding gezworen over de details.

Nu waren er onder de dorpelingen velen, die reden hadden om in den pas te blijven bij den notaris, die immers de rente van kapitalen kon uitstellen, die hypotheken kon bezorgen en opzeggen, die bij een verkoop een perceel kon opjagen of drukken. En

voordat het tien uur in den morgen was, was de eerste gedienstige geest op het kantoor, om meneer Voorders te waarschuwen, dat er iets tegen hem werd uitgebroed. Wat het precies was, kon de zegsman natuurlijk niet mededeelen, maar dit laatste deelde hij op zulk een onhandige manier mede, dat de notaris dit niet geloofde.

Maar voordat Voorders zich opmaakte om naar de Gouden Zwaan te gaan, dus vóór den middag, hadden vier klanten en twee klerken hem gewaarschuwd voor de plannen van den baron. In de Zwaan keken de mannen van de stamtafel met een medelijdenden glimlach naar den notaris, toen deze zijn plaats innam. 'En, wat is er voor nieuws?' vroeg de notaris als naar gewoonte.

'Och, wat zou er voor nieuws zijn!' wist de brouwer met gemaakte onverschilligheid op te merken.

'Er gebeurt hier immers niets,' zei een ander. En, alsof hij uit een diepe verstrooidheid terugkwam in de wereld der realiteit, gaf de waard te kennen dat het meeste nieuws dat je hoorde, dan nog maar praatjes waren, zonder grond of reden.

De notaris voelde grond en informeerde hoe de waard er zoo bij kwam.

'Och,' antwoordde de kastelein, 'dat schoot me zoo te binnen.' En omdat hij voelde dat hij zich versproken had, vertelde hij een schoon exempel dat aantoonde, hoe weinig men op de praatjes aan kon, en hoe gevaarlijk het was om niet op zijn woorden te passen.

Onderwijl waren de gasten buitengewoon zwijgzaam, ze rookten hun pijp of sigaar en maakten bepaald haast om hun dagelijksche kwantum drank te verorberen en dan naar huis te gaan.

'Die mannen doen net als kleine jongens,' zei de notaris aan het middagmaal tot zijn vrouw. 'Ze doen net alsof de baron me God weet wat kan aandoen.' En daarmede schiep hij de noodzakelijkheid, om zijn vrouw in te lichten over de zonder twijfel merkwaardige en misschien een beetje onaangename

plannen van den Heer van Jericho.

‘Als je menschen spreekt,’ zei de notaris, ‘dan hoor je ze maar eens uit. Een gewaarschuwd man telt voor twee.’ En zijn echtgenoote beloofde dit.

‘Niet dat ik bang ben,’ liet meneer Voorders erop volgen. ‘De baron kan me niets maken met al zijn kalen bluf.’

Dien middag vroeg de baron aan Baptiste, of zijn lasso nog altijd in goeden staat was, en toen de stalknecht dit bevestigde, merkte de Heer van Jericho op, dat hij hem binnenkort wel eens noodig kon hebben.

Met den meest mogelijken spoed werd dit incident, langs de gebruikelijke omwegen, naar het dorp overgebriefd, en het kwam ter zijner tijd den notaris ter oore. ‘We zijn hier. niet in de prairiën van Canada,’ merkte de notaris luchthartig op, maar zijn echtgenoote meende, dat een twist met den baron onaangenaam bleef, al kon men dezen erna ook aanklagen van een of andere misdaad.

Een dag of wat later werd aan Baptiste opdracht gegeven, om de sjambok goed in te vetten met traan, opdat het leer soepel zou zijn en goed doortrekken zou, als men met de sjambok sloeg.

Toen de notaris ook dit vernomen had, keek deze in het Wetboek van Strafrecht na, hoeveel straf er staan zou op een ranseling van een weerlooze. Het aantal jaren van het maximum bevredigde hem niet en in de Zwaan gaf hij als zijn meening te kennen, zoomaar, zonder aanleiding, dat de wet eigenlijk te laks was en oppassende burgers niet voldoende beschermde. Hij hield een lang betoog over de preventieve werking der straffen en over het rechtdoen zonder aanzien des persoons.

Achtereenvolgens kwamen nu den notaris de volgende maatregelen van den Heer van Jericho ter oore: Hij had den jachtopziener uit de stad kogels laten medebrengen voor een Coltrevolver zwaar model. Hij had een schietoefening gehouden in het park, bij avond, en het hoofddoel dier schietoefening was,

om op aanslag te schieten op een voorwerp, dat men even met een lantaarn kon belichten. De notaris informeerde voorzichtig bij den gemeente-secretaris, of de Heer van Jericho zoomaar mocht schieten met revolvers. ‘Ik zou niet weten waarom niet,’ antwoordde deze, ‘zoolang hij geen menschen doodschiet.’ En de notaris rilde.

Toen werd bekend in het dorp, dat de Heer van Jericho zich zeer interesseerde voor de avondwandelingen van den notaris, waarop deze een grooten hond kocht, die hem moest vergezellen. Maar aangezien de hond een groot jager was voor den Heere, werd den eersten avond den beste de notaris een eind meegesleurd door den hond, die de lucht had gekregen van een of andere prooi in de buurt van de Hooge Beemden.

Toen ried de notarisse haar echtvriend in gemoede, om des avonds niet meer te wandelen, zoo alleen in het donker, en er ontstond een groote discussie tusschen de echtelieden over moed en voorzichtigheid. Hoewel de wandelingen werden afgeschaft om de bezorgde vrouw genoegen te doen, niet uit angst, toch bleef de notaris betongen, dat men in een beschaafde streek niet bang hoefde te zijn voor onverlaten. En dat hij niets vreesde.

Toen werd ruchtbaar, dat de baron zich daadwerkelijk interesseerde voor de edele kunst der vuurwerkerij, dat hij daarover boeken had betrokken uit de stad en dat hij, in een afgelegen kamer van Jericho, proeven nam met velerlei chemicaliën, waarvan de eene nog kwalijker riekte dan de andere. Een toevallige getuige, de vrachtrijder op de stad, vertelde in de Zwaan, dat hij, toen hij op Jericho goederen afleverde, een mand chemicaliën om precies te zijn, een grooten knal had gehoord in de remise, waarop een zwarte rook uit de deur walmde, even voordat de baron kuchend en met verwarde haren de buitenlucht zocht.

‘Hij zal nog vroeg of laat in de lucht vliegen,’ zeide de notaris gemelijk en het was hem aan te zien, dat

hij in stil te daarop hoopte.

Meneer Voorders speurde ijverig na, of het strafbaar was om springstoffen in voorraad te hebben. En op een dag deelde hij, uit de volheid des harten, mede aan zijn vriend den gemeentesecretaris, dat hij dien gekken jonker nu wel krijgen zou. Volgens artikel zooveel van die en die wet, staatsblad nummer zooveel, mocht je geen springstoffen in voorraad hebben. ‘En wie zegt, dat de baron springstoffen in voorraad heeft?’ vroeg de secretaris.

‘Dat zeg ik je,’ zei de notaris heftig, ‘en een huiszoeking zal het bewijzen. Wat ik je vertel: een huiszoeking en dan hangt dat heerschap.’

‘Een huiszoeking op Jericho,’ merkte de brouwer sceptisch op, ‘dat is onbegonnen werk. Met al die dingen is het zoo, dat je op Jericho en zulke huizen kunt verbergen wat je wilt. Vooral als het personeel in het complot is.’

Op die laatste woorden vatte de notaris vuur: ‘Personeel in het complot? Ik zal ze leeren. De broer van Baptiste is me geld schuldig, veel geld, en als Baptiste in het complot is, dan executeer ik. Morgen den dag. En de ouders van Hannes: van hetzelfde laken een pak. Ik zal ze, complotteeren. Moet je me niet mee aan boord komen; ik zal ze leeren.’

‘Met springstoffen is het zoo,’ merkte de secretaris op, ‘dat je nooit iets kunt bewijzen. Je kunt er een heeleboel mee doen, zonder dat je in de gaten loopt, en voordat je op Jericho iemand kunt overvallen, liggen de springstoffen veilig in de Maas. Zet U zich dat maar uit het hoofd, meneer de notaris, je kunt er pas iets tegen doen, als er iets mee gebeurd is.’ Den volgenden dag verscheen de broer van Baptiste op het kantoor van den notaris om zijn schuld te betalen, en de ouders van Hannes losten hun hypotheek af.

En weer een dag later werd ruchtbaar, dat de Heer van Jericho al eenige avonden achtereen door het dorp geloopen had en zich lang en verdacht had opgehouden in de omgeving van de notariswoning.

En hij had er zich over uitgelaten, dat het hem genoegen deed, dat de notaris geen rolluiken of jalousieën had, maar alleen van die boeren-blinden, die van buiten zaten, en die je met een krommen spijker open kon maken.

'Dat wordt te gek,' toornde de notaris, 'dat is toch een duidelijke bedreiging; die gek is tot alles in staat.'

Hij ging naar de stad en bestelde rolluiken voor al zijn vensters. Voordat die werden aangebracht, werden den notaris de brandstoffen voor den wintervoorraad afgeleverd, en schijnbaar zonder eenige aanleiding vertelde daags daarop de brouwer in de Zwaan, hoe jaren geleden een moord was gepleegd in Frankrijk, doordat de moordenaar dynamiet had verstopt onder de steenkool van het slachtoffer. Door een toeval had men den moord als zoodanig herkend en den moordenaar gevat. En deze had toen, volgens den brouwer althans, bekend hoe hij het dynamiet tusschen de steenkool had gebracht. Terwijl de kolenhandelaar met paard en wagen op weg was naar het latere slachtoffer van den moord, had de moordenaar, te paard gezeten, een fiksche dynamietpatroon, die gemaskeerd was door erop gekleefd kolengruis, op de lading kolen gelegd. Toen de kolen werden gestort, was de springstof ertusschen geraakt, en het toeval bepaalde verder, wanneer de moord zou worden voltrokken.

'De moordenaar ging naar de guillotine, maar daarmee was die vermoorde ook al niet erg gebaat.'

'In ons land bestaat de doodstraf niet,' zeide de secretaris zakelijk.

'Als ik het moest doen, dan zou ik geloof ik een turf uithollen,' meende de waard.

De brouwer verdiepte zich in verdere details van zijn verhaal. 'Die moordenaar bekende, dat hij uit een lexicon had opgezocht, hoe je dynamiet kan maken. En ik heb dat eers nagelezen in den grooten Brockhaus, en ik kan den heeren wel vertellen, dat het geen kunst is. Daar heb je heel weinig voor noodig.'

De notaris luisterde maar met een half oor; hij bezon zich, dat hij gisteren, toen hij uitreed naar een verkooping, eerst zijn kolenboer met paard en wagen had ontmoet en daarna den baron, die te paard gezeten van denzelfden weg kwam. De Heer van Jericho had den notaris aangekeken met een spottenden blik, natuurlijk zonder te groeten.

Des avonds, nadat allen te bed waren, daalde de notaris af in zijn kolenkelder en wijdde zich aan de taak, om eventueele dynamietpatronen uit een karrevracht kolen te zoeken. Hoe dynamietpatronen, vooral dynamietpatronen gefabriceerd door den Heer van Jericho, eruit moesten zien, wist de notaris niet, maar hij hoopte ze te herkennen wanneer hij ze zag. Er werd geen dynamiet gevonden, maar het dienstmeisje, dat zijn kleeren moest borstelen, beklaagde zich in den kruidenierswinkel erover, dat meneer zijn pak zoo zwart had gemaakt, alsof hij kolen had gesjouwd, en daags daarop wist het heele dorp, dat de notaris zijn kolenhoop had omgezet, uit angst voor den geduchten Heer van Jericho. En de vroolijkheid was groot.

Want eigenlijk was er niemand in het dorp onkundig van het spel dat gespeeld werd. In het begin wisten de dorpelingen iets vaags van de wraak, die de Heer van Jericho gezworen zou hebben wegens een of ander wangedrag van den notaris. Men achtte den baron inderdaad tot zeer veel in staat.

Dat de baron de Hautetaille den notaris zou vangen met een lasso en zou afranselen met een sjambok, vond niemand onwaarschijnlijk. De notaris zou het er wel naar gemaakt hebben. Wanneer meneer Voorders op een avondwandeling zou worden aangeschoten, zelfs indien het notarishuis met een luiden knal van den aardbodem zou verdwijnen, zou niemand zich bovenmate verwonderd hebben, maar naarmate de voorbereidingen op deze wraakoefeningen duidelijker uitlekten, naarmate de verwachte strafoefening langer uitbleef, gingen zich meer belangstellende toeschouwers afvragen, of de baron niet een spelletje

speelde met zijn tegenstander. En toen het aanstaande slachtoffer meer voorzorgsmaatregelen nam en ondertusschen steeds luider verkondigde geen angst te koesteren, groeide het aantal van degenen, die geloofden in een grap. En al wie in een grap van den baron ging gelooven, deed zijn best om in de kaart van den farceur te spelen. Niet alleen de uitlekkende berichten van Jericho werden overgebracht, men verfraaide ze, kleurde ze levendiger, voorzag ze van details en vertelde ze met meer overtuiging.

De notaris had alle gelegenheid gehad om zijn tegenstander te leeren kennen, nademaal hij achttien jaren in het dorp woonde, waarvan hij er vijftien in onmin met den Heer van Jericho had geleefd. Maar het drong niet tot hem door, dat de baron een zeer bewerkelijke grap uithaalde. Hij vond het niet vreemd, dat tegen alle gewoonte in, de bedienden van Jericho kletsten over het doen en laten van hun heer, en dan nog alleen over het doen en laten, dat in verband stond met de zogenaamde wraakneming. Waarschijnlijk plaagde den notaris een kwaad geweten, terwijl tevens meneer Voorders zoo overtuigd was van zijn eigen belangrijkheid, dat het niet bij hem opkwam, dat iemand, al was het baron de Hautetaille, met hem den spot kon drijven.

Hij ging dus door met deels listige, deels onnoozele voorzorgsmaatregelen te nemen, naar aanleiding van de vaak wonderlijke berichten die tot hem doordrongen, en die hij diep ernstig op hun werkelijke waarde onderzocht. Zijn moed bewees hij in hoofdzaak door luidkeels zijn twijfel te verkondigen en tegelijkertijd duidelijk te maken, dat aan alles een grens was, zelfs aan de streken van den baron.

Een paar dagen na den nacht, dien de notaris vruchteloos en op vermoeiende wijze in den kelder had doorgebracht, arriveerden de rolluiken. Hij gebruikte ze den avond daarop, en zat thuis, wachtende op de berichten, die hem nu zouden geworden over nieuwe plannen van zijn tegenstander. Maar daarop hoefde hij niet te wachten. In den nacht werd op de

rolluiken met lichtgevende verf een opschrift aangebracht:

> Achter dit welbeschermde raam
> Zit Voorders, tot elken streek bekwaam.
> Hij neemt de centen waar hij ze vindt,
> Van man of vrouw, van weeuw of kind.
> Zijn lastertong bracht hem deez' schande.
> Ach, dat hij in't Gehenna brandde!

Maar, daar de rolluiken binnenshuis werden bediend, had van de huisgenooten van den notaris niemand het opschrift gezien.

Den volgenden nacht echter kwam heel het dorp kijken, en daags erna was ook de notaris van deze nieuwe schanddaad op de hoogte. Hij was zóó kwaad en tevens zóó nieuwsgierig, dat hij op klaarlichten dag de luiken deed neerlaten en zich met zijn zegsman naar buiten begaf, om het opschrift te zien. En toen hij de onaangename letters langzaam zag neerdalen voor zijn venster, kwam daar statig en op zijn elf en dertigst aangereden op zijn arabier: de Heer van Jericho. Den notaris ziende hield hij zijn paard in en sprak meneer Voorders als volgt toe: ‘Ik zie tot mijn genoegen, dat het mannetje Voorders zijn boutique uitrust met de attributen van een welvarende krentenwegerszaak of een erg besloten bordeel. Dat is verstandig, dat spaart het uithangbord. En ik zie eveneens, dat het mannetje Voorders daarop naar goede zeden een opschrift heeft laten aanbrengen, in lichtgevende verf zelfs. Wel, wel, hoe vooruitstrevend. Het merkwaardigste echter is, dat dit opschrift de waarheid vertelt, waaruit wederom zou volgen, dat het mannetje Voorders dit opschrift onmogelijk zelve kan hebben verzonnen. Intusschen zij hij dankbaar voor dezen goeden dienst.’

Even pauseerde de Heer van Jericho. Hij goochelde met verbazende snelheid een sigaret uit een of anderen zak, stak die in den mond en zeide: ‘Het mannetje Voorders kan zijn dag nuttig maken door mij vuur te geven.’

Inmiddels was iedere bewoner van de Langestraat, die maar even zijn werk in den steek kon laten, samengeschoold rondom deze merkwaardige groep, en de notaris, trillend van woede, zocht, maar zocht te vergeefs, naar een woord dat den te zelfverzekerden Heer van Jericho kon verpletteren. Deze voer echter voort:

'Onnut zal dus ook deze dag vergaan. Het zij zoo. Hoewel het mannetje Voorders van elke wijsheid gespeend is, omdat hij den diepen zin des levens en der gebeurtenissen niet begrijpt, moge ik hem toch erop wijzen, hoe schoon al deze gebeurtenissen zijn: het opschrift, de rolluiken, de waakhond en wat dies meer zij.

Toen het notarieele mannetje zijn stem verhief om mij te bezwadderen met zijn akelig en piepend geluid, had hij moeten bedenken dat zin minderwaardig karakter en zijn lage geboorte het oppassend maakten, dat hij mijn naam in zijn mond, wat zeg ik, in zijn gedachten nam. Bon. Hij zag dit natuurlijk niet in, omdat de goden hem goedgunstig veel verborgen hebben, dat hem, indien hij het besefte, een eind zou doen maken aan zijn waardeloos en afzichtelijk bestaan. Hij sprak dus over mij. Sprak hij woorden van waarheid? Neen. Hij sprak over een scheepskijker maar hij bezit zulk een kijker niet, en bezit hij hem wel dan is die natuurlijk gestolen, hetgeen dus neerkomt op niet bezitten. Hij kan er buitendien niet mee omgaan: hij weet niet of men zulk een instrument moet vasthouden met de handen of de voeten, dwars of gericht voor het oog of voor den aars moet houden. Want alles wat des dapperen zeemans is, is het mannetje Voorders, notaris en triefelaar, vreemd. Bon. Heeft U iets op te merken?' De notaris raasde inwendig als een kokende ketel en schaamde zich diep, omdat hier in den kring der dorpelingen zijn prestige, waarop hij altijd zoo trotsch was geweest, te grabbel werd gegooid. Eindelijk bracht hij met veel moeite uit: 'Je bent gek, jij, jij, rotjonker.'

‘Na deze woorden kan ik verder gaan. Bon. De notarieele misgeboorte dus sprak over mijn zedelijke misdragingen. Het zij zoo. Hij weet geen ander kwaad dan ontucht, want dat kwaad kent hij natuurlijk door de praktijk. Van ander kwaad heeft hij niet gehoord: noch van woeker, noch van afpersing en afdreiging, noch van hebzucht, noch van schraapzucht, noch van misbruik van positie en van macht. Hij dient den mammon en den bulk dien hij niet heeft gekregen, hoewel de gulzigheid hem vaak onpasselijk maakt. Hij is een edikken ventje, dat zuur en zielig centen bijeenschraapt en bloed en tranen drinkt van weduwen, weezen en onmondigen. Bon. Ik zal dit laten rusten, omdat ik geen socialistisch redenaar ben, echter verzeker ik het mannetje Voorders, dat hij in deze streken méér doet ter bevordering van het socialisme en het nog goddeloozer communisme, dan Domela Nieuwenhuis en zijn misleide aanhang.

Het mannetje Voerders heeft dus den adem, dien de hemel hem geheel onverdiend en om volkomen onbegrijpelijke redenen gelaten heeft, gebruikt om te lasteren. Om praatjes te verkondigen, die alleen in het verdorven brein kunnen opkomen van een overvreten burger met lichamelijke en geestelijke constipatie. En wanneer ge nu niet uw ongeregelde en onnoodige gebaren en kreungeluidjes weet te onderdrukken, notarismannetje, dan zal Aboe te uwen behoeve een solo dansen: zoo!’

De baron deed, door een ruk aan de teugels, Aboe opkomen op zijn achterbeenen, en terwijl de voorbeenen onzekere bewegingen maakten in de lucht, danste het gewillige paard op den notaris toe.

Opeens kreeg deze een reddende gedachte. Tegen dezen onverlaat, dezen oreerenden en hoonenden Heer van Jericho hielp slechts één ding: de vlucht. Meneer Voorders trachtte zijn voordeur, die openstond, te bereiken, maar de nieuwsgierige dorpelingen stonden hem in den weg, en voordat hij zich door hun rij had gewrongen, was de Heer van

Jericho reeds om de toeschouwers heen, voor de deur van het notarishuis gekomen.

'Neen, mannetje,' ging de ruiter voort, 'ik zeg de dingen, die ik tegen U heb, hier in het openbaar, in uw gezicht. Het maakt mij weliswaar onpasselijk te moeten kijken naar deze tronie, maar evenals mijn voorvaderen pest, hongersnood en oorlog trotseerden om hun ridderplicht te vervullen, zal ik deze weinig mindere calamiteit doorstaan.

Ik zeg U dus, dat ge een gemeene lasteraar zijt, een praatjessmeder, kortom, een mannetje Voorders, een species op zich. Bon, of beter bah.

Gij hebt mij trachten aan te vallen door praatjes. Welnu, ge zift betaald met eigen munt. Terwijl ge U afvraagdet, in hoeverre ik iets tegen U zou ondernemen, hebt ge U in de luren laten leggen door praatjes. Ik en mijn trouwe bedienden en uw brave en op U gebeten dorpsgenooten, hebben nu, maanden lang, den spot gedreven met zijne heerlijkheid, het mannetje Voorders, door een vergissing van Hare Majesteit notaris, en als straf voor onze zonden naar deze streken afgespoeld.

Onthoud dat goed, mannetje,' zeide de baron met stemverheffing, 'men heeft U in de luren gelegd. Ge hebt de gevolgen ondervonden van praatjes, van verhaaltjes voor den vaak, van geklets. Men heeft U, maandenlang, voor den gek gehouden, en daartoe was niet eens een complot noodig, want al wat mensch is complotteert van nature tegen sprinkhanen, veepest, kraamvrouwenkoorts, cholera en notaris Voorders.

En nadat ge deze kleine, maar poëtische rechtdoening hebt ondergaan, moge het U gezegd zijn, dat een volgend maal geen geruchten tot U zullen doordringen, over wat ik tegen U in het schild voer; onverhoeds zal ik toeslaan: zoo!'

De baron deed zijn karwats met kracht neerkomen op den bolhoed van den notaris, die wonderlijk gedeukt over diens oogen bleef zitten. Toen bracht hij Aboe in beweging, en de dorpelingen met een

sierlijke geste groetend, ging hij in snellen stap heen in de richting van het huis Jericho.

Daar nam Baptiste het paard over uit de handen van den baron. Zonder een woord te zeggen ging deze de voordeur binnen, legde zijn hoed, karwats en handschoenen op een stoel in de hall en begaf zich naar den toren. Langzaam beklom hij de trap, en voordat hij de deur die naar de torenkamer voerde, opende, bleef hij even staan. Peinzend keek hij voor zich, en zijn wenkbrauwen fronsten zich boven de starende oogen.

De torenkamer lag, vreemd-licht, in den kring der vensters, waarbuiten de heldere dag in volle wijdheid praalde. Tusschen de vensters hingen oude gobelins, die de Heer van Jericho tusschen den rommel had gevonden en met veel zorg had doen restaureeren ergens op een vlaamsch bagijnhof. Er waren meer dingen, die eens als afgedankt huisraad in de torenkamer waren opgeborgen. De Louis-Seize meubels bijvoorbeeld waren opnieuw verguld en opnieuw bekleed met zalmkleurig brokaat. Er stond een causeuse, die een geborduurde zitting en rug had: een herderstafereel in de zoete idealiseering van den besten rococotijd. Ze stond voor een grooten haard, die echter was aangebracht toen de Heer van Jericho de torenkamer weer bewoonbaar trachtte te maken; handig was het rookkanaal geleid langs den wand en het mondde uit in het hart van den koepel erboven. Eveneens was het tapijt gemaakt op aanwijzingen van den baron: een rond, zijden tapijt, in fletsbruine en pauwblauwe tinten, waarop in cartouches de werken van Hercules waren voorgesteld. De harp stond, onder een brocaten hoes, naast den haard. Erboven hingen de duelpistolen van den Heer van Jericho, geflankeerd door een aantal voortreffelijk gedamasceerde klingen. Hun tegenstuk, aan de andere zijde van de vuurplaats, waren een drietal lange ruiterpistolen van roemeensche herkomst. Daaronder stond het spinet, en een luit lag erop.

Op de zitbank ervoor lag de fluit in haar marokijnen étui en een rol muziek met een paars lint omsnoerd. Tegenover den haard stond een slavisch huisaltaar met een ikoon van den alregeerenden Christus. Even verder grijnsde, op een elegante console, een west-afrikaansche afgod, tusschen twee wierookvaten, die in zilver gedreven voorstellingen toonden: de zielen van het vagevuur, die de vlammen van hun folterplaats ontstreefden naar den Christus en de Moeder Gods. Een Boeddha zat, wijs glimlachend, tusschen twee chineesche vazen van de famille verte. Er stonden, tegen den wand, bontgekleurde en schrikwekkend besneden totempalen. Ergens aan den zolder hingen twee canadeesche sneeuwschoenen. Aan den zolder hingen ook acht marokaansche lampen van ezelsvel, met bruin leer genaaid. Daarin had de Heer van Jericho electrische lampen laten aanbrengen, en daarmede verlichtte hij het vertrek des avonds.

Toen de Heer van Jericho het vertrek betrad, maakte hij een lichte buiging, keek de kamer rond en zette zich zuchtend op de causeuse voor den haard. Als gedachteloos nam hij een der twee turksche pantoffeltjes, die op een panterhuid stonden en woog de kleine last op zijn hand. Even staarde hij naar het schoeisel, dat bewerkt was als een juweel. Toen zette hij het neer en bleef even zitten. Maar niet lang; hij deed de ronde der kamer, hij groette met de oogen den ikoon, streelde den boeddha en deed zijn vingers heel even een snaar van de lult betokkelen. Toen zette hij zich weer neer in een kleinen stoel bij een moorsch tafeltje. Daarop stond een nargileh, pompeus bewerkt, druk en rijk, als een ciborie in een heel rijke en heel barbaarsche parochie. Even nam hij het mondstuk ter hand, en zijn handen zochten instinctief naar de koperen tabakstrommel die erbij stond. Maar op dat oogenblik kwam er beweging in het klokketouw, dat midden door de kamer liep, en op het eerste zagende geluid, nog vóórdat de klok overging, was de Heer van Jericho al op de

been en ging weer naar de trap. Bij den eersten toon der klok draaide hij zich om naar het midden der kamer en zijn oogen omvatten in één blik het geheele interieur.

Het was een barbaarsche en lugubere kamer, waar schoone dingen in disharmonie schreeuwden en vloekten. De kamer had de naargeestige onbewoondheid van een museum dat met ruimtegebrek kampt. Dat alles zag de baron niet; hij telde al de dingen op die er stonden, al de merkwaardige dingen, die hem, ergens ter wereld, getroffen hadden en die hij had meegenomen om ze neer te zetten in de kamer, die voor Cecily bestemd was en die ze nooit had bewoond.

Voor wie de geschiedenis der kamer niet lezen kon, was ze het vertrek van een verzamelaar zonder smaak, de pronkkamer van een curiositeiten-maniak.

Maar voor den baron was ze de legende van zijn queeste naar het geluk.

En voordat hij heen ging uit de kamer, boog hij het hoofd en verhief zijn hand in een gebaar, dat als een groet en een zegening tegelijk was. En toen de deur achter hem dichtviel, bleef de kamer levenloos achter; slechts zaagde het touw in het midden, en knarsend vielen de klokketonen vanaf de trillende zoldering.

Hoofdstuk XI
Het duel

NA den dood van baron Amadé leefde zijn weduwe in haar vertrekken op Jericho. Na de eerste moeilijke maanden had ze zich geschikt in haar lot; ze leidde het huishouden geheel volgens den zin van haar zoon. Rosalie was haar vertrouwde dienstmaagd, bracht haar bevelen over, en hoewel het leek, dat de oude douairière geheel teruggetrokken leefde, ontging haar weinig of niets van de kleine ongerechtigheden, die in het huishouden gebeurden. En haar op- en aanmerkingen deelde ze mede in den vorm van klachten over het gedrag van haar zoon. Wanneer bijvoorbeeld, naar haar oordeel, de voorraad steenkool te snel opraakte, dan deelde ze dat mede aan Rosalie: ‘Ik heb er niets meer over te zeggen, ze houden mij overal buiten, en ik mag me niet bemoeien met de zaken van mijn zoon. Maar als ze zoo omsprongen met mijn steenkool dan...’

In werkelijkheid genoot de oude barones van haar leven, en alleen de zelfstandigheid van haar zoon, diens eigenwijsheid zou men kunnen zeggen, bedierf wel eens haar stemming. En wanneer deze een besluit nam, dat voor zijn moeder onverwachts kwam, dan deelde ze mede, dat ze niet meer dan een pensionnaire was op het kasteel, een gast die men met heel weinig égards behandelde, een oude voetveeg die iedereen tot last was. En om haar waandenkbeeld over haar vernedering te voltooien, stelde ze zich voor, dat haar aanstaande schoondochter haar vijandin was, en weinig beter dan een duivelin.

‘Ik ken die Anglaises,’ zeide ze tot Rosalie, ‘ze zijn beleefd en beschaafd en onberispelijk in alles wat je te zien krijgt, maar daarbij zijn ze koud als de dood. Ja, koud en correct als een nette doode. Mijn zoon moet weten wat hij doet. Die Engelsche zal hem volkomen beheerschen, niet met woorden, zelfs niet met een blik, maar door haar koelheid. Ja, als ze een oogenblik hartelijk zal zijn voor mijn armen jongen, zal die zoo uit zijn evenwicht zijn, dat ze alles van hem gedaan krijgt. En wat mij betreft, ik ben een lor, een loque, een voetveeg voor die Engelsche. Oh, dat God me toch maar haalde!’ verzuchtte de oude dame en barstte in tranen uit. Rosalie was geschokt. Het kon niet zijn dat de jonker, zooals ze den jongen Heer van Jericho bleef noemen, een andere dan de meest volmaakte vrouw van vijf werelddeelen zou verkiezen. En ze sprak de barones troostend en kalmeerend toe en overtuigde haar ervan, dat het een schande was, zoo bevooroordeeld te zijn tegenover de schoondochter, die ze niet eens kende, en dat het best mee zou vallen. En haar tooneelspel voortzettende ging de oude barones dan naar haar zoon, na plechtig belet te hebben gevraagd, om hem aan te sporen toch maar gauw te trouwen. In den zomer na zijns vaders dood, toen de jonge Heer van Jericho uit Engeland was teruggekeerd, werd lang en breed gecorrespondeerd over den datum van het huwelijk. En in den loop dier briefwisseling gaf eindelijk Cecily te kennen, dat ze wel naar Jericho komen wilde vóór het huwelijk.

In den winter zou ze komen, met de Kerstdagen en Nieuwjaar zou ze op Jericho zijn.

‘Ik hoop dat het een barre winter zijn zal, als je naar Jericho komt,’ schreef de jonker. ‘Dan zul je zien, hoe volkomen mijn huis je omvat en beschermt. We zullen in de warme intimiteit van Jericho geborgen zijn en nu en dan, als de zon op de sneeuw schijnt, een rit maken door het dan barre landschap, waar de donkere, kale boomen om genade roepen, met hun verwrongen armen ten hemel geheven, en

waar eigenzinnig en besloten in de verte de donkere dennenbosschen mokken, omdat het geen tijd is om te geuren.'

'Ik begin te gelooven, Louis, dat je gelijk hebt met wat je lang geleden tegen me zei, in Brussel, toen we reden in het Kamerenbosch: je zou elken dag een ander voor me zijn. Je bent niet elken dag een ander, maar je zult elken dag een poëtisch weefsel dichten rondom de dagelijksche, onbelangrijke dingen. Je bent mijn poëet en mijn minnaar, voor altijd en eeuwig.'

Vaak kwam Louis in de verleiding met zulk een brief naar zijn moeder te gaan, om haar te bewijzen hoe warmhartig zijn Cecily was, hoe goed en edel en simpel; zoo onwaarschijnlijk lief en aanhankelijk, dat ze hem aanzag voor een dichter. Maar hij liet dit na, en als hem klachten van zijn moeder over de hypothetische misdragingen van haar aanstaande schoondochter ter oore kwamen, lachte hij onbezorgd om de muizenissen van zijn moeder.

En zoo naderde de tijd, dat Cecily zou komen. De Heer van Jericho had besloten, dat hij Cecily zou gaan halen, omstreeks half December; hij zou dan met haar en haar kamenier terugreizen en haar in het voorjaar weer naar Kenstone geleiden. En toen bedacht hij, omstreeks half November, dat hij over Brussel reizen zou, om daar zijn garderobe aan te vullen en misschien het een en ander te koopen om de vertrekken, waarin hij met Cecily huizen zou, te verfraaien.

Zijn zuster, die inmiddels bijna een jaar getrouwd was, noodigde hem uit bij haar zijn intrek te nemen, maar hij wist, dat er een kindje komen moest in het jonge gezin d'Ouailles, en dat was zijn voorwendsel om weer zijn intrek te nemen in het hotel, waar hij destijds zoo lang vertoefd had, toen hij Cecily had leeren kennen. Het was een deftig, duur hotel, in de bovenstad, zeer kieskeurig op zijn klanten, maar van een onbeperkte gastvrijheid voor wie eens in het critisch oog van monsieur Schulz, den hotelier, genade

had gevonden. Twee dagen moest de Heer van Jericho genoegen nemen met kamers, die toevallig open waren, daarna ruimde men hem zijn ‘gewone’ kamers in, een vriendelijkheid, die zeer gewaardeerd werd.

Den eersten dag reeds begon de baron met zijn inkoopen, hij zocht een voortreffelijken kleermaker op, een der eersten die costumes maakten naar den style anglais, en deed een ruime keuze van costumes, van overjassen, demi's en wat dies meer zij, op voorwaarde dat alles gereed zou zijn binnen een week. Evenzoo bezocht hij een hemdenmaker, een hoedenhandelaar en een schoenzaak. Tenslotte had hij een koffer noodig om alles in te bergen, en die kocht hij in een zaak, waar zijn gevoel voor wat passend is, geschokt werd, doordat het een meisje was, die hem bediende.

‘Ah, dat is verkeerd,’ zei hij tot zijn zwager. ‘Ik was nu eenmaal in die zaak, maar bediend te worden door een meisje in een leerzaak, dat is eigenlijk onpassend. Een das, een handschoen desnoods, een zakdoek kan men knopen van een verkoopster. Een paar schoenen niet, een wandelstok evenmin, een koffer heelemaal niet.’

‘Maar waarom niet?’ vroeg d'Ouailles verwonderd, ‘dat zie ik niet in. Ik vind het altijd en overal veel prettiger om door een meisje bediend te worden, dan door een of anderen suffen kerel, vooral als het meisje mooi en niet te streng is.’

‘Victor!’ vermaande de Heer van Jericho streng, ‘dat past niet. Je bent een getrouwd man, en je hebt me toen we kennis maakten verzekerd, dat je mijn inzichten over trouw en standvastigheid geheel deelde. Je bent toen getrouwd met mijn zuster, en het zal een zeer onaangename dag voor je worden, wanneer ik bemerken zou dat je haar niet geheel trouw was, al is Geneviève een gans.’

‘Mijn vrouw is geen gans, mon cher,’ antwoordde de verblufte zwager, ‘en als ik zeg, dat ik liever bediend word door een jong meisje dan door een

man, en liever door een knap jongmeisje, dan door een leelijk, dan miszeg ik niets, dan zeg ik alleen maar wat alle mannen denken. Alleen een huichelaar kan dat ontkennen. Voilà !' En aangezien er veel waars was in de opvatting van den vicomte, sprak de Heer van Jericho over een ander onderwerp.

De zesde dag van zijn verblijf in Brussel was aangebroken en de groote voorraden kleedij, die de Heer van Jericho gekocht had, begonnen zijn kamers in het hotel onaangenaam en onbewoonbaar te maken. Den morgen bracht hij door met na te denken, of hij niet een deel zou inpakken en naar Jericho sturen, of achterlaten in Brussel, om het op den terugweg mede te nemen, wanneer hij met Cecily de stad weer zou passeeren. Maar voordat hij tot een definitief besluit gekomen was, brak het uur aan, dat hij zou gaan passen, voor de laatste keer passen, bij zijn kleermaker. Daarna zou hij met een kennis gaan lunchen in Le Perdrix à la Broche, het restaurant dat op dat oogenblik zeer in trek was. Het passen van de kleeren was een succes, en prompt op tijd, tevreden over het gedane werk, ging de Heer van Jericho naar het trefpunt met zijn kennis. Samen dronken de beide heeren een apéritif, en onder het gesprek vertelde de kennis aan den Heer van Jericho, dat sinds eenige weken een italiaansche schilder grooten opgang maakte in de elegante wereld van Brussel: een zekere Pascalini was plotseling in de mode geraakt en schilderde de portretten van alle bekende vrouwen van de groote wereld te Brussel. 'Hij verdient een fortuin,' voegde de verteller er aan toe, 'maar of hij er veel van over zal houden, betwijfel ik. Hij doet gekke uitgaven om zijn excentriciteit, waar een deel van zijn reputatie op berust, te doen opmerken. En daarbij,' werd het relaas besloten, 'hij schíldert mooie vrouwen niet alleen. Weet je?' De Heer van Jericho vertelde, dat hij dien Pascalini wel kende, een oppervlakkige kennismaking was het geweest, maar hij had den indruk gekregen, dat Pascalini inderdaad zijn reputatie als groot schilder

verdiende. ‘Ik dacht er zelfs over,’ voegde hij er peinzend aan toe, ‘om mijn aanstaande vrouw door hem te laten schilderen.’

‘Waarom eigenlijk niet?’ meende de ander. ‘Maar dan zou ik toch bij de séances willen zijn.’

Onmiddellijk zette de Heer van Jericho zijn stekels op. ‘Ik verzoek je mijn verloofde niet te beleedigen. Maar ik wil aannemen, dat je je geen rekenschap gaf van je woorden en wat ze impliceerden. Soit, we nemen er nog één en gaan dan lunchen, ik heb trek.’ Het eene glas werd nog gedronken, er was geen sprake meer van eenige wrijving tusschen de Hautetaille en zijn vriend de Comines, en toen ze naar Le Perdrix à la Broche wandelden, liepen ze gearmd als intieme vrienden en waren alleen erg gevat en erg lucide.

Het eerst ging de Comines binnen; de portier hield het gordijn bij de deur op zij met het gebaar van een hofmaarschalk, die zijn souverein wil laten passeeren. Vlak bij de deur was de vestiaire, en terwijl de beide heeren hun overjassen afgaven, hoorde de Hautetaille een bekende stem. En toen hij eindelijk over den schouder van zijn veel grooteren begeleider in het restaurant kon kijken, zag hij hoe Lord Chelholme, in al de geweldigheid van zijn zes voet lengte en honderd kilo gewicht, tegen een kleinen chef de réception oreerde, in erbarmelijk fransch, dat hij een tafel moest en zou hebben. De chef was ontdaan en wrong zijn handen, dat hij milord niet van dienst kon zijn, want het eenige tafeltje dat nog vrij was, was gereserveerd voor twee heeren, die elk oogenblik konden binnenkomen. De Heer van Jericho doorzag onmiddellijk de situatie, en nadat hij de Comines op de hoogte had gebracht, liep hij behoedzaam naar Chelholme toe en gaf dien een klap op den schouder, terwijl hij hem toevoegde: ‘Wind je niet op, Chelholme, misschien kan ik je helpen.’ En toen de Engelschman zich verbaasd omkeerde, lachte de Hautetaille onbezorgd. Chelholme reageerde langzaam op de ontmoeting, en één oogenblik leek het,

alsof een trek van ongemak, onzekerheid, de verbazing afloste op zijn gezondbruine gelaat. Toen stak hij zijn groote hand uit, vatte die van den Heer van Jericho en mompelde een paar hartelijke woorden. Nadat de situatie was uitgelegd, aanvaardde Chelholme graag de uitnoodiging, om aan het tafeltje der beide jongere lieden plaats te nemen.

Het gesprek vlotte in het begin niet goed, het leek, alsof Chelholme met zijn gedachten volledig in beslag was genomen door iets anders dan de onderwerpen van gesprek; daarbij was, zooals in dit restaurant gewoonlijk, de keuze overweldigend, zoodat de samenstelling van het menu eenigen tijd vorderde. Maar toen de eerste schotels bijna stilzwijgend genoten waren, werden de dischgenooten spraakzamer. Eerst zong Chelholme den lof der continentale keuken, hij stond erop, te verklaren dat zelfs de vermaarde roastbeaf of old England nooit tot zijn recht kwam, omdat men in Engeland geen plat kon samenstellen, maar groenten en dergelijke schromelijk verwaarloosde. Meer uit beleefdheid dan uit overtuiging somde de Hautetaille een paar argumenten op, om de stelling van Chelholme te verzwakken; hij wees op de pasteien, die men slechts in Engeland in volmaaktheid genieten kon en op een paar andere, inderdaad waardeerbare engelsche schotels. De Comines verborg niet, dat hem dit gesprek weinig interesseerde. Hij kende niets van Engeland en dus niets van de engelsche keuken; ten overvloede vond hij, levende in een vrij mager spiritualisme, gesprekken over eten geheel beneden zijn waardigheid. De Hautetaille begreep dit en bracht het gesprek op iets anders; hij informeerde naar het doel van Chelholme's verblijf in Brussel en hoorde dat deze op doorreis was van Italië, waar hij het najaar had doorgebracht, naar Engeland, waar hij de solide gezelligheid van het Kerstfeest zou ondergaan. Hij informeerde wat de Hautetaille in Brussel uitvoerde en keek een beetje verbaasd, dat deze den volgenden dag naar Kenstone wilde doorreizen om Cecily op te

gaan halen voor het Kerstfeest op zijn landgoed. ‘Heb ik dat goed gehoord,’ vroeg hij verbaasd, ‘dat je naar Kenstone wou gaan om Cecile op te halen?’ En toen de Heer van Jericho dit bevestigde, zei hij, dat hij daar niets van begreep. Een verklaring van zijn onbegrip wilde hij eerst niet geven, hij veinsde zich onduidelijk te hebben uitgedrukt en het eigenlijk heel gewoon te vinden, dat de Hautetaille op weg was naar Kenstone. Hij deed daarna vrij onhandige pogingen, om het gesprek op andere dingen te brengen. Hij vertelde over zijn reis in Italië, dat hij eenige fraaie beeldhouwwerken had gekocht. ‘Ik heb ze gekocht als antiek. Dat is natuurlijk larie, maar ze zijn mooi en de prijs was niet overdreven; toen had ik geen bezwaar om de menschen maar in de overtuiging te laten dat ik een gekke milord Inglese ben. Hetgeen misschien ook wel waar is.’ De Comines was verontwaardigd over deze houding van den Engelschman, zoowel als over de onbetrouwbaarheid der italiaansche kunstkoopers. Maar Chelholme vatte het geheel op als een grap, een onnoozelheid der kunstkoopers, die nu eenmaal de waarheid verzwegen, omdat ze liegen voor zooveel slimmer hielden. Het gesprek kwam op de italiaansche kunst en opeens viel het woord Pascalini. ‘Pascalini mag een heel knappe schilder zijn,’ zei Chelholme, opgewarmd door een goede lunch en eenige cognacs van edelen huize, ‘maar ik zou hem nog geen teef uit mijn kennel laten schilderen.’ Daarvan vroeg de Hautetaille een verklaring, want hij kende Chelholme als een gemoedelijk man, die niet gauw een oordeel en nog minder gauw een kwaad oordeel zou uitspreken over een medemensch.

‘Pascalini is een schoft,’ zei Chelholme categorisch, ‘als hij zijn fatsoen zou moeten houden, dan zou hij geloof ik barsten.’ ‘Men moet een priester der schoonheid niet zoo hard vallen, wanneer hij voor een schoonheid aanbiddend neerzijgt,’ suste de Comines.

‘Onzin!’ wond de Engelschman zich op. ‘Hij mag

zooveel en zoo diep in aanbidding neerzinken als hij maar wil, maar hij hoeft zijn idool dan niet in zijn modder neer te halen. Hij is een schurftige hond en de eerste keer dat ik hem zie, zal ik het hem zeggen.'

De Heer van Jericho raakte meer en meer verwonderd, en de wending, die het gesprek nam, beviel hem in het geheel niet. 'Ik dacht er nog wel over, om Cecily's portret te laten schilderen door Pascalini,' zei hij, ten einde het gesprek een andere richting te geven. 'Maar als Chelholme er zoo over denkt, dan zal ik maar een minder knap, maar meer nauwgezet schilder uitnoodigen.' Tot zijn verwondering werd Lord Chelholme paars van woede: 'Cecily, zei je? Ik vrees dat het niet noodig is om Pascalini nog die opdracht te geven. Poor Cecily!' Bijna was de Heer van Jericho opgesprongen. 'Wat is er met Cecily?' vroeg hij verschrikt. Dat kalmeerde Chelholme.

'Neem me niet kwalijk, ik heb er ook geen steek mee uit te staan.'

'Ik vroeg je, wat er met Cecily aan de hand is.'

'Niets, niets,' zei Chelholme, en wilde in een verward verhaal over een vossenjacht duiken. De Heer van Jericho gaf geen krimp en beet vast aan de wonderlijke uitlating: 'Poor Cecily.'

En eindelijk, in zijn pogen om voorzichtig en tactvol te zijn, begon Chelholme een vaag verhaal te vertellen over de eigenschappen, die Cecily geërfd moest hebben van haar moeder, die met een pianist half Europa had rond gezworven en tenslotte op Kenstone was teruggekeerd als een gebroken vrouw. 'Wat heeft dat met Cecily te maken?' vroeg de Hautetaille streng. Toen vergat Chelholme alle tact, en ruw flapte hij eruit, dat Cecily in Brussel was, in gezelschap van den schurk Pascalini.

Een oogenblik was het volkomen stil aan het tafeltje. Chelholme, die overigens niet neigde naar gevoelsuitingen, legde voorzichtig zijn hand op de mouw van den Heer van Jericho en zei: 'Ik vind het ver-

schrikkelijk vóor je, de Hautetaille, maar zoo is het.' Die aanraking was als een wespensteek. 'Wil jij insinueeren, dat Cecily een verhouding zou hebben met Pascalini, dat ze hier in Brussel is?'

Toen antwoordde Chelholme, noodeloos ruw: 'Ik insinueer niets. Ik zeg duidelijk, dat Cecily in Brussel is met Pascalini; van hun onderlinge betrekkingen weet ik niets met zekerheid en daar praat ik dus niet over.'

Opeens werd de Heer van Jericho woedend: 'Dat kan niet,' brieschte hij, 'dat is een infame leugen, Chelholme, en ik zal je die leugen laten terugnemen, lasteraar dat je bent.'

Even keek Chelholme verwonderd; in zijn blauwe oogen was iets pijnlijks, een zweem van droefenis. 'Ik ben geen leugenaar en geen lasteraar, de Hautetaille, en ik zou er een schat voor geven, als ik het wel was. Maar ik heb de waarheid gezegd, verdomd nog toe.'

Wat hem bezielde, wist de Heer van Jericho zich later niet meer te herinneren. Hij wist alléén nog, dat hij was opgesprongen, zóó heftig dat zijn stoel omviel, Chelholme een klap in het gezicht had gegeven en zijn handschoen op tafel had geworpen. De Comines vertelde later, dat Chelholme onder dien klap gekreund had, den handschoen had opgenomen, en, terwijl hij dien in zijn eene hand verfrommelde, met de andere hand over zijn voorhoofd streek en mompelde: 'Dat ik alweer de ongeluksbode moest zijn. Verdomde gek.'

In den namiddag arrangeerden de getuigen, de Comines voor den Heer van Jericho, een attaché van de legatie voor Chelholme, het duel, dat den volgenden morgen, bij het krieken van den dag zou worden uitgevochten in het Kamerenbosch. Chelholme had als wapen den degen gekozen. 'Daarmee kan de Hautetaille niet veel kwaad uitrichten,' zei hij tot zijn getuige; 'met een pistool gebeuren maar ongelukken.'

Met moeite wist men den Heer van Jericho ervan te overtuigen, dat een duel tot een der partijen buiten staat zou zijn het gevecht voort te zetten, niet noodig was; er zou gestreden worden tot de eerste wonde. De ongelukkige uitdager zat dien avond op zijn kamer en schreef brieven, voor het geval, dat hij het duel niet zou overleven: één voor zijn moeder, één voor den procureur des konings en tenslotte één voor Cecily. Hij adresseerde dien laatste naar Kenstone.

Met een gelegenheidsgezicht, in fraai zwart gekleed, kwam de Comines den volgenden morgen zin principaal afhalen. Deze echter ontbeet lustig en met smaak.

'Ga zitten en eet wat; voor een begrafenisgezicht is later misschien nog tijd,' zeide hij, en toen de Comines, die inderdaad niet ontbeten had, moeizaam een kop koffie met een croissant verorberde, koutte de Heer van Jericho er lustig op los.

'Dit duel loopt niet tragisch af, weet je, al zal ik mijn best doen. Oh, ik meen het ernstig en zal mijn best doen. Ik hou niet van duels, waar een pink of een kleine teen geschramd wordt om aan de eer te voldoen. Maar dit duel loopt niet tragisch af. En weet je waarom? Ik heb altijd het gevoel gehad, dat ik nog eens mijn mémoires zou schrijven. Ik weet zeker dat ik mijn eigen leven zal beschrijven, eens, op een keer. Maar ik heb er nog geen letter van op papier en daarom loopt dit duel met een sisser af. Ik schrijf erna mijn mémoires. Misschien wel in een gevangenis, dat is natuurlijk een prachtig begin: Door barre tralies van de wijde en blijde wereld gescheiden, opgesloten in een sombere gevangenis en alleen met mijn gedachten, neem ik de pen op om te schrijven over mijn leven, om te verhalen hoe ik in dit barre prisoen gekomen ben.' De Heer van Jericho, die zijn ontbijt beëindigd had, stond op, nam een sigaar en belde.

'Weet je waarmee ik mijn mémoires begin? De

eerste herinnering is heel oud: ik droeg nog geen broek, maar een rokje en ik werd aangevallen door een Dobbermann. Nu kan ik me niet meer herinneren, wanneer de laatste hond van dat soort van Jericho is verdwenen, maar het was een groote Dobbermann pincher, die me opeens bij mijn blauw-cheviotten rokje nam. Bon, in de keuken van Jericho. En ik kan het niet later van anderen gehoord hebben, ik moet me het herinneren, omdat zelfs mijn moeder en Baptiste zich van het voorval niets herinneren.' Een bediende kwam binnen en de Heer van Jericho bestelde cognac.

'Natuurlijk zullen er menschen zijn, die zeggen, dat ik me niet kàn herinneren, dat ik nog geen broek aan had, maar een rokje. Dat is onzin, ik weet beter. Wil je niet ronken, de Comines. Trek het je niet aan, kerel, er gebeurt jou in elk geval niets, wees maar niet bang, ik help je wel.'

Zoo ging het eenzijdige gesprek voort, totdat het tijd was om op te breken. Een dichte vigilante wachtte beneden voor den ingang van het hotel; de koetsier hoefde geen instructies te hebben, maar zette met een sloom en bijna plechtig gangetje koers naar het Kamerenbosch. De Hautetaille en zijn getuige kwamen aan vóór Chelholme en de zijne. De scheidsrechter, een buitengewoon mooie en rijzige officier der Guides, die tot eigen en anderer spijt niet in uniform had durven te verschijnen, en een ietwat onaanzienlijke arts, kort, dik, spannend in een gekleede jas, waren reeds ter plaatse. Net had de Comines zich gemeld, toen Chelholme, rustig, kalm een pijp rookende verscheen met zijn even flegmatieken getuige.

De voorbereidende formaliteiten duurden niet lang. Over de voorwaarden hoefde men niet veel te zeggen; de gebruikelijke vraag van den arbiter, of de partijen zich niet wilden verzoenen, werd zoo formeel, zoo leeg afgeraffeld, dat de Heer van Jericho, volgens zijn zeggen, later, een grooten lust had gevoeld om 'Ja' te roepen.

De getuigen trokken vanonder een zwart doek de degens; de partijen legden hun jas af, en het bleek, dat de Hautetaille zoowaar beschikt had over het kleedingstuk, dat voor deze gelegenheid nuttig en decoratief was, een vest bij zijn gekleede jas, dat voorzien was van lange, zwarte satijnen mouwen, die met een elegant strikje om de polsen waren dichtgebonden. Chelholme vertoonde eenvoudig zijn hemdsmouwen.

De strijd verliep eenigszins vervelend voor ondeskundige toeschouwers. Er waren twee goede schermers in gevecht, die weinig waagden, zich voortreffelijk dekten en geruimen tijd besteedden om elkanders zwakke en sterke punten te ontdekken. De aanvallen waren meer aanduidingen van bewegingen dan felle acties, de parades geschiedden rustig, elegant en zakelijk, met weinig inspanning. Even kwam de Heer van Jericho in gevaar, toen zijn voet uitgleed bij een uitval. Chelholme echter tilde onmiddellijk zijn degen in saluuthouding tot zijn tegenstander zich had hersteld. Met een lichte hoofdbuiging erkende deze de ridderlijkheid van den Engelschman. Toen echter even later Chelholme nieste, hield de Heer van Jericho, even correct, zijn degen terug. De dokter, die er eerst volkomen onverschillig bij had gestaan (hij was de dueldokter bij uitstek en van groote reputatie), begon belang te stellen, al was zijn belangstelling niet vrij van ongeduld. Gewoonlijk zag hij duels van krukken, die door een toeval werden beslecht; nu zag hij een goed partijtje schermen en hij verdiende zijn honorarium niet zoo snel als gewoonlijk. Maar na eenigen tijd, misschien na een kwartier, leek het, alsof Chelholme zijn gewone vlugheid een weinig begon te verliezen. Men zag, dat hij een onderdeel van een seconde langzamer was in zijn bewegingen dan zijn jongere tegenstander. En het leek ook, alsof de vele en bliksemsnelle aanvallen van den Heer van Jericho hem begonnen te irriteeren; zijn parades werden wilder, heftiger, en de kans op oogenblikken,

dat deze ruwere afweergebaren zouden meebrengen, dat Chelholme onvoldoende gedekt zou zijn, werd grooter. Toen de baron Hautetaille dit merkte, versnelde hij zijn tempo, en inderdaad, hoewel van lichamelijke vermoeidheid bij Chelholme nog niets bleek, werd de prikkelbaarheid zoo sterk, dat hij zich liet verleiden tot een volkomen onverantwoorden aanval op zijn tegenstander. bat was de situatie, die de Heer van Jericho had zien aankomen. Hij pareerde en stak onmiddellijk na; precies en precieus prikte hij een heel klein gaatje in den rechter bovenarm van Chelholme.

Onmiddellijk greep de arbiter in; hij scheidde de strijdenden en verklaarde de partij voor geëindigd. De dokter stapte naderbij en deed alsof hij Chelholme ondersteunde. Maar de wonde had niets te beteekenen, ze bloedde nauwelijks. De Comines speelde zijn rol eveneens voortreffelijk. Met een zijden foulard wreef hij het denkbeeldige bloed van het wapen van zijn principaal.

Kort daarop reed de Heer van Jericho in het rijtuigje stadswaarts. Zijn getuige, aanmerkelijk opgelucht, kletste over alles wat hem in het hoofd kwam, maar de Hautetaille was zwijgzaam in gedachten verzonken. Opeens stootte hij zijn gezel aan. ‘Luister eens, ik zit me af te vragen, waarvoor we die heele comedie hebben opgevoerd. Is Chelholme nu een leugenaar of niet? Hebben we gestreden om uit te maken of hij betrouwbaar is, of omdat... ?’

‘Dat vraag je nù?’ vroeg de Comines verbouwereerd. ‘Natuurlijk. Wij menschen vragen ons immers altijd af, waarom we iets gedaan hebben. We bedenken, wat we gaan doen, hoe we het zullen doen; dat gaat in heel gunstige gevallen aan een daad vooraf; erna vragen we ons nog wel eens af, waarom we het gedaan hebben. En dat is maar goed, anders gebeurde er niets.’

Het gesprek verdwaalde in beminnelijke en luchtige mijmeringen en toen men het hotel van den Heer van Jericho naderde, verzon deze, dat het beste zijn

zou, minder vormelijke kleederen aan te trekken en dan in de stad den tijd te passeeren tot den lunch. ‘We gaan samen lunchen,’ zeide hij, ‘maar ditmaal lunchen we zonder incidenten.’

Omstreeks elf uur gingen de beide kennissen de stad in, en terwijl ze door de winkelstraten slenterden, nu hier, dan daar kijkende voor étalages, af en toe binnengaande om iets nader te bezien, bedacht de Heer van Jericho opeens, dat het zijn plan geweest was, den volgenden dag naar Engeland te vertrekken. Die ontdekking kwam met een schrik over hem, en terwijl hij met een lokkende vreugde bedacht, dat hij naar Cecily zou reizen, voelde hij opeens den twijfel in zich, of de woorden van Chelhelme misschien toch waarheid hadden bevat. Hij hoorde niet meer wat de Comines zeide; stom en doof stond hij voor de étalage van een boekwinkel en zijn oogen bleven gericht op een luxueuse editie van Erasmus' Lof der zotheid. Hij zag den titel op het boek, en hoewel die ternauwernood tot hem doordrong, speelde dat begrip: lof der zotheid toch een rol in zijn ongemakkelijke overpeinzing. Met een ruk kwam hij tot de realiteit terug en sprak: ‘Wat zei je, de Comines? Neem me niet kwalijk, ik was in gedachten. A propos, hoe kan een mensch met zichzelve duelleeren?’

En terwijl de Comines met een wanhopige verwondering bleef staan, om te zien of zijn vriend plotseling zijn verstand had verloren, zag hij iets heel vreemds gebeuren in het gelaat van den Heer van Jericho. Deze was blijven staan, omdat zijn gezel hem staande hield, maar hij keek even in de richting waarin hij verder wilde gaan, vóórdat hij de oogen wenden zou naar de Comines. En op dat oogenblik gebeurde het vreemde, dat deze laatste zag. De volkomen normaal geopende, rustige oogen van de Hautetaille verstarden en werden toen kleiner, alsof het zien erg moeilijk was. Een oogenblik later bracht de Heer van Jericho zijn hoofd naar voren, zonder het te buigen en liet de sigaar, die hij tusschen de

lippen had, achteloos vallen. Zijn armen verslapten, en kletterend viel de zwarte wandelstok met gouden appel op de steenen der straat.

En toen de Comines begreep, dat zijn gezel iets zag, dat hem zoo ontstelde, zocht ook hij, wat dat wonderbaarlijke schouwspel wel zijn mocht.

Hij zag hoe uit een juwelierszaak aan den overkant der straat een dame was gekomen, gekleed in een jas van marterbont, vergezeld door een iets te goed gekleeden heer. De dame was slank en blond en ze keek met iets van dweepzucht naar den man, die een strak triomfantelijk gezicht trok.

'Cecily,' hoorde hij de Hautetaille mompelen.

Op dat oogenblik staken de dame en haar begeleider de straat over en liepen, druk pratend, recht op den Heer van Jericho en zijn metgezel toe. Op het laatste oogenblik wendde de jonge vrouw haar hoofd van haar begeleider af, om de ligging van den trottoirband te zien. En toen ze den stok van de Hautetaille zag liggen, ging er even een schokje door haar heen. Ze wendde zich geheel af, passeerde de beide stilstaande heeren, maar terwijl ze voorbijging zag de Comines hoe ze een kleur kreeg en haar lippen met een pijnlijke uitdrukking tusschen haar tanden nam. Het duurde seconden dat de Hautetaille roerloos staan bleef. Toen bukte hij zich om zijn wandelstok op te rapen, en hij begon te loopen in dezelfde richting die het zooeven gepasseerde paar had ingeslagen. Een huizenblok volgde de Heer van Jericho hen beiden. Toen bleef hij staan en vroeg aan de Comines: 'Weet jij, in welk hotel Chelholme verblijft?'

'In Britannique,' was het antwoord en onmiddellijk deed de Hautetaille moeite om een passeerend rijtuig aan te houden. Hij trok de Comines méé in het vehikel, en toen de koetsier koers had gezet naar Hotel Britannique, zei de Heer van Jericho: 'Ik ga naar Chelholme om te vertellen, dat hij of ik of allebei gek geworden zijn.'

Maar Chelholme was, volgens den portier, vertrokken om de nachtboot naar Engeland te halen.

Hoofdstuk XII
De zwagers

VIERMAAL per jaar slofte Arthur Sevenbooms van de stad naar Jericho. Arthur Sevenbooms was een jongen van goede familie, die met den Heer van Jericho op kostschool was geweest. Samen hadden ze kattekwaad uitgehaald, en Arthur had geregeld de thema's en de sommen van Louis overgeschreven. Want Arthur was een goede jongen, maar zijn verstand was niet al te goed. Hij deugde niet voor den strijd om het bestaan. Hoewel hij niet idioot was, bleef zijn doorzicht toch, vooral wanneer het zakelijke dingen betrof, ver beneden de maat van het noodzakelijke. Toen het versterf van Arthurs ouders verdeeld moest worden, een niet geringe nalatenschap, hadden zijn veel gewiekster zusters en broers hem opgescheept met een aantal vrijwel waardelooze aandeelen, een buiten, dat alleen waarde had voor een zeer rijk man en een huizenbezit, dat ter nauwernood duizend gulden per jaar opbracht. En Arthur klaagde over het lot, dat hem, zoon van welgestelde ouders, gebracht had op de grens van armoede. Met zijn minimaal verstand echter vond hij een weg om zich te redden. Hij besloot van zijn vele relaties, opgedaan op kostschool, gebruik te maken en te handelen in sigaren, wijn en thee; een paar agenturen werden hem bezorgd door kostschoolvrienden. Toen de Heer van Jericho hoorde wat er gebeurd was met zijn jeugdvriend, schreef hij onmiddellijk brieven aan al zijn relaties, mededeelende, dat hij het zeer zou waardeeren wanneer zij in de toekomst hun wijn, sigaren en thee bij voorkeur zouden betrekken van

Arthur Sevenbooms, mijn voortreffelijken vriend. Hij schreef nog andere brieven: aan de mede-erfgenamen van Arthur, in bewoordingen, die elken rechter zouden geïnteresseerd hebben, maar hoewel hij de geadresseerden tartte hem aan te klagen wegens welk misdrijf ook, ontving hij geen dagvaarding. Langzamerhand had Arthur begrepen, wat hij aan de Hautetaille dankte. Hij had een bloeiende zaak, met een behoorlijke omzet in de duurdere artikelen en geen dubieuse debiteuren. Rekeningen schreef hij niet uit, dat hoefde niet, omdat hij zijn goederen zelf afleverde en dan contant betaald werd.

Viermaal per jaar slofte hij, een armzalig pakje monsters onder den arm, naar Jericho; in den zomer arriveerde hij bestoft en heet, in den winter verkleumd, in voor- en najaar kletsnat.

Hij werd zonder verwijl aangediend bij den Heer van Jericho, maar omdat zijn familienaam eigenlijk nooit genoemd werd, diende Hannes hem aan als: Meneer Thuur.

‘Maar Thuur’, zeide de Heer van Jericho dan, ‘binnen nu en niet al te langen tijd zal ik ernstig kwaad op je worden, en dan is het gedaan met je handel. Ik heb je meer dan eenmaal gezegd, dat je je bezoek moet aankondigen, opdat ik een rijtuig kan sturen om je te laten halen. Meneer Thuur is eigenwijs, meneer Thuur komt te voet, nat als een vaatdoek, stoffig als een archief of stijf van de koude.’ ‘U is wel vriendelijk, meneer de Baron’, antwoordde Thuur dan, ‘maar Arthur Sevenbooms weet wat hoort. Arthur Sevenbooms komt vanwege de zaken en daarop past hij gestreng.’

‘Laat dat meneer maar achterwege, je weet net zoo goed als ik, dat ik Louis heet.’

‘Dat komt later, als de zaken achter den rug zijn.’ Onderwijl pakte Thuur zijn bundeltje uit. ‘Ik heb een buitengewone offerte te doen. Van mijn huis Beurskens, een reputabele firma, kan ik U aanbieden een sherry die werkelijk buitengewoon is. Herinnert U zich den oogst van het jaar achttientweeënzeventig.

Nu die oogst is, als ik het zeggen mag, onttroond. Ja. Ik heb een sherry aan te bieden, die de meest verwende heeren in verbazing zal brengen. En omdat ik wel weet, dat meneer de baron een connoisseur is, wil ik hem de primeur wel geven.'

Zoo prees Thuur zijn eindelooze lijst artikelen aan. Elk jaar was de bekende oogst van dit of dat jaar overtroffen, elke sigaar die hij medebracht had sensatie verwekt onder de kenners, zijn thee was minstens gestolen van den keizer van China. Kort na de chineesche revolutie had Thuur inderdaad het schoone verhaal gebracht, dat nademaal de keizer er niet meer was, voortaan de thee uit de keizerlijke plantages zou geleverd worden aan zijn huis Mulder, een reputabele firma, zooals meneer wel wist. Hij bood groote afterdinners aan, maar ook entreactes: 'dat zijn sigaartjes die de heeren ronken als ze niet veel tijd hebben.' Hij handelde in chocolade en beval zijn chocolade aan voor de jacht, omdat ze geen dorst verwekte.

'Dat is fout, Thuur,' zei de Heer van Jericho, 'ik wil niet op jacht gaan en mijn veldflesch vol mee terug brengen. Die chocolade wil ik niet.'

'Het is par manière de dire,' antwoordde Thuur. 'Met verlof: ze verwekt een dorst als de pest, en ze heeft een laffen smaak, dien je met heel goeie drank moet wegspoelen, maar ik verkoop ze veel aan de dames, die ze dan meegeven aan hun heeren op de jacht.'

'Je bent een bedrieger, Thuur, en dat had ik niet van je gedacht.'

'Ik kan wel zien, meneer de Baron, dat de trucs van den handel U niet bekend zijn. Maar wij zakenmannen moeten het wel eens met de waarheid minder nauw nemen en mijn père confesseur heeft me gezegd, dat het niet zoo heel erg was.'

'Dan was dat natuurlijk een Jezuïet,' antwoordde de baron streng, 'je moet een anderen biechtvader zoeken. En stuur me maar duizend reepen.'

'Ze blijven niet zoolang goed,' merkte Thuur op.

‘Wie zegt je dat ik ze opeet? Duizend reepen en daarmee basta.’

Wanneer de zaken gedaan waren, belde de baron, liet een goeden dronk opdienen en gaf order, dat Thuur zou blijven eten.

En dan vertelde Thuur, hoe de overige kostschoolvrienden het maakten. Thuur kwam overal. Hij kwam in het noorden en in het zuiden, hij had klanten in Limburg, in het aangrenzende stuk van Duitschland en in België. Ja, hij had klanten tot Brussel toe. De vicomte d'Ouailles was ook zijn klant. Een net en vriendelijk heer, niet zoo royaal als Louis, wel te verstaan, maar het was dan ook geen Heer van Jericho.

‘En hoe maakt het mijn zuster?’ vroeg de Heer van Jericho, om maar iets te zeggen.

‘Uitstekend, maar ze is furieus.’ Thuur knikte wijs. ‘Furieus, waarover, waarom, op wie?’

‘Op den vicomte. Ja. Ik hoor zoo het een en ander, als ik bij mijn cliëntèle kom. De freule is furieus op den vicomte.’

‘Daar hoor ik van op,’ zei de gastheer verwonderd, ‘waarom in Gods naam?’

‘Het kan wel médisance zijn,’ merkte Thuur voorzichtig op, ‘en ik zou me niet graag vergaloppeeren.’ En eindelijk kwam het eruit: de vicomtesse had gemerkt, dat haar gemaal zich onledig hield met galante avonturen. Een meisje van het ballet van een vaudeville was zijn vlam geworden.

‘En hij bestelde mij pralines, wijn, chocolade, sigaretten, die ik moest zenden naar een adres in de rue 't Kint. Maar dat kan ik toch niet doen. Als meneer d'Oualles daar wijn moet drinken, dan kan hij ze beter van huis erheen laten brengen,’ merkte Thuur ontdaan op. ‘Het was zonde van de mooie order, maar ik weet hoe het hoort. Voor mij geen lichte cavallerie.’

‘Maar hoe is mijn zuster er dan achter gekomen?’ vroeg de Heer van Jericho geïnteresseerd verder. ‘Naar het schijnt, naar het zeggen, had de vicomte

op een goeien dag zijn handschoenen laten liggen in een verdacht perceel, in een renden-vous, comme on dit. En die werden hem den volgenden dag thuis gebracht.'

'Maar je praatte over een meisje van de vaudeville?' merkte de Heer van Jericho op.

'Dat is zijn vaste amie,' zei Thuur ernstig, 'maar het schijnt, dat hij het daar niet bij laat. Ja, en dat weet heel Brussel. Ik kwam bij meneer de Comines, dien je wel kent, Louis, en die zei ook: die d'Ouailles, c'est un drôle de type, zei hij. Dat is een fameuse pikeur, zei de Comines.'

'Arthur, ik hoor er van op,' zei de Heer van Jericho perplex.

'Ja, de slechtigheid van een groote stad, jongen, dat zijn dingen. Ik kwam laatst ook nog dien Valkenburg tegen, je weet wel, die op onze slaapzaal lag en die zei: Dag Thuur, hoe gaat het? Ik ben in Parijs geweest en ik doe aan niets meer. Ik heb de religie heelemaal verloren, zei die. Ja, zoon groote stad met al die verleiding en die vrouwen.' Thuur zuchtte van bedruktheid.

Toen Thuur vertrokken was, belde de Heer van Jericho.

'Hannes, morgen om zeven uur een rijtuig; ik ga morgen vroeg op reis. En ga naar Pastoor Smeets en zeg hem, dat ik morgen tot mijn spijt niet met hem kan discussieeren, aangezien ik op strafexpeditie naar Brussel moet. Nademaal de pastoor toch ongelijk heeft, als steeds, maakt dat ook weinig uit; zeg hem dat erbij.

En waarschuw Mathurin, dat ik gesterkt mijn reis aanvaarden wil. Ge kunt gaan.'

De Heer van Jericho arriveerde eerst tegen den avond in Brussel. Er was een spoorlijn van de stad naar het zuiden, die hij niet te vertrouwen vond, omdat er een pijp drijfzand onder stak; daarom moest dit stuk afgelegd worden per rijtuig. Zoo haalde de baron eerst den middagtrein en had bijna een dag

noodig om de belgische hoofdstad te bereiken. Den morgen daarop begaf hij zich rond tien uren naar het huis der d'Ouailles. Geneviève, zijn zuster, gezeten bij een raam van de bel-étage, dat uitzag op de Avenue Louise, haakte verwoed en verwilderd aan een eindelooze sprei. Een verdieping honger was de studeerkamer van Victor, die rillerig, in een coin de feu, Vichywater dronk en een stillen, maar hardnekkigen strijd voerde tegen de gevolgen van den vorigen avond, die wel vroolijk, maar inspannend was geweest.

Toen de Heer van Jericho de avenue overstak, zag zijn zuster hem komen. Ze liet haar haakwerk rusten en terwijl ze mompelde: ‘Daar heb je nóg een gek,’ haastte ze zich om zelve de deur open te doen voor haar broer.

‘Dag zuster,’ zeide de baron, terwijl hij Geneviève een verstrooide kus gaf, ‘hoe gaat het?’

‘Alles gaat goed, behalve wat verkeerd gaat en dat is veel,’ en toen ze haar broer had aangekeken, liet ze erop volgen: ‘Je ziet er goed uit. Wat kom je eigenlijk doen?’

‘Ik kom met je man over een paar zaken spreken,’ was het weinig zeggende antwoord.

‘Hij is boven, maar ik betwijfel of hij voldoende hersens ter beschikking heeft om over zaken te praten, le salaud.’

‘Hij hoeft niets te zeggen. Ik ben volledig in staat om de hangende kwestie alléén op te lossen, slechts is zijn tegenwoordigheid wenschelijk.’

Hij volgde zijn zuster in de voorkamer en voerde eenigen tijd een dier schijnbaar doellooze gesprekken, die het weerzien van bloedverwanten, die in geregelde briefwisseling staan, kenmerken. De Heer van Jericho was niet voornemens te blijven lunchen, en dienzelfden dag zou hij terugkeeren naar Jericho. ‘Een kort gesprek en mijn taak is vervuld.’

Op een of andere manier was de mare van de komst van den baron doorgedrongen tot de studeerkamer van Victor d'Ouailles, en deze rukte zich los uit

zijn naargeestige gepeinzen, schoor zich haastig en slecht, verwisselde zijn huisjasje voor een meer correcte dracht en daalde de trappen af.

'Zoo, ben je daar, Louis. Hoe gaat het?' vroeg hij bij zijn binnenkomen vrij toonloos.

'Frisch, opgewekt, gezond!' was het antwoord. 'Ik moest je even spreken over zaken.'

In het algemeen, wanneer de Heer van Jericho zijn zwager wilde spreken over zaken, dan beteekende dit de behandeling van ingewikkelde transacties met land of welden of bosschen of zelfs huizen in de stad, die de rentmeester van den baron voor Geneviève beheerde. Daar zag de vicomte tegenop, maar aangezien dergelijke transacties gewoonlijk gepaard gingen met het uitkeeren van kleinere of grootere sommen, stelde Victor er een levendig belang in. Het was juist dien morgen tot hem doorgedrongen, dat zijn liquiditeitspositie zeer précair was en dat hij, indien er geen onverwachte meevaller kwam, zijn kleine genoegens zou moeten beperken tot een conventioneeler omvang. Met gemengde gevoelens verklaarde hij zich dus bereid tot een zakengesprek met zijn zwager, maar aanvaardde dankbaar het glaasje sherry, dat de vrouw des huizes deed serveeren voor haar broer. Al converseerende verging de tijd en toen de Sèvres-pendule op de schoorsteen schraal en onnoozel half twaalf sloeg, wipte Geneviève op uit haar stoel en zei: 'Dan zal ik de heeren maar aan hun zaken laten en me met het huishouden gaan bemoeien.' Met een zweem van een buiging nam ze afscheid en ging naar de deur. De Heer van Jericho was eveneens opgestaan, hield de deur open voor zijn zuster, die hij bemoedigend toeknikte toen ze hem passeerde. Daarna maakte hij de deur zorgvuldig dicht, zuchtte diep en strekte zijn handen uit, alsof hij nu een zwaar werk ging ondernemen.

De vicomte d'Ouailles zat suf en lui in een Louis-Seize armstoel en rookte een cigarillo, die hem in het geheel niet smaakte. Gelaten wachtte hij de mededeelingen van zijn zwager.

Deze kwam na ast den stoel staan en zei met een opgewekte stem: ‘Herinner je je nog, dat ik eenigen tijd in Canada vertoefde?’

De ander vond dat een idioot begin van een zakengesprek, hij keek een beetje verwonderd op naar zijn gast, die was blijven staan en zag, dat deze hem stralend van welwillendheid stond op te nemen.

‘Jawel,’ antwoordde hij, ‘dat herinner ik me nog heel goed. Ik heb wel nooit begrepen, wat je er al dien tijd moest doen, maar ik weet het nog. Jawel.’ ‘Ik heb niet vaak gelegenheid, om erg blij te zijn, dat ik daar geweest ben,’ vervolgde de Heer van Jericho. ‘Soms denk ik wel eens, dat het verloren jaren waren. Stel je voor, zeven verloren jaren. Tien procent van het leven. Van den anderen kant slaap je ook één derde van je leven, dus dat is tenslotte toch weer niet veel.’ Opeens, alsof hij iets ontdekte, ging hij op een geïnteresseerden toon voort: ‘Als ik je goed aankijk, Victor, dan lijkt het, alsof jij tegenwoordig niet één derde van je leven slaapt. Onverantwoordelijk. Maar om op mijn verblijf in Canada terug te komen; dezer dagen ben ik erg blij, dat ik er geweest ben, lang genoeg geweest, om de zeden des lands metterdaad te leeren kennen. Stoere kerels waren dat daar op onze farm. En als we naar de stad gingen, oh lala. Bon. Voor één ding ben ik erg dankbaar, en weet je wat dat is?’

De vicomte bekende niet te kunnen vermoeden, wat dat was en hij zeide dat op een toon, die duidelijk deed uitkomen, dat het hem geen steek kon schelen ook. ‘Ik weet wel, dat het je maar matig interesseert, maar het is toch verstandig, dat je goed oplet, Victor. Indertijd, vijf en twintig jaar geleden ongeveer, heb ik je ernstig onderhouden over den ernst van het huwelijk. Herinner je je dat nog?’

‘Oh, ja,’ fleurde de ander op, ‘maar ik heb nooit geweten of dat een grapje was of dat je het ernstig meende.’

‘ik meende het ernstig,’ zeide de Heer van Jericho effen. ‘Ik had het dus over Canada. En de zeden des

lands en dat ik dezer dagen dankbaar ben, daar het een en ander van te hebben opgestoken. Bon, als je me zoover gevolgd hebt, is de rest eenvoudig. In Canada heb ik leeren boksen en wel boksen om hard te slaan. We were out to bruise, you know.' Diepzinnig knikte de vicomte, zich in stilte afvragende, wanneer nu het zakelijke gesprek zou beginnen. Hij hoefde niet lang te wachten.

'Welnu, dat wou ik heden demonstreeren. Geneviève is een gans, dat heb ik altijd gezegd. Maar je wou per se met haar trouwen. Inplaats van nu constant en waardig deze misschien jammerlijke lichtzinnigheid te dragen, zooals het een man van eer betaamt, heb je je vermeten, je over te geven aan pleziertjes, die ik niet kan toelaten. Dat je er een maîtresse op na houdt is erg genoeg, maar dat je je handschoenen of je wandelstok worden thuisbezorgd, nadat je ze in een bordeel hebt achtergelaten, loopt de spuigaten uit. Dat wilde ik je zeggen, en dat is de reden waarom ik blij ben te kunnen boksen. Voilà!' schreeuwde de Heer van Jericho plotseling en gaf zijn zwager een draai om de noren, dat deze met stoel en al omver viel. De verschrikte d'Ouailles grabbelde met handen en voeten om overeind te komen, en toen hij, stom verbaasd, rechtop stond en zijn zwager ongerust aankeek, kreeg hij een opstopper onder de kin, die hem achteruit deed wijken, tegen een bijzettafeltje, over dat bijzettafeltje, achterover op het vloerkleed.

Moeizaam ging de geteisterde rechtop zitten. 'Sta op, als je een man bent,' commandeerde de Heer van Jericho. Met één hand aan zijn kin en één op de getroffen wang, stond d'Ouailles langzaam op. Hij trachtte tevergeefs een hoekstoot op zijn nog gezonde wang tegen te houden, maar voordat hem duidelijk was geworden, of hij moest gaan liggen of blijven staan, kreeg hij een klap op zijn oog, die hem heel het firmament voortooverde.

'Bien, ça va,' zeide de Heer van Jericho tevreden en maakte aanstalten om zijn jacquet uit te trekken.

De gastheer trachtte van dit intermezzo te profiteeren, door naar de deur te sluipen, maar hij bereikte de klink net niet. Zijn tegenstander had hem bij zijn jasje teruggehaald, draaide hem in een gunstige positie en sloeg eerst op het andere oog en toen recht tegen het borstbeen van den mishandelde. Wederom tuimelde d'Ouailles achteruit, en in zijn verwarring greep hij naar iets: het was een palm, die sinds jaren de trots uitmaakte van Geneviève. Als een aardworm kroop de heer des huizes rond tusschen palmbladeren, scherven van den bloempot en restanten van het piedestal, waarop de trotsche plant gestaan had. Onmiddellijk, als was het een daad van buitengewoone behulpzaamheid, schoot de ander toe, zette d'Ouailles op zijn voeten, fatsoeneerde de eenigszins neerslachtige houding tot een zweem van rechtstandigheid en pootte toen een vuist op den neus van zijn tegenstander. En weer ging d'Ouailles neer. Terwijl hij viel, leek het hem, alsof hij reeds geruimen tijd doorbracht met tegen den grond geslagen te worden, en hij wist met een gelaten droefenis dat, indien er geen wonder gebeurde, hij nog langen tijd zou doorbrengen met vallen en opstaan. Hij wilde eigenlijk rustig en languit gaan liggen, maar met een luid gekraak vermorzelde hij een stoel in zijn val, en de restanten daarvan beletten hem de zoo verlangde platte houding in te nemen. Door een nevel zag hij zijn zwager op hem toekomen en, liever dan hardhandig overeind getrokken te worden, begon hij pogingen te doen om uit eigen beweging op te staan. Rustig en onverstoord keek de Heer van Jericho toe. Terwijl d'Ouailles trachtte zijn boord, die los was gegaan, te fatsoeneeren, hoorde hij zeggen: ‘Misschien hoop je, dat ik het hierbij zal laten. Dat heb je mis. Ik begin pas, en mijn speren zijn nog niet goed los. Trouwens, je hebt nog niet half wat je verdient.’ Er zwaaide weer een vuist, en wonderlijk genoeg voor het gevoel van het slachtoffer, trof zij weer een lichaamsdeel, dat door relatieve pijnloosheid tot nu toe aan zijn aandacht was ontsnapt. Voor

het slachtoffer leek het, alsof hij gegrepen was door een cycloon, die hem door de ruimte droeg en hem op allerlei wijzen tegen allerlei dingen deed botsen. Hij gaf zich willoos over aan deze natuurramp, hij was te gekneusd om aan wraak of zelfs aan verweer te denken.

Het einde kwam onverwachts. Langzaam keerde d'Ouailles terug uit een peillooze, zwarte diepte; hij hervond het leven, doordat ér hommels zoemden in zijn hoofd en doordat zijn lippen iets kleverigs en lauws oplikten. Hij zat temidden der nagenoeg verwoeste meubels in zijn eigen huis, er was een vage bekende aanwezig, die wonderlijke woorden zeide, die d'Ouailles niet ten volle begreep.

'Ik geloof, waarde zwager,' zeide de Heer van Jericho, 'dat het U duidelijk zal zijn geworden, hoe men in de familie de Hautetaille denkt over crapule, dat het niet nauw neemt met echtelijke trouw en fatsoen. Men houdt in onze familie niet van malpropere geilbuikjes, die hun tanende mannelijkheid willen bewijzen door mooi weer te spelen met bevallige juffrouwen.' En toen moest d'Ouailles opeens heel goed kijken, want de vage bekende was zijn zwager, die hem dreigde met een vinger, zooals men een ondeugend kind tot rede roept. 'En laat je dit gezegd zijn, mocht ik nog ooit merken, dat je deze mijn wijze vermaningen in den wind slaat, dan zal ik de verleiding niet weerstaan, om je nogmaals op dezelfde wijze te tracteeren, maar dan duidelijker dan heden.' De vicomte d'Ouailles was bereid om nooit meer naar een vrouw te kijken, nooit meer, nooit meer.

En de peroratie van zijn zwager klonk hem inderdaad als een waardig besluit in de ooren. Terwijl de Heer van Jericho naar de deur ging, draaide deze zich opeens om en voegde zijn zwager toe: 'En leid ons niet in bekoring!'

De ander, die een even christelijke opvoeding had genoten, antwoordde mechanisch: 'En verlos ons van den kwade.'

Daarop bleef hij alleen met zijn ellende.

In den gang ontmoette de Heer van Jericho zijn zuster. ‘En, is het gesprek naar genoegen verloopen?’ vroeg ze nieuwsgierig. ‘Volkomen naar mijn genoegen.’ ‘Jullie waren af en toe nogal heftig, is het niet?’ informeerde Geneviève tastend.

‘Jawel zuster,’ zei de baron. ‘Ik heb nogal heftig gepleit voor wat ik wilde. Ik vertrouw echter, dat je man me volledig heeft begrepen, en de kleine schade die is aangericht zal gemakkelijk bestreden kunnen worden door de besparingen, die zijn verhelderd inzicht zullen voortbrengen. En mocht je soms nog twijfelen aan zijn correcte levenshouding, dan hoor ik dat gaarne van je, dan zal ik mijn kleine verhandeling komen voortzetten.’

De Heer van Jericho trok zijn overjas aan, kuste zijn zuster vaarwel en ging de straat op. Toen de huisdeur achter hem dichtviel, bleef hij even staan. Terwijl hij zijn knevel opstreek, glimlachte hij. Hij stelde zich voor hoe het weerzien zou zijn tusschen de echtgenooten, wien een reden van onmin was ontnomen. Hij echter vertrok na een copieuse lunch naar Jericho waar hij eerst den volgenden morgen aankwam, nadat hij den nacht had doorgebracht in het Kruis van Bourgondië.

Hoofdstuk XIII
De heer van Jericho

DAT jaar had de winter vroeg ingezet; met Sint Cecilia zat er reeds vorst in den grond, maar toen de Heer van Jericho in den middag later dan gewoonlijk uitreed, had Baptiste zijn verzoek, om Aboe te sparen op den harden grond, niet durven doen. ‘Het zal wel goed gaan,’ zei hij tot den staljongen, ‘want Aboe kent veel. Maar zooals onze Heer het paard opnam bij het bit en het op zijn achterponten naar de poort wendde, dat ging me tegen mijn meug. Maar ja, het is Sint Cecilia.’ Even bleef de staljongen staan, afwachtend of hij meer vernemen zou van wat den baron ertoe bracht om op dezen dag zoo wild te rijden, terwijl hij anders zacht was voor elk paard. ‘Als je eens aan het werk ging, snotaap,’ zei Baptiste echter norsch en de staljongen zette zich in een donkeren hoek van het koetshuis om tuigen in de was te zetten, buiten het bereik van Baptistes slechte humeur.

Om vier uur, toen het al schemerde, riep Rosalie bij den keukeningang, dat er koffie was voor Baptiste en den jongen. De jongen kwam niet te voorschijn, maar Baptiste kwam en dronk zijn koffie of hij haast had.

‘Een kwaaie dag, juffrouw Rosalie,’ zei hij tot de huishoudster, ‘een heel kwaaie dag. Elk jaar is de Heer niet te best te spreken op dezen dag, maar nu was hij al in galop nog voordat hij over de brug was. En dat rost nu al meer dan anderhalf uur. En nu is het al schemer.’

Rosalie knikte somber; het was een kwade dag voor iedereen op Jericho, die het goed meende met den

baron en de andere huisgenooten. Mathurin in de keuken werkte zwijgend en ingespannen aan een wonderlijken maaltijd, die dien avond voor den baron en een leeg couvert geserveerd moest worden. De kok gaf, tegen zijn gewoonte, geen explicaties van zijn werk, hij mengde de sausen, overdroop den reerug, verschoof de pannen op het groote fornuis met ingehouden, haast onzekere gebaren, als een priester die volgens een moeilijk en vreemd rituaal een zonderlinge zegening voltrekt. Hannes was in de dienkamer en poetste het gouden bestek, dat dienen moest op dien avond. Hij had in den morgen reeds het kristal opgewreven met droog vloeipapier; het servies, dat eenmaal per jaar uit de cassettes werd genomen, stond gereed op de dientafel in het dessertkamertje. De werkmeiden hadden zwijgend hun werk gedaan, want vanaf den morgen was er in het huis de stille gespannenheid, alsof er een doode ging uitgedragen worden.

En terwijl de Heer van Jericho op Aboe, die wit lichtte in den vreemden schemer, roste als een verdoemde, wilde jager, stond Baptiste naast Rosalie, op het bordesje bij den keukeningang.

‘Dat raakt hij nooit kwijt,’ zei de huishoudster, ‘onze Heer heeft te veel van die dame gehouden. En ik bezin me nog, hoeveel verdriet er om geweest is in dit huis.’

Baptiste hield een lucifer bij zijn pijp, die voor den zooveelsten keer was uitgedoofd, omdat de moker niet lette op den goeden brand.

‘Toen de oude barones nog leefde, God hebbe haar ziel, is het begonnen. Eerst zou de Engelsche dame met Kerstmis komen, maar dat ging niet door. Toen kwam er de dood van den baron zaliger tusschen, een akelige dood. Meneer Amadé als een hulpeloos wrak en eenkennig als een kind te zien zitten. Maar tenslotte was alles gereed gemaakt om de Engelsche dame, die dan de verloofde zijn zou van onzen tegenwoordigen heer, met statie te ontvangen; het zou met Paschen zijn of daaromtrent als ik me goed

bezin. En toen is er wat tusschen gekomen.'

'Het was met Kerstmis, Juffrouw Rosalie,' merkte Baptiste op, 'de eerste keer was omstreeks Paschen.' 'Ge hebt gelijk, Baptiste,' antwoorde de huishoudster, 'ik hou het niet meer bij. Maar er is weer wat tusschen gekomen. Wat, kan ik me niet goed te binnen brengen, het fijne heb ik echter ook niet geweten. Het was iets, waarom onze jonge baron toenmaals nog geduelleerd heeft. En door freule Geneviève had mevrouw dat vernomen. Toen de baron dan thuis kwam, ik herinner het me nog zeer wel, zag je aan zijn gezicht, aan zijn heele houding, dat hij was als een geslagene, een verwenschte ziel, die alle hoop heeft opgegeven. Maar tegen zijn moeder was hij altijd in de contramine, en die had het niet op de Engelschen. En zoo ging onze jonge baron die Engelsche verdedigen tegen zijn moeder, en heftig. Trouwens de oude dame kon scherp zijn met haar tong, vooral op het einde, toen ze hulpbehoevend werd.

Ik weet nog, niet dat ik aan de deuren luister, versta me goed, maar ik moest het wel hooren, omdat ik een robe van de barones verstellen moest in haar kleedkamer; ik weet nog, zeg ik, dat er een hoogloopende ruzie aan den gang was, begin Februari denk ik, want er lag sneeuw en we hadden net Lichtmis gehad. Ik duld niet, madame, hoorde ik den jonker zeggen, dat uw grove natuur gevolgtrekkingen maakt uit half gehoorde en zeker onbegrepen verhalen, die de domme gans, mevrouw mijn zuster, die haar imbeciliteit ten volle heeft gedemonstreerd door den domoor d'Ouailles te trouwen, U heeft overgebriefd, omdat haar schrijvens anders zoo leeg zouden zijn als haar hoofd. Ik duld dit niet, madame, en het zij U duidelijk gezegd, dat mijn eerbied voor uw moederlijke waardigheid ophoudt, wanneer ge U verlaagt tot het peil van een vischwijf zonder chariteit. En het is zoover gekomen, dat de baron zijn moeder niet meer bezoeken wilde voordat ze hem excuus had gevraagd over haar slechte gedach-

ten over de engelsche dame. En ik doe het niet, zei de oude dame dan, want de Engelsche is een perfide beest, net als al haar landgenooten. Bah, canailles zijn het.'

Even zweeg de huishoudster. 'En Mevrouw is gestorven, zonder dat haar zoon erbij was. Huilende om haar zoon is ze naar Onzen Lieven Heer gegaan, en toen ze dood was, heeft de jonge baron een heelen nacht gekreten bij haar lijk. Moeder, hebben ze hem hooren roepen, waarom was je toch zoo verbeten. Ik kan toch niet helpen dat ik trouw moet blijven aan Cecily. Ja, dat is de naam van de Engelsche dame en daarom is vandaag ook de bijzondere dag.'

'Zoo'n goeie man, en dan zoo te land komen,' zei Baptiste meewarig, 'er waren er duizend en één die hij krijgen kon, en nu moest hij zich verbijten in die eene.'

'En het gekke is,' vervolgde Rosalie, 'dat hij nog altijd hoopt, of doet alsof, nu, na al die jaren.'

'Vier keer is hij er voor naar Frankrijk gegaan, en onder den oorlog, toen hij zoo lang in Canada was, dat was ook om haar,' vertelde Baptiste, 'en tot in Afrika toe heeft hij gezworven om haar.'

'Wat zou de baron een goeie man geweest zijn voor n'importe welke vrouw. Als hij nu toch getrouwd was met freule Ernestine, waar hij avances naar heeft gemaakt. Maar nee, die Engelsche...'

Baptiste moest even wrang glimlachen, toen hij dacht aan den plechtigen eed, die Rosalie had willen zweren om haar verhalen over den jonker en freule Ernestine waar te maken, maar hij wilde deze litanie van meewarigheid niet verstoren door de oude huishoudster te bespotten met wat zoo lang geleden was. Baptiste, Rosalie, Mathurin en in mindere mate Hannes, waren bedaagd geraakt in hun zorgen om den baron, om hun Heer, voor wien ze alles over hadden, die hun een goede meester was en wiens leven in hun oogen was gebroken door zijn liefde voor de Engelsche. En al was het hun vaak, alsof ze die onbekende engelsche dame moesten haten

om wat zij vernield had in het leven van hun heer, toch was de trouw van den meester aan deze verre en nevelige geliefde zoo groot, dat Cecily in hun oogen werd tot een verre prinses, in wier dienst elkeen zich offeren kon zonder arm te zijn.

Toen de Heer van Jericho teruggekomen was uit Brussel, na zijn duel met Chelholme, na zijn ontmoeting met Cecily en Pascalini, was in zijn hart slechts assche, wrange asch van een vuur dat plotseling gedoofd was door een wreede vlaag. In zijn geest had baron de Hautetaille ten halve reeds besloten, dat zijn verhouding tot Cecily moest eindigen: een vergane idylle, die begraven zou worden onder het stof der jaren. Zijn moeder lichtte hij niet in; de oude barones was vertoornd dat haar aanstaande schoondochter, schijnbaar weer om een of ander voorwendsel, niet naar Jericho wilde komen.

'Ik begrijp het best,' zei ze tot een vertrouwde vriendin, 'ik begrijp het best. Mademoiselle is natuurlijk bang voor mijn oordeel en wil niet op Jericho komen, zoolang ik hier nog leef. Ze hoopt maar, dat dat oude charogne van een schoonmoeder zal sterven, dan kan zij komen om mooi weer te spelen in het huis, waar ik zoolang heb geregeerd. Maar ze kan lang wachten voordat ik heenga. Ah, ik ben taai, en ik word nog taaier, wanneer ik mijn zoon beschermen moet tegen een vrouw met zoo'n capricieuse instelling. Ik zal ze!'

Maar de oude barones was minder taai dan ze meende. Door twee gebeurtenissen werd haar rust méér geschokt dan door haar heele vorige leven, en die schokken waren te erg voor haar: ze kreeg een beroerte.

De eerste gebeurtenis was, dat een brief kwam van haar dochter in Brussel, Geneviève d'Ouailles, die haar vertelde: vooreerst dat ze weldra moeder zou worden en vervolgens, dat heel Brussel sprak over het duel, dat de Heer van Jericho daar uitgevochten had. Wat de reden van dat duel geweest was, wist men niet, maar het stond in verband met Cecily

Hunter, U weet wel, Mama. Louis had geduelleerd met een zekeren Lord Chelholme van de legatie, die daarna prompt vertrokken was, en het ging erom, dat Chelholme Louis verteld had, dat hij Cecily betrapt had, terwijl ze in gezelschap was van een schilder. Die schilder had een naaktportret van haar gemaakt en Chelholme had hen beiden betrapt 'en flagrant de lit'. Aldus schreef Geneviève in de verdorven onschuld des harten deze uitdrukking, en de moeder, nog veel verdorvener en niets onschuldiger, had de gedachtenassociatie tusschen bed en delict onmiddellijk herleid tot wat zij een zuivere waardeering vond.

En toen, na het ontvangen van dezen brief, de zoon zijn dagelijksch bezoek bracht aan de moeder, straalde deze van vreugde over haar grootmoederschap, maar met dat stralende gezicht begon ze te zinspelen op de geruchten omtrent het duel.

'Wat ben ik blij, mon fils,' begon ze het gesprek, 'dat ik niet geweten heb van het deel, dat ge gevochten hebt om de ongeschonden eer van mademoiselle Hunter. Ik betwijfel niet of die heldenmoed zal haar voor een groot deel in de oogen van goedgeloovigen hebben gerehabiliteerd.'

'Pardon, ma mère,' antwoorde de zoon, 'Cecily behoeft mijn duels niet om gerehabiliteerd te worden.' Maar zonder op zijn antwoord te letten ging de oude dame voort: 'Het is alleen jammer, dat in den tegenwoordigen tijd zoo weinig menschen goedgeloovig zijn.'

'Het komt me voor, Mama,' zei de jonge baron strak, 'dat U in elk geval niet goedgeloovig is, maar door aanleg, ontwikkeling en slechten smaak beslist kwaadgeloovig. Ik gun U dat natuurlijk graag, zoolang U uwe médisances wilt beperken tot uw afschuwelijke coteries. Ik verzoek U echter mij te spenen van elke stompzinnige zinspeling op de botte en brute fantasieën, die bepaalde corypheeën van het lasteren op groote schaal rondom bepaalde gebeurtenissen weven, die alleen mij aangaan.'

Toen versprak de moeder zich: ‘Je wilt je zuster toch niet tot aartslasteraarster verklaren, en dat nog wel terwijl ze in gezegende omstandigheden verkeert.’

‘Mijn zuster is natuurlijk geen aartslasteraarster, want daarvoor is ze te dom. Ze verhaalt, een volmaakten papegaai gelijk, wat haar stompzinnige kennissen haar voorwauwelen, zonder zelfs in staat te zijn te beoordeelen of ze kwaadspreekt, lastert of hemelhoog prijst. En dat ze in gezegende omstandigheden verkeert, verheugt me natuurlijk heel erg, al kan men sombere voorgevoelens koesteren met betrekking tot de spruit, die ze zal voortbrengen. En als U verder niets weet dan U te bemoeien met de verhouding tusschen de Right Honourable Cecily Hunter en uw dienstwilligen zoon en dienaar, dan zal ik me terugtrekken en U overlaten aan uwe lubrique fantasieën.’

Na dit gesprek deed de Heer van Jericho wat zijn gewoonte was, wanneer hij opwinding of onzekerheid wilde meester worden: hij deed zijn paard voorbrengen en reed uit. Hij reed niet op Aboe, want daar was in die dagen nog geen sprake van, maar op een Lipizaner, die toen zijn groote liefde had.

En terwijl hij door het veld reed, bemerkte hij wonderlijk genoeg, dat elke wrok tegen Cecily geweken was, dat zijn kwaadheid en vergramdheid overgegaan was op zijn moeder en zijn zuster, in zijn gevoel vertegenwoordigsters van een categorie afschuwelijke menschen: de roddelaars.

Elken dag, dat de Heer van Jericho zijn moeder bezocht, trachtte deze het gesprek van het eerste bezoek na den brief te hervatten. Naarmate de zoon meer neging toonde zich aan een gesprek over dit onderwerp te onttrekken, werden de toespelingen van de moeder duidelijker, grover zelfs. Naarmate de tergende duidelijkheid van de oude dame grooter werd, verdedigde Louis zijn aangebedene heftiger, en de lijn van verdediging die hij volgde was, dat hij ontkende dat Cecily op eenigerlei wijze iets ge-

daan had, dat verwijten verdiende. En langzaam maar zeker kwam hij weer in dezelfde gemoedsgesteldheid, die hem ertoe gebracht had Chelholme uit te dagen. Maar toen zijn moeder hem vroeg, waarom hij dan niet correspondeerde met Cecily, waarom Cecily niet naar Jericho kwam, waarom hij Cecily niet ging opzoeken op Kenstone, toen moest hij het antwoord schuldig blijven, en hij dekte zijn terugtocht door te verklaren, dat hij met zijn moeder niet meer spreken zou, voor en aleer deze excuus zou hebben aangeboden over haar schennende taal over de Engelsche. Nadien bezocht hij zijn moeder niet meer, maar liet door een huisknecht elken morgen informeeren of de oude barones wenschen had, hoe ze geslapen had, en wat dies meer zij.

En doorgaans waren die berichten uiterst gunstig: de barones sliep goed, had een goeden eetlust, wandelde haar uurtje in het park, breide, haakte en borduurde aan den uitzet van haar kleinkind. Maar op een morgen, nadat de brievenbesteller haar een brief had bezorgd, was er alle reden voor ongunstige berichten. En die kwamen in den vorm van Rosalie, die ontdaan, half huilende bij den Heer van Jericho kwam en hem verzocht een rijknecht te zenden naar den pastoor en naar den dokter, omdat de barones, na het lezen van een brief, in elkander was gezakt en nu buiten bewustzijn neerlag, kennelijk getroffen door een beroerte. Onmiddellijk ging de zoon naar de vertrekken van de moede; met g~oote zorg zag hij toe, dat alles gedaan werd, om den toestand van de zieke oude dame te verlichten. Persoonlijk bleef hij de wacht houden tot de pastoor het heilig Oliesel had toegediend en tot de dokter de voorloopige diagnose had bevestigd, maar goede hoop op herstel gegeven had. boch terwijl de Heer van Jerïcho ongerust en bezorgd waakte bij zijn moeder, had hij den brief gevonden. Het was een vrij onhandig epistel van d'Ouailles, die mededeelde dat Geneviève tengevolge van een val een miskraam had gekregen en er zeer slecht aan toe was. De inhoud van dien

brief deed den jongen baron besluiten, zijn zuster niet telegrafisch op de hoogte te brengen van het lot der moeder, maar een voorzichtigen brief te schrijven aan zijn zwager.

Zoolang de barones buiten bewustzijn bleef, week de zoon niet van haar ziekbed, maar toen de toestand verbeterde en de oude dame half en half het bewustzijn begon te herkrijgen, ging de Heer van Jericho heen, want nu wilde hij niet spreken met de moeder, die zijn geliefde zoo zwaar had beleedigd. En toen, ruim een maand later, de barones lag te sterven, was de Heer van Jericho er niet toe te bewegen, zijn moeder te gaan bezoeken. De dokter en de pastoor bemoeiden zich ermede, ze kregen tal van goede boodschappen mede voor de zieke, maar, hoewel de oude dame huilde om haar kinderen, bleef de dochter afwezig door haar ziekte, de zoon door den gekwesten trots, de schennende woorden over zijn geliefde. Eerst tegen den avond, toen de barones langzaam het bewustzijn had verloren, betrad de zoon de ziekenkamer en zette zich neer bij het bed. In den schemerslaap, die aan den dood voorafging, in het halve bewustzijn op de grens van leven en dood, begonnen de handen der stervende vrouw te dwalen over het beddegoed, ze klemden zich één oogenblik vast aan de kant der lakens, om dan, als blinde bleeke vogels voort te zwerven, zoekend naar een punt van rust. Korten tijd zag de Heer van Jericho dit macaber spel der bleeke, perkamentgekleurde handen aan, en toen, terwijl hij langzaam opstond, bukte hij zich over zijn moeder en nam de onrustige handen in zijn sterke, warme mannenhanden. Even sloeg de zieke de oogen op, het was alsof er een vleug van herkenning kwam in haar oogen; toen sloot zij ze weer en zuchtte diep, een zucht van welbehagen. En op haar gelaat, tot dan toe gespannen in een kinderlijke ontevredenheid, kwam een zoete rust. Rustig, heel rustig bleef de stervende liggen, haar handen in de handen van den zoon. Langzaam gin de tijd voort, en al dien tijd stond de Heer van Jericho met de

arme, reeds koud wordende handen in de zijne. Tegen den morgen vertrok het gelaat van de stervende in een bittere grimas, het lachwekkende en tragische masker van den dood. De zoon boog over de stervende en zeide in haar oor de woorden die een christelijk gebruik de ontslagenden medegeeft op de scheidingslijn tusschen leven en eeuwigheid: ‘Jezus, Maria, Jozef’.

Toen loste de bittere trek der stervens-benauwenis zich plotseling op in een weeke, verwonderde gelatenheid en heel zacht fluisterde de oude vrouw: ‘Mon bien aimé’ en daarna, als in een zucht: ‘Mon fils’. En toen week alle spanning uit het lichaam; slap zakte het weg in de holte van het diepe bed. Langzaam legde de zoon de handen van de doode op haar borst bijeen, en terwijl de wakende non de gebeden der stervenden eentonig murmelde, kuste de Heer van Jericho zijn moeder op het voorhoofd. Daarna nam hij een palmtak, doopte dien in het wijwater dat naast het bed stond, en met een groot en hoekig gebaar zegende de Heer van Jericho het lijk zijner moeder.

‘Dear Friend,’ schreef de Earl of Kenstone eenige dagen na de begrafenis van de oude barones de Hautetaille: ‘Ik heb met aandoening het bericht ontvangen, dat uw moeder, zoo kort na den dood van uw vader, overleden is. Ik wil U, in dit voor U zoo droevige uur wel de betuiging van mijn oprecht medegevoel doen geworden en U de kracht en de berusting toewenschen, die ge zonder twijfel zult behoeven. Uit eigen droevige ervaring weet ik, dat het scheiden van onze ouders steeds te vroeg komt: niet alleen verlaten ons de dierbaarste personen, maar met hen gaat onze jeugd geheel ten einde. De berusting in dezen onvermijdelijken loop van ons leven is niet licht. Ik was verwonderd en eenigermate ongerust doordat ge de aankondiging over het betreurenswaardige sterfgeval, bestemd voor Cecily, naar Kenstone hebt geadresseerd. Ik meen daaruit

te moeten opmaken, dat U haar tegenwoordige verblijfplaats onbekend is. Toen ze echter afreisde van Kenstone, nu een maand geleden ongeveer, zeide zij U te zullen schrijven. Ze wilde U een verklaring geven van haar onverantwoordelijke, maar overigens onschuldige verblijf in Brussel, waar ze heen gegaan was om zich te laten portretteeren door Pascalini, die meende op Kenstone niet te kunnen werken aan haar portret.

Dat portret was, terloops opgemerkt, bedoeld als geschenk voor U, mijn vriend. Nadat ze echter in Brussel uit de praatjes ongeveer had vernomen, wat zich daar had afgespeeld, is ze hals over kop terug gekomen naar Kenstone, ontdaan toen ze inzag, hoe ze in haar onvoorzichtigheid een situatie had geschapen, die inderdaad alle aanleiding gaf voor een compromitteerende, zij het gelukkig onjuiste, interpretatie. Na eenigen tijd op Kenstone te hebben vertoefd, in de hoop van U iets, al was het dan misschien een veroordeeling van haar dwaasheid te ontvangen, is ze afgereisd naar Frankrijk, waar ze eenigen tijd wilde vertoeven om haar zekerheid terug te vinden. Vandaar ook wilde ze U schrijven, om haar, mijns inziens nogal onzinnig gedrag uit te leggen. Nadat we gehoord hadden, dat ze in goeden welstand was aangekomen in Ax-les-Thermes, hebben we niets meer van haar gehoord. Daar echter een langdurig stilzwijgen niet ongewoon is voor Cecily, heb ik er geen aandacht aan geschonken. Wat mij echter bevreemdt is, dat ze U dus blijkbaar nog niet geschreven heeft.'

Nadat de Heer van Jericho dien brief gelezen had, ontbood hij met spoed Baptiste en gaf bevel een rijtuig in te spannen: 'Want ik moet voor hoogst dringende aangelegenheden op reis.'

En een half uur later was hij op weg; hij zat naast Baptiste op den bok van het rijtuig, en praatte druk. 'I knew it all along,' begon hij, 'hetgeen zooveel zeggen wil, Baptiste, dat ik het altijd wel geweten heb. Een mensch, mijn vriend, moet zijn instinct

vertrouwen, en mijn instinct zeide mij: schijn bedriegt. Bon. Weet ge, Baptiste, waar Ax-les-Thermes ligt? Neen? Ik evenmin, maar ik zal het wel vinden. Er zijn bij het spoor hoogst intelligente menschen, die zulk een plaats weten te vinden, soms zonder atlas, soms zelfs zonder een of meer hongergeplaatsten te raadplegen.

In elk geval ligt Ax-les-Thermes in Frankrijk; daarmede is dus een groot deel der wereld uitgesloten. Hoe rustig is het, te weten, dat ik dus niet naar China of naar het Zambesiegebied behoef te gaan. Bon, in Frankrijk kan men niet verdwalen; integendeel, overal in Frankrijk kan men goede herbergen en voortreffelijken oppas vinden. Ik begin dus met naar Frankrijk te gaan. Daar gekomen ga ik naar een agent van politie, klop dezen op den rug en vraag hem, zoo langs den neus weg: Wijs mij als het U belieft den weg naar Ax-les-Thermes. De agent draait zich om, salueert en zegt: Mijnheer, U gaat de volgende zijstraat rechts in. Men doet dit; wat vindt men in de volgende zijstraat rechts? Wat denkt ge, goede Baptiste?'

'Ax-les-Thermes, meneer de Baron,' meende Baptiste.

'Mis, mijn waarde. Men staat opeens voor een station. Bon. Men gaat dat station binnen en vraagt een kaartje naar Ag-les-Thermes. Ah, en op dat kaartje staan een aantal gekke plaatsen waar men langs komt. Men zegt dan niet: Parijs - Ax-les-Thermes via ja, via wat. Via Lyon, Marseille, maar via, via Char-en-Tonneau-les-Bains, Maisons-Sainte-Fulvie, Bric-à-brac-en-pourriture. Of iets in dien prijs. Schoon, romantisch. Dat is de laatste romantiek van het reizen, Baptiste. Gaat men in den trein zitten, dan is er eigenlijk geen twijfel mogelijk, of men zal aankomen. Geen rooversbenden meer, geen gebroken assen van de diligence, geen ingesneeuwde wegen meer, niets van dat al. Men kan evengoed thuis op een stoel zitten of op een zekere gelegenheid: als de ceremonie is afgeloopen, kan men uitstappen.

De laatste romantiek van het reizen is de zeeziekte van duitsche, zwaarlijvige toeristen, die niets meer hebben om aan de visschen te voeren, en de via's op het kaartje. Je dacht natuurlijk, goede Baptiste, dat men naar Nijmegen reist over Roermond-Venlo. Niets is minder waar dan dat. Men reist over Maasbracht-Swalmen-Cuyk, en als het bestuur der spoorwegen niet ver in het noorden zetelde, midden in de moerassen, dan zou zonder twijfel de route zijn: Schilberg-Bussereind-Broekeind, om over minder fatsoenlijke plaatsnamen maar niet te spreken. Zoo is dat.'

'Meneer de Baron heeft goeden zin,' waagde Baptiste op te merken. 'Dat doet me plezier, want meneer de Baron had zwaar te dragen den laatsten tijd.'

'Meneer de Baron heeft met heldhaftige zelfbeheersching zichzelve toegeroepen, hebt ge hem hooren roepen, Baptiste? Hij heeft zichzelve toegeroepen: En nu is het uit, mijn waarde. We gaan op reis.

Voor ik het vergeet: zorg dat Doeschka in goede conditie is. Hoe is het met Doeschka den laatsten tijd?'

En terwijl Baptiste zich uitputte in den lof over Doeschka en haar conditie, verdiepte de baron zich in gulden gedachten over het weerzien met Cecily, nu alle twijfel en misverstand uit den weg was geruimd.

In Ax-les-Thermes vond de Heer van Jericho poste restante de inlichtingen, waarom hij den graaf van Kenstone had gevraagd: de naam van het hotel, waar Cecily was afgestapt. Het personeel van dat hotel herinnerde zich de alleenreizende engelsche dame zeer goed; in de eerste dagen was de arme lady zeer eenzaam en treurig geweest, en ze had zich bij niemand aangesloten, maar na ongeveer een week had een oude dame zich haar lot aangetrokken. Men had de oude dame met de jonge Engelsche veel samen gezien, en na korten tijd was het tweetal

afgereisd. Weliswaar had Miss Hunter geen adres achtergelaten, maar daar ze reisde in gezelschap van de marquise de Champetier d'Aurais, wier adres zeer goed bekend was, nam men aan, dat ze waarschijnlijk als gast de oude dame had vergezeld en nu vertoefde op het kasteel d'Aurais, dat ergens in Tourraine lag, niet ver van Tours. De Heer van Jericho aarzelde niet lang, hij ging wederom op reis en kwam na een paar dagen aan in Tours, om daar te hooren, dat hij het kasteel beter zou kunnen bereiken vanuit een klein stadje, ongeveer dertig kilometer verder. En in den avond van den vierden dag stapte de baron af in het eenige hotel ter plaatse en werd daar, omdat hij de eenige gast was en een deftig heer, met onderscheiding en voorkomendheid ontvangen.

Na het avondmaal vroeg hij den waard inlichtingen over de beste wijze om zich naar het kasteel te begeven. Verwonderd keek de waard hem aan en vroeg: ‘Maar waarom zou meneer naar het kasteel d'Aurais gaan?’

De Heer van Jericho vond het niet noodig, daarover inlichtingen te verstrekken, maar hij hoorde, dat men zich niet naar dat kasteel begaf, geen vreemde en geen inboorling, omdat men er zeker van kon zijn, niet door te dringen tot het eigenlijke huis. Sinds den dood van den ouden markies, zeven jaar geleden, was nooit iemand in het kasteel geweest. Het werd bewoond door de markiezin, die personeel hield, dat niet uit de streek afkomstig was en dat de noodzakelijke dingen kwam knopen in het stadje, zonder ooit inlichtingen te geven over de oude meesteres of haar gedienstigen. De ijzeren hekken aan den ingang van het park waren steeds zorgvuldig gesloten, en slechts een paar maal per jaar werden ze geopend, om den reiswagen der markiezin in of uit te laten.

Den volgenden morgen reed de Heer van Jericho in een gehuurd rijtuig naar het kasteel, maar alle pogingen, om door luiden der bel aan het parkhek contact te krijgen met de bewoners, waren vergeefs. Toch was het kasteel niet verlaten, want binnen het

hek dwaalden een paar grimmige honden rond, die hun snoode voornemens met betrekking tot alle indringers ondubbelzinnig verkondigden. Toen schreef de Heer van Jericho een brief, dien hij normaal postte. Hij had namelijk gehoord, dat de postbode elken dag naar het kasteel ging om een Parijsche krant te brengen, en die dan wierp in de brievenbus aan het parkhek.

In dien brief verzocht de baron om een onderhoud met de oude markiezin, en, speculeerende op de nieuwsgierigheid die de meeste oude dames eigen is, gaf hij als reden van dat onderhoud op, dat hij mededeelingen doen wilde met betrekking tot de Right Honourable Cecily Hunter, die, indien hij zich niet vergiste, de gast was van de markiezin. Op antwoord hoefde niet lang gewacht te worden: reeds daags daarop verscheen voor het hotel een oude, ruime koets, bespannen met vier schimmels, die den Heer van Jericho kwam afhalen. Toen de koets het inrijhek naderde, blies de koetsier op een ouderwetschen posthoorn, en twee mannen openden de hekken, om deze snel weer te sluiten nadat de koets was binnengereden.

Eerst reed de koets over een breede laan, die omzoomd was door hooge beuken en dicht struweel. Maar plotseling nam de laan een draai en achter een vlak park, geheel gehouden in den klassieken franschen stijl, zag de baron een wit kasteel, bijna vierkant tusschen twee gekoepelde torens en versierd door een levendige barokke ornamentiek. De koets stopte, de koetsier klom van zijn verheven zitplaats en verzocht den gast uit te stappen, daar het rijden door het park niet aanbevelenswaardig was. Bij de koets wachtte een oude deftige majordomo, die den Heer van Jericho onder diepe buigingen begroette en verzocht hem te willen volgen. Hij bood echter een draagstoel aan, voor het geval mijnheer den langen afstand mocht schuwen. Inderdaad wachtten, onder de laatste boomen van het opgaande park, een tweetal lakeien met een draagstoel, die op zich

een museumstuk was.

De Heer van Jericho gaf de voorkeur aan loopen en zoo vertrok de stoet in de richting van het kasteel: voorop de majordomo, daarachter de gast, en daar weer achter de twee lakeien, die ernstig en waardig hun pas regelden, zoodat ze minstens vier meter achter den baron bleven.

Dichter bij het huis, aan den rand der gazons, zag de Heer van Jericho een menigte vogels, die op zilveren krukken zaten, waaraan ze door een keten waren geklonken. Terwijl de kleine stoet naderkwam werden de vogels kennelijk onrustig en reeds van vrij ver kon de Heer van Jericho hooren, hoe de dieren, meest papegaaien, luidkeels door elkander schreeuwden. En eindelijk kon hij verstaan, wat de papegaaien voortdurend riepen.

Het waren gemeene scheldwoorden, beleedigingen en aantijgingen, die onophoudelijk werden herhaald. Maar al die scheldwoorden waren kennelijk gericht aan het adres van een vrouw. Met een paar passen was de Heer van Jericho naast den majordomo en zeide: ‘Ik vraag verschooning, maar ik zou U gaarne een vraag stellen’. De waardigheidsbekleeder deed zijn stok rusten op den bodem, nam zijn driekante steek van het witte haar en verklaarde zich bereid, zoover het in zijn vermogen was, den gast ter wille te zijn.

‘Kunt ge mij ook zeggen, wat de beteekenis is van deze vogels?’ vroeg de baron.

‘Ik betreur het ten zeerste,’ antwoordde de brave majordomo, ‘dat ik daarover niet veel zeggen kan. Deze vogels zijn een instelling.’

‘Een bewonderenswaardige instelling, zonder twijfel,’ zeide de Heer van Jericho met een buiging, ‘maar ik vraag me af en vraag U: een instelling van wie, van wat, waartoe?’

‘Ah, monsieur le Baron,’ betreurde de ander met een licht schouderophalen, ‘het is niet aan ons om dat te onderzoeken. Wij hebben slechts ervoor te zorgen, dat deze vogels goed worden verzorgd en

dat zij, wanneer het weer dit toelaat, in het park en op het terras aanwezig zijn. En als het weer te ongunstig is, worden de krukken met de vogels neergezet in de oranjerie, waar madame la Marquise bij slecht weer haar verpoozing zoekt.'

'Indien ik de markiezin ware,' zeide de Heer van Jericho, 'zou ik de zaak omkeeren en de vogels bij goed weer binnen houden en buiten wandelen; bij slecht weer de vogels buiten brengen en binnen wandelen.'

'Laat meneer blij zijn, dat hij niet madame la Marquise is.'

De majordomo zette zijn steek op en hervatte den tocht. Na eenige minuten werd het kasteel bereikt; tien treden van een breede en rijk gebeeldhouwde trap leidden naar het terras, dat van verschillende kleuren steen was ingelegd volgens een patroon dat sierlijke guirlandes voorstelde. De groote hoofddeur was van gebeeldhouwd eikenhout, met brons beslagen. De hal was hoog en licht, geheel versierd met weelderig stucwerk van fluiten, schalmeien, schelpen en linten, gewasschen in lichte tinten en goud. Vreemd zwaar en aardsch stonden de donkere mahoniehouten meubels op de glimmende marmeren vloeren, terwijl de vele deuren, die op de hal uitkwamen, evenals de wanden waren geverfd in lichte tinten en geornamenteerd met glanzend gouden baguettes.

'Indien monsieur le Baron mij volgen wil, dan zal ik hem geleiden naar een vertrek, waar hij zich verfrisschen kan,' zeide de majordomo met een uitnoodigend gebaar. Langzaam begon hij de trap, die gebeeldhouwd was met vergulde draken, te bestijgen, liep een schijnbaar eindelooze gang over, die met een zijden looper was bedekt en opende tenslotte een deur, waardoor de Heer van Jericho in een ruime kamer kwam met vier vensters, die uitzagen naar de achterzijde van het huis. Zonder verder een woord te zeggen, ging de majordomo de kamer uit en trok de deur achter zich dicht. Maar

weinige oogenblikken later werd er geklopt, een lakei kwam binnen en bracht een groote koperen kan warm water en een tinnen kan koud water. Hij vroeg, of meneer de baron verder hulp behoefde en trok zich terug, nadat een ontkennend antwoord gegeven was.

Diep in gedachten begon de baron zijn handen en zijn gelaat te verfrisschen. Hij vond een kleerborstel en stofte zijn kleeren. En toen hij daarmede gereed was, zette hij zich in een breeden armstoel, hij keek op zijn horloge en zag dat het bijna elf uur was.

Weer werd er geklopt en weer kwam een lakei binnen, die vroeg of hij den baron eenige ververschingen brengen mocht. Langzamerhand werd, door de vreemde omgeving waarin hij geraakt was, de baron onrustig en raakte uit zijn humeur; toen de bediende hem ververschingen aanbood, stemde hij toe, deels om door een koenen dronk in beteren doen te komen, deels om het onderhoud met de markiezin, waar hij tegenop begon te zien, nog even uit te stellen. De lakei verdween en kwam na eenige oogenblikken terug met een soortgenoot, met wien hij een ruime tafel het vertrek binnendroeg. De tafel werd voor den Heer van Jericho neergezet en nadat deze verklaard had, dat hij zich verder helpen kon, verdwenen de lakeien. Op de tafel waren tal van karaffen neergezet met zilveren halzen, waarin den naam gegraveerd was van den drank dien ze bevatten. Nadat de Heer van Jericho even geaarzeld had, nam hij de karaf met Genièvre de Schiédam, en, zondigend tegen alles wat hij beschouwde als goeden smaak, nuttigde hij in één teug een glas uitstekende jenever. Daarna inspecteerde hij de verschillende schalen, die eveneens op de tafel stonden. Er was kreeft en koude kip, pâté de foie gras, versche olijven en aspic van ossetong en eieren. In een kleine, zilveren terrine was geurige soep, en er was een schaal met geroosterde niertjes. Midden op de tafel stond een schaal, die hoog was opgetast met goudglanzende broodjes in fantastische vormen.

‘Het schijnt,’ dacht de Heer van Jericho, ‘dat het ernst is met deze ververschingen,’ en tastte toe. Hij legde verschillende heerlijkheden op zijn bord, besmeerde een broodje met heerlijke, harde boter en schonk zich een glas voortreffelijk uitziende madera in. Maar ternauwernood was hij met goeden eetlust en in tevredenheid de uitgezochte lekkernijen aan het verorberen gegaan, of wederom werd, na voorzichtig kloppen, de deur geopend, en een lakei, een der beide draagstoellakeien, sloop binnen, legde zijn vinger op den mond en fluisterde: ‘Voorzichtig, mijnheer, voorzichtig. Vooral geen leven.’

Verwonderd keek de Heer van Jericho naar deze wonderlijke vertooning.

‘Indien het meneer wat waard is,’ zeide de lakei, ‘dan zal ik U vertellen hoe het zit met die papegaaien.’

Oogenblikkelijk was de baron geneigd, op dit aanbod in te gaan, maar even kwam zijn instinct als hoofd van een deftig huis boven: ‘Maar foei,’ zeide hij, ‘jaagt ge aldus op fooien?’

‘Wat wilt U,’ antwoordde de lakei bedremmeld, ‘ik ben hier in dienst gekomen in de hoop op verval, en sinds vier jaren hebben we in het geheel tweemaal een gast gehad, en beide keeren zijn die gasten zonder mij te gedenken vertrokken. Dus als U wilt...’ De Heer van Jericho bedwong zijn nieuwsgierigheid niet, maar gaf den man met de spitsen van zijn vingers een Louis d'Or. De lakei borg het geldstuk gretig weg en fluisterde toen geheimzinnig: ‘Ik heb niet veel tijd. Het zit met die papegaaien zóó: ze roepen scheldwoorden.’ Toen wachtte de man even, en de baron knikte aanmoedigend.

‘Ze roepen gemeene scheldwoorden. Die heeft de markies ze geleerd. De markies is al lang dood. Maar die heeft den papegaaien de scheldwoorden geleerd. Want de markies had iets tegen de markiezin. En daarom heeft hij den papegaaien die scheldwoorden geleerd. En toen de markies doodging, stond in zijn

testament, dat de markiezin deze papegaaien moest verzorgen zooals nu gebeurt, op straffe man onterving. Want de markies had iets tegen de markiezin. En als de markiezin nu gaat wandelen, dan hoort ze die scheldwoorden, die de markies den papegaaien geleerd heeft. En de markiezin moet volgens het testament, behalve in geval van ziekte, elken dag wandelen in het park vóór het huis of in de oranjerie. En ze mag maar dertig dagen per jaar afwezig zijn.' Verwonderd had de Heer van Jericho geluisterd, toen vroeg hij: 'Wat had de markies dan tegen de markiezin?'

'De religie meneer, de religie met uw verlof. De markiezin is een kwezel en de markies was een esprit fort. En dat de markiezin van afkomst een balletteuse is. Je zou het niet zeggen, maar het is zoo.'

De Heer van Jericho wilde nog een vraag stellen, maar op een vaag gerucht buiten op de gang, vluchtte de lakei door een tusschendeur in een aangrenzende kamer.

Langzaam en in gepeins at de baron zijn lekkernijen op, en hij had reeds lang een gevoel van verzadiging bereikt, toen er weer geklopt werd en de majordomo binnentrad.

'Indien het meneer den Baron behaagt,' zeide deze waardig, 'dan zal ik zoo vrij zijn hem voor te gaan naar madame la Marquise, die gereed is om hem te ontvangen.'

De Heer van Jericho werd geleid naar een groote zaal, geheel als balzaal voos zulk een kasteel gestoffeerd, causeuses langs de wanden, met kaarsenarmen erboven; kristallen kronen in het midden, spiegels tusschen de ramen, steunende op rijkbewerkte consoles. En in het midden spiegelde een vloer van citroenhout en coromandel. Ergens, verloren in een hoekje, was een zitje gemaakt van drie popperige stoeltjes, een canapé en een ronde tafel met een marmeren blad.

De zaal was ledig toen de baron binnentrad. Eenige oogenblikken wachtte hij, niet wetend, door welke

der vele deuren de merkwaardige markiezin zou binnentreden. Toen begon opeens op een der consoles een pendule te spelen met een heel hoog tinkelend geluid, en de deur, tegenover die waardoor de Heer van Jericho was binnengelaten, werd geopend. Even bleef het open deurvlak leeg, toen verscheen een oude dame, die op twee handkrukjes steunende, vrij vlug binnenkwam. De Heer van Jericho maakte zijn buiging, en een ietwat overdreven maar in het geheel niet van ouderdomsstramheid getuigende révérence beantwoordde dien groet.

De Heer van Jericho begon met zijn dank te betuigen voor de welwillendheid der markiezin, die hem wel had willen ontvangen. Deze verzocht hem plaats te nemen en informeerde of de reis voorspoedig was geweest en of het hem aan niets ontbroken had onder haar bescheiden dak. Nadat hij die vragen beantwoord had, wilde de baron verder gaan en het gesprek leiden naar het doel van zijn komst, maar de gastvrouw was hem voor.

'U schreef mij,' zeide ze, 'dat ge mij mededeelingen te doen had over mademoiselle Cecily Hunter, zooals ge haar noemt. Mijn arme meneer, ge hebt me niets te leeren, ik weet meer over haar dan iemand ter wereld.'

Verwonderd keek de Heer van Jericho de oude dame aan, in zijn hart verheugd, dat hij dus blijkbaar niet de onaangename gevolgen van zijn strategische leugen hoefde te dragen.

'Ik weet meer van haar dan zijzelve, dan haar eigen bloedverwanten en haar beste vrienden,' ging de markiezin voort. 'Het is mij geopenbaard, dat zij een vat van uitverkiezing is, de draagster van een zending van overweldigende importantie.'

Verstomd van verbazing luisterde de bezoeker toe en liet de verdere mededeelingen der oude dame over zich heen gaan; nu en dan knipperde hij met de oogen, alsof hij schrok van een te schrijnend licht. 'U is verwonderd, maar er zullen meer menschen verwonderd zijn over wat ik weet dat gebeuren zal.

Maar heb ik te veel gezegd, dat ik meer weet over de lieve jonkvrouw dan wie ter wereld ook? Zij zelve weet niet eens van de bestemming, de kwasie goddelijke bestemming, waartoe ze is verkoren. Maar ook haar zal het licht opgaan, ze bereidt zich voor op haar grootsche taak.

U ziet in haar, die ge Cecily Hunter noemt, slechts de vrouw die uw zinnen heeft bekoord, een vrouw, die ge wilt neertrekken in den platten en alledaagschen gang van het proces der voortplanting. Maar ik zeg U, voorwaar ik zeg U, laat af van haar, want de wereld kermt en zucht om de vervulling van haar missie.' Terwijl de marquise sprak, gesticuleerde ze dreigend met één van haar handkrukjes en haar oogen laaiden in een vuur van fanatisme.

'Ah, monsieur le Baron, wat voor groote geesten is verborgen, is geopenbaard aan de nederigen. Zie de dienstmaagd des Heeren, dat ben ik, Lolotte. Neen, schud uw hoofd niet, ik profaneer niet. Toen de diepste duisternis in mijn hart was gedaald, na den dood van den Markies de Champetier d'Aurais, meende ik de dupe te zijn van een posthume grap. Monsieur le Baron, die goede Thibault, waarvan de menschen meenden, dat hij niet wel bij het hoofd was in het einde zijner dagen, was een werktuig, een verblind en onwaardig werktuig in een zaak, die een keerpunt in de wereldgeschiedenis zal beteekenen. Ah, en ik was zoo verblind, dat ik erover gedacht heb het testament aan te vechten, omdat het mij vernederde. Maar wie zich vernedert zal verheven worden, ik, die met U spreek, Lolotte.

Monsieur, door mijn boete is mij een licht opgegaan: ik moest de uitverkorene zoeken. En ziet, ik kreeg het graveel. Ik ging naar Ax-les-Thermes. Als ik een andere ziekte had gekregen zou ik ook naar Ax-les-Thermes zijn gegaan, want men zegt dat er ongeveer honderd bronnen zijn, warme en koude, en daar is geen ziekte tegen bestand.

Maar waarom gaat een jonge Engelsche naar Ax-les-Thermes? Waarom gaat ze niet naar de badplaatsen,

die hoog in de waardeering der schijnzieken en plezierzoekers zijn aangeslagen? Toeval? Neen meneer: de Voorzienigheid, die in haar eindelooze goedertierenheid besloten heeft, dat de tijden rijp zijn. En daar moest ik het vat van uitverkiezing vinden. Komende geslachten zullen mij zalig prijzen, want God heeft groote dingen aan mij gedaan. Ik heb de kuische jageres gevonden, dat is het.' Wederom zwaaide de markiezin, om haar woorden kracht bij te zetten met haar krukje, zwaaide het onaangenaam dicht voor het gezicht van den bezoeker, die zich meer en meer onbehaaglijk begon te voelen.

'Ik kan U nog niet zeggen, welke de dingen zijn, die gebeuren zullen, mijn lippen zijn verzegeld. Maar één ding wil ik U wel zeggen, het heeft iets te maken met dien verschrikkelijken strijd, dien wereldstrijd. Verder geen woord, want het vat van uitverkiezing mag niet uit den mond van menschen hooren, waartoe ze is voorbereid. De Aartsengel Michaël zal haar dat openbaren.'

Voorzichtig waagde de baron het te vragen of het vat van uitverkiezing op het kasteel der markiezin vertoefde en of zich op dat kasteel het groote zou voltrekken.

'Daarover misschien straks. Ik verwacht nog een openbaring of ik U kan vertrouwen. Ik zal U peilen. Heeft U nooit begrepen, waarom een verblinde wereld het vat van uitverkiezing Cecily Hunter noemt? Zegt dat woord Hunter U niets?' Even keek de markiezin haar bezoeker onderzoekend aan. Toen schudde ze mistroostig het hoofd: 'Ik zie het al, Uw oogen zijn verzegeld en misschien moeten ze geopend worden door de lever van een visch. Ik zal U verlichten, mijn arme man. Hunter beteekent jager en het vat van uitverkiezing is een van die jageressen, van die kuische jageressen, die zooveel beteekenen in de wereldgeschiedenis. Teresa van Avila, Teresa, beteekent jageres, indien Larousse niet liegt. Teresa, wat heeft ze gedaan? Meer dan dertig markiezen en

zeventien baronnen heeft ze de menschen verlicht. En denk eens aan Artemis, de kuische jageres en aan Diana, Godinnen der jacht en der maan en met een cultus... Het is de openbaring, de voorafbeelding van wat te geschieden staat, doordat ik nu eindelijk, verlicht door de Voorzienigheid, de uitverkorene ontdekt heb.

Ik zag haar treurig en eenzaam in Ax-les-Thermes, terwijl ze fraises Chantilly besproeide met zilte tranen. Toen ik haar voor het eerst zag, sprong mijn hart op van vreugde, maar ik wist dat ik me moest beheerschen en met listigheid deze uitverkorene voorbereiden op haar taak.

Want nu moet die vreeselijke strijd eindigen, nietwaar, het is te wreed?' Ten einde raad, volkomen de kluts kwijt, knikte de baron, terwijl hij verzon, hoe hij eindelijk de verblijfplaats van Cecily zou te weten komen. Maar op dat simpele knikken sloeg de markiezin vol dankbaarheid de handen ineen en zeide: 'Ik zie, dat ge lijdt onder den strijd. Is het niet te wreed, dat de pastoors en de kapelaans elkander zonder mededongen beoorlogen. Gisterenavond was de lucht weer paars-betrokken en vanmorgen was er weer een pastoor gevallen in dien strijd. Ah, monsieur, die strijd wordt met zulk een perfidie gevoerd. Steeds weer sneuvelen de pastoors, terwijl de kapelaans triomfantelijk achterblijven. Maar de pastoors kunnen niet uitsterven, want op een gegeven oogenblik worden die kapelaans ineens pastoor, veranderen van front, dat is hun noodlot.' De markiezin was opgestaan en wandelde stijf en gebrekkig in het vertrek heen en weer, terwijl ze druk praatte en met haar krukje zwaaide. Opeens bleef ze echter staan voor haar gast en vroeg listig: 'U is toch een pastoor, is het wel?' En toen de baron niet adelijk antwoordde, vroeg ze nog, of hij misschien te zeer ontdaan was over hetgeen hij gehoord had. De baron echter dacht ingespannen na over wat hij doen moest, om uit dit kokende vat van verdwazing te weten te komen wat hij weten wilde.

En toen kwam de gastvrouw hem door een vraag zelve te hulp.

‘Monsieur le Baron, ik noodig U plechtig uit, om de eerste kruisridder te zijn van een nieuwe orde, om de afzichtelijke elementalen, die dien strijd aanwakkeren, te bestrijden. Ik vraag U plechtig, wilt ge deze uitnoodiging aanvaarden en zweren bij alle kuische jageressen, niet te rusten voordat die strijd geëindigd is? Niet te rusten hier op de wereld, niet te rusten in het graf en te strijden tot de zegepraal?’ Toen de baron aarzelde kwam de markiezin dichter naar hem toe en vroeg, ditmaal in een hoffelijken conversatietoon: ‘Misschien veroorlooft U me een vraag? Denkt U dat ik gek ben?’

Stom verbaasd keek de Heer van Jericho haar aan, maar op hetzelfde oogenblik drong tot hem door, dat hij hier de oplossing van zijn probleem in de hand had.

‘Om U de waarheid te zeggen, mevrouw, denk ik dat wel; U stelt een duidelijke vraag en U krijgt een duidelijk antwoord. Ja, ik denk dat U gek is en wel heel erg gek. Maar dat neemt niet weg, dat ik me kan vergissen. Ik wil me comformeeren aan het oordeel van het vat van uitverkiezing, van de zoogenaamde Cecily Hunter. Wanneer die, na alles ampel besproken te hebben, zegt dat U niet gek is, dan zal ik onmiddellijk mijn meening herzien. Acht U dat ook niet het beste? Het is natuurlijk zeer wel mogelijk, dat ik zooals U zeide, met verzegelde oogen rondloop, wie zal dat zeggen. Maar een vat van uitverkiezing zal toch wel duidelijk zien.’

‘Monsieur le Baron,’ zeide de markiezin plechtig, ‘U hebt gelijk. Zoo moet het gebeuren, U spreekt in groote wijsheid. U zult het vat van uitverkiezing vragen of ik gek ben, en vindt zij, dat ik gek ben, welnu, dan ben ik gek. Niet dat ik gek ben, maar dan ben ik gek in haar een vat van uitverkiezing te hebben gezien, want dan is ze een afgezante van de afzichtelijke elementalen.’

Tevreden ging de oude dame zitten.

‘En kunt U me nu zegen, waar de zoogenaamde Cecily Hunter zich ophoudt?’

Even dacht de markiezin na, toen zeide ze voorzichtig: ‘Ik zal het U in het oor fluisteren, maar zeg het aan niemand, want misschien, misschien... Oh, ze zijn zoo listig, zoowel de slechte kapelaans als de wanhopige pastoors.’ Ze wenkte haar gast, en de Heer van Jericho boog voorover, zoodat hij elke gefluisterde mededeeling van zijn gastvrouw kon verstaan.

‘Ze woont nu bij Madame Dutrui, 39 rue du Bac, Alfort sur Loire.’

Nog denzelfden avond, nadat de Heer van Jericho zich door een kostelijk maal en een gezonde middagslaap hersteld had van de emoties van het verwarrende bezoek, ging hij op reis naar het aangewezen adres. Den volgenden dag bereikte hij het plaatsje en vond op 39 rue du Bac een somber, vervallen landhuisje in een verwaarloosden tuin. Op een bordje, aan de steenen pilaren van het hek bevestigd, las hij dat daar inderdaad Madame Dutrui woonde, sage femme de première classe, die zich blijkbaar bezig hield met het geven van onderdak aan vrouwen die bevallen moesten. En terwijl de Heer van Jericho in de brandende middagzon op den weg het bordje ontcijferde, was het, of al de kwade vermoedens, die hij na het incident in Brussel gekoesterd had, weer levend werden.

Hoofdstuk XIV
De organisatie der kruistochten

TOEN pastoor Smeets goed en wel geïnstalleerd was op zijn bescheiden pastorie, besloot hij een kaartsysteem zijner parochianen aan te leggen volgens de beste, modernzakelijke manier. Eigenlijk vond hij zelve dat werk voorbarig, maar de Heer van Jericho had hem bij herhaling duidelijk aangetoond, dat het niet lang duren kon, of zijn parochie zou beginnen te groeien, doordat de alles verslindende mijnen nader en nader kropen tot bij de rivier. En voordat de mijnen zoover komen zouden, zouden arbeiders, mijnwerkers van allerlei herkomst en stam, zich metterwoon vestigen om en nabij Jericho, waar nog rustieke huisjes met een tuintje en een kleinen stal voor geit of varken konden staan.

Nadat pastoor Smeets de kaarten gekregen had, met vele rubrieken om in te vullen, ging hij naar het gemeentehuis en vroeg den secretaris verlof uit den burgerlijken stand de namen en adressen zijner parochianen over te nemen. De ambtenaar was een en al gedienstigheid en bood aan dit werk te laten doen door een der volontairs, want hij leidde op voor het examen gemeenteadministratie en had dus steeds volontairs ter beschikking, om onverwachte en ongewone karweitjes te doen verrichten. Na een week ongeveer kreeg pastoor Smeets de lijst thuis, een lijst met ongeveer twaalfhonderd namen. Verbaasd telde en hertelde hij dit aantal, want hij had, volgens de opgaven van het bisdom, niet meer dan tweehonderdvijftig paschanten, een klein getal op zulk een bevolking. Maar toen de herder zijn

adressenmateriaal begon te sorteeren, kwam hij tot verschrikkelijke ontdekkingen. In het teensnijdersdorp, langs de rivier, waren tal van huizen, waar een man woonde en een vrouw, met tal van kinderen, die allen den naam der vrouw droegen. Van den doop dezer kinderen vond hij niets in de doopboeken en geen dezer lieden kende hij. Op een avond, dat hij op Jericho het avondmaal gebruikte, vertelde hij eenigszins ontsteld deze vreemde ontdekkingen aan den baron.

De Heer van Jericho glimlachte. ‘Ik wist, mijnheer pastoor, dat in het teensnijdersdorp aan den Lagen Kamp de toestanden niet voorbeeldig zijn; toen ik bij monseigneur was om hem om een huiskapelaan te verzoeken, heb ik die wantoestanden aangehaald als argument om te bereiken, dat mijn huiskapelaan tevens zielzorg doen zoude onder de teensnijders. Die mistoestanden waren voor monseigneur aanleiding om hier in deze contreien een parochie te stichten en monseigneur heeft daaraan goed gedaan. Want de lieden aan den Lagen Kamp zijn ternauwernood te herkennen als schepselen naar Gods beeld geschapen. Ze leven er op los en vinden het huwelijk een overbodige formaliteit; het eigendomsrecht respecteeren ze, voorzoover ze daar geen nadeel van ondervinden; ze respecteeren, in voorkomende gevallen, het leven van een ander, wanneer deze sterker of beter bewapend is dan zij zelve.

Het valt mij mede, dat ze hun kinderen laten inschrijven in den burgerlijken stand; ik vermoed echter dat dit meer geschiedt om het gebruikelijke jeneverfestijn dat erop volgt in gore kroegjes, dan om te voldoen aan hun burgerplicht. Het is een vreemd volk, maar het is een volk, dat krachtig en gezond is en dus een waardevolle aanwinst kan beteekenen voor de beschaafde maatschappij waarin wij nu eenmaal leven.’ ‘Ik vraag me af,’ zeide de pastoor, ‘hoe in een door en door katholieke streek als deze dergelijke toestanden kunnen bestaan. De Lage Kamp is wel erg ver uit de buurt der oude kerk,

maar het dunkt me toch mogelijk, om daar huisbezoek te doen.'

'Huisbezoek, bon,' zeide de Heer van Jericho. 'Ik hoor duidelijk dat ge zegt huisbezoek. Mijnheer pastoor, heeroom pastoor komt op huisbezoek bij den Bes, hopman aller roovers die den Lagen Kamp bewonen. Toevallig is Bes thuis en logeert niet in Roermond, waar de strafgevangenis staat. Bes is zelfs nuchter, hetgeen erop wijst, dat hij een of andere lucratieve bezigheid in den zin voert. Ik wil verder gaan: Bes heeft zelfs geen ruzie met zijn vrouw; kortom, Bes is thuis. Wat zegt hij als heeroom pastoor op bezoek komt? Zegt hij: gaat U zitten, heeroom, ik zal mijn vrouw en afstammelingen roepen, opdat ge uw herderlijke blikken kunt laten weden over uw schapen, die U en uwe kerk zeer genegen zijn? Neen, dat zegt hij niet. Zegt hij: Belieft Eerwaarde een kopje koffie? Neen, dat zegt hij niet. Biedt hij Eerwaarde een stoel aan? Hij kan zelf over vijf stoelen tegelijk liggen, maar één stoel voor den pastoor staat er niet. Vraagt hij den pastoor binnen te komen? Neen, duizend maal neen. Wanneer de toog van heeroom wappert in den oosterbries, heeft Bes hem op tweehonderdvijftig meter al gezien, indien hij de lucht van wierook en koude sigaren al niet op een kilometer afstand heeft geroken. Wanneer heeroom in de buurt van zijn huis komt zal hij, als een sterke, die in volle wapenrusting zijn erf bewaakt, voor de deur staan en reeds van verre schreeuwen: Gaat maar nevens, we hebben hier geen dwarskijkers noodig. Tot zoover de woorden van den Bes.

Wat dacht U dan te doen? Zoete woorden fluisteren en den Bes verleiden om U even aan te hooren? Gelijk een toornigen profeet de wraak des hemels afroepen over zijn schuldige en luizige hoofd? In het eene geval zal hij U, met of zonder uw verlof, schelden voor een juffer of een homosexueel; in het laatste geval zal hij U vergasten op een serie aanroepingen van den Allerhoogste of van diens tegen-

pool, en hij zal dingen zeggen over de toekomst en het verleden van U, uw voorouders en uw hypothetische nageslacht, waarvan allen kleinen en grooten profeten de haren, indien ze die hadden, ten berge zouden rijzen. Bon. Maar in allen ernst: voorzoover ik weet, hebben de menschen aan den Lagen Kamp steeds op den rand der beschaving geleefd en zijn ze door Kerk en Staat grondig verwaarloosd. En als ge daaraan iets wilt verbeteren, dan zult ge dat niet klaarspelen in een zonnigen zomer-achternamiddag; daar zal uw heele pastoraat en dat van diverse opvolgers aan besteed moeten worden.'

Wijs schudde de pastoor zijn hoofd. 'Hoe is het mogelijk, dat men het zoo ver heeft laten komen, hoe is het mogelijk. Maar het is toch mijn plicht...' 'Zeker, uw plicht, maar of ge dien kunt vervullen weet ik niet. Oppervlakkig gezien zou men zeggen, dat de bevolking aan den Lagen Kamp daar resideert van voor de tijden van den zondvloed, dat dit, met name, de afstammelingen zijn van de van ouds befaamde mannen, waarover Genesis spreekt. Ze wijken in habitus geheel af van de rest der bewoners, waarmee ze ook weinig gemeenschap hebben. Men zegt, ja men zegt, dat de eerste bewoners aan den Lagen Kamp daar gekomen zijn tijdens een of ander beleg van de stad. Daarvoor moesten door de belegeraars schanskorven worden gebouwd en daartoe huurde men rabauten, haalde dergelijk volk zelfs wel, wanneer het ter plaatse niet te krijgen was. Die zouden dan zijn blijven hangen, zoo omstreeks dertienhonderd of zoo. Ofwel het kunnen afgedankte krijgsknechten zijn, die daar hun tenten hebben vereeuwigd. In elk geval worden ze in deze streek als vreemden beschouwd; de overige menschen van het dorp schuwen hen. In naam zijn grond en woningen eigendom van Jericho, maar niemand is er die erover denkt om pacht of huur op te halen, evenmin als iemand erover denkt om pacht of huur te betalen. Wanneer, ik zeg, wannéér van de bewoners van den Lagen Kamp iets te halen was, dan had mannetje

Voorders reeds lang getracht huizen en grond te knopen, want dit notarieele misbaksel is wel in staat om oostenwind in zakken te vangen en hem te verkoopen als lieflijken zefir.'

Even zweeg de Heer van Jericho om een nieuwe sigaar op te steken. Toen ging hij voort: 'Vele geslachten terug hoorde de Lage Kamp reeds aan het domein der de Hautetailles. Inplaats van rechten uit te oefenen over dit gebied, betaalden mijn waardige en dappere voorvaderen een vast bedrag per jaar aan de teensnijders, zoogenaamd om teen te betrekken, maar in werkelijkheid om hun roofzucht af te koopen. In den tijd van de bokkenrijders was de Lage Kamp een geregeld kwartier, toevluchtsoord en verzamelplaats. Tijdens den franschen tijd profiteerden de Lage Kampers van de Franschen als die in de knel zaten, van de omwonenden, wanneer die fransche maatregelen vreesden. Hun hoofdmiddel van bestaan is diefstal, strooperij, teensnijden, ketellappen en smokkelen, en ze hebben daarin zulk een vakkennis verworven, dat ze geen concurrentie duchten, noch van de andere bewoners, noch van zigeuners; vandaar dat de zigeuners hier steeds slechts kort verblijven en liever verderop trekken. Alles tezamen een waardig en schoon volk. Kortom: een delicatesse voor een apostolisch hart.'

Terwijl de Heer van Jericho sprak, was de pastoor in diep gepeins verzonken. Toen zijn gastheer zweeg, had hij even zwijgend verder gerookt, maar opeens stond hij op, als wilde hij heengaan. 'Morgen ga ik naar den Lagen Kamp,' zede hij vastbesloten. 'Ge hebt mijn steun en beste wenschen,' antwoordde de baron, 'laat mij hooren hoe ge gevaren zijt.'

Nog voor den volgenden avond hoorde niet alleen de baron, maar heel het dorp, hoe de pastoor gevaren was in den Lagen Kamp. Men had, zoo zeide men, den herder gehoond en met vuil geworpen. Sommigen meenden, dat men pastoor Smeets ook geslagen had, anderen wisten met zekerheid, dat de priester

een oog zou moeten missen als gevolg van de ontvangst in het teensnijdersdorp. Voordat de schemer viel, wist men bij Mieke Bams te verhalen dat de dokter al aan de pastorie geweest was, dat pastoor Smeets naar het ziekenhuis moest en ten volle bediend zou worden. 'Uit voorzorg,' voegde de gemeentesecretaris er aan toe, om door dit detail de waarschijnlijkheid te verhoogen. Dat er marechaussees uit de stad onderweg waren wist men zeker, anderen spraken van troepen met machinegeweren gewapend.

De Heer van Jericho werd op de hoogte gebracht en hij reed, op Aboe gezeten, spoorslags naar de pastorie. Hij hield stil voor het openstaande venster van de pastorale zitkamer en zag den herder in den schemer zitten met zijn brevier. 'Monsieur le Curé,' riep de ruiter luid. 'Hier ben ik,' zeide de ander en vertoonde zich voor het raam. Zelfs in het halfdonker was te zien, dat hij zijn paaschbeste toog droeg en dat een buil zijn voorhoofd ontsierde. 'Ik heb het gehoord,' zeide de baron, 'ik heb zelfs meer gehoord dan er geschied is.' Toen verhief hij zich in de stijgbeugel, zwaaide als een wrekende aartsengel zijn rijzweep en riep: 'Wanneer die kaffers denken dat dit het einde is, dan vergissen zij zich. Ik zal hen op hun donder komen.'

'Wat zegt U?' vroeg de pastoor verschrikt over deze taal in den mond van den correcten ruiter.

'Ik zeg, dat ik de teensnijders op hun donder, baatje of mieter zal komen,' herhaalde de Heer van Jericho, 'en ik zal hen de keus tusschen duivelsdienst en het Woord Gods op energieke wijze vergemakkelijken.' Op dat oogenblik verscheen de huishoudster voor het keukenvenster aan de andere zijde der huisdeur. 'Zooiets is ons nog nooit overkomen,' zei ze met tranen in haar stem. 'Het is geloofsvervolging en heiligschennis. Ik krijg de toog nooit schoon, al werk ik er van eeuwigheid tot amen op. En de stank...'

De ruiter steeg van zijn paard, bond dit vast aan een

ring, dien hij bij het bouwen der pastorie in den gevel had laten inmetselen, wipte, voordat iemand hem binnen kon nooden, met zijn zitvlak op de vensterbank en zwaaide zijn beenen naar binnen.

Hij pakte den pastoor bij diens schouder, hield hem op armlengte van zich af, terwijl hij hem zoo keerde, dat het zwakke avondlicht op het geschonden voorhoofd viel, en zeide: ‘Zoo goed als onbeschadigd, maar beschadigd. Men zal het betreuren, dat men pastoors beschadigt, als waren zij alledaagsche gebruiksartikelen, die aan den loopenden band gemaakt worden.’

Op dit oogenblik kwam de huishoudster binnen, en in haar handen droeg ze een soutane, die ze ver van haar opgetrokken neus hield. ‘Hoe komen die rekels aan tomaten,’ zeide ze verontwaardigd. ‘Ze doen alsof ze geen nagel rijk zijn om hun achterste te krabbelen en dan hebben ze tomaten.’

‘Sibylle, Sibylle!’ vermaande de pastoor.

‘En eieren, die op den dag van vandaag zes centen kosten. En dan gooien die rabauwen met bedorven eieren, en niet zoo zuinig.’

‘Wat de pastoor tegen zijn hoofd kreeg,’ zeide de Heer van Jericho, ‘lijkt me een erg hard gekookt ei te zijn geweest. Perfide: een rot, maar hardgekookt ei.’ ‘Bekijkt U die toog eens,’ zeide de huishoudster, terwijl ze het kleedingstuk den baron onder de oogern hield, ‘en ruikt U eens...’

Het gelaat dat de baron tegen het kleedingstuk trok was wonderlijk van expressiviteit; hij kneep zijn oogen halfdicht, en het leek, alsof zijn neus langer en spitser werd, terwijl ze naar de toog toegroeide. ‘Kwalijk,’ zeide hij, ‘zeer kwalijk. De kleuren zijn niet onaardig, maar ongepast, en de lucht is, alsof een buikzieke duivel een windje gelaten heeft, met uw welnemen.’

‘Het is een schande voor God,’ ratelde Sibylle door, ‘en als vanavond nog de Lage Kamp verzinkt als Sodoma en Gomorrha, dan is het hun verdiende loon. Maar de Heer kan hoog of laag springen, als

hij nòg eens zoo thuiskomt, dan kan hij zich in het schuurtje verkleeden.'

'Verkeerd,' zeide de Heer van Jericho. 'Geheel verkeerd. Ge laat den Heer in den hof staan en spuit hem schoon met de glazenspuit. Ge kunt zelfs, indien dit beter uitkomt, hem inplaats van de afschuwelijke Godin Flora, die het mannetje Voorders met uitgezocht slechten smaak heeft geschonken, op het piedestalleke zetten en hem dan schoonspuiten.

Maar thans, geachte Sibylla,' voer de Heer van Jericho voort, 'let niets U, om in de intimiteit van uw domein uw gal óók nog over de toog uit te spuwen, ge hebt haar toch zelve schoon te maken. Maar laat uw heer en mij thans alleen, we hebben, met uw goedvinden, ernstige zaken te verhandelen.' Hij opende de deur en terwijl de huishoudster kwaad het vertrek verliet, maakte hij een buiging. Hij sloot de deur zorgvuldig en wendde zich tot den pastoor. 'Is deze verdienstelijke maagd altijd zoo spraakzaam?' vroeg hij.

'Ze heeft nogal wat praats,' bekende de pastoor. 'Zend haar naar den Lagen Kamp,' adviseerde de Heer van Jericho. 'Maar wat nu?' ging hij voort. 'Ge wilt, natuurlijk, als het kan, zoo niet de bende aan den Lagen Kamp tot groote heiligheid brengen, dan toch hun toestand regulariseeren. Het beste zou natuurlijk zijn, al dit tuig eenigszins aan te schieten en dan te doopen, waarna een welgemikt genadeschot hen tot engelen zou maken. Maar dat is in onze te sentimenteele maatschappij niet wel doenlijk. Ik zou, geloof ik, last krijgen met den heer Officier van Justitie.'

Hij knikte wijs, zette zich in een crapaud en legde zijn rijzweep op zijn knieën.

'Laat me denken,' zeide hij en trok zijn hoed over de oogen.

Op zijn teenen sloop de pastoor naar de deur en fluisterde geheimzinnig 'Moezel of iets anders?' 'Absinth,' fluisterde de baron terug en ging door met denken.

De pastoor schudde zijn hoofd, merkte dat dit pijn deed en zuchtte. Toen haalde hij uit den kelder een paar flesschen Moezel.

Dien avond gebeurde er iets, dat in geen jaren op Jericho vertoond was. Achtereenvolgens werden de rentmeester, de jachtopziener, de boschwachters, Baptiste, Hannes, Mathurin en zelfs Rosalie ontboden. Na het avondmaal placht op Jericho geen dienst gevraagd te worden, behalve dan van Hannes en een enkelen keer van Rosalie. Nu echter moest de rentmeester uit de herberg gehaald worden, de jachtopziener ergens uit het dorp, waar hij een jeugdige weduwe tusschen zonsondergang en volle duisternis placht te troosten; de boschwachters kwamen respectievelijk uit hun huis en van den halfer van Jericho vandaan, die een huwbare dochter had. Het eerste gesprek met den rentmeester was zakelijk en kort. ‘Hoeveel huizen staan er aan den Lagen Kamp en hoeveel huur brengen ze op?’ vroeg de baron. De rentmeester krabde zijn hoofd, noemde het aantal huizen en verklaarde voorts, dat het hem, noch zijn ondergeschikten, noch zijn voorgangers de laatste dertig haren ooit gelukt was huur te innen. ‘Ik zal ze wel krijgen,’ zeide de baron, ‘ik bouw er een model arbeidersbuurt. En wanneer er één wandluis wordt aangetroffen, dan wordt de luizige huurder in sodawater uitgekookt. Maar tot dien tijd zullen we andere maatregelen nemen. Morgen, meneer de rentmeester, klokke twee zijt ge present bij het hagelkruis, gewapend met wat U past. Ik wensch U verder een aangenamen avond en over dit onderhoud zwijgt ge. Laat den koddebeier binnen.’

De koddebeier kwam en moest vertellen dat hij het niet erg zou vinden, indien hij op een mensch moest schieten. ‘Vaak genoeg gedaan, op stroopers,’ zei hij trotsch. ‘En geraakt?’ vroeg de Heer van Jericho belangstellend. Door die vraag was de koddebeier in zijn eer getast. ‘Als ik schiet dan raak

ik,' zeide hij, 'maar ik schiet altijd fijnste hagel in het zitvlak. Dat geeft een goeie herinnering.'

'Ge hebt gelijk,' zeide de baron. 'In het zitvlak zetelt wel niet het herinneringsvermogen, maar een aangeschoten zitvlak stemt wel tot droevige en schuldbewuste bespiegelingen. Nu verder: zoudt ge er bezwaar tegen hebben om bij klaarlichten dag op de rabauten van den Lagen Kamp te schieten?'

'Ik zou niet weten, meneer de Baron, waarom ik daar op klaarlichten dag iets tegen zou hebben. Des nachts, als ik schiet, is het op een van den Lagen Kamp. De andere stroopers ziln zoo brutaal niet, dat ik hoef te schieten.'

'Maar ge zult niet dooden, Overwater,' vermaande de baron.

'Ik zal pekelen onder de huid, in de hammen, als meneer de Baron het goed vindt.'

'Niet alleen vindt de baron het goed, maar hij is geestdriftig over zooveel begrip. Pekel ze met zout en godsvrucht en wees met uwe trawanten morgen om klokke twee bij het hagelkruis, pekelensbereid.' Toen de koddebeier nog niet weg ging, vroeg hem de Heer van Jericho waarom hij nog toefde.

'Ik wilde meneer de Baron vragen of het gepermitteerd zou zijn, om ook de kameraden van Biestenraadt en van Jerusalem uit te noodigen.'

'Een goed idee,' antwoordde de baron, en hij schreef aan Ernestine Schenk en aan den baron Delsain een brief, waarin hij dezen verzocht hun jachtpersoneel voor eenige uren af te staan, teneinde een werk van geestelijke barmhartigheid te helpen verrichten. Baron Delsain meende, dat er iemand moest begraven worden en vroeg aan Overwater wie er dood was. 'Nog niemand,' zei Overwater, maar het zal wel niet lang meer duren.' Baron Delsain schudde het wijze hoofd en stemde toe onder voorwaarde, dat alle aansprakelijkheid voor den Heer van Jericho zou zijn. 'Een schoone krentenwegersziel verloochent zich niet,' zei baron de Hautetaille, toen hij het antwoord ontving.

De boschwachters moesten verslag uitbrengen over de conditie der honden, want dat hoorde tot hun domein.

Beiden werden poëtisch, toen ze spraken over de uitstekende verzameling raszuivere bulldoggen en mastiffs, die bij de beide boschwachterswoningen werden gehouden. ‘Hoeveel van deze verdienstelijke dieren zouden hun mannetje staan,’ vroeg de Heer van Jericho. ‘En wanneer ik zeg: mannetje, dan bedoel ik daarmee een lummel als Bes Corstens, opperbandiet en superboef van den Lagen Kamp.’ ‘Jeremias scheurt hem aan lappen,’ verklaarde een der boschwachters, doelende op het pronkstuk van den bulldoggenkennel.

‘David is ferm van beet,’ zei de andere boschwachter, en David was geen koning, maar een mastiff. Tenslotte zouden den volgenden dag de beide boschwachters met zes bulldoggen en vier mastiffs om twee uur aantreden bij het hagelkruis. ‘En denk eraan, dat ze geen ontbijt en geen middageten krijgen,’ herinnerde de een den ander.

De laatste die binnentrad was Mathurin.

‘Goede Mathurin,’ zeide de Heer van Jericho, ‘ik heb een precair verzoek aan U te doen.’

‘Monsieur le Baron heeft niet te verzoeken, monsieur le Baron heeft te bevelen,’ zeide de kok met een buiging.

‘Pardon,’ weerde de baron af, ‘ik weet niet of Buonarotti veel bevelen heeft ontvangen en of hij zich ooit aan die bevelen heeft laten gelegen liggen.’ ‘Ik heb niet de eer Monsieur Buonarotti te kennen,’ antwoordde Mathurin, ‘maar indien hij een patroon, of als U wilt, een maecenas had als monsieur le Baron, dan ware hij een nietsnut geweest, indien hij de wenschen, om nog niet te spreken van de bevelen, had genegeerd.’

‘Bon. Ge kookt als ge spreekt: schoon. Maar het pijnlijke is dit: het is mij bekend, dat U, waarde Mathurin, weinig of geen religieuse belangstelling hebt. Ik zie U roet in de kerk en ik meen zelfs, dat

ge, zonder propaganda te voeren, voor een zeker soort atheïsme hebt gepleit. Dat is uw recht in deze liberale, dus verkeerde wereld, maar ik wil U desalniettemin verzoeken, uw medewerking niet te onthouden aan een kruistocht, die ik op het punt sta te ondernemen.'

'Aha, een kruistocht, mais certainement, monsieur le Baron, ik doe mee. De kruistochten hebben ons verbazend veel goeds gebracht en enfin, ces sacrés Turcs zullen er ook wel wat goeds van hebben over gehouden. Ik doe mee.'

'Het gaat echter niet tegen de Turken,' merkte de baron op, 'en ik betwijfel of we kans hebben van deze kruistocht iets anders over te houden dan vlooien. Het gaat namelijk tegen de bewoners van den Lagen Kamp, die den pastoor hebben gemolesteerd, toen deze, misschien ten onrechte, meende deze rabauten te moeten wijzen op hun menschelijke rechten en plichten.'

Van heel de krijgsmacht was Mathurin verreweg het diepst verontwaardigd over het feit, dat men de soutane van pastoor Smeets had bevuild. 'Dat is een voortreffelijk man,' zeide de kok, 'die nooit iets anders dan goeds doet en het is een genoegen hem te zien eten.' Dus werd Mathurin als proviandmeester geëngageerd voor den komenden kruistocht. Hij zou om twee uur bij het hagelkruis zijn, gezeten in een wagen, medevoerende eenige lichte versnaperingen en ververschingen, om zoo noodig de krachten en het moreel van den troep op peil te houden. 'Toen ik kok was bij de soldaten,' zeide Mathurin verder, 'had men mij een bajonet omgehangen, bij wijze van decoratie. Indien monsieur le Baron het permitteert, zal ik morgen de groote kromsabel uit de verzameling en het grootste ganzenroer medenemen. Eveneens om het decorum.'

Ondanks de hitte serveerde Mathurin den volgenden middag een voortreffelijken paprikagoulash aan het middagmaal, omdat, naar zijn zeggen, geen spijs

denkbaar is, die de levensgeesten en den strijdlust zoo opvoert als goulash. En gesterkt door deze voortreffelijke spijs, begonnen tegen tweeën de gewapende krijgers van Jericho voor en na op te rukken naar het hagelkruis.

De rentmeester, die reserve-officier was, legde aan allen die het hooren wilden uit, dat de opdracht om naar het hagelkruis te gaan eigenlijk onvoldoende nauwkeurig was. 'We moeten oprukken naar de "g" van hagelkruis,' en hij haalde een stafkaart uit zijn jas, spreide deze uit en toonde, dat het hagelkruis eigenlijk stond in het bovenste nulletje van de 'g' van hagelkruis. 'De opdracht had moeten luiden,' vervolgde de strateeg, 'dat wij ons moesten concentreeren in den staart van de "g" van hagelkruis en aldaar voorloopig stellingen improviseeren.'

'Waaruit bestaan zulke voorloopige en geïmproviseerde stellingen?' vroeg Hannes.

'Men zoekt een plekje mollig gras en laat daar zijn luie achterste in verzinken. Intusschen heb ik dorst gekregen, en ik zou willen, dat Mathurin verscheen.' Hij uitte forsche commando's, zong vaderlandsche liederen en vertelde mobilisatieherinneringen. Toen eindelijk Mathurin achteropreed in den open landauer, omgeven door manden en korven, flesschen, vaatwerk en een vaatje bier, merkte deze op dat de rentmeester geen vaderlandsche, maar religieuse liederen zingen moest. Hij begon hartversterkingen uit te deelen, en om den tijd te korten, die verloopen moest eer de baron verscheen, vertelde Mathurin kruistochtherinneringen. 'Wij waren eens met een afdeedeeling geraakt in de wildernis ter hoogte van Aleppo'

'De naam komt me bekend voor,' merkte Hannes op, 'maar ik kan me niet te binnen brengen waar ik hem van ken.'

'Ge kent hem zonder twijfel van de fleschjes inkt,' antwoordde de rentmeester. 'Maar daar luidt hij anders.' Na dit geheimzinnige betoog legde de rentmeester zich neer en trachtte te slapen.

‘Daar bij Aleppo,’ ging Mathurin voort, ‘is het wonderlijk gesteld met het landschap. Er groeien daar niets anders dan krenten en salsifies.’ Hij schonk zich een glaasje Rosé d'Anjou in en dronk dit ledig. ‘Ik werd ontboden bij den Heer der heerschaar, waaraan ik als culinair attaché was verbonden en kreeg de opdracht een goed en succulent maal klaar te maken, nademaal men in de krentenbosschages een paar aanzienlijke Saracenen had gevangen met hunne lijfdardanellen, welke zonder onderscheid zeer fraai van persoon en aanminnig van glimlach waren. Men wilde dezen nu de beginselen der christelijke beschaving bijbrengen door een goed en lucullisch maal. Nu vraag ik U echter, wat zoude men kunnen bereiden van salsifies en krenten, die niet eens krent zijn maar druif? Niet ik was in verlegenheid. Ik toog uit, gewapend met een werpspies en een kruisboog, en vervolgde in het gebergte eenige gemzen. Daar echter het gras in het gebergte nogal schaars is, waren de gemzen zeer verdiept in hun onderlinge ruzies. Twee ferme bokken vochten om een graspol, en met een worp van mijn spies doodde ik beide tegelijk.’

Mathurin pauseerde, schonk een glaasje Rosé d'Anjou in en nuttigde dit.

‘Beide dieren, ferme bokken zooals ik zeide, met een gewei als een rentenierskapstok, waren geregen aan mijn spies. En dit feit gaf mij een van die inspiraties, die mij terecht den naam hebben bezorgd van den besten kok van West Europa.

Ge kent natuurlijk het gerecht: Bécassines sur canapé.’ De rentmeester knikte. ‘Welnu,’ ging Mathurin voort, ‘ik maakte daarop een variatie. Ik mag wel zeggen: een merkwaardige en verfijnde variatie. Ik créeerde het gerecht, dat men te weinig nuttigt: Chamois sur lits jumeaux. Ik maakte namelijk een reusachtig fond de plat van in elkander gestrengelde en volgens een bijzonder fraai patroon gevlochten salsifies. Daarop legde ik de bokken, die ik gebraden had aan mijn spies, die hen

gelijktijdig doodde. Ik garneerde het geheel met een gelei van krenten en gezouten haring. Onmiddellijk werden zoowel de belangrijke Saracenen als hun lijfdardanellen overtuigd van de superioriteit van de westersche, christelijke beschaving en werden gedoopt en gehuwd. Daar echter elk der mooren meerdere dardanellen had, waren er toen een zestal over en men was zoo gecharmeerd van mijn kunnen en kunst, dat men mij de eerste keus gaf.'

Mathurin pauseerde, schonk een glaasje Rosé d'Anjou in en nuttigde dit.

'En was ze mooi?' vroeg de rentmeester belangstellend.

'Onwaarschijnlijk mooi,' antwoorde Mathurin.

'En waar is ze gebleven,' vroeg de koddebeier. 'Ze is zoekgeraakt met een deel der bagage,' antwoordde Mathurin eenigszins droevig. 'En de bagage was niet verzekerd.'

'Dat zijn de wederwaardigheden van den krijg,' meende Hannes en hield zijn ledig bierglas onder de kraan.

Het gesprek verflauwde en met ongeduld zag men uit naar den Heer van Jericho, die de expeditie verder leiden zou. Eindelijk verscheen hij tusschen de korenvelden, hoog gezeten op Aboe, gekleed in een witten bournous. Hij had echter een paar pistolen en een lasso aan zijn zadel gehangen, en toen hij binnen hoorwijdte gekomen was van zijn leger, riep hij luide: 'Tsa mannen, nu slaat de hand aan de wapens, want de stonde van overvloedige eer is geslagen.' De rentmeester stapte waardig naar den baron, groette en melde zijn colonne present. 'Luister goed,' zeide de baron. 'Ge gaat thans naar den Lagen Kamp, ge moet dit vlek geheel omsingelen en de bewoners bij elkander drijven in een hoek van het veldje vóór de huizen. Mocht dat moeilijkheden geven, dan moet ge U voorzien van een aantal gijzelaars. Smoesjes om niet te luisteren naar den pastoor worden niet geduld. Lastige kinderen zult ge, zoo noodig, stilhouden met snaaksche en vader-

lijke aardigheden. Desnoods zult ge de zuigelingen sullen, zil het niet op moederlijke, dan toch op waardig vaderlijke manier. Want de kruisvaarder, mijne mannen, is een harde en onverbiddelijke krijger, waar dit past, maar zijn mildheid en goedheid kent geen grenzen, waar naastenliefde voeren kan tot de effening van den weg voor de eeuwige waarheden des geloofs.

Voordat ik onze strategie ontvouwen zal, verzoek ik onzen generaalintendant om aan alle leden van deze expeditie een oorlam uit te reiken.'

'Met uw verlof, meneer de Baron,' zeide Hannes, 'ik zou U willen raden dit oorlam op de lat te zetten, opdat het vooruitzicht erop ons kan aanvuren. Het is dorstig weer, en terwijl we op U wachtten, hebben we, om zoo te zeggen, geprobeerd hoe ver men gaan kan zonder zijn mooisten dorst te bederven.'

'Ik begrijp U,' zeide de Heer van Jericho en hij legde uit hoe elk zich te gedragen had, wanneer men aan den Lagen Kamp zou aankomen.

Toen de pastoor omstreeks vier uur bij het hagelkruis, waar de baron alléén op hem wachtte, aankwam, keek hij eenigzins mistroostig naar het exotische gewaad van den Heer van Jericho, maar het was te warm om zich te verzetten; puffend en zweetend liep hij voort naast den stapvoets gaanden Aboe, terwijl de baron hem als volgt toesprak: 'Ja, Eerwaarde Vader, toen ge als aankomend kapelaantje droomdet van een malsche pastorie, hebt ge niet verwacht, dat ge nog eens zoudt missioneeren onder bescherming van de gewapende macht, naar oud-frankischen trant. Ge hebt een kudde verwacht, die misschien een beetje dartel zou zijn, maar die zich pour ainsi dire gewillig zou laten weiden en scheren, vergeet het scheren niet. Bon. Het apostolaat, dat anders slechts goed is voor domme jongens die naar de kaffers gaan, hebt ge gevonden in uw eigen welgeordineerd bisdom. Het ruikt kwalijk, en ge voeldet U gisterenavond een beetje martelaar met uw buil en uw glaasje Moezel.' De pastoor zette zijn

hoed weer af, om zijn roode hoofd af te drogen met een enormen ronden zakdoek.

‘Spot er maar mee,’ knorde hij, ‘ik begrijp nog niet, hoe ik me met uw idee heb kunnen inlaten.’

‘Dat komt, monsieur le Curé, omdat ge een intelligent man zijt,’ antwoordde de Heer van Jericho. ‘Hebt ge een groot kruis bij U, om dit aan de verbaasde heidenen te vertoonen, zooals men dat ziet in de geschiedenisboeken? Wilt ge, dat we, voor ge begint, den Bes en zijn trawanten zullen kleeden in beestenvellen? Dan behoeven we hen alleen maar uit te kleeden, want ze huizen in beestenvellen. Maar dit zeg ik U, dat deze middag met groote letters vermeld zal worden in de kerkgeschiedenis dezer streken. Na den kruistocht tegen de heidensche pruisen in de dertiende eeuw, volgt nu een kruistocht tegen de heidensche teensnijders in de twintigste.’ Toen zij op den Lagen Kamp kwamen, aanschouwden zij het einde van wat de rentmeester noemde: ‘De beteugeling der Horde’. Er was geen schot gelost, want de stroopets wisten, dat de koddebeiers raak konden schieten, en al verwachten zij niet dat scherp geschoten zou worden, ze kenden de onaangename werking van een schot zout in het achterdeel. De eenigen, die ernstig dachten over weerstand, waren de aanvoerder, Bes Oorstens en zijn trouwe buurman Bertus Delacour. Op hen werden de honden losgelaten en in zeer korten tijd stonden de beide mannen schuchter bijeengedrukt tegen den muur van een huisje en zagen nu vreesachtig neer op twee bloeddorstig uitziende bulldoggen, die grommend overeind kwamen, noodra de gevangenen een beweging maakten. Baptiste stond temidden van een groepje vrouwen en deelde snoepjes uit aan de kinderen. Mathurin zat, het ganzenroer geveld, op den bok van het rijtuig en moedigde door kreten de strijders aan. Met een paar man ging de rentmeester de huizen langs en haalde geheel de bevolking te voorschijn.

‘Het is goed,’ zeide de Heer van Jericho, ‘eigenlijk

zou men nu lawines van onwekiekende projectielen moeten loslaten op deze horde. Maar wij willen de zachtmoedigheid der christenen beoefenen. Drijf allen die luisteren moeten bijeen in den schaduw en laat Mathurin, aan wien het woord van den pastoor niet welbesteed is, op de kinderen passen.' Hij nam een vuil, stoffig kind op, dat kraaiend van genoegen over den grond kroop en overhandigde dat aan den kok: 'Ge moet maar denken, Mathurin,' zeide hij, 'dat een weinig nattigheid, die U misschien ten deel mocht vallen, bij dit weer snel is opgedroogd. En nu,' vervolgde hij met stemverheffing, 'nu luisteren jullie eens even naar mij. Dat jullie en je nietswaardige voorouders zich gedurig misdragen hebben, is een natuurverschijnsel, dat door het betere inzicht, dat zich soms van de menschen meester maakt, zal worden bedwongen. Gisteren hebben jullie, ellendelingen, de kroon op het werk gezet, door dezen geestelijken heer te bekogelen met dingen, die niet heelemaal zoo vies zijn als jullie onbeschaamde zielen, maar die toch al vies genoeg waren om mijn geduld te laten eindigen. Tot nu toe hebben jullie als vrijbuiters en bandieten geleefd op mijn grond en in mijn huizen. Jullie hebt nooit een slag eerlijk werk gedaan en niemand van jullie heeft er over gedacht huur te betalen voor het huis, dat je op schandelijke wijze onderwoonde. In de toekomst zal ik ook niet op de betaling van huur aandringen, al zal ik ertoe overgaan om hier fatsoenlijke huizen te bouwen voor fatsoenlijke lieden.

Die fatsoenlijke lieden moeten jullie worden. Jullie moeten ophouden om hier te leven als nutteloos en lastig vee, maar een behoorlijk bestaan van Christenmenschen beginnen. Uit jezelve zijn jullie te stom en te kafferachtig om dat zelfs maar te probeeren. En nu is jullie pastoor wel zoo goed om te trachten de eerste beginselen van de christelijke leer in jullie luizige koppen te stampen. Maar dan hebben jullie ook de verplichting om goedschiks en aandachtig te luisteren. Wie dat niet doet wordt gestraft en niet

zooals jullie tot nu toe gewoon waren om gestraft te worden. Wie niet oppast gaat niet meer, als voorheen, op kosten van de fatsoenlijke menschen, logeeren in de ijzeren paraplu in de stad, waar jullie je luiheid kunnen botvieren, zonder zelfs de moeite te doen om je eten bijeen te stelen. Maar van nu af zal ik me bezig houden met jullie wangedrag te beoordeelen en te bestraffen. Wie zich niet goed gedraagt gaat hier vandaan, hij wordt korterhand uit zijn huis gesmeten en als de heele buurt zich soms onnetjes zou gedragen, dan zal ik ervoor zorgen, dat hier gebouwd wordt, let goed op en onthoudt dat: dat hier gebouwd wordt een marechausseepost, tot jullie verderf en verbetering. Bon, dat is dus afgesproken. Als er bezwaren zijn kunnen die medegedeeld worden.' De ontembare Bes wilde iets tegenspreken, hij trachtte een stap vooruit te doen, om zijn beweringen met welsprekende gebaren te onderstrepen. Op hetzelfde oogenblik verkondigde een woest gegrom, dat de honden het daarmee niet eens waren. En terwijl de geheele bevolking van den Lagen Kamp toekeek, pakte één der honden energiek toe; Bes wilde terug trekken, maar de hond hield vast en onder een tergend gelach scheurde de broek van den hoofdman van boven tot onder open en voor dat de verbaasde Bes begreep wat er gebeurd was, stond hij, zonder broek, ten pronk voor zijn buurtgenooten, die hij door zijn geweldige kracht en zijn geweldiger mond had geterroriseerd.

Doodernstig ging Overwater op den gedeculotteerden strooper toe en terwijl hij zijn hoofd schudde zeide hij: 'Maar Beske toch, heb je dan nooit gehoord van zedigheid in de kleeding?'

Hij nam een sjaal van een oudere vrouw, drapeerde die om het ontbloote onderstuk van den strooper, deed een pas terug om zijn werk te beoordeelen en zeide tevreden: 'Dat staat niet onaardig, Bes, laat het maar zoo.' Vervolgens wendde Overwater zich tot den baron en zeide: 'Er waren geen bezwaren, meneer de Baron.'

‘Zoo ziet ge,’ zeide de Heer van Jericho, ‘dat zelfs stomme dieren een afdoend antwoord kunnen geven op de nietswaardige opwerpingen van uw gewezen hoofdman in de boosheid. Heb ik iets vergeten, monsieur le Curé?’

De pastoor schudde verlegen zijn hoofd. ‘Ge hebt niets vergeten, mijnheer de Baron. Integendeel, ge hebt te weinig vergeten. Want wat gisteren gebeurd is, dat was maar een misverstand, geen kwaadheid. Wanneer de menschen hier aan den Lagen Kamp wisten wat ik hen te zeggen had, dan zouden ze niet vijandig zijn geweest. Ik kwam immers, om hun te zeggen, dat ze geen uitgestootenen zijn, geen minderwaardigen. Ze zijn niets minder dan de grootste en welvarendste boeren van de streek, en wat dat betreft ook niets minder dan de Heer van Jericho zelve. Immers allemaal, hier aan den Lagen Kamp en waar ook ter wereld, alle menschen leven volgens het licht dat hun gegeven is. En nu is het zoo, dat misschien al die gezeten menschen in het dorp een groote lamp hebben gekregen, maar hier aan den Lagen Kamp moeten ze zich behelpen met een schamel pitje. Er is hier nooit iemand gekomen, om hun bij te lichten, voor te lichten.

Ze hebben jullie uitgestooten,’ sprak hij tot de teensnijders, ‘aan je lot overgelaten en hebben daarna geklaagd over jullie afzijdigheid. Niemand heeft zich om je bekommerd, dan misschien de veldwachter of de marechaussees. Die hebben jullie gevangen, en waarvoor? Voor stroopen, stelen en wat dies meer zij. Mag dat dan niet? Neen, dat mag niet en dat kan niet worden toegelaten. En dat weten jullie heel goed, daarom hebben jullie je verzet, toen ik gisteren kwam om je anders te vertellen. Hoe komt het, dat jullie weten dat dit alles niet mag? Niemand heeft het jullie verteld en toch weet je het, als je eerlijk naar je hart te werk gaat. Jullie hebben een geweten, dat weliswaar niet al te hard spreekt, maar dat er toch is. En dat geweten, dat is het bewijs, dat jullie van goede afkomst zijn.’

Rustig en eenvoudig preekte de pastoor en met volle aandacht luisterden de menschen. De koddebeiers vergaten waarvoor ze daar stonden en zelfs de Bes vergat dat zijn kleeding niet in overeenstemming was met zijn verheven waardigheid.

Hoofdstuk XV
Ontvoering uit het klooster

‘**D**EAR Friend,’ schreef de Earl of Kenstone aan den Heer van Jericho, ‘ten zeerste betreur ik, dat het stilzwijgen en de schijnbare verdwijning van mijn zuster Cecily. U aanleiding geeft tot ongerustheid en smart. Evenals gij, ben ik sinds geruimen tijd zonder berichten van haar; het eenige dat ik weet is, dat zij ongeveer een half jaar geleden naar Italië is vertrokken. Ik moet echter bekennen dat ik, ontmoedigd door haar grillig gedrag in het verleden, geen enkele moeite heb gedaan om haar op te sporen, of om contact met haar te krijgen. Hoewel ik voor haar, als zijnde mijn zuster, een natuurlijke genegenheid koester, meen ik toch U wel te mogen zeggen, dat haar gedrag mij eerst veel zorg, daarna veel ergernis heeft berokkend. Hoezeer ik ook de toewijding en standvastigheid van uwe gevoelens kan bewonderen, waag ik het toch U ronduit te zeggen, dat ik deze betreur. Gij weet hoezeer ik het verafschuw mij te bemoeien met de persoonlijke aangelegenheden van anderen, maar gij zijt, naar mijn vaste overtuiging, te goed en te nobel om uw leven te laten bederven door wie ook. Het is namelijk mijn vaste overtuiging, dat Cecily nooit zal komen tot een geregeld en ordelijk leven; zij gelijkt in dat opzicht op onze over-grootmoeder, de in onze familie legendarisch geworden Lady Dolores, die tijdens den Spaanschen veldtocht de genegenheid wist te verwerven van zijn grootvader, toen nog vermoedelijk erfgenaam van den titel.

Zij bereidde dien voorvader eerst een paradijs op aarde, maar na korten tijd was dit paradijs geworden

tot een vagevuur; Lady Dolores speelde met de gevoelens van mijn over-grootvader, en toen zij begon, niet alleen met gevoelens, maar met den onbevlekten naam van ons geslacht te spelen, toen ontaardde dat vagevuur in een gematigd soort van hel. Mijn vriendschap voor U, alsmede het respect voor uw achtenswaardig geslacht, brengen mal er dan ook toe de vrijheid te nemen, U, waarde vriend, den raad te geven, uwe affecties elders te plaatsen, uw hart en hand te schenken aan een dame, die U en uw naam meer waardig is dan mijn arme, wispelturige zuster. Ik zeg U met den meesten nadruk: zet Cecily uit uw gedachten en vind, voor het te laat is, een levensgezellin, die de nobele tradities der de Hautetailles kan bewaren in het land der levenden. Voor het overige hoop ik, dat deze verwikkelingen uwe vriendschap voor mij niet zullen verminderen en dat gij, als zoo vaak tevoren, Kenstone zult opluisteren met uw tegenwoordigheid.'

De Heer van Jericho was door dezen brief in het eerst geërgerd. Maar weldra werkten de woorden van den edelman in hem door, doch geen oogenblik dacht hij eraan den raad van Lord Kenstone, om van Cecily af te zien, op te volgen.

'De brave en bekrompen Roderic meent het goed,' dacht de Heer van Jericho, 'maar voor hem is de dynastie meer dan zijn leven. Bon. Het kan waar zijn, maar ik heb Cecily gezien en Cecily heeft mij aangezien met haar oogen, die zijn als een zonnige dag in het voorjaar. Ik heb den lach van Cecily gehoord, die als een gulden fontein midden in de wereld opspuit. O, God, zij is mijn paradijs.'

Maar naarmate de uren voortgingen, veranderden zijn gedachten. Terwijl hij zijn dagelijkschen rit maakte, dacht hij over al de jaren, dat hij naar Cecily had gehaakt, als naar een verre en onbereikbare prinses. Aan al de uren en dagen en weken, die hij had doorgebracht met te zoeken en te verlangen naar Cecily en opeens overviel hem een twijfel, of juist die onbereikbaarheid hem niet méér bond, dan de

realiteit van Cecily. Maar de Heer van Jericho wist, dat liefde en trouw deugden zijn, die met moeite, onder inspanning van geheel den wil beoefend moeten worden, moeten groeien en sterker worden door den wil tot standvastigheid. Doch toen hij in den schemer naar huis reed, zag hij de wonderlijke, uivormige torentjes van Biestenraadt, en er was als een beetje weemoed in zijn gedachten, dat Cecily gekomen was in zijn leven, toen hij Ernestine begon lief te hebben.'

'Misschien,' dacht hij, 'is Cecily zoo ongedurig en onbereikbaar, omdat ik boeten moet voor de snelheid, waarmede ik Ernestine heb vergeten. Misschien ben ik de schuldige, en boet Cecily mèt mij, om mijn schuld.'

Den volgenden dag echter kwam de Heer van Jericho tot een besluit. Weer zou hij Cecily opsporen, weer zou hij naar haar toe gaan en wanneer wederom zou blijken, dat Cecily ondanks alles hem trouw was gebleven, dan zou dat het teeken zijn, dat Kenstone's raad, hoe goed ook bedoeld, niet moest opgevolgd worden.

En toen begon weer een zoeken naar de verre en verloren geliefde. Hij antwoordde den Earl of Kenstone in den geest van zijn besluit en verzocht hem, eveneens te zoeken naar zijn zuster. En na eenigen tijd kreeg de Heer van Jericho bericht, dat Cecily naar Italië was vertrokken en zij, waarschijnlijk althans, zich ophield in een klooster in de omstreken van Padua, maar dat zij op geen brieven of boodschap antwoordde, dat het echter niet duidelijk was, of dit gebeurde uit vrijen wil, of onder dwang der eerwaarde zusters.

'Onzin,' zeide de Heer van Jericho. 'Welk belang zouden de zusters er bij hebben om Cecily onder dwang van de buitenwereld af te sluiten. Dat kan alleen maar een ketter verzinnen, als die consul, waarover Kenstone schrijft, waarschijnlijk is. Wanneer ik kom en haar bij de hand neem, dan zal ze medegaan naar Jericho.' En hij ging naar de stallen

om te informeeren naar den toestand van Doeschka. Daags daarop vertrok hij naar Italië. Eerst bezocht hij, met een aanbeveling van den Earl of Kenstone gewapend, den consul, die de verblijfplaats van Cecily had aangeduid. Deze bleek geen ketter te zijn, maar een katholieke, roodharige Ier, die echter te lang in Italië had geleefd, om nog illusies te koesteren over wat er wel en wat er niet mogelijk was in de kloosters van dit land. 'Ik wed een penny tegen een pond,' zei hij, 'en Saint Patrick weet dat ik het pond kan gebruiken, dat er hier werkelijk kwaad in het spel is. Maar voor het sportieve van de onderneming wilde ik wel met U mee gaan. En bij het merg van mijn botten, het zal wonderlijk moeten loopen, als we de jongedame niet uit haar isolement verlossen.' De Heer van Jericho bleef dien nacht als gast bij den consul en den volgenden morgen vertrokken beiden, wonderlijk uitgedost, in de primitieve auto van den Ier. Met veel knallen en rookpluimen vorderde het voertuig langzaam. Wanneer een heuvel in zicht kwam, nam de consul de kaart ter hand, om te zien, of hij dien heuvel niet kon omtrekken en was dit niet mogelijk, dan begon de beklimming ervan, eerst onder doodsche stilte, maar naarmate de helling langer was, veranderde het stilzwijgen meer en meer in een aaneenschakeling van de namen van God, heiligen en andere wezens uit de wereld der zuivere geesten. En het was avond, voordat de tachtig mijlen waren afgelegd, die de standplaats van den consul scheidden van het klooster waar Cecily verblijf hield. De beide reizigers namen hun intrek in het eenige toonbare hotel van een klein stadje, maar zij werden verplicht, om hun auto niet op eigen kracht het koetshuis binnen te rijden, doch om den motor af te zetten en dan, met behulp van de herbergknechten, het voertuig binnen te duwen. 'Want,' zeide de waard, 'de geiten zijn in den stal ernaast, en daar eenige ervan ongeveer moeten lammeren, zou de verschijning van dit duivelswerktuig de jongen kunnen doen verwerpen.' Toen dit

echter eenmaal geregeld was, vloeide de waard over van gedienstigheid voor de milords. Onder luide kreten bracht hij zijn vrouw en reeds volwassen dochter in een staat van volkomen verstandsverbijstering, in de hoop, dat aldus een meer dan goed maal uit de keuken zou komen. De waard had juist gezien; de beide heeren dineerden voortreffelijk en besproeiden de welbereide spijzen rijkelijk. En na den maaltijd zaten ze in den tuin van het hotel en spraken vertrouwelijk. De Heer van Jericho vertelde, in terughoudende bewoordingen, de geschiedenis van Cecily, en de Ier was een en al bewondering voor de ridderlijke eigenschappen van den standvastigen minnaar.

'Ik zou ook wel zulk een dame des harten willen hebben,' zeide hij, 'en bij Sint Patrick, ik zou een ideale minnaar op afstand zijn. Met mij is het bezwaar, dat ik snel in vlam kom, en dan na eenigen tijd, wanneer de vlammen nog slechts dove kolen zijn, mij schroei aan het vuur, dat ik ontstoken heb in het hart der geliefde. En wanneer men dan leeft in dezen dwazen tijd, is het moeilijk om verder te trekken en na een tranendoordrenkt afscheid een zucht van verlichting te slaken. Want, geachte heer, mijn hart is als droog hout: het brandt gemakkelijk en heftig, maar is snel uitgebrand.'

De Heer van Jericho betoogde, dat zijn liefde niets had te maken met wat de consul er onder verstond. 'Daar weet U niets van,' zeide deze. 'Ge hebt nooit den tijd gekregen, om te gewennen aan de tegenwoordigheid van de dame uws harten. De Franschen zeggen wel: uit het oog, uit het hart, maar niets is minder waar. Ik persoonlijk houd nog het meest en het standvastigst van een meisje, dat ik kende toen ik zestien jaar was. Waar ze gebleven is, weet ik niet, en ik heb er ook nooit naar gezocht. Maar als ik een of ander liefdesavontuur beleef, en de verzadiging, om het zoo maar uit te drukken, beneemt mij verderen eetlust, dan denk ik aan dat iersche meisje, waarmee ik, hand in hand, door de

groene velden liep. Ik heb haar nooit gekust en ik heb haar nooit gezegd, dat ik van haar hield, maar zij wist het en ik weet het. Toen ging zij naar kostschool in Holland, zooals zooveel meisjes uit onze landen en intusschen was ik naar de universiteit gegaan. En als ik op vacantie kwam, was zij er en we wandelden door de groene velden. Maar nooit vond ik het noodig, haar, om zoo te zeggen, te reserveeren. Toen stierven mijn ouders en omdat deze geen land bezaten, had ik verder in die streek niets te maken en zoo heb ik haar nooit terug gezien. Misschien is ze een matrone, moeder van veel kleine roodkoppen, want ook zij droeg iersch rood; misschien is ze een vrome non, of misschien is ze een juffrouw van twijfelachtige jaren geworden, die kasuifels borduurt voor den pastoor en truitjes voor de kinderen in de afrikaansche missies. O, mijn God, wat heb ik het verkeerd gedaan.'

De Heer van Jericho gaf den goeden raad, althans te trachten deze jeugdliefde op te sporen. 'Ik denk er niet over,' zeide de Ier, 'stelt U zich voor, dat ze dik en lui is geworden en dat ze een glimmenden ronden neus heeft.'

'Stelt U zich voor,' zeide de Heer van Jericho, 'dat ze een bloeiende jonge vrouw is, die al dien tijd gewacht heeft op den speelmakker van haar jeugd.' 'Daar heb ik nooit aan gedacht,' bekende de consul en hij verzonk in gepeinzen, die intusschen dorstverwekkend bleken. Toen hij na korten tijd in tranen uitbarstte, gaf hij als reden van zijn verdriet op, dat men hem allerlei soorten van vreemd en heidensch drinken had gereikt, maar dat hij hoogelijk behoefte had aan een fermen slok iersche whisky, om weer man te worden.

Nadat de consul in bed was gestapt, zat de Heer van Jericho nog eenigen tijd te denken in den volkomen donker geworden tuin van het hotelletje. Opeens stond hij op en begaf zich naar den waard.

Met een mengelmoes van fransch en engelsch, ondersteund door veel gebaren, wist hij dien waard

duidelijk te maken, dat deze, in elk geval, den volgenden dag rekening moest houden met een korter of langer verblijf van een zeer voorname en edele dame. ‘Een engelsche dame?’ vroeg de waard. ‘Een engelsche dame,’ bevestigde de Heer van Jericho.

‘Een milady?’ vroeg de waard verder. Toen besloot de baron de Hautetaille eens en vooral den stand van Cecily vast te stellen en zeide: ‘Una Principessa Inglese’. Waarop de waard boog tot de hoogte zijner knieën.

En tot diep in den nacht hoorde de Heer van Jericho, die den slaap niet kon vatten, vervuld als hij was van de mogelijkheid, dat hij den volgenden dag Cecily zou weerzien, hoe de waard met veel gerucht zijn dienende geesten aanspoorde om het hotel in orde te brengen voor de ontvangst der engelsche prinses.

Na eenige uren rijden stond de merkwaardige auto van den Ier stil voor de poort van een klooster. Het was geen vriendelijk klooster: geheel ingesloten in een hoogen muur, waarin slechts ver boven den grond een rijtje schietgatachtige venstertjes was uitgespaard. De poort was zwaar en verveloos, beslagen met verroest beslag, dat geen enkeleversiering droeg. In de sterke zon van den voormiddag lag het klooster onheilspellend en ongenaakbaar langs den verlaten weg. Rondom waren velden, waar geen mensch te zien was. Heel in de verte waren geluiden van leven maar uit het klooster drong geen enkel gedruisch door tot de buitenwereld.

‘Dit is een betooverd kasteel,’ zeide de consul, terwijl hij zich ontdeed van zijn merkwaardigen stofbril, kap, stofjas en handschoenen.

Even keek de Heer van Jericho hem vreemd aan. ‘Ik vind het onwezenlijk,’ antwoordde hij. ‘Toch moeten we eraan gelooven,’ zei de ander en op de poort toeloopend, liet hij den zwaren ijzeren klopper met groot geweld neerkomen op de plaat. De deur

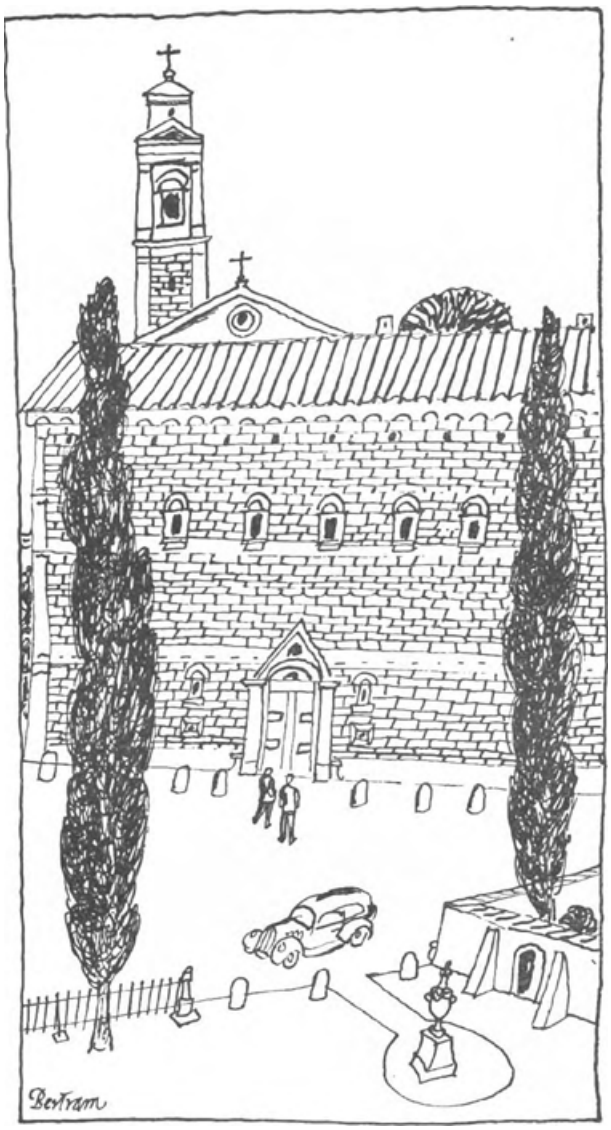
Bertram

bomde als het vel van een reusachtige trommel; de klank was, alsof een afschuwelijk sein werd doorgegeven naar een wilden en wreeden volksstam.

Even later hoorden de beide mannen een geschuifel en geritsel achter de poort, alsof vele en groote ratten een heenkomen zochten.

Toen knarste een luikje open in de poort en er achter vertoonde zich het gelaat van een non: een geel, perkamenten gelaat, met diepe, nietsziende oogen. 'Wat wilt gij, vreemden?' vroeg ze.

De consul deed het woord. 'Wij zijn hier om miss Cecily Hunter te bezoeken.' Even was het alsof de non schrok, toen sloeg ze het luikje dicht en ritselde weg. Na een korten tijd kwam ze weerom, opende de deur en liet de beide mannen in een ruimen, koelen gang. 'Moeder Cecilia zal zoo aanstonds bij U komen,' zeide ze en verdween in een kamertje. 'Moeder Cecilia?' herhaalde de Heer van Jericho. 'Wie is dat?'

'Bliksem,' antwoordde de consul, 'zou uw verloofde het inmiddels hebben gebracht tot non?'

'Dat kan nog niet,' zeide de Heer van Jericho, 'daarvoor is ze hier te kort.'

De moeder overste, want de portierster had deze aangeduid als moeder Cecilia, was een vrouw van onmogelijk te schatten leeftijd: ze was oud en geel, maar kwiek als water. Haar oogen hadden die borende, blinkende zwartheid, alsof ze nooit gesloten konden worden, noch in slaap, noch in dood. De overste maakte een révérence en begon, zonder te vragen wie haar bezoekers waren, met een stroom van woorden uit te leggen, dat miss Ceciliy Hunter in haar klooster toevlucht had gezocht, een asyl tegen de verschrikkingen der wereld. Ze had den vrede van Christus gezocht en, naar ze met voldoening vaststelde, gevonden, in voortdurende boete voor haar wufte leven. En nu was het haar taak, de taak der overste, die niet voor niets moeder genoemd werd, om dit kostelijke pand te beschermen tegen alle wederwaardigheden, die haar vanuit de slechte

wereld konden bedreigen. Wanneer de heeren een boodschap hadden voor miss Hunter, dan zou zij die overbrengen, als de vrede van haar lieve gast daardoor niet werd verstoord.

'Wij willen miss Hunter alleen maar zien en spreken,' antwoordde de Heer van Jericho in het fransch en het bleek noodig, dat de consul die woorden in het italiaansch vertaalde. Op eigen initiatief voegde deze er echter aan toe, dat de heeren zich wilden overtuigen van haar welvaart, maar dat ze tevens eenige zakelijke aangelegenheden hadden te bespreken. 'Wat vertelt U allemaal?' vroeg de Heer van Jericho wantrouwig. 'Laat mij begaan,' antwoordde de Ier barsch, 'en houd uw mond.'

De overste had intusschen, wederom met zeer veel woorden, medegedeeld, dat miss Hunter het uitstekend maakte en dat zakelijke aangelegenheden haar niet interesseerden.

'Dat is jammer,' zeide de consul, 'want we hebben haar handteekening noodig op een paai documenten, het beheer van haar vermogen betreffende.'

Dat wekte eenigermate de belangstelling van de overste en ze trachtte uit te visschen, wat die documenten dan wel behelsden. Want, voegde ze er aan toe, de lieve miss Hunter ontving toch geregeld haar toelage door middel van de Banca di Roma, zoodat...

'Die toelage kon binnenkort wel eens ophouden,' antwoordde de consul somber, 'wanneer miss Hunter deze documenten niet teekent. En hoewel haar dat, nu ze vrede en bescherming voor de laagheden der wereld heeft gevonden in dit klooster, weinig zal kunnen schelen, zou het toch jammer zijn, wanneer een aanzienlijk deel van haar vermogen verloren ging, doordat haar handteekening niet werd gezet.' Bij deze woorden begonnen de oogjes van de overste nog scherper te glinsteren. Natuurlijk moest dat niet gebeuren. En zij, arme kloosterlinge, was den heeren der wereld erg dankbaar, dat ze de moeite hadden genomen om de verre reis te maken. En nu

bedacht ze opeens, dat ze de christelijke gastvrijheid wel heel erg had verwaarloosd. Zouden de heeren misschien binnen willen komen in de ontvangkamer, dan kon de overste hun eenige ververschingen doen opdienen. Ondertusschen zou zij de volmacht gaan halen, die Cecily haar had gegeven, om alle zakelijke transacties voor haar te verrichten.

De heeren kwamen in de ontvangkamer, een groot ruim vertrek, ouderwetsch en deftig gemeubeld, dat echter rook naar schimmel en benauwdheid. Aan de lange tafel gingen de Heer van Jericho en de consul zitten, beiden aan een korten kant, zoodat de geheele lengte van het rood pluchen tafelkleed tusschen hen was. Terwijl ze alleen waren, vertelde de consul wat hij verhandeld had met de overste. ‘Ik geloof,’ zeide de Heer van Jericho, ‘dat een of andere Italiaan aanzienlijk geluk gehad heeft, doordat deze overste den kloosterlijken staat boven het huwelijk heeft verkozen.’

‘De goeie God is niet veeleischend in de keuze van zijn bruiden,’ meende Mallory, ‘en het is maar goed, dat zijn geluk niet afhankelijk is van die keuze, zooals bij ons, stervelingen.’

Een jonge, bleeke non bracht ververschingen: wijn, brood, kaas en vruchten. Schuw keek ze de heeren aan en vroeg in gebrekkig fransch, of de heeren Engelschen waren. In den breede legde de consul uit, dat hij Ier was en dat die meneer een Hollander was en bijzondere vriend van miss Hunter. ‘En komt hij haar nu weghalen?’ vroeg de non. ‘Dat is meer dan tijd.’ Ze legde uit, met de wereldwijsheid van een zuidelijke vrouw, dat miss Hunter hier niet thuis hoorde; ze was gekomen op advies van Don Agostino, den leidsman der nonnen, om een paar dagen tot rust te komen. Maar de Overste had haar zooveel verteld over de gevaren van de wereld, zooveel zonde ontdekt in haar vroeger leven, dat de arme Miss niet meer terug durfde gaan in de wereld en zelfs geen brieven meer wilde lezen. En toch weent ze vaak boven een boek, dat ze, naar uit

een opdracht blijkt, gekregen heeft van een zekere Louis. De non glipte de kamer uit en liet de heeren eenigszins ontsteld achter.

'Mijn wagen rijdt niet snel,' zeide Mallory, 'maar we komen toch nog op tijd.' Hij schonk de glazen vol, proefde den wijn en trok een zuur gezicht. 'Zuur en schraal,' zeide hij, 'zooals me het leven in dit klooster lijkt. We moeten, dat staat vast, miss Hunter hieruit redden. Wil ze in een klooster haar dagen slijten, het zij zoo. Maar niet in dit.'

'Maar hoe?' overwoog de Heer van Jericho. 'We kunnen haar toch niet tegen haar wil ontvoeren.'

'We kunnen alles. In dit land is alles geoorloofd, mits men onbeperkte autoriteit geniet. En het lijkt me, dat uw banksaldo er een is, dat onbeperkte autoriteit beteekent in zulk een negorij.'

'Ik bedoel,' legde de ander geduldig uit, 'dat we toch geen geweld kunnen gebruiken.'

'Geweld is volkomen overbodig. Wanneer ge mij mijn gang laat gaan, dan zal geweld niet in aanmerking komen. Ik meen dat afdreiging, bedrog, oplichting en eenige minder duidelijke misdrijven voldoende zullen zijn, mits natuurlijk op voldoende groote schaal gepleegd.'

'Al werd het moord en doodslag,' stemde de Heer van Jericho in, 'mits ge nauwkeurig overweegt, wie men moet vermoorden.'

De overste kwam terug en goochelde uit de plooien van haar wijde mouwen een document, dat ze den consul overhandigde. Het was een volkomen correcte notarieele volmacht, waarbij de eerwaarde vrouwe Donna Cecilia, in de wereld mejuffrouw Maria Ageolotti, het recht werd verleend om over het hebben en houden van mejuffrouw Cecily Hunter te beschikken, het te vervreemden, te belasten en wat dies meer zij. 'Een volmacht,' zeide de consul in het engelsch, 'die men zijn vrouw niet zou geven.' En in het italiaansch vervolgde hij: 'Heel aardig, maar volgens de engelsche wet onvoldoende.'

Hij hield een heel betoog, waarin hij schermde met affidavits, commissioners of oath, consulaire ressorten en dergelijke, een betoog waarvan de waardige overste niets begreep, evenmin trouwens de Heer van Jericho of de consul zelve.

‘Maar de Banca di Roma nam er genoegen mede,’ deelde de overste mede.

‘Indien de Banca di Roma de engelsche wet kende, dan zou ze er geen genoegen mee hebben genomen. En ik vrees, dat wanneer het op afrekenen aankomt, de engelsche bank van miss Hunter de Banca di Roma aansprakelijk zal stellen voor alle uitbetalingen. Deze instelling op haar beurt, zal weer U aarspreken, in civiele procedure, met een kleine aanklacht wegens oplichting om de zaak te bespoedigen.’

De overste, tot dan toe perkament en geel van kleur, werd nu lichtelijk groen. Even was ze volkomen uit het veld geslagen, toen liep ze heen, zonder zich verder te bekommeren om de volmacht, om Cecily te gaan halen.

Terwijl de consul een lucifer hield aan een hoek van het document, vroeg hij, of de Heer van Jericho wist, wie de zaakwaarnemers van miss Cecily waren. Toevallig kende de baron den naam der firma en toen de overste met Cecily, gekleed in een onooglijke zwarte jurk, terugkwam, wilde de consul het woord nemen.

Cecily echter ging voor den Heer van Jericho staan en zeide: ‘O, jij wreede man, kom je mijn rust verstoren? Waarom, oh waarom heb je mij niet in dit convent mijn dagen laten slijten, ver van de wereld en haar verschrikkingen.’

‘Cecily,’ zeide de Heer van Jericho ontroerd, ‘moet ik wreed genoemd worden, omdat ik verteerd werd van verlangen en van ongerustheid om jou. Als je gezegd had, geschreven met een enkel woord, dat ik mij verwijderd moest houden van jouw levensweg, dan zou ik gehoorzaamd hebben. Maar je hebt mij alle hoop gegeven, en ik wachtte en wachtte,

totdat eindelijk jouw roepstem zou komen, totdat eindelijk het oogenblik zou komen, waarop we beiden hoopten en dat we ongeduldig verwachtten.' 'Ik vraag excuus,' zeide de consul, 'maar mag ik, voordat dit onderhoud overgaat in een reciproke lamentatie van geliefden, eenige opmerkingen maken. Uw broeder, miss Hunter, Lord Kenstone en uw zaakwaarnemers, de Heeren Squib uit Londen en nog tal van andere lieden zijn zeer verlangend, om teekenen van leven van U te ontvangen. Het is hun met name te doen om eenige zakelijke aangelegenheden te regelen. Er zijn bijvoorbeeld aanzienlijke bezwaren tegen het feit, dat ge U door deze voorbeeldige zakenvrouw (en hij maakte een buiging voor de overste, die deftig weerom neeg) laat plukken en uitkleeden. Men is bijvoorbeeld een weinig ongerust over het feit, dat deze feeks (buiging) met uw geld en goed kan doen en laten wat ze wil, zonder U te raadplegen. Men is daarover zoo ontzet, dat men overwogen heeft om U, als zijnde ontoerekenbaar, in een gesticht te plaatsen en uw waardige bewaakster (buiging) in het rasphuis.'

'Oh, de blinde, blinde wereldlingen,' antwoordde Cecily met tranen in de oogen. 'Hoe kunt U zoo spreken over deze heilige vrouw.' En bij deze woorden maakte Cecily een aanhankelijk gebaar naar de overste, dat deze beantwoordde met een glimlach, die voldoende was om menig sterken kerel te doen rillen.

'Ik wil U niet verontrusten,' interrumpeerde de consul. 'Ik neem aan, dat ge voldoende italiaansch kent, om mijn betoog in die taal verder te volgen.' En overgaande naar het italiaansch vervolgde hij; 'Het is gebleken, miss Hunter, dat het beheer van uw vermogen niet is geschied zooals het moest. De Heeren Squib and Squib hadden het in groote hoofdzaak belegd in effecten, en deze in bewaring gegeven bij een bank, welker naam er niet toe doet. Nuis deze bank gewikkeld in een procedure, waarbij gebleken is, dat van de gedeponeerde effecten een

deel verdwenen is, zoo ook de uwe. Wij kunnen die nu terugkrijgen, wanneer we onder eenige documenten uw handteekening hebben. Hebben we die handteekening niet, dan spijt het me te moeten zeggen, dat ge verder straatarm zijt. En nu weet ik wel, dat de eerwaarde moeder U dan verder gaarne zal opnemen en verplegen tot het einde van uw dagen, maar het komt me voor, dat ge haar toch eerst moet vragen wat beter is: hier te blijven en de effecten verloren te laten gaan, of U met ons te begeven naar het consulaat, waarvan ik de eer heb de leiding te hebben, en daar die documenten te teekenen.'

De eerste die antwoordde was Cecily. 'Al die effecten en aardsche schatten kunnen mij niets meer schelen. Ik heb de wereld vaarwel gezegd en voel mij gelukkig en Moeder Cecilia zal niet zoo wreed zijn om mij, al is het tijdelijk, terug te sturen naar de booze, rumoerige wereld.'

Moeder Cecilia dacht er anders over. Eerst gaf ze Cecily den raad om sterk te zijn en het offer te brengen, niet het offer van haar vermogen, maar het offer van de tijdelijke afwezigheid uit het klooster. Vervolgens drong zij op deze reis sterk, ja zeer sterk aan en tenslotte gelastte zij Cecily, zich beroepende op de gehoorzaamheid die Cecily haar beloofd had, om met de heeren mede te gaan en zich van haar wereldschen plicht te kwijten.

Cecily was onthutst. Ze dacht het nog niet goed te begrijpen. Toen intervenieerde de consul en bracht, zich telkens verzekerende van de instemming van de overste, miss Hunter onder het oog, dat het klooster arm was en dat dit zich niet de luxe kon veroorlooven, postulanten aan te nemen, die geen bruidschat mede brachten. Ja, dat Cecily er niet op hoefde te rekenen in het klooster te kunnen blijven, wanneer ze niet voldoende vermogen mede bracht om er in lengte van dagen ruim en gemakkelijk van te kunnen leven.

De overste beaamde deze volkomen gezonde redeneering van den signor consul en zeide tot besluit,

dat Cecily het zeker wel goed vond, dat zuster Giulia haar valies pakte.

Toen de overste het vertrek verlaten had, verborg Cecily haar gelaat in haar handen. ‘Ik word ziende,’ zeide zij en begon te snikken. ‘Ik word ziende. Ik heb weer dwaas gedaan.’

‘Cecily,’ zeide de Heer van Jericho zacht, terwijl hij met een heel voorzichtig gebaar de haren van zijn geliefde streelde, ‘Cecily, ween niet. Ik kan je niet zien weenen. Je hoeft niet te weenen. Ik ben er toch om voor je te zorgen. Zie je nu nog niet, dat je bij mij hoort. Jij vreemde en wonderlijke prinses, jij moet niet in het duister zijn, niet zwerven door een vijandige wereld. Je moet mij voor je laten zorgen en verder gelukkig zijn en dansen in het zonlicht, terwijl ik de doornen van je voeten verre houd.’

Cecily zag op naar den Heer van Jericho en door haar tranen heen lachte ze hem toe: ‘Oh, Louis, steeds weer ontloop ik je en steeds weer kom jij om me te redden. Ik ben zoo diep in je schuld. Ik maak je leven tot een kruisweg, want ik geef je al de zorgen en nimmer de vreugde van de liefde...’

‘Je geeft me een leven dat waard is geleefd teworden. Oh, liefste, nu weet ik weer, meer dan ooit, dat ik geschapen ben, omdat jij op de wereld bent. Al moest ons leven eeuwen duren, door al de eeuwen en al de eeuwigheden zal ik jou blijven zoeken en beschermen, omdat jij de zon bent en de volheid van mijn leven...’

De consul, die verdwenen was uit het gastenvertrek, kwam plotseling weer binnen, maar nu gehuld in zijn ontzagwekkend motoristengewaad, de koffer van Cecily torsende. ‘De eerwaarde moeder Cecilia laat zich verontschuldigen,’ zeide hij, ‘en ze zal voor Cecily bidden. Ze scheen echter mijn aanbod niet te waardeeren, om Don Agostino op de hoogte te brengen van wat er dezen morgen is gebeurd. En nu voorwaarts, op reis. Mijn snelle wagen wacht en zal

U, met Gods hulp en eenige sufheid van den duivel, binnen niet al te ruimen tijd brengen naar een plaats, waar de wijn niet zuur en de gastvrouw niet openlijk op geld uit is.'

En toen de beide heeren met de Principessa Inglese arriveerden bij het kleine hotel, stond de waard diep te buigen, gedost in zijn feestelijkste kleedij. Hij had een statievertrek klaar gemaakt voor de hooge gast en toen de reizigers ontdaan waren van het stof der wegen, diende hij een maaltijd op, die Cecily verzuchten deed: 'In deze wereld is niet àlles slecht. Zulk een maaltijd...'

'Spaeek niet, totdat je Mathurin kent,' antwoordde de Heer van Jericho en hij vertelde van Jericho, zooals hij jaren geleden gedaan had, toen zijn liefde voor Cecily nog pril was en nieuw.

En na een paar dagen reisde Cecily naar Kenstone, om zich voor te bereiden op haar huwelijk, en de Heer van Jericho ging aan het werk om zijn domein waardig te maken voor de ontvangst van de bruid. En terwijl hij, daarbij geholpen door den tuinknecht, een perk aanlegde voor het raam der ontbijtkamer, kwam de veldwachter het park binnen en bracht den mobilisatieoproep voor eenige bedlenden. Want het was in den zomer van 1914.

Hoofdstuk XVI
Bekeering der heidenen

NADAT, ter gelegenheid van de expeditie naar den Lagen Kamp, Bes Corstens en zijn trawanten hadden leeren luisteren naar pastoor Smeets, was er afgesproken, dat eens in de week de teensnijders in de kapel van Jericho bijeen zouden komen, om in de christelijke leer onderricht te worden.

'Bon,' zei de Heer van Jericho, 'mijn kapel doet dienst. Deze ex-rabauten zijn dus als het ware mijn speciale parochianen, en ik zal er op letten, dat ze aanwezig zijn.'

Hij posteerde den rentmeester achter het raam van het koetshuis, om te noteeren wie er binnen ging, en liet, den dag na zulk een onderrichting, door zijn koddebeier informeeren waarom de afwezigen verstek hadden laten gaan. Zelve woonde hij de onderrichtingen van pastoor Smeets bij, gezeten op de tribune, waar ook zijn voorvaderen de Mis plachten te hooren. Den eersten avond begon de pastoor met zijn menschen te leeren bidden. Zooals een kind aan moeders schoot het allereerst de gebeden leert als waardevolste kennis der religie, zoo begon de onderrichting met de dagelijksche gebeden.

'Het zou neg schooner zijn,' merkte de Heer van Jericho op, terwijl hij na die eerste onderrichting een collatie gebruikte met den herder, 'het zou nog schooner ziln, indien ge deze lieden liet zingen. Ze kunnen wel zingen, liederen als:

> Oh, wat zijn ze toch schoon,
> De billen van Mieke van Loon.

Maar dat is niet het soort gezang dat ik in mijne

kapel wil hooren. Bon, gezondheid.

Een groot heilige, die zich bezig hield met geestelijke teensnijders, met de Romeinen die de renaissance hadden gecrapuliseerd, Philippus Nerius, zag het groote nut van zingen en spelen in. Hij dischte den Romeinen schoone gezangen op en deed hen zingen. En wanneer een ieder vond, dat er prettig gezongen was, ontdekte men vol verbazing, dat men religieuse muziek had voortgebracht. Met uw welnemen, mijnheer Pastoor, zal de volgende maal gezorgd worden voor orgelmuziek, die uw nieuw verworven parochianen zal doen zingen.'

De pastoor ging voort met zijn onderrichtingen, maar daarnaast kwam uit de stad een organist, die schoone liederen speelde op het orgel, en inderdaad de mannen en vrouwen van den Lagen Kamp deed zingen. 'Ge behoeft U niet te schamen om goed, duidelijk en hard te zingen,' zeide de Heer van Jericho, voordat de organist voor het eerst begon te spelen. Ge zijt onder elkander en onder elkander wordt wel eens meer gezongen, naar ik kan hooren als het westenwind is.

En spaart uw kelen niet, want ik zal zorgen dat ze na afloop der oefeningen gesmeerd kunnen worden. Zingt dus goed en luid, dan krijgt ge er vanzelf plezier in, en met een weinig oefening zult ge schooner zingen dan de oude vrouwtjes van de congregatie of de mannen van de Heilige Familie. Want deze zingen niet schoon, maar beverig.'

Wanneer dus de conferentie van pastoor Smeets afgeloopen was, dan trok de organist vele registers en speelde luid bekende liederen. En in het begin aarzelend, maar langzaamaan zekerder en duidelijker, begonnen de teensnijders mede te zingen, de liederen die ze misschien wel eens gehoord hadden, wanneer ze met de kermis naar de processie kwamen kijken, of wanneer ze eens voorbij de kerk kwamen onder het lof. Een zeer bijzondere kracht was in dit opzicht de Bes, die een basstem had als een weerwolf en na korten tijd zoo gaarne zong en zoo gaarne

gehoord werd, dat hij placht op te staan én met zijn zware, gespierde armen gebaren maakte om zijn muzikale ontroering te uiten, voorzoover het gezang alleen daartoe onvoldoende was.

Maanden lang gingen deze avonden voort. Toen kwam het kritieke oogenblik, dat de menschen van den Lagen Kamp uit de intimiteit van 'hun' kapel op Jericho moesten worden overgeheveld naar de parochiekerk, dat ze de gewone kerkelijke diensten moesten gaan bijwonen. Vanaf den eersten dag dat daarvan sprake was, dreigde het werk van pastoor Smeets verloren te gaan. Toen hij voor den eersten maal zinspeelde op den plicht van mishooren op Zondag in de parochiekerk, kwam er onrust onder de nieuwe parochianen. En toen hun gebruikelijke verfrissching werd rondgediend op het plein van het kasteel, vertelden ze aan Hannes, dat ze niet dachten over dit kerkbezoek, omdat dan de brave dorpelingen, de koudaarzen en totebellen wel iets over hun te zeggen zouden hebben. Vergeefs drong de pastoor nog een paar maal aan op kerkbezoek en hij werd geleidelijk erg bezorgd over deze moeilijkheid. Maar toen, onder het nuttigen van een collatie, wist de Heer van Jericho een oplossing te vinden.

'Ze zijn dus bang, dat ze met een scheef hoofd zullen worden aangezien, mijn goede teensnijders. Bon, monsieur le Curé, ik heb een idee, dat het voordeel heeft even simpel als geniaal te zijn.'

'Mijn verwachting is heel hoog gespannen, wanneer ge over uw idee met zooveel nederigheid spreekt,' antwoorde de pastoor.

'Het beginsel der nederigheid is waarheid, monsieur le Curé, dat behoordet ge te weten. Welnu, ik zal U mijn idee opdisschen. Maar laat ons even geduld oefenen. Na den maaltijd, wanneer wij een extra flesch van dien Clos de Vougeot, dat de eenige wijn is, die bij benadering waard is om geconsacreerd te worden, zullen opentrekken, zal ik U mijn even geniaal als simpel idee openbaren.'

En toen het bourgognewagentje tusschen hun kelken

stond en de beide heeren uit een groote manilla hartsvrede zogen, ontvouwde de Heer van Jericho zijn plan.

‘Monsieur le Curé, ik kan tot mijn spijt niet zien of ge popelt van ongeduld.’

‘Zie mij popelen,’ antwoorde pastoor Smeets en wenkte met zijn mollige linkerhand.

‘Ik zie U popelen en zal U niet langer in spanning laten, omdat dit de digestie schaadt. Ge hebt, indien ik uwe eruditie en voortvarendheid goed beoordeel, wel eens gehoord van de liturgische beweging. Niet alleen moogt ge op Pinksteren geen Mis meer lezen in zwarte gewaden, het is U evenmin geoorloofd om met Kerstmis een votiefmis ter eere van den heiligen Anthonius te celebreeren. De liturgische beweging gaat echter verder. Het is de bedoeling van onze kerkelijke overheid, dat de geloovigen aandachtig deelnemen aan het Offer en dit zelfs opluisteren door zelf mede te zingen. Somtijds noemt men dit de sluipmoord der zangcolleges en het heeft er allen schijn van, dat vele herbergiers, die gewend waren de potverteerende kerkkoren eens per jaar van overdadige vivres te voorzien, binnenkort een anti-liturgische beweging zullen ontketenen. Bon. Tot zoover den stand van zaken in de geheele christenheid. En nu preciseerende met betrekking tot den navel der wereld, uwe parochie, mijnheer Pastoor.

Het zangkoor heeft in zijn korte bestaan reeds vele meerstemmige missen vermoord. Onderwijl zitten de geloovigen op den tegenpool van hun hoofd en bidden voor mijn dart de litanie van Sint Juttemis, zonder ook maar in de verste verte te denken aan deelneming aan het Offer. Ze zullen hoogstens aandachtig worden, althans de kwezels en totebellen, op het oogenblik dat tersluiks een aflaatje in de wacht te sleepen is. Welnu, dit gaan we verbeteren. We gaan hier in onze parochie den liturgischen volkszang invoeren. Oh hoe schoon zullen de edele latijnsche gezangen vloeien van de met tabakssap

besmeurde lippen! Ziet Boer Mertens zijn pruim vastkleven onder zijn zitbank en met een mond als een schuur het Kyrië aanheffen.

Welnu, dit na te streven is nobel en verdienstelijk en zoude inderdaad een levenstaak op zich zijn voor een eerzaam landjonker, om van een hoofdonderwijzer maar niet te spreken. Bon. Ik ga echter verder. Geheel in het geheim, in het geniep zullen we zeggen, leeren we onze beminde convertieten van den Lagen Kamp deze liturgische gezangen, en wanneer ze die kennen, noodigen we hen uit om in de zondagsche Hoogmis eens te laten zien, hoe er gezongen moet worden. Het zangkoor, dat reeds bij voorbaat zeer lange teenen met verbazend veel eksteroogen zal uitsteken, wordt in den arm genomen om door zijn geschoolde en beschaafde capaciteiten de zonder twijfel ontstaande klankorgie in goede banen te leiden. Ge instrueert het zangkoor dus dat ge liturgische volkszang gaat invoeren en ge instrueert de teensnijders, dat zij het vocale zuurdeeg van den wijden omtrek zullen vormen. En thans is deze zaak afgedaan. Nietwaar Monsieur le Curé.'

De pastoor was niet enthousiast. 'Ik voorzie moelijkheden,' zeide hij en hij wilde deze moeilijkheden uiteenzetten.

'Drink een fermen teug Clos de Vougeot, mijn Zeer Eerwaarde en ge zult de zon zien lachen omstreeks middernacht met Nieuwe Maan.'

De teensnijders leerden inderdaad, onder leiding van den organist uit de stad en den Heer van Jericho, een eenvoudige mis te zingen. En op een Zondag, nadat de pastoor tevoren had aangekondigd dat in zijn parochie een aanvang zou worden gemaakt met den liturgischen volkszang, waren de teensnijders met hun vrouwen en kinderen in grooten getale bijeen. Zij bleven achter in de kerk, dicht bij het orgel, omdat hun maatstaf van geluidsvolume was, dat zij het orgel wilden overstemmen. En toen het

Kyrië werd ingezet, begonnen de menschen van den Lagen Kamp lulde en dreunend te zingen. Het hardst van allen zong de Bes. Hij zong, dat hem het zweet op het aanschijn parelde en door forsche gebaren wakkerde hij zijn trawanten aan om hun uiterste best te doen. Het orgel werd overstemd en hoewel het zangkoor zong, dat de halsaderen als blauwe kabels onder de huid lagen en de oogen uit de hoofden puilden, hoorde men in de kerk toch niets anders dan het oorverdoovend apocalyptisch gedonder der stemmen, stemmen van lieden die eens wilden laten hooren, wat zij verstonden onder zingen. De brave boeren schrokken en keerden zich stom verbaasd om in hun banken; kinderen begonnen te huilen, maar deze hoorden eigenlijk niet thuis in de Hoogmis. Het Kyrië, het Gloria werd afgewerkt, maar toen na de preek het Credo werd aangeheven, waren de meest resolute onder de boeren reeds besloten hun positie te verdedigen, en ze zongen mede, even luid en even hartelijk als de teensnilders.

De Heer van Jericho zat in zijn bank en neeg zijn hoofd in zijn handen, als was hij in innig gebed verzonken en zijn schouders schokten nu en dan. Later zeide hij tot den pastoor: ‘Bijna had een beroerte een ontijdig einde aan mijn veelbelovend leven gemaakt, zoo moest ik me inspannen om niet te lachen. En ik had hardop kunnen lachen, omdat niemand het gehoord zou hebben.’

‘God moge het mij vergeven,’ antwoorde pastoor Smeets, ‘maar ik heb gelachen en niet alleen omdat zoo luid gezongen werd. Ik moest lachen, omdat deze vischjes van den Heer zoo schoon in zijn fuik gezwommen zijn.’

Nog voor den winter zouden in den Lagen Kamp de ongedoopten gedoopt worden, de gehuwden in den kerkelijken echt verbonden. Het was een regel, dien de pastoor reeds van zijn seminarie had mede gekregen, dat de regularisatie van een onwettige samenleving diende te geschieden zonder eeneg vertoon, als het ware in het geheim. Tegen de na-

leving van dezen regel verzette zich echter de Heer van Jericho met hand en tand.

‘Neen, monsieur le Curé, dat kan niet gebeuren. Wanneer ge drie-en-twintig huwelijken ineens kunt inzegenen en acht-en-negentig kinderen ineens kunt doopen, dan gaat het niet aan, om deze vette buit te verdeelen onder vele door-de-weeksche stille misjes, dat mag niet. Wanneer nu de Lage Kampers volkomen nette schapen in uw kudde worden, dan zal dat geschieden met, veel vertoon van vreugde; het zal als het ware een verzoeningsfeest worden tusschen de ordelijke boeren en den teruggevonden, eens afgedwaalden stam van de teensnijders. We zullen er een feest van maken en wel een groot feest: een dankfeest voor den oogst, tevens een dankfeest voor den geestelijken oogst. Ge zult des morgens vroeg beginnen met den doop der kinderen en het uitreiken van eerste heilige communies. Daarna is er feestelijk ontbijt. Vervolgens zullen deze communicantjes getuigen zijn van het huwelijk hunner waardige ouders en daarna, oh daarna, meneer Pastoor, dan zal er een groot bruiloftsmaal gehouden worden met spijzen en wijn, met muziek en zang en dans en voordrachten, en ik, meneer Pastoor, zal dat alles aanrichten. Maar het zal zijn, alsof de bruidsparen recipieeren en hun bezoekers en felicitanten zullen zijn de achtenswaardige burgers van het dorp: de boeren en boerinnen, de winkeliers en hun vrouwen, al deze, waarover minder vreugde is in den hemel, omdat ze geen bekering noodig hebben. Monsieur le Curé, wanneer we dit feest dan al niet gargantuesk maken, dan zal het toch wel lijken op de bruiloft van Cana, waar de menschen zulk een goeden dorst te lesschen hadden, dat Onze Heer bij de vierhonderd liter wijn extra moest maken. En thans staat het aan U een datum vast te stellen.’

Pastoor Smeets had in den loop der jaren geleerd, dat op den duur de Heer van Jericho steeds zijn zin kreeg. Maar hij had ook geleerd, dat de vaak vreemd en dwaas lijkende ideeën van den baron heel vaak

effecten bereikten, die onmogelijk door nuchtere en logische maatregelen konden worden bereikt.

De kerk van pastoor Smeets, gebouwd onder aandrijven van den Heer van Jericho, was, op bescheiden wijze, een architectonische merkwaardigheid, een voorbeeld van een ‘moderne kerk’, die ook door traditioneele gothiekers werd geapprecieerd. De school was met name genoemd in de rapporten der schoolinspectie als een modelschoolgebouw, dat met vrij geringe geldelijke middelen tot stand was gekomen. De dwaze expeditie naar den Lagen Kamp had een jaren ouden misstand gesaneerd, en zoo had in den loop der jaren de Heer van Jericho tal van wonderlijke bedenksels doorgedreven, die voor het grootste deel uitstekend resultaat opleverden. En wanneer de pastoor nu het feest maar liet doorgaan, zooals de baron het wilde, dan zou daardoor minstens de Heer van Jericho een groote voldoening voelen en die was hem gegund, als belooning voor zijn bemoeiingen met de teensnijders.

Het ontbijt zou laats vinden op de binnenplaats van het kasteel ofpbij slecht weder, in het koetshuis, dat daartoe ontruimd en versierd zou worden. Van den vroegen morgen tot den laten avond zou een stel duitsche blaaspoepen beschikbaar zijn, die alles konden blazen, van processiemarschen en vrome liederen tot dansmuziek toe.

Zij zouden des morgens de kinderen en hun ouders van den Lagen Kamp naar de kerk geleiden en dan van de kerk naar Jericho. Al de huwelijken zouden gesloten worden in de kapel van Jericho en daarna zou men in optocht trekken naar de herberg ‘de Barmhartige Samaritaan’. Tenslotte zou, tegen het vallen van den avond, het geheele gezelschap, nu vermeerderd met de als gasten uitgenoodigde dorpelingen, terugwandelen naar Jericho, om daar in het park een avondfeest te vieren, dat duren zou zoolang fatsoen en uithoudingsvermogen zouden toelaten. Over de maaltijden werd tusschen den Heer van Jericho en Mathurin lang overlegd. Mathurin ver-

dedigde de stelling, dat men deze eenvoudige lieden spijzen moest voorzetten, die een verfijning en verbetering waren van het zondagseten van het gewone volk: eenvoudig, hartig, degelijk en overvloedig. De Heer van Jericho was een andere meening toe gedaan. ‘Het is, mijn waarde Mathurin, een fout die vele folkloristen maken, te meeven dat de feestmaaltijden van de boeren en buitenlui bestaan moeten uit veel gangen van machtige spijzen. Er zijn hier twee elementen die men moet onderscheiden. Vooreerst is ieder, die niet zeer wel bedeeld is met de goederen dezer wereld, steeds bewust of onbewust bevreesd voor honger, en de zorgelooze stemming, die een feest goed moet maken, kan niet ontstaan, wanneer er niet een zoodanige hoeveelheid eten is, dat van honger in de eerste week geen sprake behoeft te zijn. Veel eten dus, zeer veel eten. Bon. Maar verder? Ge moet niet vergeten, mijn geachte Mathurin, dat de feestmaaltijden dezer eenvoudigen plegen bereid te worden door de huismoeders en hun buurvrouwen. Zij voelen zeer wel, dat er iets bijzonders moet gebeuren om een maaltijd tot een feestmaaltijd te maken. Zij denken dat te bereiken door veel vleesch in de soep te koken, door meer boter en vet te gebruiken bij de bereiding, en, omdat vleesch een ongewone spijs is bij de eenvoudigen, groote stukken vleesch te bereiden. Zij trachten dat feestelijke aan den maaltijd te verleenen door de toespijs zeer zoet te maken, wijl ze alle dag zuinig zijn met suiker. Ze trachten dat te bereiken door van het vette der aarde veel te nemen en veel goede gaven tegelijk op tafel te brengen. Bon, deze wijze van een feestmaal bereiden is zooiets als vloeken, wanneer het gemoed bewogen is. Het onvermogen om een heftige en vreemde emotie uit te drukken in gepaste woorden, uit zich door het gebruik van heftige taal. De huisvrouw staat dus achter haar fornuis te vloeken, al zingt ze een Marialiedje.

Maar wij, Mathurin, vloeken wij? Moeten wij vloeken met de rabauten van den Lagen Kamp? Moeten

wij den dag verzoeten door veel suiker in de rijstepap te doen?

Een dichter en een beheerscht man hoeft niet te vloeken, maar een man, zoo beheerscht dat hij nimmer vloekt, is een onaangenaam wezen. Bon. Dus moeten we dichter zijn.

Mathurin, ga heen, denk na over deze mijne woorden en vertel mil binnen korten tijd, wat ge op zult dienen bij de bruiloft der teensnijders.'

Toen de groote dag naderde, noodigde de Heer van Jericho heel de bevolking van den Lagen Kamp uit tot het feest, dat hij aanrichten zou. En aan de kerk werd aangeplakt, dat wie het avondfestijn in het park van Jericho wilde bijwonen, daardoor zoowel de kerkelijke als de wereldlijke overheid zeer zou verplichten. Wel maakte de burgemeester bezwaar tegen het gebruik van het woord 'wereldlijke overheid', maar wijselijk uitte hij dit bezwaar slechts in de herberg, waar hij zeker wist dat de Heer van Jericho het niet hooren zou. Want toen dit was overgebriefd aan den baron, merkte deze alleen op, dat de burgemeester een achtenswaardig ambtenaar was, die de boodschappen van ministers en dergelijke avonturiers moest uitvoeren

Het groote fornuis van Jericho werd naar den Samaritaan gebracht, omdat Mathurin weigerde op een electrisch fornuis te koken. 'Een eclectrische machine,' zeide hij, 'is goed om een genormaliseerd maal te bereiden, met voedingstabellen als leidraad en dwang-eters als gast. Maar voor een feestmaal eisch ik vuur, levend vuur, vlammen om te bakken en te sauteeren, een gloeiend vuur om te roosteren, een zacht, verdoken vuur om te stoven. Ik eisch een fornuis, met hoekjes, die net de goede temperatuur hebben om een saus tot eenheid te brengen en een zijkant, waar een consommé klaar en sterk kan worden.'

Hij inspecteerde de keukeninventaris van den waard en snoof minachtend. 'Ik zie het al: een goede burger

batterie de cuisine, van voortreffelijk emaille. Maar dat is geen gereedschap om te koken, dat is gereedschap om voedsel te bereiden.' Hij haalde een rijtuig vol potten en pannen, doorslagen en vergieten, passoires chinoises en casseroles van vertind koper uit de keuken van Jericho, en daags voor den feestdag begon hij het groote werk. De waard assisteerde, eerbiedig, zooals een jong kapelaantje zou assisteeren bij een pontificale Mis. Nadat hij eenige uren had toegezien en slechts nu en dan met luide kreten had geëischt wat Mathurin bescheiden vroeg, begon hij te helpen. Hij zag de zekerheid, waarmede de kok een greep deed in eenige trommels kruiden, en de bevalligheid, waarmede deze een roux kon roeren. 'Als ik zóó kon koken...' verzuchtte hij. 'Als ge zoo kondet koken, wat dan, eh bien, wat dan?' vroeg Mathurin.

'Dan werd ik kok in een groot hotel. Dan werd ik rijk.'

'Bah,' antwoordde de grootmeester, 'kok in een groot hotel. Rijk worden. Foei. De kunst is geen prostituée, de kunst is een engel des Heeren, die ons een zeer blijde boodschap brengt: dat deze wereld niet heelemaal tranendal is. En geef mij thans, als ik U bidden mag, een bouquet garni voor deze salmi. Bon, laat hem thans tot morgen op het uur van den maaltijd in den hoek van dit fornuis staan en houd een zacht vuur brandende.'

Met kalmte en waardigheid fricasseerde Mathurin tientallen eendjes, hij maakte dozijnen schotels Chaudfroid gereed, inspecteerde met jaloersche zorg de kropfes salade, die de tuinman van Jericho gebracht had, keurde de gulden harten en deed de groenten brengen in de koele kelders der herberg. Tegen den avond begonnen onder persoonlijke leiding van den Heer van Jericho, Hannes en Baptiste, op draagbaren ouden wijn aan te brengen. De moezel en de rijnwijn en de champagne mocht geleverd worden door de herberg. En toen, des avonds laat, toen alles in den Barmhartigen Samari-

taan eindelijk ter ruste was gegaan, klaagden de kinderen van den herbergier, dat ze zulk een honger hadden. Het rook zoo plechtig en smakelijk in huis en ze versmaadden de boterhammen met ham, die hun vader klaar maakte terwijl hij zijn nachthemd al aan had.

Eindelijk was de groote dag gekomen, een milde, zonnige Septemberdag. In den vroegen ochtend kwamen al de bewoners van het teensnijdersdorp naar de parochiekerk, ernstig en plechtig, in bijna vlekkelooze pakken en jurken; de kinderen waren gestoken in feestkleeren, die de Heer van Jericho voor hen had laten komen uit de stad. Bij den ingang van de kerk wachtte de peter van zooveel dopelingen: de Heer van Jericho, in zijn kleedij van Malthezer ridder. En wanneer de kinderen bogen over de doopvont om gedoopt te worden, hield hij zijn hand uitgestrekt met een beschermend en groot gebaar. En pastoor Smeets doopte. Daarna gingen velen in den biechtstoel, om de absolutie te ontvangen over de zonden, groote en kleine, vele en weinig talrijke, die ze daags te voren hadden beleden. En toen, tegen het einde van die plechtigheid Mathurin in zijn beste pak een kijkje kwam nemen in de kerk, ging de Heer van Jericho naar hem toe en vroeg of ook hij zich niet wilde aansluiten bij de lange reeks van biechtelingen.

‘U moet niet spotten met een zoo heilige zaak,’ antwoordde de kok, ‘het eten zou bederven, terwijl ik de penitentie zou volbrengen, want deze zou niet gering zijn.’

‘Dan zullen we nog eens een feest houden,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘wanneer het uw beurt is en dan zal ik koken.’

‘Dat zou mij bijna verleiden,’ antwoordde Mathurin. ‘Grauwe erwten met dobbelsteentjes spek,’ voltooide de baron den zin.

Om half tien was de plechtigheid in de kerk beëindigd en in optocht gingen allen naar Jericho: de

baron voorop met den pastoor, en terwijl zij de haag van nieuwsgierige dorpelingen passeerden, merkte de baron op, dat het hem speet, dat men den bisschop niet had uitgenoodigd om deze plechtigheid te verrichten. ‘Hij zou zegenend kunnen voortschrijden, terwijl gij niet zegent en uw figuur allerminst geschikt is om te schrijden.’

‘Waarom hebt ge Monseigneur dan niet uitgenoodigd?’ vroeg de pastoor. ‘Omdat Monseigneur een maaglijder is en na deze plechtigheden komen er andere, waarbij men gezonde eters moet hebben met een goed humeur.’

Op de binnenplaats van het kasteel stonden de tafels gedekt voor het ontbijt: pyramiden belegde broodjes, reusachtige hompen kaas, gerookte hammen, ellen worst en koffiekannen als om een regiment te drenken. Ex waren taarten en droog gebak, schalen met vruchten, en de feestelingen aten, snel, gulzig, en ze werden verzadigd.

Vanuit de kapel van Jericho hoorde men het orgel spelen en de feestende menschen gingen paarsgewijze naar binnen in de kleine, lichte ruimte waar de planten geurden en de lichte geluiden van het kleine orgel dansten rond de ranken der barokke versieringen. Voorop liep de Bes met zijn waardige Maritsibyl; elk bruidspaar was omstuwd van de nakomelingen, die met geringe formaliteit waren verschenen in de ouderlijke woning. De kinderen werden in de banken geloodsd en de bruidsparen dromden saam op het kleine priesterkoor der kapel. Naast den pastoor stonden de Heer van Jericho een de rentmeester als getuigen.

Beurt om beurt gaven de bruidsparen het jawoord en hoorden dat ze in den echt verbonden waren. Er waren moeders van zeven kinderen, die schuchter hun woord gaven als het eerste het beste maagdje op haar bruiloftsdag. Telkens weer werd de betrekkelijke rust der kapel verstoord, door opgewonden kreten van kinderen, wanneer de emotie de afstammelingen aangreep van een paar dat aan de beurt was.

Maar eindelijk, na bijna een uur, waren de drie-en-twintig paren in den echt verbonden.

Toen maakte de pastoor aanstalten om een toespraak te houden en op het oogenblik dat hij zijn borst opzette om luidkeels te gaan spreken, fluisterde de Heer van Jericho hem iets in. Verbaasd keek de pastoor hem aan. ‘Ik geloof niet dat dit in dit geval noodig is,’ zeide hij halfluid. ‘Ge zult zelve de voorschriften wel het beste kennen,’ antwoordde de baron, ‘maar ik meende dat het regel is, dat men jonge bruidsparen inlicht over de plichten van hun staat.’

‘Hm,’ antwoordde de pastoor, ‘die plichten en vooral de rechten waren er wel zonder den staat. Feestvierende geloovigen,’ ging hij luidkeels verder, en hij begon de toehoorders erop te wijzen, dat elken bruiloftsdag een vreugdedag beteekent, niet alleen voor de betrokkenen en hun verwanten, maar bovenal en voor alles, voor de geheele christengemeenschap. Deze christengemeenschap, de Kerk Gods, verheugt zich erom, dat een man of een vrouw en in dit geval veel mannen en veel vrouwen, het bevel des Heeren, het menschengeslacht in stand te houden, gaan opvolgen en door de christelijke huwelijkssluiting tonnen, dat het hun ernst is om dat bevel van God na te leven in de hooge waardigheid van het sacramenteele huwelijk.

De pastoor weidde hierover uit en indien zijn feestvierende geloovigen niet geheel begrepen wat hij zeide, dan mocht dat geen bezwaar heeten, omdat immers voor de eenvoudigen van geest een preek schooner lijkt, naarmate die hoogex boven hun begrip uitgaat.

‘En bij dit huwelijksfeest van drie-en-twintig paren,’ ging de pastoor verder, ‘is er reden tot dubbele vreugde. Door nalatigheid en andere omstandigheden buiten uw schuld, zijn er jaren voorbij gegaan, dat ge tezamen geleefd hebt zonder de rijke genaden, die het verheven sacrament U geven kan en geven zal. Laat, maar niet te laat, zijt ge tot inzicht gekomen

dat het den christenmensch niet past om aldus als de heidenen bijeen te hokken. Ge hebt U heden in den christelijken echt begeven. Van velen uwer zijn heden de kinderen gedoopt, en wanneer ge straks, na het huiselijke feest, U wederom naar uwe woningen begeeft, dan kunt ge het besef mededragen, dat nu alles goed en rein is, dat alles is, zooals het zijn moet, zooals Christus dit wil. Gij geniet, door de schuld die nu voorbij en afgedaan is, het voorrecht, terugblikkende op de jaren die uwe verbintenis hebben beproefd, te weten, dat ge van nu af als jonggehuwden opnieuw, met frisschen moed aan een nieuwe en betere toekomst kunt gaan bouwen.' 'Ge zaagt duidelijk de frissons de la fraîcheur,' zeide de Heer van Jericho bij het gastmaal. 'Ge zaagt den Bes schuchter kijken naar zijn teedere gade van tweehonderd pond, die van lieflijke beschaamdheid bloosde. En als toen niet Sophie Jacobs was opgestaan om haar negenden zuigeling de borst te gaan geven in de kamer van Rosalie, dan waren er tranen gevloeid, zilte stroomen van aandoening. Maar alles kan niet op zijn best gaan in deze treurige wereld.' Toch zijn er tranen gevloeid. Toen het dubbelmannenkwartet uit de stad begeleid door het orgel een zeer veelstemmig Te Deum zong als besluit van de plechtigheid, toen snikten vele vrouwen het uit. 'Wat was dat schoon,' zei Cathrien Bruynen des avonds in het park. 'En wat waren we toch duivelskonten om zoo maar domweg zonder bruiloft te beginnen.'

Terwijl aan het gastmaal de Heer van Jericho en pastoor Smeets critisch en genietend bescheiden porties der vele door Mathurin bereide gerechten keurden, aten de hoofdpersonen, de gelukkige nieuwgehuwden, met vlijt en eetlust. Toen de hoeveelheden die verorberd werden ertoe dreigden te leiden, dat verschillende notabelen uit het teensnijdersdorp een gebrek aan bevattingscapaciteit zouden vertoonen, werd op bevel van den baron langzamer gediend, opdat het verteringsproces gelijken tred

zou kunnen houden met den eetlust der gasten.

Van elk der vier salades, die als voorgerechten werden gediend, at elk der bruiloftsvierders een flinke portie. Van den potage bisque werd gelepeld als ware het snert op een kouden winterdag, en de mannen vooral zagen met jaloersche zorg toe, dat ze voldoende dik uit den ketel kregen. Bij het voorgerecht smaakte de oude rijnwijn voortreffelijk, de Madera bij de soep werd gewaardeerd, al vond men de glazen aan den kleinen kant. Toen volgde visch: Tanche en casserole en reeds was dit gerecht voor een groot deel verorberd, toen de Bes plotseling opmerkte, dat hij verdoemd zijn wilde, als dit geen zeelt was. De vrouwen waren verbaasd, want zeelt was immers een verachte visch en dit gerecht was een delicatesse. ‘Zeelt serveer ik,’ zesde Mathurin tevoren, ‘of brasem of barbeel of een der minder aanzienlijke riviervischsoorten, die het teensnijdersvolk gemakkelijk kan krijgen; maar ik zal hun tonnen, hoe succulent een plat tanche is, wanneer die door een artist is bereid.’

‘Dit is nu de beroemde Haut Sauternes van Jericho,’ deelde de pastoor mede, toen de wijn bij de visch in de glazen glansde. ‘Deze wijn, beste menschen, is geschapen om ons te tonnen, dat God het goed met ons meent, al zijn we gemeene zondaars. Ziet die kleur: Een rustig meer van zonneschijn.’ ‘Dat is niet oorspronkelijk,’ merkte de Heer van Jericho op. ‘Elke derderangs literator, die af en toe een flesch wijn koopt bij den kruidenier, praat van vloeibaren zonneschijn. Gij moest beter weten, monsieur le Curé. Ik zou U kunnen spreken over de decadentie van dezen wijn, die zijn groote glorie ontving in een tijd, dat het met het goede Frankrijk even droevig gesteld was als tegenwoordig. Toen immers woonden de edellieden ver van hun territoir in Parijs, waar ze de kruimels der koninklijke ruif opvingen. Nu zijn het de députés, die hun kiesdistrict slechts kennen en erkenen om in Parijs de baantjes te gaan verdeelen. Maar wat dat betreft,

hebt ge gelijk. Het is de Haut Sauternes van Jericho, de bloem van onze kelders. Maar wacht straks op mijn Mouton Rothschild, mijn Château Neuf du Pape of mijn Clos du Roy.'

Het menu werd langzaam en waardig afgewerkt. Met aandacht en vlijt aten en dronken de gasten, ze converseerden zachtkens en deftig, zooals ze passend vonden aan den disch waaraan de baron en de pastoor aanzaten. Slechts toen de punch à Ja Romaine voorbijgegaan was, begon een vrouw te giechelen. 'Dat houdt niet op. Nu beginnen ze weer van vorenafaan.' Maar eindelijk en ten langen leste, toen de middag al ver was voortgeschreden, begon het voorgediende duidelijk teekenen te geven, dat het einde van den maaltijd naderde. De baron had lang en breed met Mathurin gediscussieerd over een gepast nagerecht.

'Mij dunkt,' zeide de baron, 'dat we ons voor één keer moeten conformeeren aan de beste tradities der burgerlijkheid en ijs geven als nagerecht en wel ijs in den vorm van tortelduifjes. Bij communiefeesten immers serveeren de brave patissiers in gezeten gezinnen ijs in den vorm van lammetjes met een vaantje. Bij bruiloften zijn het trekkebekkende tortelduifjes. Ik heb hooren verluiden, dat ergens een streek ter wereld is en dan waarschijnlijk in Duitschland, waar geheele dorpen leven van het fabriceeren van de vormen voor dezen point d'orgue der burgerlijke fijne keuken. Het kan ook zijn, dat ik het mij verkeerd herinner, en dat ik in werkelijkheid eens een puddingvormenmagnaat ontmoet heb, die lammetjes in vijftien maten en tortelduifjes in vier dessins, elk in negen maten maakte. Het is geen onderwerp waarover ik lang wil redetwisten, want het lijkt mij niet belangrijk. Overigens zou ik het op prijs stellen, mijn goede Mathurin, wanneer ge voor een maal uwe principes zoudt willen verraden en het ijs met suikeren rozen zoudt willen garneeren.' Mathurin keek bedroefd bij deze toespraak. 'Ah, monsieur le Baron,' zeide hij, 'uw wil is wet, uw

wenken is gebod. Maar wetende, hoezeer U rekening pleegt te houden met mijn geringe en nietswaardige meening, waag ik het toch op te merken, dat onze gasten op den grooten dag waarschijnlijk ijs gewoon ijs zullen vinden: koud met een smaakje. Ze kennen het ijs der ijskarretjes, dat verkocht wordt door vieze mannetjes als de zon schijnt. IJs is voor hen minder bijzonder dan voor den gemiddelden burger, die het moet verdienen door zich eerst in een onwennigen rok te wringen; ik had gemeend, ook deze lieden iets voor te zetten, dat hun onbekend is: hetzij slagroom met versche vruchten op Marasquin, hetzij een maaksel van harde nougat met crême au beurre gegarneerd of iets dergelijks. En wat de rozen betreft, monsieur le Baron houde mij ten goede, hij late, in zijn goedheid, dezen beker aan mij voorbij gaan. Rozen, hoe exquis zijn de rozenin uw rosarium. Ze zijn zoo schoon, fluweelig en geurig, dat men ze voor zich ziet, zoodra men aan rozen denkt. En slechts een vraatzuchtige ezel zal er toe komen om rozen te eten, al zijn het nagemaakte, suikeren rozen.'

'Mijn goede Mathurin, bijna zou ik er toe overhellen te denken, dat ge geen suiker kunt vormen in zoo ijle schoonheid als een suikeren roos. Ik heb, dit moet ik tot mijn spijt bekennen, nooit gezien, dat gij hebt getoond een meester te zijn in de suikergarniture, als ge zijt op elk ander culinair gebied.'

Toen nam Mathurin met gepaste waardigheid afscheid van den baron, dit tastte zijn eer aan en met plechtige woorden, verklarende dat monsieur le Baron alle reden zou hebben tot tevredenheid, ging hij zijns weegs.

Wat was nu de naspijs bij het feestmaal der teensnijders?

Ah, Mathurin had zichzelve overtroffen. Hij had iets gepresteerd, dat, voorzoover de baron wist en Mathurin wist, nog niet tevoren was gepresteerd.

Op een rots van harde nougat prijkte een fraai geboetseerde ommelette sibérienne. Zij was niet van

het gewone model, neen, zij toonde ineengestrengelde handen, zij toonde harten die aaneen waren gesmeed met rozenranken, er waren leliën, viooltjes en allerlei bloemen van eiwit en suiker, maar de ommeletten waren geflambeerd zooals elke andere ommelette sibérienne, zij werden gediend met brandende kirsch overgoten, maar noch de suiker, noch de nougat smolten, en de fraaie vormen naderden de tafels, gehuld in een ijl kleed van blauwe vlammen. En de inhoud der omelette was niet een beetje min of meer delicieus ijs op een couche van moscovisch gebak. Diepgekoelde, tot ragfijn schuim geslagen room met likeur en gevuld met allerhande vruchten was de inhoud, die verborgen was onder het geboetseerde eiwitschuim.

Terwijl dit gerecht werd rondgediend, met kummel of marasquin naar keuze, gingen luide kreten van bewondering op onder de gasten. De grappen over vuurvreters en dergelijke aardigheden bleven uit, er was een stemming van droefenis, vooral onder de vrouwen, toen al dit schoone werd verwoest en als vormeloos, maar heerlijk hapje werd gedeponeerd op de borden.

Toen de bedienden de ronde hadden gedaan, riep de Heer van Jericho Hannes bij zich, die naar de keuken ging. Iets later verscheen Mathurin, groot, breed en verhit, in zijn witte koksdracht, met de koksmuts op het hoofd. Als teeken van waardigheid, want zoo voornaam droeg hij het voorwerp, had hij een houten lepel in de hand genomen. Hij ging naar den Heer van Jericho en maakte een buiging. De baron stond op, schudde Mathurin de hand en zeide: ‘Mathurin, ik ben verbaasd. Ik ben te verbaasd om enthousiast te zijn, maar ik wil al mijn woorden van critiek of slechten raad, die ik met het oog op deze naspijs heb gesproken, intrekken. Meer dan ooit ben ik overtuigd, dat ik op Jericho herberg de coryphee der culinaire kunsten en wetenschappen, den prins der koks, en ware ik een vorst in plaats van een bescheiden landjonker, ik zoude op dezen

dag oprichten een koninklijke academie der kookkunst, met U, mijn goede meester, als president.' Mathurin bloosde, duidelijk zichtbaar bloosde hij ondanks zijn verhit uiterlijk.

'Monsieur le Baron,' stamelde hij, 'ik ben verlegen. Ik kan een goeden pot koken, dat is waar, maar tal van dingen zijn nog zoo ver boven mijn vermogens, dat ik mij schaam om den lof. Ik, het is Mathurin die het U eerlijk bekent, ik heb heden tijdens mijn werk met wroeging bedacht, dat ik niet in staat ben om twee doodgewone eieren op precies dezelfde wijze locht te koken. Voila, monsieur le Baron, hoezeer de culinaire kunst nog in haar kinderschoenen staat. Een eitje koken, bon, dat kan ik niet tweemaal hetzelfde doen, er is geen sprake van dat ik U twee gelijke eieren zachtgekookt op tafel kan brengen. Twee sneedjes toast, twee borden havermoutpap, twee biefstukken gelijkelijk goed klaar maken is onmogelijk. Spreek dus niet over mijn meesterschap, maar zeg, dat ik een minder slecht kok ben als de meesten. En wat deze academie der kookkunst betreft, ah, monsieur le Baron, ik zoude daarvan het presidentschap gaarne aanvaarden om er een ernstig studiegenootschap van te maken. Maar ik zou vreezen, dat er geen andere leden te vinden zouden zijn, waarmede ik vruchtbaar van gedachten zou kunnen wisselen.'

Inmiddels had de Bes het noodig geoordeeld om op te staan en tegen zijn glas te tikken. Toen hij daarmede niet voldoende de aandacht trok, riep hij met zijn vervaarlijke stem om stilte en ging toen, de borst breed vooruit, een rede afsteken.

'Als we nog niet wisten, dat we nu deftige degelijke lui zijn geworden, dan zouden we het wel geleerd hebben door de manier waarop de Heer baron ons te eten heeft gegeven. De Heer baron heeft ons toch veel goeds gedaan. Hij heeft ons, om het zoo maar te zeggen, uit de vuiligheid gehaald. En nu zijn we allemaal in orde gekomen, we zijn nu niets minder meer dan de eerste de beste die vooraan in de kerk

zit. Dat danken we aan den baron en aan den pastoor, natuurlijk. Ja, die had ik bijna vergeten, maar dat was geen opzet. Maar ik wou dit maar zeggen aan mijn medemenschen van den Lagen Kamp. In het verleden heb ik jullie mores geleerd, als er een wou klikken, of wanneer er een grootsig wou worden. Ik was zoogezegd haantje de voorste in de boosheid. Maar ik wil jullie dit nu maar zeggen, nu we dan in het nette in orde zijn gemaakt, nu zal het zoo blijven. En de eerste, die probeert weer liederlijk te doen, die houw ik op zijn falie, dat hem de ribben door den mond uitkomen.

En ik dank den baron en ik dank den pastoor en ik dank den kok en allemaal, die hebben bijgedragen tot dit feest. Lang zullen ze leven.'

Zwetend van inspanning ging de Bes zitten, en er ging een luid gejuich van instemming op langs de tafel. 'Ge hebt goed gesproken, Bes Oorstens,' zeide de baron. 'Dank Onzen Lieven Heer voor wat je is overkomen, maar dit wil ik je wel zeggen: wanneer je zoo voortgaat met de welsprekendheid te beoefenen, dan wordt je nog eens député oftewel kamerlid. Maar mocht dit geschieden, dan zal ik je laten verbranden als openbare zondaar, die van kwaad tot erger is vervallen. Bon.

En nu eten we met smaak ons dessert en dan danken we voor deze spijs den Heer en dan gaan we dansen. Verplicht is dat niet, maar gezond voor een goede digestie.'

En zoo deden ze en toen de 'honneur aux dames' werd afgeroepen door den dirigent der blaaspoepen, werd de Heer van Jericho aangezocht door vrilwel alle bruiden van den Lagen Kamp. 'Het is een schande,' zeide hij, 'vergeet uw bruidegom niet en eer hem tot in hoogen ouderdom.' En hij nam een dochtertje van een halfer bij de hand en danste met haar een polka.

Hoofdstuk XVII
Rozen en reizen

‘**D**EZE rozen,’ zeide de tuinbaas van Jericho tot zijn hulpje, ‘deze rozen zijn de mooiste die je in den verren omtrek vindt. Ik weet nog heel goed, hoe we dit perk moesten aanleggen. Dat was in Juli 1914, het jaar dat de oorlog uitbrak. Het is natuurlijk gekkenwerk om in Juli rozen te gaan planten en vooral in zoo'n schoone Julimaand als 1914 ons gaf. De Heer was terug gekomen uit Italië of daaromtrent, en den volgenden morgen was alle personeel in de weer.

Joep, zei de Heer tegen me, nu moet je eens goed luisteren. Ja ik weet het nog best, ik zie hem nog staan, met een strooien hoed op en een glimmend jasje, zooals ze toen droegen in de warmte. Nu moet je voor de ramen van de eetkamer eens iets heel bijzonders maken, want in het najaar gebeuren er groote dingen. Nou ik zei: Misschien staat de Heer Baron me toe om te zeggen, dat ik daar blij om ben. Ja, dat stond hij toe. Maar ik moest zorgen, dat het uitzicht uit de eetkamer en uit de zitkamer van de aanstaande barones en uit de slaapkamer in den tuin prachtig was. Ik zei wel, dat het ver in het seizoen was, maar daar wou de baron niets over hooren.

Joep, zei hij, een rozenperk aanleggen in het najaar kan iedereen en in het voorjaar evenzoo. Daar heb ik alleen maar een briefkaart voor noodig, dan zendt elke rozenkweeker me rozen en mannen die ze planten. Maar ik wil, dat hier in het najaar een macht van rozen bloeit.

Toen heeft hij me op den trein gezet en ik ben eens

in Linne en in Swalmen en in Tegelen mijn licht gaan opsteken en we hebben het klaar gekregen. We hebben op een goeien dag, midden in den nacht, de rozen uitgedaan in de kweekerij, bloeiend en wel en we hebben ze met een ferme kluit mee in een wagen met twee paarden geladen, en toen ging het ventre à terre naar Jericho, en voor den middag waren ze allemaal geplant. En ze sloegen aan en ze hebben gebloeid tot in December, ongelogen tot in December. Een wonder.'

Joep nam een versche pruim, kauwde en spoog een bruine straal wijd uit. 'Maar in December was de Heer er niet om het te zien. Die was al weg.' 'Naar den oorlog?' vroeg de tuinjongen.

'Hij is toch geen Pruis of geen Bels,' antwoordde Joep verachtelijk. 'Nee, het fijne weet niemand er van. Juffrouw Rosalie, een best vrouwmensch overigens, maar een beetje te nieuwsgierig voor een juffrouw in zoo'n voornamen dienst, deed altijd erg geheimzinnig, alsof ze het naadje van de kous wist, maar die wist maar een beetje en de rentmeester ook. Niet deze rentmeester, de vader van dezen, want deze was toen onder dienst als officier, ergens in Overijsel of daaromtrent...

Maar het was zoo: de verloofde van den baron zoogezegd, die engelsche dame, was thuis bij haar broer, die een heele hoogheid moet zijn, een wezenlijke lord. En toen we op een morgen hier met de petunia's bezig waren voor de bibliotheek, toen kwam de veldwachter, ja niet deze, maar dezen zijn vader, den hof op om te zeggen dat het mobilisatie was, en er werden paarden gevorderd, en er moesten jongens opkomen. En toen stuurde de baron een telegram aan die engelsche dame, dat ze direct moest komen, maar ze kwam niet. En er schijnt toen een brief gekomen te zijn uit Engeland van die engelsche dame, dat de oorlog een veels te droevige tijd was om te trouwen en dat de oorlog toch met Kerstmis afgeloopen zou zijn en dat ze maar moesten wachten tot den vrede.

Nou, dat het met Kerstmis afgeloopen zou zijn, dachten we allemaal, maar het duurde vier jaar. Verdomme. Je kon hier de kanonnen hooren en het vuur zien, van de dorpen op Bels, die brandden. En we hebben hier nog vluchtelingen gehad, eerst Duitschers, die uit België moesten en toen Belgen, in het koetshuis, die nogal ruim is, en in de oranjerie en overal waar maar plaats was. En elken dag was het goed van opscheppen, en hartje wat lust je, maar dankbaarheid heb ik niet gezien. Praatjes en genadebrood eten. Zoo was dat volk. Zoolang als de Heer voor al die menschen kon zorgen, was hij betrekkelijk gerust, maar in November gingen ze verderop, naar Amersfoort, en toen is er op een dag een brief gekomen met een engelschen postzegel en geopend door de militairen, vertelde de postbode. Ja niet deze, maar dien zijn vader.

En de Heer las dien, toen hij terugkwam van zijn morgenrit, hij reed toen 's morgens en 's middags uit. En zooals hij was, met de rijzweep nog in de hand, reed hij heel bedaard de laan uit en toen hebben we hem vijf jaar niet meer gezien. In twintig is hij weer teruggekomen en toen zag hij eruit als een Canadees, waar je over leest in de illustratie.

‘En wat was er dan?’ vroeg de tuinjongen verbaasd. ‘Wat er was, wat er was, dat zal ik je zeggen. Een drama, met die engelsche dame, en niet het eerste drama en niet het laatste. Dat vrijde nu al vier jaar of nog langer en altijd kwam er iets tusschen. Maar toen, onder den oorlog, schijnt die engelsche dame het niet uitgehouden te hebben in Engeland en toen is ze naar Canada gegaan, als je weet waar dat ligt: boven Amerika, en het schijnt een vruchtbaar land te zijn.

En de Heer haar na, zoo was hij. En zoo is hij nog, God beter het, en dan te weten, dat hij aan elken vinger tien meisjes kon krijgen, die een pracht van barones zouden zijn geweest. Die freule van Biestenraadt bijvoorbeeld. Jij kunt je dat niet voorstellen, maar dat was een knap ding, toen ze twintig jaar

jonger was. Maar die Engelsche was een loeder, God vergeef me dat ik het zeg, een regelrecht loeder.'

'Dearest, dearest Louis,' luidde de brief, die den Heer van Jericho naar Canada deed reizen. 'Ik heb van je charmante brief toch zóó genoten; het was een *lichtpunt* in dezen *donkeren* tijd. Maar toch ben ik het niet *heelemaal* met je eens. Je wilt dat wij in dezen *verschrikkelijken* tijd, nu zóóveel geleden wordt, zouden trouwen en dat *ik* in dat lieve Holland zou komen, waar geen oorlog is. Dat de oorlog in *drie* maanden zal afgeloopen zijn, geloof *ik* ook niet meer, maar veel langer kan hij niet duren. Als de Hollanders maar *inzagen* dat jullie *verplicht bent* om de Hunnen geen voedsel meer te leveren, dan zou het *heel gauw* zijn afgeloopen. Maar hoewel jullie *heel goed* weten dat wij voedsel en andere dingen doorlieten naar neutrale landen, verknopen jullie toch *van alles* aan de Duitschers, die in het arme België zoo *verschrikkelijk* hebben huisgehouden, en jullie verdient geld, terwijl *onze jorgens* het hunne doen aan het front en zoo. Al onze vrienden zijn in het leger of bij de vloot en stel je voor: Chelholme is *vliegenier* geworden! Veel dames hebben zich aangemeld voor de oorlogsinspanning en doen *prachtig* werk in de cantines en hospitalen. Ik heb me óók aangemeld, maar onze dokter zegt, dat mijn *arme* zenuwen niet sterk genoeg zijn en hij raadde me aan rustig op Kenstone te blijven. Maar dat is *herstellingsoord* voor officieren geworden, en stel je voor, daar zijn heel *gewone* jongens bij, van kantoren en *schoolmeesters*. En nu heb ik besloten me *terug te trekken*, zoolang de oorlog duurt, waar het *heel* rustig is, in *Canada*, in de zuivere natuur en misschien in de Vereenigde Staten of *nog verder* zuidwaarts. Als je dezen brief krijgt *ben* ik al aan boord, maar ik schrijf niet met welke boot en zoo, want als de Hunnen dezen brief in handen zouden krijgen, zouden ze *weten*, waar ze hun *barbaarsche* torpedo's zouden moeten afschieten om *honderden* menschen ongeluk-

kig te maken. Maar je kunt mij altijd bereiken c.o. Chalmers Bank Ltd in Quebec, dat een relatie schijnt te zijn van *mijn* bank in Londen.

Ik ga echt genieten van de *natuur* in Canada en *eenvoudig* leven op een farm of zoo en ik zal je *geregeld* op de hoogte houden hoe het gaat. En na den oorlog ben ik een *boerenmeisje* geworden en kom naar Jericho, als je me nog *hebben* wilt...'

Toen de Heer van Jericho dezen brief gelezen had, stak hij hem in den zijzak van het rijpak, nam de zweep ter hand en steeg te paard. Eenmaal in den mullen grond van de oprijlaan gekomen, drukte hij zijn knieën in de zijde van het paard en reed zonder rusten naar de stad. Den volgenden dag bracht de staljongen van het Kruis van Bourgondië het paard terug met de boodschap, dat de baron voor eerogen tijd op reis was en zou laten hooren wanneer hij terugkwam.

Of zijn relatie met den Earl of Kenstone hem aan een engelsch visum hielp is niet bekend, maar in den kortst mogelijken tijd was hij in Engeland en van daar op weg naar Canada. Bij den rentmeester kwam een brief van een Amsterdamsche bank, die mededeelde, dat men den Heer van Jericho een reiscredietbrief van vijftigduizend gulden had verstrekt en dat de bank hem, den rentmeester, namens zijn heer verzocht, een gelijk bedrag over te maken. Hetgeen de rentmeester deed. Toen, het was inmiddels eind 1915 geworden, kwam een kort briefje van den baron op Jericho aan, waarin deze verzocht, een bedrag van tweehonderdduizend gulden over te maken, welk geld verkregen moest worden door een aantal met name genoemde effecten te verpanden. De rentmeester schudde zijn grijze hoofd, maar deed zooals hem verzocht was. Hij besprak het verblijf van zijn heer in Canada met de gewone trawanten in de dorpsherberg, en alle wijze en achtenswaardige lieden schudden het hoofd. Dat er effecten verpand moesten worden, verzweeg de rentmeester zorgvuldig en om deze schande zoo snel mogelijk te niet

te doen, voerde hij een uiterst zuinig bewind, bracht meer land onder den ploeg, fokte meer vee en liet zich zelfs verleiden, een deel van dit vee te verknopen aan smokkelaars. En inderdaad, toen 1918 aanbrak, was de schuld bij de bank gedelgd.

'Ah, mon cher,' zeide de Heer van Jericho, toen de rentmeester na diens terugkeer rekening en verantwoording gaf, 'het was niet noodig zulk een inspanning te vergen van U. Ik heb daar in Canada, zoowel letterlijk als figuurlijk, zeer goed geboerd. Ah, men kan daar boeren. Men ploegt er gemeenten en laat zijn vee grazen op weiden als provincies. Maar weet ge, het schoonste is de jacht. Al met al breng ik U eenig geld mede: ziehier zevenhonderdduizend gulden, tel maar na. Indien er één of twee briefjes ontbreken, dan komt dat waarschijnlijk, doordat ik op de terugreis aan boord heb leeren pokeren.'

'Bon,' vertelde hij véél later aan pastoor Smeets, 'men moet dat gezien hebben. Ik ging dus naar Canada, omdat mijn verloofde ook naar dat land was uitgeweken. Ik vond haar; ze was neergestreken op een farm, die haar heel goed beviel. Die farm was van een Fransch Canadees, een Canadien. Ik ontmoette dien man, Duchatel genaamd, bij de bar in een of andere negorij. Ik sprak met hem. Hij vertelde mij, dat Cecily idolaat was van de farm en dat ze aanstalten maakte om er lang, zeer lang te blijven. Maar Duchatel moest of wilde naar het front. Ik kocht zijn farm, schreef om geld, en toen de overdracht had plaats gevonden, reed ik gekleed als een farmer de hoeve op, begroette mijn verloofde, die genoot van den indiaanschen zomer en vroeg haar of het haar beviel op de hoeve.

'O, ja,' zeide zij, 'het bevalt me hier zeer goed en Duchatel en zijn moeder doen alles om het mij naar den zin te maken.'

'Bon,' antwoordde ik, 'ik zal méér dan dat doen.' 'Maar ik wil hier blijven,' antwoordde Cecily, 'Daar heb ik geen bezwaar tegen,' was mijn repliek,

‘daarom heb ik de hoeve gekocht.’ Bon, Mejuffrouw mijne verloofde was kwaad en uitte het gewone verwijt, dat ik mannelijke bezittersstreken had uitgehaald. Dat heeft ze me méér verweten. Den volgenden dag echter had ze de plaat gepoetst. Spoorloos was ze verdwenen. Terwijl ik haar opspoorde, beheerde ik de farm.

Ik bemerkte, dat Duchatel zijn hoeve zonder verlies had verkocht. Ik was, wat men noemt, gedupeerd, opgelicht, beetgenomen. Mijn buurlieden, honderden mijlen in den omtrek, Jachtten met mij. Toen achtte ik het noodig om deze hoeve te gaan exploiteeren op een wijze, die haar rendabel zou kunnen maken.’

‘Maar wist ge dan iets van de canadeesche landbouwmethoden?’ vroeg de pastoor verbaasd.

‘Ik wist iets beters,’ antwoordde de Heer van Jericho. ‘Eerst heb ik een ingenieur duidelijk gemaakt, dat ee? nieuw aan te leggen spoorweg zou mislukken wanneer hij niet over mijn terrein liep. Onderwijl kocht ik land bij, *zóó* dat mijn terrein ten noorden en ten zuiden grensde aan rotsen. En toen was het voor de spoorwegmaatschappij goedkopper om mijn terrein te koppen, dan om een tracé door de rotsen met dynamiet geschikt te maken.’

‘Niet oorspronkelijk,’ antwoordde pastoor Smeets. ‘Rockefeller of zoo iemand heeft iets dergelijks uitgehaald. Dat weet elk schoolkind en helaas ook elke vrijgestelde van de moderne vakbeweging.’

‘Monsieur le Curé, dat gij mij gebrek aan oorspronkelijkheid verwijt, vind ik vreemd. Gij zelve doceert met meer of minder inzicht dezelfde leer, die al wijlen door een tentenmaker uit Tarsis is verkondigd maar met méér inzicht. En nu ik mij goed herinnér, heeft Noach al van een glaasje gehouden. Gezondheid.’

‘Maar uw verloofde?’ vroeg de pastoor. ‘Hebt ge die gevonden?’

‘Ik wist na zeer korten tijd haar verblijfplaats. Ze was naar de Vereenigde Staten gegaan, maar daar

liet men mij niet toe, vooreerst omdat ik er niets te maken had, ten tweede omdat men meende dat ik een spion was en ten derde omdat ik den amerikaanschen consul te Montreal duidelijk zeide, hoe ik over hem in het bijzonder en over zijn landgenooten in het algemeen dacht. Dit nu scheen hij niet ten volle te savoureeren. Bon, ik zat dus in Canada met een hoop geld en verder niets om handen. En daar de ledigheid des duivels oorkussen is, huurde ik een Indiaan en toog met dien gekleurder schurk op het jachtpad. Deze roode broeder was zoo overtuigd schurkachtig, dat hij stal zonder gevraagd te hebben, en hij was zoo dom zijn bijzonderen aanleg op dit gebied te verraden, alvorens hij kans had gekregen een grooten slag te slaan. Hij was een miezerig diefje, een kruimeldief. Bon, maar spoorzoeken, strikken zetten en gidsen kon hij als geen ander. En we hebben schoon gejaagd. We hebben prachtige vellen veroverd, we zijn bijna doodgevroren en we zijn slap van den honger geworden. Dit verhinderde niet, dat, toen we in de een of andere als stad gedoodverfde negorij een slok namen, plotseling een man van de Royal Mounted binnenkwam en mij, als één der niet zoo erg dronken burgers, beëedigde als hulpsherriff en medenam om een vee en vellendief en moordenaar op te sporen. Hij gaf ons een beschrijving van het heerschap, welke beschrijving eindigde met de veelbelovende woorden: Zijn revolver zit erg los en zijn trekker is zeer gevoelig, dus praat niet, maar schiet. Ik heb dien veelbelovenden boef helaas niet ontmoet en de andere leden van de pose evenmin. Eenige welwillende trappers hadden hem op heeterdaad betrapt en hem een waardige uitvaart bereid. Maar, om den politieman te troosten, heb ik toen gezegd, dat ik wel een klein kruimeldiefje wist en dat ik hem dat gaarne aanbood op de kennismaking. Hij was door mijn gulheid zeer ontroerd, maar was zoo onbescheiden mij te vragen of ik dit kruimeldiefje in het voorbijgaan bij hem thuis wilde aanreiken. Dit heb ik gedaan; het was een schoon ge-

zicht, toen mijn roodhuid plotseling groen werd. Maar bij den rechter heb ik een goed woordje gedaan, zoodat mijn gids er met één maand afkwam. In die maand heb ik mij bezig gehouden met uitrusten en ben daarna weer met hem op stap gegaan. Toen ik tenslotte naar Europa terugreisde, stond hij op de kade te wuiven.'

'Dus alles tezamen was het toch een interessante tijd?' merkte de pastoor op. 'Ik zou zelfs zeggen: een goede tijd,' antwoordde de baron. 'Maar wat dat betreft, van acht-en-veertig van mijn twee-en-vijftig levensjaren weet ik zeker, dat het goede jaren waren.'

'En de andere vier?'

'Die herinner ik mij niet, omdat ik toen te jong was.'

'Ja, toen onze Heer uit Canada terugkwam,' vertelde Rosalie aan elk nieuw dienstmeisje dat ze onder haar bevelen kreeg, toen zag hij er net uit als zoo'n wildeman uit het verre westen, waarvan je wel eens plaatjes ziet in de illustratie. Met een geruit hemd en een broek met franje en een hoed als een paraplu kwam hij op een goeden dag binnenstappen in het Kruis van Bourgondië. En mijn zuster, die daar ingetrouwd is, meende eerst dat iemand een reclameplaat kwam brengen voor een circus.

'Leg de plaat daar maar neer, dan zal ik ze wel eens ophangen,' zei mijn zwager, en hij vroeg nog of er vrijkaartjes aan vastzaten.

'Ik wensch U goeden avond,' antwoorde onze Heer en zette zich neer, en toen hij een flesch bestelde uit zijn gewonen bak, ik meen dat het bak zeven is, toen herkenden ze hem ineens allemaal en hij gaf een hand, die wel van ijzer leek. En toen heeft hij verteld en alleman getracteerd. Ja, zoo is onze Heer. Maar hij wou niet met de verhuurauto van mijn zwager naar Jericho terugrijden en evenmin kon een huurpaard dienst doen. Hij bleef den nacht over, zei hij, en dan moesten ze den volgenden morgen maar iemand naar Jericho sturen om een paard te

halen. Maar die avond, als je dat hoort! Hij vertelde daar van het leven en hij heeft in de gelagkamer met de lasso gegooid, daar was hij erg trots op, dat hij dat kende, maar dat kende hij dan ook. Hij heeft den bakker Housmans en den klokkemaker van bij de Sint Lambertus in één worp gevangen. En toen het diep in den nacht was, schrok mijn zuster, die al naar bed was, opeens wakker, omdat ze knallen en gerinkel hoorde in de gelagkamer, en die bluts van een zwager van me was mee gaan drinken met de anderen en toen was het gesprek gekomen op schieten, dat ze daar in Canada zoo goed kennen. En toen hebben ze onzen Heer gevraagd, om dat eens te laten zien en hij schoot maar zoo, van den eenen kant van de gelagkamer naar den anderen, een ei van den hals van een flesch. Maar die flesch stond voor een spiegel en het ei was ongekookt. En dat vonden die manskerels zóó mooi, dat ze het nog eens wilden zien en toen mijn zuster met haar blaker en al in de gelagkamer kwam, schoot onze Heer zoo maar de kaars van den blaker, zoodat mijn zuster stond te kijken als verdutst en eerst later van haar eigen ging van den schrik. En toen ze zoo lodderig op een hoekje van de sofa wakker werd, was het eerste wat ze zag, dat onze Heer dien smid uit de Paardenstraat, die de sterkste man van de stad heet te zijn, met één hand op den grond legde. Dat was canadeesch worstelen, of het kan ook japansch zijn, maar het was verbazend, zooals onze baron zoon kolos van een man neerlegde alsof het een kind was. Nou, en dien avond is er nog heel wat ongerechtigheid gebeurd, want ze zijn toen aan de whisky gegaan en als je daar niet tegen kunt, dan kun je er beter van af blijven. En toen het te erg was, is agent Wouters gekomen om proces verbaal te maken wegens overtreding van de sluiting en burengerucht en gebruik van vuurwapens en zoo, want er waren menschen uit de buurt naar het bureau geloopen om het aan te geven en ze hadden gezegd: als je niet beter wist, zou je zeggen dat de Heer van Jericho

in het land is. Nou, en die Wouters wou nu eens één keer optreden en begon namen op te schrijven, maar toen nam onze Heer zijn revolver en schoot de lampen één voor één stuk en voor dat Wouters zijn zaklamp had aangemaakt, waren ze allemaal weg. Maar het liep voor mijn zwager nog goed af, want hij zei dat de Heer van Jericho terug was van de Indianen en toen zei Wouters wel dat hij wou, dat ze onzen Heer daar gehouden hadden, maar hij schreef toch niets op. Den volgenden morgen kwam de staljongen van het Kruis hier aan om een paard te halen, maar toen gaf Baptiste het niet mee, nee, hij ging zelf en in het voorbijgaan vertelde hij aan allemaal waar hij naar toeging, en toen reed de rentmeester, die toen nog maar zijn vader hielp, en de halfer en nog zoon paar allemaal naar de stad. En binnen het uur was het als een loopend vuurtje door het dorp, en toen kwam de een of de ander op het idee de fanfare bijeen te roepen, en zoo hield de Heer van Jericho zijn intocht. En dat is de aanleiding geworden, dat we hier eigenlijk een harmonie hebben en dat onze Heer beschermheer is. Ja.' En als Rosalie zoover gerateld was, wachtte ze even. En dan zei ze met een zucht: 'Ja, maar die Engelsche was alweer niet meegekomen. Ze is onzen Heer niet waard. Ze is, ze is... slecht. Daar, slecht.'

Hoofdstuk XVIII
Het ziekbed van den heer van Jericho

NA de bruiloft der teensnijders volgde nog een lange glorieuse nazomer, en het najaar was, behoudens enkele stormen regendagen, helder en zoel. September, October kwamen en gingen en in November zelden de menschen, dat het zeldzaam was; de koeien stonden nog in de wei en de wingerd tegen den muur der boerderij van Jericho was nog in volle mode en gouden glorie. Maar half November begon het kille seizoen, niet openlijk en met geweld, maar sluipend en verraderlijk: met mist, motregen en een kilheid die tot het merg doordrong. Op Sint Ceciliadag, toen de Heer van Jericho uitreed op Aboe Bekr, was van de groote poort het einde der oprijlaan niet te zien; een witte, stoomachtige mist dekte de wereld toe, onderdrukte het leven en het licht. Reeds vroeg in den middag was er van den dag nog maar schemer over, en de Heer van Jericho, die rondreed op zijn ros, bedacht, dat hij niet lang moest rijden, omdat het licht slecht was, en het paard teekenen gaf van een ongewone nervositeit. Maar hij dacht eraan, hoe hij dezen dag had willen vieren, den naamdag van Cecily, hoe hij een groot feest zou houden, een stralend feest op háár naamdag. Maar weer was een jaar voorbij gegaan, en nog was Cecily niet op Jericho gekomen. Nog was het bij plannen gebleven, bij plannen en een verlangen, dat bijna weemoedig was.

Wanneer de Heer van Jericho nu vroeg thuis zou rijden en in zijn eenzaamheid zou neerzitten en den-

ken over Cecily, en zijn verlangen naar de tengere, stralende Cecily van vroeger, naar de ouder wordende, spiritueele Cecily der latere jaren zou uitgaan, dan zou hij, dat wist hij en vreesde hij, weer gaan denken over de teleurstellingen der voorbije jaren en misschien zou hij weer gaan twijfelen aan de betere toekomst, die zeker komen moest. En hij stelde den terugkeer naar Jericho uit, van minuut tot minuut, van uur tot uur. Hij was over de Hooge Beemden gereden en had op het springweitje twee maal de ronde gemaakt. Inplaats van terug te keeren, wilde hij nog om Jerusalem heen rijden. Maar achter Jerusalem bedacht hij, dat de holle weg langs Eygenraadt een goeden, zachten bodem gaf voor een ingehouden galop, en hij reed dien weg. Toen, aan het einde, wilde hij niet terugkeeren langs hetzelfde pad. Hij stak den rijksweg over en kwam zoo op den veerweg. Inmiddels werd het duister en donker en toen eindelijk de avond inviel na een dag van schemer, was hij ver van huis. Maar hij kon veel weg afsnijden door dwars door de weiden te gaan, hij hoefde dan alleen maar hier en daar een greppel te nemen, of een prikkeldraadheg.

De maaltijd, die Mathurin in somberen ernst bereidde, was haast gereed en nog was de Heer van Jericho niet weergekeerd. In een hoek van de keuken zat juffrouw Rosalie, breidde nerveus en vergat in haar onrust te praten. Hannes had zijn heil gezocht bij Baptiste in den stal en daar zaten de twee mannen op een bankje, rookten en spraken tezamen, maar als krampachtig vermeden ze te spreken over wat in hun gedachten was: over de engelsche dame.

Om half zeven was de Heer van Jericho nog niet terug; het was volkomen donker geworden, een pappige, bedrukkende duisternis. Even vóór zeven kwam Mathurin uit de keuken naar den stal, als om te zien of zijn Heer nog niet terug was. Hij moest immers op het juiste oogenblik de soep afbinden, wilde deze geheel nieuwe creatie gelukken.

Tegen kwart over zeven kwam hij nog eens en klaagde, dat het eten niet zoo zou zijn, als wel mogelijk geweest ware, wanneer de Heer zich aan zijn tijd gehouden had. Het werd half acht; en eindelijk, het was tegen achten, hoorden Baptiste en Hannes aan het einde van de oprijlaan paardenhoeven: de lichte, onrustige hoefslag van Aboe. Hannes wilde het huis ingaan om Mathurin te waarschuwen, maar de uitdrukking op Baptiste's gezicht hield hem tegen. Vragend keek Hannes den stalknecht aan, toen zeide die: ‘Ik laat me hangen, als het paard niet alleen is.’ En bijna op hetzelfde oogenblik klonken de hoeven hol op de brug, en inderdaad, Aboe verscheen, bezweet, onrustig, alleen, terwijl de teugels dwaasslordig langs den hals afhingen en den Arabier onrustige zwaaibewegingen deden maken met het hoofd, om die bengelende, lastige riemen op den rug te krijgen. Baptiste greep de teugels en hield het paard; het gevoelige dier stond te trillen op zijn beenen en de neusvleugels waren wijd open, terwijl het hoofd onrustig bewoog, als zocht het paard iets. ‘Wat zullen we nu hebben,’ vroeg Hannes. ‘Dat is geen zuivere koffie,’ antwoorde Baptiste. Op dat oogenblik verscheen in het lichtvlak der deur Mathurin in zijn witte kokskleedij. Het eerste wat de kok vroeg, was, waar de Heer was, en op het rumoerige en verwarde antwoord van Hannes en Baptiste tegelijk, kwam Rosalie erbij, die begon met haar handen ineen te slaan en luid te weeklagen omdat haar Heer een ongeluk had gehad.

En toen zagen de mannen, dat aan den teugel een briefje hing, een stuk papier, afgescheurd van een brief, waarop in onvast handschrift stond: ‘Weest zoo goed, me te komen halen met een ladder. Ik lig bij het hagelkruis.’ Wonderlijk genoeg was het briefje volledig onderteekend: Louis de Hautetaille. In korten tijd waren Hannes, Baptiste, Mathurin en de halfer op weg met een ladder en eenige wollen dekens. Zwijgend liepen ze voort, totdat ze in de buurt van het hagelkruis waren gekomen; toen be-

gon Mathurin te roepen: ‘Hier zijn we, monsieur le Baron.’ Maar hij kreeg geen antwoord.

De meegebrachte lantaarns werden ontstoken en de omgeving van het hagelkruis werd afgezocht. En inderdaad, men vond den baron, bezwijmd, liggend aan den rand van een greppel. Zijn rechterbeen lag vreemd verwrongen onder het linker, terwijl de linkerarm, met een knik te veel, dwaas was uitgestrekt. Toen nam Mathurin de leiding. De anderen wilden éérst den baron bij kennis brengen met den meegebrachten brandewijn. Maar de kok zette door, dat de bewustelooze eerst op een paar dekens op de ladder zou worden gelegd. Toen werd het gebroken been aan het andere bevestigd met een paar zakdoeken; de linkerarm werd voorzichtig met Mathurin's voorschoot op de borst van den gekwetste vastgelegd. Toen eindelijk de halfer en Hannes de ladder opnamen om den terugtocht te aanvaarden, sprak plotseling de gewonde: ‘Voortreffelijk. Wanneer ge thans wilt trachten mij niet te laten vallen, dan zal ik U zeer dankbaar zijn. En loopt, indien het niet te veel gevraagd is, niet in den pas. Bon, en avant!’ Mathurin ging naast de primitieve baar loopen en vroeg of monsieur le Baron een teug cognac zou believen. Nadat de Heer van Jericho van dat aanbod een dankbaar gebruik had gemaakt, prees hij de goede zorgen en de beradenheid van de reddingsexpeditie.

Op Jericho werden de mannen ontvangen door Rosalie, die ontdaan klaagde en jammerde. ‘Wees stil, Rosalie,’ zeide de patiënt, ‘er konden veel ergere dingen gebeurd zijn. Ge hadt, .bijvoorbeeld, uwe zuiverheid kunnen verliezen.’ De mannen, en vooral Baptiste grijnsden vaag, en toen ontstond een drukke discussie over de te volgen gedragslijn.

Eindelijk werd men het er over eens, dat men den Heer van Jericho gekleed en wel in een warm bed zou stoppen en dat Baptiste ten spoedigste naar het dorp zou rijden om vandaar een arts te ontbieden. Het was bijna nacht toen eindelijk de dichtstbij

wonende dokter verscheen; hij had op eigen initiatief een collega uit de stad ontboden en medegebracht en deze op zijn beurt had een verpleegster noodig gehad om hem te assisteeren.

Eerst begon men met groote voorzichtigheid den baron te ontkleeden en onderwijl knorde de chirurg uit de stad van tevredenheid. ‘Niets bijzonders, niets bijzonders,’ mompelde hij, ‘een simpele bovenarm en een ordinaire dijbreuk.’ Hij begon zijn benoodigdheden in gereedheid te brengen en ging met groote vastberadenheid de gebroken ledematen zetten en ingipsen. Onderwijl merkte hij op, dat het misschien wel een beetje pijn deed, maar zeker niet zoo veel als het breken gedaan had. Hij vertelde den baron, dat deze zich uitstekend hield. ‘Spartelende ledematen zijn zoo moeilijk goed te zetten.’

‘Hoewel ik niet het genoegen heb U door en door te kennen,’ antwoordde de patiënt, ‘komt het mij toch voor, dat ge U weinig aantrekt van het spartelen van patiënten. Het lijkt me, alsof ge daar wel middelen tegen weet.’

‘Natuurlijk,’ antwoordde de chirurg, ‘natuurlijk weet ik die. Maar ik hou niet van morphine en een totale narcose voor zulk een akefietje is beslist overdreven.’

‘Hebt ge wel eens een houten hamer geprobeerd?’ vroeg de zieke. ‘Dat middel is wel afdoende, maar weinig elegant,’ zeide de arts. ‘Men heeft daar aesthetische en misschien ook humanistische bezwaren tegen. En de patiënten vragen er zelden om.’ ‘Voortreffelijk,’ meende de patiënt. ‘Ik begin neiging te gevoelen om U te verzoeken mijn lijfarts te worden.’

De chirurg hield even op met zijn bezigheden. ‘Wanneer mijn oppervlakkige indruk juist is, dan zou ik die betrekking minder aanvaarden om den toestand van uw gezondheid, dan om den roem van uw kelder. Maar laat ons thans voortmaken!’ Hij werkte verder en na korten tijd waren de beide gebroken ledematen gespalkt en in een keurigen

koker ingegipst. Toen eerst vroeg de chirurg: ‘Heeft U erge pijn?’

‘Ik heb het alleen koud en ril een beetje,’ antwoordde de baron, ‘tevens heb ik honger en dorst. Misschien deelen de heeren die gevoelens?’

De artsen keken elkander aan en na eenig praten werd in de slaapkamer van den baron een souper gediend, dat besproeid werd met eenige der wijnen die op temperatuur waren gezet voor het mislukte Sint Cecilia-maal van den baron. Deze doezelde half toen de artsen heengingen. De verpleegster was onthaald door Juffrouw Rosalie en voegde zich bij hen. Terwijl de medici hun jassen aantrokken knorde de chirurg tot zijn collega ‘Hou zijn longen in de gaten, amice, je ligt niet lang ongestraft in een greppel met dit weer.’

De waarschuwing van den chirurg bleek niet ongegrond te zijn geweest. Hoewel de beide breuken normaal genazen, begon de baron te sukkelen: zijn longen waren aangedaan en het lange stilliggen en het voortdurende peinzen, dat daarvan een gevolg was, verzwakten den patiënt, deden hem vermageren en zijn hart vertoonde sporen van onregelmatigheid. Het werd een zware winter voor den Heer van Jericho, veel was hij alleen, en hij schuwde het alleenzijn. Zijn buren kwamen hem opzoeken, de baron en de barones van Jerusalem, de bewoners van Eygenraadt en van Kraaienburg. Ze praatten over koetjes en kalfjes, teleurstellende praatjes, die den zieke niet afleidden en slechts vermoeiden. Kerstmis kwam, en pastoor Smeets zorgde ervoor, dat een rustend geestelijke naar Jericho kwam en de nachtmis opdroeg in de kapel, waarheen de baron werd getransporteerd. Begin Januari kwam er vorst, er werd geschaatst op de vijvers van Jericho en de zieke keek vanuit een venster, liggend op een rustbank, naar de drukte en het vertier, maar na twee dagen vroeg hij, of de orgelmuziek gestaakt kon worden, omdat hij er niet tegen kon.

De eenige met wie de baron prettig kon spreken was Ernestine, die nu en dan - de omgeving zeide: zoo vaak ze welstaanshalve gaan kon - den zieke opzocht en met hem praatte over de ver verwijderde dagen van hun kindsheid. Maar naarmate de bedlegerigheid van den Heer van Jericho langer duurde, werden die bezoeken pijnlijker voor den patiënt.

Soms, vooral wanneer hij alleen was na een dergelijk bezoek van Ernestine, vroeg hij zich af, of zijn tijdelijke, zoo plotseling geëindigde verliefdheid voor de jonge freule van Biestenraadt niet de inleiding had moeten zijn voor iets dat beter, normaler, menschelijker ware geweest dan zijn leven, dat vergaan was in een jagen naar de steeds weer zich onttrekkende Cecily.

Op een dag, toen Ernestine bij hem zat in den schemer, was het gesprek verflauwd. Opeens zei, na een diepen zucht, de zieke: ‘Alles had heel anders kunnen zijn, wanneer ik je zin niet gedaan had, Ernestine.’ En op een vraag van de oude freule legde hij uit: ‘Jij wou, dat ik met jou het hofbal zou bezoeken, weet je nog wel? Was ik maar thuis gebleven.’

Even aarzelde Ernestine, toen antwoordde ze met een weervraag: ‘Heb je er spijt van, Louis?’

‘Spijt, spijt is een vreemd woord. Spijt heb ik niet, maar ik ben zoo moe geworden en het wordt avond. Ik sta met leege handen. Ik ben het einde van Jericho.’

‘Je hebt een hart vol herinneringen, Louis. Daar kan men van leven, als men een dagje ouder wordt. Ik heb minder meegemaakt dan jij, Louis, maar ik heb toch mijn deel, ik kan het ermee doen.’ Weer was er stilte.

Toen vroeg, tastend, de baron: ‘Ben je tevreden, Ernestine?’

‘Ik heb me geschikt, Louis. Dat gaat ook.’

‘Geschikt. Is dat alles? Ben je gelukkig, Ernestine?’ En toen zag, hoewel ze haar oogen niet opsloeg, Ernestine het bezorgde, vermagerde gezicht van den baron, en met een stem, die misschien iets te vast

klonk, zei ze: ‘Jawel, Louis, ik ben op mij? kleine manier gelukkig.’

‘Goddank,’ antwoordde de baron, ‘ik ben blij, dat ik dat weet. Dat wou ik zeker weten. Zie je, Ernestine, wanneer je zoo uren lang, dag en nacht ligt te denken, dan komt er van alles in je hoofd. Soms ook wel eens... twijfel, of je altijd wel gedaan hebt, zooals je doen moest. Begrijp je dat, Ernestine?’

‘Je wist toch, Louis, dat ik je vriendin ben, je speelkameraad van jaren her, en dat ik in ernst nooit iets anders kon zijn?’ Ernestine sprak zonder aarzeling, zoo zeker en zoo vast, dat de zieke geheel geloofde in haar woorden.

Na dat bezoek werd de baron rustiger en het herstel ging sneller. Hij werd een opgewekte, soms lastige patiënt, en de chirurg, die hem op speciaal verzoek nog een paar maal bezocht, was tevreden: een lastige zieke is geen erge zieke, en een genezende is soms van den duivel bezeten.

Maar het voorjaar kwam, de gipsverbanden waren al lang van de gebroken ledematen verwijderd, doch de baron toonde nog geen neiging om zijn oude leven te hervatten. Hij scharrelde rond in de bibliotheek, werkte met weinig enthousiasme aan zijn studie over het satanisme, liet den rentmeester zijn gang gaan en vlamde niet op tot activiteit, wanneer deze, ook al om den baron op gang te brengen, een gewaagde nieuwe cultuur voorstelde. Hij gaf, alsof hij een vreemde advies gaf, zijn oordeel en de rentmeester ging bedrukt zijn gang.

Pastoor Smeets bezocht den zieke; hij had het erg druk, doordat zijn nieuw herwonnen parochianen van den Lagen Kamp hem nogal eens voor problemen stelden. Terwijl de Heer van Jericho ziek en bedlegerig was, had de pastoor daarover niet gesproken, maar toen hij op een keer, kort vóór Paschen, met den herstellende sprak, vertelde hij van de moeilijkheden, die de teensnijders hem berokkenden. Hun weerkeer tot het Christendom was niet zoo volledig en radicaal geweest als hij verwacht had;

daarbij deden zich wonderlijke verschijnselen voor. Paren, die jaren lang getrouw tezamen hadden geleefd in concubinaat, toonden neiging tot ontrouw; de goede verstandhouding onder de bewoners van den Lagen Kamp onderling, die nooit tevoren ernstig gestoord was geworden, leed nu onder afgunst en naijver. ‘Kortom,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘uw nieuwe parochianen beginnen nette burgers te worden, met allen aankleve van dien.’

‘Hm,’ antwoordde de pastoor, ‘nette burgers, met den klemtoon op nette, zei U toch?’

‘Monsieur le Curé,’ sprak de baron diepzinnig, ‘het moet uit de lengte of uit de breedte. De duivel vraagt zijn deel, en nu gij, met Gods hulp en den bijstand van uw onwaardigen dienaar, het grove vuil zoon beetje hebt opgeruimd, wil de zwarte vijand het eens probeeren met fijngoed. De ratten zijn dood, maar de luizen zijn overgebleven. De strijd gaat voort.’ ‘Dat is een goed woord,’ zei de pastoor enthousiast, ‘U doet dus mee om ook de luizen uit te roeien, zooals U het noemt?’

Gedrukt schudde de Heer van Jericho het hoofd. ‘Ik ben een oud kereltje geworden en ik tel al niet meer mee. Het werk is versleten.’

‘Een man is zoo oud als hij zelve wil zijn. En ge wilt niet oud zijn, ge hebt alleen uw nieuwste rol te lang gespeeld. Ge hebt geposeerd als de arme zieke, ge hebt U laten verwennen door vrienden en kennissen, en nu meent ge, dat we de goed gespeelde rol als realiteit zullen opnemen. Ge kunt geen afstand doen van het vertroetelen.’

‘Aan dat vertroetelen hebt gij anders niet erg mee gedaan. Terwijl ik ziek was en heel den dag, heel den langen dag had voor gedachten over wat onherroepelijk voorbij is, zijt ge af en toe eens binnengeloopen, om te spreken over de regen en het mooie weer.’

‘Ik ben me nooit bewust geweest, dat er een andere conversatie van mij verwacht werd. Ge hebt, en dit zeg ik niet met eenigen naijver, maar met een gevoel

van opluchting, uwen geleerden pater Jezuïet in de stad om uw geestelijk leven te leiden. Die is daartoe ook meer bekwaam dan een eenvoudige dorpspastoor. Maar tenslotte ben ik ook uw herder en dat geeft me het recht zoo vrijmoedig te spreken als ik zooeven deed. Wanneer ge bij uzelven nagaat, zult ge beseffen, dat de arme, zieke, afgeleefde man voor een groot deel simuleert, om, ik zou haast een vergelijking trekken, die weinig vleiend is.'

'Spreekt U die vergelijking eens uit, ik zou ze gaarne hooren.'

'Ge simuleert ouderdom en gebrekkigheid zooals een bedelaar: om een aalmoes. Gij verzamelt op deze wijze sympathiebetuigingen, bewijzen van vriendschap en belangstelling.'

'Zoo ziet het er uit,' antwoordde de baron, 'maar zoo is het niet.'

Hij veegde met zijn zijden pochette zijn mond af en vroeg of de geestelijke tijd had om nog even te praten. Toen de pastoor dat bevestigde, ging de gastheer verder:

'Monsieur le Curé, een bedelaar is arm, of simuleert armoede. Welnu, ik bèn arm. Ik heb al die dagen en nachten tijd gehad om na te denken. Ge hebt me vroeger wel eens gezegd, dat mijn conversatie zoo vermoeiend was, omdat ik de simpele dingen zoo ingewikkeld zeide. Ge hebt U, naar uw zeggen, afgevraagd, of ik des avonds niet doodmoe was van zulk een wijze van spreken. Monsieur le Curé, inderdaad was ik des avonds doodmoe. Ik wilde moe zijn en ik wilde heel den dag ingespannen bezig zijn. Ik wilde bepaalde gedachten en overwegingen wegschuiven, op den achtergrond dringen, omdat ik ze vreesde. Dat lukte me vrij goed. Maar tijdens mijn ziekte lukte het niet meer. Ik was alleen, uren en dagen, met juist die gedachten.

En toen heb ik, of ik wilde of niet, de balans opgemaakt van mijn leven.

Monsieur le Curé, de balans wijst op een bankroet. Er is niets over dan een eenzaam man, in een een-

zaam, leeg huis. En als binnenkort die eenzame man sterven zal, verdwijnt een geslacht met een lange, opmerkelijke geschiedenis en daarna zal het huis verdwijnen. En dat alles komt, doordat ik heb gedaan als de hond met het stuk vleesch, die over een bruggetje kwam. U kent dat kinderlijke verhaal? Bon, dan hoef ik er niets meer over te zeggen. Ik had alles wat noodig was om gelukkig te worden. Dat geluk, als ik het zoo mag zeggen, was verpersoonlijkt in een meisje, een jonge dame maan voortreffelijke eigenschappen. Als men U veel oude geschiedenissen over Jericho en zijn heer heeft verteld, zult ge begrijpen wat ik bedoel.'

De pastoor knikte en maakte met zijn hoofd een kleine beweging in de richting van Biestenraadt. 'Juist, monsieur le Curé. Maar toen, door een toeval veranderde alles. Toen kwam er een ander.'

De Heer van Jericho boog even zijn hoofd voorover, alsof hij wilde nadenken, en onderwijl zei de pastoor heel zacht, zijn stem kwam nauwelijks boven fluisteren uit: 'Cecily'.

'Cecily. Mon Dieu, wanneer ik aan haar denk, dan komt haar beeld zoo duidelijk in mij op, alsof het tastbaar is. Niet het beeld van Cecily zooals ze eens was, of zooals ze is, maar zooals ze is ingegroeid in mijn hart. En dan is er eigenlijk geen plaats voor iets anders dan verlangen. Dat verlangen heeft niets te maken met begeerte of iets dergelijks. Ik verlang nu al zoo lang, dat het worden zal, zooals het worden kan met Cecily, zooals het alleen met Cecily en met niemand anders worden kan.

We stellen ons den hemel voor en we weten daarbij, dat, hoe voortreffelijk we ons den hemel ook voorstellen, de werkelijkheid onze fantasie tot in het oneindige overtreft. Eens, lang geleden, kon ik me Jericho voorstellen, zooals het zijn kon met een vrouw naast me. Maar ik wist op een of ander oogenblik, dat het leven naast en met Cecily, dat gedroomde geluk zou overtreffen tot het onmeetbare.'

Even zweeg de baron. In het halve licht man de

bibliotheek zag de pastoor, dat het vermagerde gezicht van zijn gastheer pijnlijk vertrokken was, dat het werkte, zooals een zomerlucht werkt, wanneer het weer wil breken. Maar de oogen waren ver weg, ze zagen dat beeld, waarover de Heer van Jericho spreken moest.

'Er zijn allerlei redenen, waarom men met een vrouw wil trouwen. Men kan haar schoonheid begeeren, of haar intelligentie vereeren, of haar goede stem, of haar moederlijke goedheid; er zijn duizend redenen. Maar ik wilde Cecily de mijne maken, omdat... Ja, als ik dat verklaren kon...'

'Hoeft niet,' interrumpeerde de geestelijke, 'evenmin als ik verklaren kan waarom ik priester werd, kunt ge verklaren waarom ge Cecily hebt uitverkoren. Bij een priester noemt men dat roeping. Men zou bij de liefde kunnen spreken van roeping, een roeping om elkander toe te behooren. Evenzeer als God iemand in bovennatuurlijken zin kan roepen, kan Hij iemand roepen in natuurlijken zin. We zouden zelfs kunnen zeggen, dat het de roeping is van een steen om naar beneden te vallen, van een rups om de boerenkool af te knagen, van een Engel om God te loven en van een man om een vrouw lief te hebben. Dat zijn allemaal verschillende vormen van roeping, en de mensch is het eenige wezen, dat zulk een roeping kan volgen of weerstaan. En het geluk is: steeds de roeping te kennen en ze te volgen. Al dat is roeping, er is slechts een verschil van orde.' 'Goddank,' antwoorde de ander. 'Ge begrijpt wat ik bedoel. Laten we bellen om een eenvoudige flesch, om dit gesprek, dat lang dreigt te worden, te drenken. Weet ge, wat ik verwacht had?'

'Ge had verwacht,' beantwoordde de priester de rethorisch bedoelde vraag, 'dat ik boordevol verhalen zou zitten over de engelsche dame, zooals het volk haar noemt. Ge had verwacht, dat ik U zou trachten te overtuigen, dat uw genegenheid voor miss Cecily onzinnig is of wat ook. Maar dat kan ik niet. Gij moet weten wat Cecily is en wat Cecily

beteekent. Wanneer Benoît Joseph Labre een jongen uit onze parochie was, dan zou ik, door hem te raden een net burger-bestaan te kiezen, of een keurige broeder in een of ander klooster te worden, minstens zijn heiligheid, misschien zijn eeuwige zaligheid in gevaar brengen. De roeping van Benoît was niet prettig, maar er niet aan te beantwoorden zou voor hem oneindig onprettiger zijn geweest.'

'En dat vertelt me mijn eigen dorpspastoor,' zeide de Heer van Jericho, 'en met den geleerden, zooals zijn vijanden hem noemen, pater Jezuïet heb ik er nooit goed over kunnen praten. Hij wil het verstandelijk beredeneeren. Bon, er zijn grenzen.'

Hannes, die inmiddels was binnengekomen, kreeg van den baron uitvoerige instructies over nat en droog, over een boodschap naar de pastorie, dat Zijn Eerwaarde op Jericho ten avond zou blijven eten.

'Ge vindt het toch wel goed, monsieur le Curé, dat ik zoo over U beschik?' vroeg de gastheer, toen Hannes was heengegaan. 'We zouden kunnen zeggen, dat ge mij lang hebt moeten soebatten om de wandvaantjes, die ge zoo innig en smakeloos begeert. Ge zult de toezegging hedenavond van me ontvangen. Bon, en nu gaan we verder.'

'Mijnheer de Baron, ik dank U,' antwoordde de gast, 'maar ik wil edelmoedig zijn. Indien ge de wandvaantjes zoo afschuwelijk vindt, zal ik de wandtapijten kiezen, die gij en de architect me al zoo lang tracht aan te praten, want smaak heb ik niet, ik ben een domme dorpspastoor.'

'Ge vischt naar tegenspraak, maar die krijgt ge niet. Ge zult uw wandtapijten ontvangen en ik zal aan uw pastoraal en psychologisch oordeel mijn verdere mededeelingen onderwerpen.'

En de baron vertelde van zijn liefde en zijn streven naar Cecily. Hij vertelde van al de keeren, dat de hoop levend was geweest, doordat de vervulling van het verlangen dichtbij scheen. Hij vertelde ook van al de malen, dat het geluk was teruggeweken,

zooals waterlelies uitwijken, wanneer men met een boot nabij komt om haar te plukken.

Alles vertelde de baron, alles, wat de pastoor al wist uit de verhale? der menschen en veel meer.

'Steeds weer,' ging hij voort, 'waren er omstandigheden of gebeurtenissen, die ons weer van elkander afdreven. En toch, en toch wisten we belden, dat we voor elkander bestemd waren, zooals de brandstof voor het vuur, zooals het kind voor de moeder. En soms was de tijdelijke verwijdering zoo gevaarlijk, omdat dan even de vlam in ons flakkerde en soms dreigde te dooven. Het afschuwelijkste moment en daaraan heb ik steeds weer moeten denken tijdens mijn ziekte, heb ik nog niet verteld, ik heb het nog aan geen mensch verteld. We hadden elkander ontmoet aan den oever van een italiaansch meer in het vroege voorjaar. Cecily logeerde bij een tante, die een villa had in een stil dorp, dat nog niet geëxploiteerd werd ten behoeve van onkiesche toeristen. Ik had mijn tenten opgeslagen in een albergo, dat zoo goed was, als een milde waard en een welgedane vrouw het maken konden. Maar van tijd tot tijd gingen we samen naar de groote mode-hotels om samen te dansen, om ons getweeën alleen te voelen in de drukte. Nergens ben je zoo alleen als temidden van veel menschen, die alleen maar tijd hebben voor zichzelf. Vlucht om een idylle te beleven niet naar de woestijn, maar naar het drukste deel van Londen. Bon, van tijd tot tijd zochten wij dus de drukte op. Als slotfestijn van het seizoen had de directie van een of ander groot hotel een machtig vuurwerk aangekondigd. Monsieur le Curé, een vuurwerk onder een italiaanschen voorjaarsavondhemel, aan den oever van een volkomen placide meer, dat is als de engelen van Bethlehem, die in legioenen uit den hemel vallen en bazuinen blazen. We gingen erheen met een bootje. Terwijl we heengingen, zagen we al de vensters der hotels verlicht, en op een eiland - dat was wonderlijk mooi - stond een groot renaissance paleis, met tientallen, honderden

vensters tusschen allerlei half bebladerd geboomte. En op dien avond, ik had het nooit tevoren gezien, toonde dat paleis bewoond te zijn, en hoe... Terwijl we langs voeren, zagen we dat alle vensters verlicht waren; niet koud en zakelijk verlicht door goedkoope electriciteit, maar met levend, warm kaarslicht. Zacht hoorden we muziek, zachte, decente, oude muziek, uitgevoerd door edele instrumenten, die weliswaar overstemd werd door het rumoer der toeristenplaats er tegenover op het vasteland, maar die toch intens en vol tot ons sprak, zooals stilte spreken kan in het rumoer, zooals kaarsen glanzen in een vol verlichte kerk. Bon. Wij voeren dus tusschen de goedkoops hysterie der toeristenplaats en het volle warme leven van dat oude paleis. We bogen met ons bootje om het vlot, waarop straks het vuurwerk ontstoken zou worden en legden aan aan den steiger van het hotel. Daar kregen we een tafeltje bij het water, een beetje uit het gekrioel der gasten, en we zetten ons neer. We hebben heel weinig gezegd: we waren vervuld van elkanders aanwezigheid, zoo vervuld, dat we niet jaloersch waren op elkanders gedachten.

En eindelijk, toen we met ons souper een eind gevorderd waren, begon het vuurwerk. Met knallen en beweging, met allerlei kleuren en gespuit van vuur, en gesis van gemartelde materie werden daar de stukken afgestoken. De vuurpijlen gingen fluitend op en regenden dan zilveren en roods sterren in de diepblauwe lucht, of daalden onheilspellend om met een dof geluid te dooven in het water. Opeens, terwijl we toezagen, strekte Cecily haar hand naar me uit. ‘Waarom kunnen die vuurpijlen niet doorbranden onder water, diep, diep in het meer?’ vroeg ze. ‘Ze moesten diep, brandend verzinken, zoodat wij ze konden volgen tot den bodem en de verwonderende visschen zien vluchten voor dat ongewone.’

‘Het zou prachtig zijn,’ zei ik en drukte haar hand. Toen keek ze weer naar het vuurwerk, zag de man-

nen, die het bedienden, op het vlot heen en weer loopen als kleine, bedrijvige, zwarte poppetjes voor het achtervlak van vuur. ‘Weet je zeker, dat het geen duivels zijn voor de deur van de hel?’ vroeg ze, ‘kleine, zwarte grappige, duivels, die zich kronkelen van genoegen, omdat ze wachten op ons?’

Ik weet niet wat ik geantwoord heb, maar het was, nadat Cecily gesproken had, huiveringwekkend. Het was zoo huiveringwekkend, dat ik altijd heb bepaald, wanneer hier ooit vuurwerk werd afgestoken, dat nooit ofte nimmer menschen in de buurt van het brandende vuurwerk mochten zijn. Daarmee heb ik vaak het tempo vertraagd, of ook wel menig soort stuk onmogelijk gemaakt, maar ik kon niet anders, want ik vreesde weer die woorden te hooren en de duivels te zien...

Bon, aan het vuurwerk kwam een einde, en hoewel ik Cecily erg opgewonden had gevonden tijdens het schouwspel, was ik toch geheel gelukkig met haar te zitten aan den rand van het italiaansche meer, in dien perfecten voorjaarsnacht. We hebben daar lang gezeten. Het vlot was al weg gesleept, en langzaam, langzaam begonnen ook in het paleis de lichten te dooven. Eerst in de benedenvertrekken, toen pinkten voor en na de lichten weg van de bovenverdieping, en eindelijk, eindelijk stond het paleis slapend, een groot en veilig silhouet tusschen de reikende armen der boomen. We voeren terug en zooals altijd kon Cecily van dien avond geen afscheid nemen. Ze wilde dat we nog een kleine kruistocht over het meer ondernamen. En terwijl we schommelend wiegden in het bootje, vroeg ik haar, hoe ze den avond gevonden had.

‘Het was zoo onvolmaakt. Het vuurwerk was namaak,’ zei ze.

En op mijn vraag legde ze het verder uit.

‘Een echt vuurwerk zou heel anders zijn. De brand van een middeleeuwsche stad zou een echt vuurwerk zijn, met al die heen en weer loopende menschen, die werkelijk in angst zouden hollen, niet zooals de

mannen op het vlot, omdat het bij hun werk hoort. Ik kan me Nero voorstellen, die musiceerde bij den brand van Rome. Ik zou, oh, ik zou,' en die woorden zei ze met een intensiteit, monsieur le Curé, die ik niet kan reproduceeren, 'ik zou een echt vuurwerk willen zien. Als dat paleis op het eiland was afgebrand en al die dienaren van de bewoners holden als gekken heen en weer om te redden en dan toch niets redden konden... dat zou een echt vuurwerk zijn.' Terwijl ze sprak, klemde ze zich vast aan mij en haar woorden werden verward; ze begon te lispelen, alsof ze veel speeksel moest wegslikken. En terwijl ze dat beeld van dat echte vuurwerk ontwikkelde, monsieur le Curé, zette ze ineens haar nagels in het vleesch van mijn hand.'

Terwijl hij sprak keek de Heer van Jericho naar zijn rechterhand, als zocht hij nog de merkteekens van Cecily's nagels.

En opeens zei Cecily: 'Hou je werkelijk van me? Verlang je naar me?'

En toen ik dat met mijn geheele hart bevestigde, toen greep ze me opeens wild en onstuimig vast en beet me toe, meer dan ze sprak: 'Als je werkelijk van me houdt, dan zorg je voor een echt vuurwerk, een echt, groot, laaiend, vernietigend vuurwerk. Zul je dat doen, Louis?'

Ik trachtte haar te sussen, haar op andere gedachten te brengen, maar ze wilde niet. 'Ik wil vuurwerk, een echt vuurwerk, en jij moet het me geven. Je hebt gezworen, dat ik me nooit vervelen zou bij jou, dat elken dag het leven nieuw zou zijn aan jouw zijde, en ik wil, oh ik wil een echt, machtig vuurwerk. Je moet voor mij een groot gebouw in brand steken en dan kijken we samen naar de belachelijke pogingen der kleine, donkere, springende burgertjes, die trachten den brand te blusschen. Zul je het doen, Louis?' Telkens weerde ik af en telkens kwam ze dringender, heftiger met haar wensch, haar eisch, haar gloeiend begeeren terug. 'Als je voor een echt vuurwerk zorgt,' fluisterde ze me toe, 'dan zal ik

me aan je geven, dan zal ik je vrouw of minnares zijn, of wat je wilt: ik zal je branden, schroeien van wellust als je maar zorgt voor een echt vuurwerk...'

Monsieur le Curé, ik heb niet de hoop het vagevuur te ontgaan, maar ik ben zeker, dat ik nooit méér zal lijden dan dien nacht in het schuitje dat over het meer voer. Ik bleef weigeren en toch, ik verlangde, niet alleen naar dien wellust, die Cecily me voorspiegelde, maar naar dat vuurwerk, dat helsche, likkende en huilende vernietigende vuur, dat licht tusschen donkere muren, dat een machtigen achtergrond vormt voor het geagiteerde, hulpelooze gejacht van kleine donkere poppetjes, die menschen zijn. Ik bleef weigeren, en tenslotte moest ik mijn kaken opeen klemmen om niet ja te zeggen.

En toen we eindelijk aankwamen aan onze bestemming, heeft Cecily nog één keer gevraagd of ik haar dat vuurwerk geven wilde, en nog één keer heb ik geweigerd. En toen...,' langzaam en vermoeid veegde de Heer van Jericho over zijn wang, 'toen heeft ze me geslagen en gespuwd,' liet hij toonloos volgen.

In de stilte die volgde, zocht pastoor Smeets naar een woord of een gebaar, dat al deze onreine begeerten kon wegvagen, dat de lucht kon zuiveren, om het gesprek tusschen twee redelijke mannen te hervatten. Zijn sigaar was uitgegaan en in zijn verlangen om door een triviaal gebaar de atmosfeer te verhelderen, zocht hij naar lucifers, maar voordat hij er een kon aansteken, deed de voorstelling van het vlammende houtje hem denken aan het echte vuurwerk en voorzichtig borg hij de lucifers weg en legde zijn sigaar in den aschbak.

'Monsieur le Curé,' vervolgde de Heer van Jericho, 'dien nacht heb ik niet geslapen, en in den morgen ben ik stil weggegaan, zonder Cecily weer te zien. Ik meende, heel kort maar, maar dat was verschrikkelijk, dat deze Cecily geen deel van mij kon worden; ik ijsde bij de gedachte daaraan en ik dacht te moeten besluiten Cecily op te geven.'

De Heer van Jericho zweeg. Toen zei de pastoor: ‘Ik geloof, mijnheer de Baron, nu ik dit gehoord heb, dat uw gezonde en zuivere instinct U toen den goeden weg wees... Tenslotte is de tijd der verloving een tijd van kennismaking, een beproeving met het doel om de jongelui in de gelegenheid te stellen hun dwaling te corrigeeren, voordat iets onherstelbaars is geschied. En ik zou in dit geval...’

‘Monsieur le Curé, ik weet wat ge zeggen wilt. Ge zoudt mij in dit geval geraden hebben om de verloving te verbreken. Is het niet?’

De pastoor knikte.

‘Wanneer de menschen praten over verloving, tijd van kennismaking, of hoe men het noemen wil, dan zien ze altijd dien eenen kant. Monsieur le Curé, het is altijd den kant van den angst die gezien wordt. Maar die tijd van beproeving, die proeftijd der verloving heeft een heel anderen kant. En die schijnt men niet te willen zien.

Wanneer twee menschen trouwen, dan doen ze dat voor heel hun leven, dan beloven ze elkander lief te hebben, te Beren, elkander aan te hangen in goede en kwade tijden, in voor- en tegenspoed. Dat kán men ook beloven; men kan beloven elkander lief te hebben, omdat de liefde een deugd is, die we beoefenen naar de vrije keus van onzen wil. En wat de verlovingstijd ons vooral leeren moet, is, of we zelve sterk genoeg zijn zulk een belofte te houden, of onze wil sterk genoeg is, om te blijven liefhebben in vóór- en tegenspoed, in goede en kwade dagen. Dat is de prachtige en heroïeke kant maan de verloving, en zoo moet de voltrekking van het huwelijk zijn als een voorsmaak der eindvolharding. Dit en dat heb ik in mijn verlovingstijd doorstaan, nu weet ik, dat ik trouw kan blijven liefhebben.’

‘Ik kan het geheel met U eens zijn,’ antwoordde de pastoor, ‘maar die kant van de zaak komt doorgaans niet tot zijn recht. De hartstocht, de begeerte is de drijfveer. Men ziet de verloving als een voorportaal en een verbroken verloving is een uitzonde-

ring, misschien een grootere uitzondering in onze dwaze moderne wereld, dan een mislukt huwelijk. Maar zelfs als ik, wat U noemt, de heroïeke kant van de verloving voor oogen houd, dan nog, mijnheer de Baron, meen ik, dat ge als wijs mensch uw opwelling, om uw verloving te verbreken, had moeten volgen...

Uw wil moest toch gericht worden door uw rede, of zelfs door uw instinct. Is het niet zoo?'

'Ik begrijp U volkomen. Maar wat heeft de liefde te maken met de rede of met het instinct? De liefde is een mysterie, niet in den goedknopen alledaagschen zin van een geheimzinnig iets, maar in de oude antieke, religieuse beteekenis van het woord. In de beteekenis, zij het in andere orde, die gij eraan hecht, wanneer ge den kelk een mysterium fidei noemt.' De baron zweeg even, nam een teug, zette zijn glas terug en streek met een moe gebaar over zijn oogen. 'Voor dit mysterie en in dit mysterie heb ik geleefd en ben ik, ondanks mijn verlangen, gelukkig geweest Maar nu heb ik zoo lang alleen gelegen met mijn gedachten. Met mijn twijfel. Ik was een arm, oud kereltje, en Cecily was zoo ver. En iedereen was goed voor me, en toen... Toen de freule van Biestenraadt, Ernestine, kwam en me opbeurde en altijd kleine attenties had, waar niemand anders dan zij aan denken kon, toen dacht ik soms, dat het beter geweest was, wanneer ik niet naar dat hofbal was gegaan. Ik weet niet zeker meer, of ik geloof in het mysterie, dat mijn leven gevuld heeft. En nu is het leven voorbij en wat is er over? Ah, bon, we zullen het verdragen.'

Weer was er stilte, en daarna, alsof hij in zichzelve sprak, ging de Heer van Jericho voort: 'Misschien, misschien als ik Cecily weer zien en spreken zou, dan... Nee, dan zeker. Als. Als.'

Dat was het einde van het gesprek, voorzoover het de liefde van den baron betrof. Geleidelijk kwam de conversatie weer op gang, maar het spitsvoudige en speelsche, dat anders de woorden van den baron kruidde, was verzwakt, getemperd, alsof er een

sluier gevallen was over het twinkelende licht van zijn geest.

Lang hield hij den pastoor bij zich, en eindelijk, toen de geestelijke weg moest gaan, was het laatste woord van den baron, dat hij eindelijk weer eens moe was en goed slapen zou.

Onder het naar huls gaan, door de vochtige voorjaarsnacht, dacht de pastoor na over dit geramponeerde leven. En toen hij in de pastorie terug was, nam hij pen en papier en begon, met behulp van een ouden duf ruikenden dictionnaire, een brief te schrijven aan de Right Honourable Cecily Hunter, en hij adresseerde het schrijven naar Kenstone. Maar boven op de enveloppe schreef hij duidelijk, met dik, rood potlood, dat doorzending van het hoogste gewicht was. En toen ging pastoor Smeets ook naar bed, en hij sliep goed.

Hoofdstuk XIX
Herderlijke brieven

DE brief, dien pastoor Smeets geschreven had aan Cecily, nadat hij den Heer van Jericho bezocht had, maakte een lange en ingewikkelde reis. Hij beantwoordde niet aan zijn doel. De pastoor had erin uiteengezet, aan welk een depressie de baron de Hautetaille ten prooi was, en op grond daarvan had hij de Right Honourable Cecily Hunter uitgenoodigd, in het belang van zijn parochiaan en beschermer, naar Jericho te reizen, om aldus haar getrouwen verloofde te ontrukken aan zijn geestelijke malaise. Cecily kreeg dien brief zelfs nooit in handen. En toch ontving de pastoor antwoord. Het antwoord was afkomstig van een psychiater, die Cecily in zijn particuliere kliniek be handelde, om, naar hij liet doorschemeren, haar een verblijf in een krankzinnigengesticht te besparen. De medicus verklaarde den brief van den pastoor ontvangen te hebben en betuigde zijn spijt, dat hij het epistel niet kon doorgeven aan zijn patiënte. Wat het verzoek van den geestelijke betrof, deelde de arts mede, dat van een reis naar Nederland voorloopig geen sprake kon zijn en hij liet doorschemeren dat het heel erg onwaarschijnlijk was, dat zijn patiënte ooit zoover zou herstellen. Met gevoelens van uitgelezen hoogachting, verbleef hij Dr Ernest F. Lacroix, neuroloog en psychiater, directeur van het sanatorium ‘Les Tilleuls’, Avenue du Maréchal Joffre, Sureaux sur Seine (S & O).

Een diepe gedachtenplooi kwam in het breede, mode voorhoofd van den pastoor, nadat hij dezen brief gelezen had. Hij vond het geheel een beetje vreemd.

De Heer van Jericho wist blijkbaar niet, dat zijn verloofde in zulk een merkwaardig oord verzeild was geraakt. Haar broer zond een brief door, zonder den afzender eenig commentaar te doen toekomen, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was, dat de correspondentie van Cecily voor de verandering eens naar een zenuwinrichting moest worden gezonden. En daarbij kwam, dat pastoor Smeets, evenals zovele evenwichtige en gezonde menschen, een wonderlijken afkeer die een wantrouwen grensde had tegen alles wat zich psychater, arts voor zielsziekten en dergelijke noemde. Pastoor Smeets was een slechte klant voor elk soort artsen. Hij bezat een zeer eenvoudige pharmacopee, waarin slechts chinine, wonderolie, cognac en kamillen werden genoemd. Daarmee genas de geestelijke al zijn kwalen, snel en afdoende. De weinige keeren dat zijn gestel de hulp van een arts had behoefd, was door een drankje of een paar pillen de genezing op het rechte spoor gezet. ‘En wat doen nu die psychiaters?’ had hij eens aan een bevrienden confrater gezegd. ‘Ze praten. Ze laten praten. Ze doorploegen de ziel, heeft een van de heeren het genoemd. Dat is prachtig, dat doen wij ook. Maar wij kunnen absolveeren, dat is: uitwisschen. En we kunnen het lijden van anderen richten op zijn doel: de heiligheid. Goed. Daarmede verbeteren we den gezondheidstoestand, ook naar de natuur, heel veel. Maar meer door de absolutie, dan door het praten. Ik begrijp het niet goed, maar dat ligt aan mij. Ik ben een boerenjongen en daarmee basta.’ Toen nu de pastoor lang genoeg met zijn denkrimpel over den brief had zitten peinzen, kreeg hij een wonderlijk gevoel. Het was, alsof hij, hoe wist hij zelve niet, twee lijdende geesten voor zich zag: de Heer van Jericho en Cecily. En hij zag, hoe dat wist hij niet, dat beiden slechts leden aan één en dezelfde kwaal: ze hielden van elkander, ze hadden elkander innig lief, en toch vreesden zij, onbewust, door hun vereeniging een teleurstelling te zullen ondervinden, die geheel het kristallen paleis van hun illusie zou

vergruizen. En toch moesten ze vereenigd worden, hoe dan ook. ‘Het is vreemd,’ mompelde de pastoor, ‘maar ik weet het bijna zeker. Doch een reden weet ik niet. Daarom zullen we er maar eens op slapen.’ De pastoor sliep eenwel in dien nacht niet en den volgenden morgen, na het ontbijt, haalde hij uit de boekenkast een franschen dictionnaire en zette zich tot schrijven. Hij schreef aan den pastoor van Sureaux sur Seine en hij hoopte maar, dat ondanks den priesternood, zulk een functionaris bestaan zou en dat de postbode wel zoo goed zou willen zijn, dezen functionaris te vinden, ondanks het ontbreken van naam en nader adres. Hij vertelde, heel kort, de geschiedenis van den Heer van Jericho en Cecily, tot en met den brief die door den zeer geleerden heer Lacroix geopend was. Hij vroeg minder inlichtingen over het geval van Cecily, dan over dien Ernest Lacroix.

Op antwoord hoefde hij niet lang te wachten. Per keerende post schreef de pastoor van Vatran, die ook Sureaux bediende, een antwoord dat klonk als een klok. Het Maison de Santé, dat doctor Lacroix als directeur-eigenaar bestuurde, was kort gezegd een rijkmakerijtje. Hij had twee soorten patiënten: menschen, die eenigen tijd uit de circulatie wilden verdwijnen, omdat ze een schandaal vreesden, en dames met ingebeelde kwalen, die tijd en geld te veel hadden. De artsen uit de omgeving vonden den heer Lacroix net niet goed genoeg om een zeeren vinger te verbinden, en omdat hij vreesde, dat deze opinie op broodnijd zou kunnen berusten, had de pastoor zich eenigen tijd tevoren in verbinding gesteld met de groote capaciteiten in Parijs, uit welke stad de meeste patiënten van het sanatorium afkomstig waren. De meening van deze algemeen erkende specialisten was wel gereserveerder, maar niet gunstiger. De heer Lacroix was eerst een weinig beteekenend huisartsje geweest in een volksbuurt. Door een toeval was hem de behandeling opgedragen van een met haar lot onverzoende weduwe van twijfelachtigen leeftijd, maar met een onbetwistbaar groot

fortuin. Hij had deze weduwe in korten tijd gecureerd dooi ermee te trouwen, en met haar fortuin had hij zich in luxueuser streken gevestigd als zenuwarts. Tal van dames van twijfelachtigen leeftijd kwamen een paar keeren per week, om baar hand te laten vasthouden door den knappen Lacroix, die onvermoeibaar luisterde naar hun klachten en er diepzinnig op in ging. Teneinde zijn praktijk volledig te kunnen uitoefenen, had hij in Sureaux een oud landhuis gekocht en het ingericht met zakelijke meubels, knappe verpleegsters, pootige verplegers; het omgeven met hooge muren en signaalinrichtingen. Door een toeval was het den heer Lacroix beschoren, om den driftigen echtgenoot van een zijner patiënten, die zich vergrepen had aan een te langzamen huisknecht, uit de handen der politie te houden, door hem op te bergen in zijn sanatorium, totdat de politie weer wat anders te doen had en totdat de huisknecht genoegen had genomen met een ronde afkoopsom. Sindsdien was aan het sanatorium ook een heerenafdeeling verbonden en de rol van Lacroix was voor deze afdeeling, sussend, bemiddelend; hij fungeerde als buffer tusschen de kille burgermaatschappij en zijn min of meer in conflict geraakte patiënten. De pastoor van Sureaux voegde eraan toe, dat er zeer onsmakelijke geruchten in omloop waren over de gebeurtenissen in het sanatorium, maar dat waren geruchten en er was nooit iets met zekerheid bekend geworden. En hij besloot: ‘Indien, geachte confrater, de baron de Hautetaille een ridder is van den ouden stempel, zooals ik uit uw mededeelingen meen te mogen opmaken, dan kan hij geen betere ridderlijke taak op zich nemen, dan met grooten spoed de dame zijns harten uit het sanatorium “Les Tilleuls” weg te halen en ze, òfwel als zijn bruid naar het kasteel met den bijbelschen naam mee te nemen, òf ze ter verzorging te doen opnemen in een normalere inrichting. Mocht hij daartoe besluiten, dan zal ik hem gaarne met raad en daad ter zijde staan.’

Het was nog tamelijk koud in den voorzomer, maar na de lezing van dezen brief had pastoor Smeets het zeer warm gekregen. Hij wreef met zijn grooten rooden zakdoek over zijn voorhoofd en langs zijn nek en zuchtte. Misschien, bedacht hij, zou de Heer van Jericho, indien hij op de hoogte werd gebracht van de situatie, ontwaken uit zijn lethargie en weer een of andere expeditie verzinnen. Dat zou de algeheele genezing van den baron kunnen beteekenen. Misschien ook zou zijn geschokte liefde totaal te loot gaan door dezen onverkwikkelijken toestand. En pastoor Smeets besloot tot nadenken.

Zorgvuldig vermeed hij de buurt van het kasteel, totdat hij een besluit zou hebben genomen. Hij beklaagde zich in stilte om al de zorg die hij had aangehaald en schold zich een lafaard, omdat hij niet tot handelen kon komen. Maar voordat hij een besluit genomen had, werd hem den last der beslissing ontnomen.

Op een morgen, dat hij na het ontbijt zijn huis- en kerkschoenen verwisselde voor een stevig paar kleitrappers, waarmede hij op huisbezoek ging bij ver afwonende parochianen, werd er op het venster van zijn studeerkamer geklopt. Langzaam keek hij op en voor het raam, gezeten op Aboe, zag hij den Heer van Jericho, die met zijn rijzweep vriendelijk en hoffelijk groette.

‘Monsieur le Curé,’ begon de baron, ‘doet open en luistert naar de laatste berichten. Weliswaar is het einde der wereld nog niet in zicht, maar ik heb U toch nieuws te vertellen, dat aan hondsdolheid grenst.’

De pastoor beduidde door gebaren, dat hij de voordeur zou openen, maar de baron wenkte, dat hij voor het raam moest komen en dit openen. Nauwelijks was dit geschied, of de Heer van Jericho wipte van zijn paard op de vensterbank en sprong licht en veerkrachtig in de kamer.

‘Wat zegt U Eerwaarde van den kreupelen ongelukkige, mijn been althans is weer in orde.’

‘Ik ben verheugd het te zien, neemt U plaats. Kan

ik U dienen met een kop koffie, dan zal ik ze versch laten zetten.'

'Koffie?' antwoordde de ander. 'Koffie? Rhum is niet sterk genoeg voor deze omstandigheden. Wat zeg ik, brandspiritus met een schepje mosterd is ongeveer den drank dien ge noodig zult hebben om op de been te blijven als ik ben uitgesproken. Zet U dus, opdat het huis niet dreunt, als ge neervalt.' Eindelijk was het zoover, dat de Heer van Jericho de nieuwsgierigheid van den pastoor, welke gemoedsbeweging intusschen niet zeer heftig was, kon bevredigen. Hij haalde uit zijn binnenzak een besmeurde en beduimelde enveloppe. Al van verre zag de pastoor dat er een fransche postzegel op was gekleefd, en op hetzelfde oogenblik begreep hij, dat deze brief op een of andere wijze in verband stond met het probleem, waarvoor hij nog geen oplossing zag. 'Aanzie dit schoone document,' zeide de Heer van Jericho, 'en ga over tot de lectuur ervan.' Hij overhandigde den brief.

'Dearest Louis,' schreef Cecily, 'Reeds lang tracht ik tevergeefs mij met je in verbinding te stellen. De afschuwelijke Lacroix zegt, dat ik niet schrijven moet en geen contact moet hebben met de buitenwereld, doch ik ben niet krankzinnig, maar zal het worden, wanneer al die verschrikkelijke menschen zich nog lang met mij bemoeien. Ik ben opgesloten in een sanatorium, hoewel ik niets mankeer, en men tracht mij te doen gelooven, dat ik, terwijl ik van zinnen was, iets verschrikkelijks heb gedaan. Maar de afschuwelijke Lacroix met zijn verschrikkelijke verpleegsters zeggen dit om mij in hun macht te houden. Het sanatorium ligt in het plaatsje Sureaux sur Seine en heet Les Tilleuls. Red me als je blieft, liefste Louis, ik ben zoo ongelukkig. Ze bedwelmen mij telkens als ik mij verzet en weg wil. Een tuinman heb ik honderd francs beloofd, als hij dezen brief zou verzenden en omdat ik geen geld heb, moest ik dien tuinman toen mijn saphieren ring als onderpand geven. Kom toch gauw...'

Het briefje was gekrabbeld met een stomp potlood op een kalenderblaadje en de enveloppe was gekeerd. Even hield de pastoor het briefje vast, nadat hij het gelezen had, en keerde het om en om. Onderwijl dacht hij na over de houding die hij zou aannemen. En toen de Heer van Jericho hem vragend aankeek, kuchte de pastoor en zeide: ‘Zoo is het altijd wat!’ ‘Hoe wijs zijn uwe woorden,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘maar ik begrijp hiervan niet veel. Cecily is van haar vrijheid beroofd. Bon. Ze is in een sanatorium. De verpleegsters deugen niet en zekere Lacroix is een aterling. En wat verder?’

‘Hm,’ zeide de pastoor kalm, ‘Lacroix is een ondeugdelijk arts, een stukje bijzonder onsmakelijk mensch. Hij houdt een sanatorium en exploiteert daarmede ingebeelde kwalen, angst voor gevolgen, zucht naar interessant zijn en dergelijke misselijke toestanden. Op een of andere wijze is miss Cecily in zijn sanatorium verzeild geraakt. Het hangt haar de keel uit. Hm. Zij doet een beroep op den meest ridderlijken man die ze kent, den meest ridderlijken dien ook ik ken, overigens.’

‘Ik dank U voor het compliment. Maar mag ik vragen of ge helderziende zijt en uit het koffiedik leest, of dat ge inderdaad, zooals de nuchtere vrijdenkers aan de Jezuïeten verwijten, over geheime informaties en machtsmiddelen beschikt?’

‘Dat mag U vragen. Hm. Ik beschik wèl over geheime informaties. Niet over machtsmiddelen. Ik weet U van alles over meneer Lacroix en zijn sanatorium te vertellen. Het is modern, modieus, en wat meer zegt: rendabel.’

Even wachtte de pastoor. Toen ging hij voort, zich in stilte verlustigend over het verbaasde gezicht van den baron.

‘Miss Cecily mag geen brieven schrijven, maar ook geen brieven ontvangen. Dat staat haar geschokte gezondheid niet toe. Haar broeder weet dat ze in Sureaux is, maar niet dat ze geen brieven mag ontvangen. Hm.’

‘Ik verbaas me,’ zeide de Heer van Jericho, terwijl hij groote oogen opzette.

‘Dat zie ik.’

‘Ik sta perplex.’

‘Dat verwondert me niet. Hm, Ik kan U nog veel meer vertellen. Over het gelukkige huwelijk van meneer Lacroix en over zijn geluksster, die als een komeet aan donkeren hemel is verrezen. Hm. Eigenlijk zou ik moeten zeggen, over zijn geluksster, die uit den drek is opgegaan. En nog iets van dien drek over schijnt te hebben. Ik zal U intusschen van uw verbazing afhelpen.’ Hij stond op, ging naar zijn ouderwetsch cylinderbureau en haalde uit een onbeschrijfelijken hoop slordige papieren den brief van zijn confrater voor den dag. Zonder iets te zeggen, gaf hij het schrijven aan den baron. Toen deze aan het einde gekomen was, liet hij het epistel zinken, keek zijn gastheer aan en zeide: ‘Den raad van uw beminnelijken en uitvoerigen confrater zal ik opvolgen. Ik zadel mijn figuurlijk strijdros en snel heen naar de dame mijns harten.’ Even werd hij stil. ‘Dame mijns harten. God in den hemel, hoe juist is dat woord. Cecily, de dame mijns harten is in nood.’ En toen, als terugkeerende tot de zakelijkheid vroeg hij: ‘Hoe kwaamt ge ertoe om dien pastoor in dat ongehoorde gat te gaan schrijven?’ En pastoor Smeets bekende zijn machinaties, aarzelend, schuchter, niet zeker van de reactie van den baron. Maar toen hij het verhaal had gedaan, zeide de Heer van Jericho: ‘Weer verbaas ik me. Maar ik ben ontroerd daarbij. Ik heb nooit kunnen vermoeden, dat mijn toestand U zoo zeer ter harte ging, dat ge U gewaagd hebt aan correspondentie, die U niet, gemakkelijk kon villen. En wat ik bovenal prijs is dat ge gezien hebt wát de ziekte was, waaraan ik dezen winter heb geleden.’ En toen, na een oogenblik zwijgen, vervolgde hij: ‘Indien Cecily een geneesheer voor haar geest noodig heeft, dan zijt gij het, monsieur le Curé, die haar kan genezen.’

‘Dan zal ze toch hierheen moeten komen,’ antwoordde de pastoor rustig.

‘Dat zal ze, waarachtig, we gaan haar halen. Direct.’ ‘Kalm aan. We, neen, gij gaat haar halen en houdt haar vast, laat haar niet los en brengt haar hier, waar ze hoort, aan uw zijde. En dan ben ik heel niet meer noodig als geneesheer. Ik kan me ertoe beperken, dat ik mijn stola om uw beider handen wind.’

‘Ge gaat mee naar dat oord Sureaux en gij en ik met uw waarden confrater, dringen binnen in Les Tilleuls en rooken dit nest uit. Eens en voor goed.’ ‘Niet zoo haastig. Mij kunt ge sterk beïnvloeden, omdat ik voor mijn kerk en school neg steeds moet bedelen. Ik ben bereid mijn jaarlijksche vacantie, die ik overigens nog nooit genomen heb, op te offeren om met U naar Sureaux te gaan. Maar van krijgshaftige prestaties zie ik af. Mijn confrater en ik zullen als een geheimzinnige macht op den achtergrond blijven en vandaar met listigheid de operaties beïnvloeden. Maar gij moet handelen, monsieur le Baron, en als het zoover is dat miss Cecily in vrijheid is, dan reizen we naar Jericho terug, ik als fâcheux troisième.’

Zoo werd besloten. Natuurlijk namen de voorbereidingen, die de pastoor noodzakelijk moest treffen, voordat hij zich uit zijn parochie kon verwijderen, meer tijd in beslag dan den Heer van Jericho lief was. De baron wilde zelfs bericht zenden aan Cecily.

‘Niet doen, monsieur le Baron, dat zou fout zijn. Wij moeten ineens voor de poort van Les Tilleuls staan, zoogenaamd om ons ervan te overtuigen, dat miss Cecily uit vrijen wil daar vertoeft. Dan is de rest gemakkelijk. Krijgt echter die mijnheer Lacroix er lucht van, wat we van plan zijn, dan is het voor hem gemakkelijk om met een paar verdachte collega's die in een stad als Parijs te vinden zijn, uw arme verloofde krankzinnig laten verklaren. En dan, wat zoudt ge dan doen.’

‘Ik zou mij door geen enkel obstakel laten weerhouden. Ik zou...’

‘Waar zoudt ge dan uw verloofde gaan zoeken? Geloof me, we moeten plotseling handelen.’

Even dacht de baron na. ‘Ge hebt gelijk, monsieur le Curé. We moeten als een aartsengel Michaël opeens uit den hemel nederdalen op het niets vermoedende docteurtje. Ah, hoe zal ik mij op hem storten. Ik heb buitengewoon veel lust om een der antieke strijdhamers van Jericho mede te nemen en daarmede op de verdorven kersepit van het mannetje Lacroix te tikken. Dat was pas een strijdmethode; het lijkt me verre van aangenaam om een tik met een ijzeren hamer op het hoofd te krijgen, zelfs al draagt men een helm. Stelt U zich voor, dat iemand een ijzeren pot over de noren geslagen wordt. Eens heb ik, in mijn jeugdige onbezonnenheid, een schoorsteenveger van den ouden stempel bij een klein meeningsverschil zijn hoogen hoed over de oogen getrokken. De rand hing om zijn nek, maar de verblinde Savoyaard tastte, onder het uitstooten van de kleurigste verwenschingen, in den blinde rond. Voordat een politieagent hem had kunnen bevrijden door den hoed open te knippen, had hij met zijn beroepsmatig zwarte handen een omvangrijke dame in een witte japon aan den boezem geprangd en een versch gebakken luitenant over het overbodiglijk gladgeschoren gelaat geaaid. Maar ter zake. Wanneer zal het Uw Eerwaarde behagen dezen krijgstocht te aanvaarden?’

‘Ik meen,’ antwoordde de pastoor, ‘dat het geneesmiddel tegen uwe neerslachtigheid reeds gewerkt heeft, nog vóór het werd toegediend. Daar ik dus in hooge mate benieuwd ben naar de voltooiing der kuur, zal ik ten snelste zorgen voor een plaatsvervanger. Ik zal den overste van het missiehuis schrijven en monseigneur eveneens. Denkelijk zal ik Maandagmorgen kunnen vertrekken. Ook lijkt het mij nuttig mijn confrater in Vatran op de hoogte te brengen van de gevolgen van zijn goedbedoelden raad, die hem boven het hoofd hangen.’

Den Vrijdag echter vóór het vertrek verscheen Mathurin in somberen ernst in de bibliotheek, nadat hij zijn heer verzocht had eenige woorden te mogen spreken. Hij leidde zijn mededeeling in door te verklaren, dat hij bij geruchte vernomen had van de voorgenomen expeditie naar Frankrijk. ‘En,’ ging hij voort, ‘nu zal het U misschien onwaarschijnlijk voorkomen, dat ik van mijn vaderland méér ken dan mijn geboortestreek en Parijs. Er zijn in Frankrijk, en wat dat betreft in alle landen der wereld, maar weinig lieden, die van hun vaderland méér kennen dan hun eigen streek. Hoewel ik de eer heb Bourguignon te zijn en dus voortkom uit de élite van het fransche volk, heb ik toch mijn krachten beproefd en ik mag wel zeggen met succes, in andere streken. Ik heb vernomen, dat monsieur le Baron zich wil begeven naar Sureaux sur Seine, en in die plaats ben ik werkzaam geweest als kok. Er was daar en misschien, neen zeker, is er nog een herberg, genaamd ‘L' Ecu de France’. Indertijd was een jonge en levenslustige weduwe eigenares van het établissement, en daar ik het elders wegens beklemmende avances van een kamermeisje, dat mij tot vader wilde maken zonder mijn actieve medewerking, veilig vond van betrekking te veranderen, aanvaardde ik de betrekking van chef kok in Sureaux sur Seine. Bon. Monsieur le Baron, ik heb daar de kunst der keuken op voortreffelijke wijze beoefend en na korten tijd begon de herberg een meer dan plaatselijken roem te verwerven wegens haar tafel. Maar het noodlot wilde, dat niet alleen mijn werk, maar ook mijn persoon de goedkeuring verwierven van de patronne. Misschien zou ik de patronne in haar onhoudbaren weduwlijken staat hebben getroost, want zij was zeer aangenaam om te zien en opgewekt en vroolijk van humeur, terwijl haar karakter zonder boosheid was. Echter, toen zij er gewoonte van ging maken, mij in de keuken teekenen van aanhankelijkheid te gaan geven, werd de zaak moeilijk. Nadat ze eenmaal, door onverhoeds de armen om mij heen

te slaan, een Espagnole had doen mislukken, heb ik haar duidelijk uiteengezet, dat de vrouw niet mag staan tusschen een man en zijn kunst. Ze verweet me toen, dat ik meer om een saus gaf dan om haar en begon te huilen. Ik heb haar toen helaas duidelijk moeten maken, dat er andere vertrekken in het huis zijn dan de keuken, waar bewijzen van teederheid uitstekend konden worden gewisseld. En daarna heb ik bij wijze van spreken, het stof weer van mijn voeten geschud en ben heengegaan. En hoewel het bijkans dertig jaar geleden is, herinner ik mij Sureaux nog zeer wel. Er is daar bijvoorbeeld een wandeling te maken die buitengewoon fraai is, hetzij alléén, hetzij in charmant gezelschap. Zij leidt van den watermolen naar Les Tilleuls, een buitenplaats.'

'Stop,' antwoordde de Heer van Jericho, terwijl hij opstond. 'Die wandeling zal ik maken in gezelschap van pastoor Smeets, die een charmant mensch is. En gij, Mathurin, gaat mede als hoofd der intendance en als gids.'

'Dat is wat ik monsieur le Baron heb willen voorstellen. Indien de geruchten over het doel der expeditie juist zijn, zou mijn kennis van de plaatselijke topografie van groot nut kunnen zijn, daar we aldus zonder de nieuwsgierigheid der inboorlingen te wekken, ons kunnen bewegen overal waar we zouden moeten gaan.'

'Mathurin,' zeide de baron, 'wat de geruchten vertellen, weet ik niet. Wij moeten echter uit een verdacht sanatorium, genaamd Les Tilleuls, luister goed: Les Tileuls, een dame gaan verlossen, die daar door gewetenlooze lieden wordt vastgehouden. En die gewetenlooze lieden zullen bemerken, dat met strategie en élan elke aanval slaagt. Ik geef U verlof U bij de expeditie aan te sluiten en verzoek U maatregelen te nemen, dat de domestieken tijdens uw afwezigheid een goeden kost zullen ontvangen.' 'Ik acht Hannes heel wel in staat om voor het ontbijt te zorgen. De rest zou dan de Barmhartige Samaritaan kunnen bereiden,' sprak Mathurin.

Hoofdstuk XX
Eenvoud is het kenmerk van het ware

OP Maandagavond arriveerden de reizigers in Parijs, vanwaar ze den volgenden dag verder zouden reizen naar Vatran, dat centrum der operaties zou worden. Mathurin verzocht en kreeg verlof, den Heer van Jericho en pastoor Smeets te brengen naar een kleine rôtisserie, waarvan Mathurin den patron kende als een uitstekend vakman. Het was een klein, helder lokaal, ergens in een zijstraat die werkelijk Parijsch was. Drie of vier gasten zaten aan kleine tafeltjes en verteerden hun maaltijd, met de onmiskenbare gelaatsuitdrukking van lieden, die weten dat eten ernst is. Bij de groote kookplaats, die achterin de Rôtisserie Anatole was, troonde een enorme kok op een hoogen stoel en zag met een zeker somber medelijden neer op een kleinen man van twijfelachtigen leeftijd, die luidruchtig en geaffaireerd trachtte pannekoekjes te bakken.

Toen de patron Mathurin gewaar werd, stootte hij een schorren kreet uit, verhief zijn dikke armen ten hemel, liet zich van zijn bankje afglijden en snelde, zoo vlug als zijn lichaamsomvang hem veroorloofde, naar Mathurin toe en viel dezen om den hals. ‘Mathurin, cher maître,’ zei hij ontroerd. ‘Anatole, mon copain,’ antwoordde Mathurin met een weeke stem en klopte met zijn vlakke hard op den vetten rug van den herbergier.

Nadat de eerste ontroering voorbij was, ging Mathurin ertoe over om zijn vriend aan het gezelschap voor te stellen. ‘Le curé Smeets, de beste aller

pastoors, een man voor wien te koken een voldoening is; en monsieur le Baron de Hautetaille, Heer van Jericho, voor wien te koken de grootste kunst vereischt.' Anatole begreep wat van hem verlangd werd. Knipoogende en gesticuleerende tegen Mathurin begon hij op te sommen, wat hij den heeren wilde voorzetten. Nu en dan maakte Mathurin een opmerking, die gebaren van verrukking uitlokten bij Anatole. Toen het menu besproken was, verklaarde de patron nog eens, dat hij slechts een leerjongen was, vergeleken bij Mathurin, maar dat hij zijn best zou doen. Mathurin verzekerde, dat de Salmis Anatole een nooit geëvenaard kunstwerk was, terwijl de pannekoeken van Anatole nooit ter wereld, waar dan ook, zouden kunnen worden nagemaakt. En hierop glimlachte Anatole droevig. Hij wees naar den haard. 'Die monsieur irlandais tracht nu al vier jaar, driemaal per week, wanneer hij een lichten roes heeft, hier met míjn beslag míjn pannekoeken te maken. Het is hem niet gelukt.' En luider tot den man bij den haard: 'Nietwaar mijnheer, de pannekoekjes zijn nog niet heelemaal wat ze zijn moesten?' De man bij den haard keek op en er kwam een trek van verbazing op zijn gelaat: 'Wel bij alle honden van Erin, als dat niet de Heer van Jericho is !' Hij kwam naar den baron toe, stak zijn hand uit en zeide, met een breed iersch accent: 'Zit U weer achter de charmante Hunter heen, of is U er net van weg geloopen? U kent me niet meer? Ik ben Donald Mallory, die U destijds met zijn vurigen wagen reed, om de Honourable Hunter te verlossen van een ijskoude abdis.'

De Heer van Jericho hernieuwde de kennismaking en noodde Mallory aan zijn tafel. 'Ik vind het zeer gezellig,' verklaarde deze, 'maar voor het goede begrip moet ik U vertellen, dat ik reeds gedineerd heb, ik was net bezig mijn pannekoekjes voor het dessert te bakken toen U binnenkwam. De eerste acht heb ik met smaak opgegeten, al waren ze niet zooals het moest. Echter heeft het iersche volk

zooveel eeuwen honger geleden, dat er altijd wel eetlust is, om een beetje van de schade in te halen.' Hij maakte kennis met den pastoor en deze stond er weer op, dat ook Mathurin bij het gezelschap zou gerekend worden. 'Ik zie het,' merkte Mallory op, 'Baron de Hautetaille reist met zijn stoffelijken en zijn geestelijken verzorger.'

De spraakzame Ier vertelde eerst, dat hij niet langer in consulairen dienst was. 'Ik heb,' zeide hij, 'van een schraapzuchtige schotsche tante net voldoende geërfd, om te kunnen ontdekken, dat ik niet langer in dienst wilde zijn van den onderdrukker en erfvijand: Zijne Britsche Majesteit. Dus leef ik voor mijn kleine genoegens. Ik ben begonnen met de wereld te bezien, maar hier in Parijs ontdekte ik een machtig toovenaar: Anatole, en voordat ik het geheim van zijn pannekoekjes heb doorgrond, kan ik niet verder reizen. Ha, het leven is vol verwikkelingen.'

Vervolgens wilde hij van den Heer van Jericho hooren, hoe het verder was vergaan met diens roman. Niet de Heer van Jericho, maar de pastoor begon te vertellen. Toen echter den naam Lacroix genoemd werd, vloog Mallory overeind en vloekte meesterlijk drie minuten aan één stuk. 'Zeg me niet, dat het doctor Ernest Lacroix is, die Les Tilleuls in Sureaux sur Seine exploiteert, want dan zou ik in staat zijn om zooveel verwenschingen te uiten, als immer een Ier heeft uitgesproken sinds de gezegende dagen van William en Mary.'

'Dus zooeven...' begon de pastoor.

'Zooeven was niet echt, het was een vaag gestamel om een rijk gemoed te ontlasten, echte vloeken waren er niet bij,' zeide Mallory.

'Ik vrees,' zeide de pastoor, 'dat ik toch zal moeten zeggen, dat het doctor Ernest Lacroix is, die in Les Tilleuls te Sureaux sur Seine den scepter zwaait. Maar ik stel U voor adem te sparen en mij mede te deelen, wat U tegen dezen meneer heeft in te brengen.'

‘Deze meneer, zooals U hem noemt,’ antwoordde Mallory, ‘is zeer beslist een mislukte kruising tusschen een zeer slijmerig soort van padde en een buitengewoon gevaarlijk ras van leguanen. Hij werd door zijn moeder iets te laat opgemerkt, waardoor deze verslonden werd. Overigens is zijn ziel samengesteld uit de afvallen die te slecht bleken, toen onze Lieve Heer in een boos humeur alle kruimeldieven, souteneurs, chantageplegers, engelmaaksters en aborteurs van alle tijden had geschapen. Dat heb ik tegen meneer Ernest Lacroix. Ik ken hem al langer dan gisteren, en het ergste, verreweg het ergste dat hij heeft uitgehaald is, toen ik met mijn vurigen wagen, verblind door een blonde maar niet zeer onschuldige nimf, een man had aangereden, mij onder zijne bescherming te nemen, zoogenaamd om mij te onttrekken aan de wrekende gerechtigheid: ik zou namelijk den man gedood hebben. Die man echter werd in een maand tijds driemaal aangereden door gefortuneerde vrijgezellen, en al dezen verdwenen in Les Tilleuls. Toen monsieur Lacroix begon met me alcohol te ontwennen en aan morfine te gewennen, maakte ik een scène, trapte een zijner assistenten door een raam naar buiten, brulde als een cow-boy en maakte mij meester van een schrijfmachine, waarmede ik hem naar zijn hersens dreigde te gooien. Maar ware ik van aanminniger inborst geweest... Van die andere vrijgezellen heeft er één zelfmoord gepleegd, terwijl de ander wegens opiumsmokkel in de doos zit. En nu te denken, dat die charmante miss Hunter... Monsieur le Baron, ik leg mijn kracht en kunde en mijn keltische vindingrijkheid aan uw voeten. Beschik over mij en drink met mij nog een flesch van dezen Chateau d'Issan.’

‘Ik wou,’ antwoordde de Heer van Jericho, ‘dat ik zeker wist, in hoeverre uwe berichten vrij zijn van keltische vindingrijkheid. Intusschen weet ik, dat ge een zeer waardevol bondgenoot zijn kunt bij dergelijke expedities. Laat ons dus eten en drinken en daarna krijgsraad houden.’

Den volgenden dag reisde de pastoor met den Heer van Jericho naar Vatran, waar ze door den pastoor gastvrij werden ontvangen. Mallory en Mathurin gingen naar Sureaux, en de afspraak was, dat op den avond van den volgenden dag de Heer van Jericho als bij toeval zou afstappen in ‘L' Ecu de France’, indien deze herberg nog bestond. Anders zou Mallory telefonisch gewijzigde instructies geven. Deze bleven echter uit en toen de Heer van Jericho om een uur of zes in de herberg aankwam, werd hij door de patronne, die sinds Mathurin's dagen aanmerkelijk minder beweeglijk was geworden, ontvangen en naar een uitstekende kamer geleid. Toen de baron vroeg of hij nog zou kunnen eten, werd de bazin verlegen. ‘Monsieur le Baron, dat zal zeer moeilijk worden. Er is hier een engelsche of iersche milord aangekomen met zijn eigen kok, die nog een oude kennis van ons huis is. En nu hebben deze heeren bezit genomen van mijn keuken, omdat de omelette die ik hun opdiende niet naar hun smaak was. Ik mag niet in de keuken komen, want dan dreigt de kok me te omhelzen, hetgeen voor mijn ongerepte reputatie niet wenschelijk is.’

‘Ik zal zien wat ik voor U doen kan,’ antwoordde de Heer van Jericho en liet zich door de patronne naar de keuken geleiden.

Daar was het een wonderlijke rommel. Mathurin stond; in een schort van de patronne gehuld, voor het fornuis met een jachtpet met kleppen op het hoofd. Mallory zat in zijn hemdsmouwen op een stoel en schilde aardappelen. Nauwelijks had Mathurin zijn heer gezien, of hij hief de handen in de hoogte en zeide tegen Mallory: ‘Ik heb het U gezegd Milord, daar is al de juge d'instruction om ons in verhoor te nemen, wegens huisvredebreuk, aangeslagen op de eerbaarheid, gourmandise en kwaadwillige terugkeer. Ik heb altijd geweten, dat uw iersche bloed ons in moeilijkheden zou brengen.’ Mallory trok zijn gezicht in wonderlijke grimassen en begon stotterend te vertellen, dat hij de beëedigde

dorpsidioot was en dus niet aansprakelijk was voor zijn daden. Maar midden onder die toespraak verstomde hij en stak een vinger in de hoogte, als een listig kind, dat ontdekt heeft waar moeder de pralines bewaart.

'Stil,' fluisterde hij. 'Ik heb een idee. Gaat U weg, madame, of ik zal U verleiden.' En toen zeide hij, op de beste samenzweerdersmanier: 'Ik heb een idee. Maar stil toch, ik heb een idee. Juge d'instruction. Juge d'instruction. Officier van justitie. Gendarmes. Oh, lala. Ik weet het. Ik moet nog een paar krachtpatsers hebben om als gendarme te fungeeren, dan zijn we klaar. Wat een idee. Misschien kunnen we nog wat Sûreté erbij voegen.'

'Wat is uw idee?' vroegen de anderen verbaasd. 'Stil,' zeide Mallory. 'Laat Mathurin nu eerst koken, dan zal ik het onder tafel mededeelen. Het is, neen het is eenvoudig geniaal. Echt iets van Donald Mallory. Ge-ni-aal.'

Toen zette hij zich neer om méér aardappelen te schillen.

Intusschen ging de Heer van Jericho naar de patronne om deze gerust te stellen. De iersche milord was een oude kennis, een excentriek mensch, die overigens geen kwaad deed en voor zijn grillen fabelachtig betaalde. Hij noodigde de patronne uit een apéritif te drinken en hem in te lichten over Sureaux. Hij was een oude wereldreiziger, die een optrekje zocht in Frankrijk. En ze hadden hem gezegd, dat hier een buten te koop was.

Het ging alles in den besten detective-roman-stijl, en elk oogenblik was de baron verwonderd, dat hij niet doorzien werd. Misschien doorzag de patronne hem wel, maar het feit, dat de baron uit een gouden sigarettenkoker dure egyptische sigaretten presenteerde aan Madame en bij ongeluk een enormen stapel bankbiljetten toonde, toen hij in zijn portefeuille naar den naam van het buiten zocht, deed haar de haar toegedachte rol in elk geval spelen.

'Er zijn hier geen buitens, monsieur le Barón, ten-

minste geen buitens die te koop zijn. Er is hier geen ander buiten dan Les Tilleuls, en dat is niettekoop. Dat is een sanatorium voor menschen die niet heelemaal snik zijn. Eigenlijk is het meer een gekkenhuis, want de bewaking is zeer streng.'

'Maar weet U zeker, dat Les Tilleuls niet te koop is. Ik heb mijn aanwijzingen, dat hier in Sureaux wel degelijk een buiten te koop is, maar U zult wel beter op de hoogte zijn. Het is wel jammer, want de streek bevalt me buitengewoon.'

Na een korte pauze ging de baron voort: 'Heeft U hier in het dorp geen last van die eh.. gekken? Het lijkt me altijd een onaangename soort van buren.'

'Ah, non, last hebben we er niet van, monsieur le Baron,' antwoordde de patronne. Integendeel, in mijn établissement is nogal wat vertier door de menschen, die probeeren familieleden in het sanatorium te bezoeken of ze ervandaan te halen. Maar dat lukt nooit; wanneer zulke familieleden lastig worden, dan worden de patiënten één twee drie gecertifieerd en naar Bicêtre overgebracht.'

'Hoe weet U dat allemaal, madame?' vroeg de Heer van Jericho verbaasd.

'In het sanatorium, monsieur le Baron, is alles verboden wat op alcohol lijkt. En toch zijn de verplegers menschen, al is het niet altijd een aangenaam soort menschen. En die komen hier, om aan een begrijpelijke behoefte te voldoen. Het zijn onaangename menschen, men zou zeggen, misdadigers, bruten, naar hun uiterlijk en hun manier van spreken te oordeelen. En als ze gedronken hebben, laten ze wel eens wat los. U begrijpt me wel, nietwaar?' En toen opeens deed madame geheimzinnig. Ze fluisterde, schuw om zich heen kijkend: 'Maar maakt U zich niet ongerust. Wat U ook van plan is, ik zeg niets, tegen niemand. Een herbergierster moet kunnen hooren, zien en zwijgen.'

De Heer van Jericho behoefde de beslissing, of hij de patronne althans gedeeltelijk in het complot zou

inwijden, niet direct te nemen, want deze excuseerde zich, om de tafel te gaan dekken.

Met Mathurin, die in de keuken bezig was, werd overleg gepleegd, omdat hij blijkbaar de patronne goed kende. ‘Er zijn twee dingen,’ zeide deze autoriteit, ‘waarvoor de patronne gevoelig is: het eene is geld, het andere romantiek. Het is tenslotte een française, monsieur le Baron begrijpt. Als U het toestaat, zal ik de patronne wel bewerken, nadat we het plan van monsieur Mallory hebben gehoord.’ Tijdens den maaltijd werd besloten, op voorstel van Mathurin, de patronne in het complot te betrekken. En na het dessert, terwijl de koffie schaars maai krachtig en de fine rijkelijk vloeide, onthulde Donald Mallory zijn plan.

‘We gaan Monsieur Ernest Lacroix verslaan met zijn eigen wapens. Hij tracht miss Hunter in bedwang te houden met vage dreigementen, betrekking hebbende op een misdaad, die ze onbewust gepleegd zou hebben. Ha, daar is het punt van aanval: we gaan miss Hunter arresteeren voor die misdaad, en wanneer de ellendige Lacroix aanmerkingen maakt, dreigen we met huiszoeking, beschuldiging van medeplichtigheid en wat er verder ter tafel wordt gebracht. Wordt ons gevraagd, wat die misdaad is, dan zeggen we, dat miss Hunter een befaamde opiumsmokkelaarster is, die hem, Lacroix, in de luren heeft gelegd en zichzelve en haar voorraad schuil houdt in het sanatorium. Desnoods kunnen we het geheele sanatorium opblazen, door te zeggen, dat de soi-disant verplegers het goed voor de brave Hunter aanvoeren en distribueeren.’

Even was het gezelschap verstomd over den eenvoud en de doeltreffendheid van dit plan. Toen echter begon men de moeilijkheden te zien. Men moest hulp hebben. Pastoor Smeets en zijn collega van Vatran werden telefonisch ontboden en ze arriveerden na eenigen tijd in een eeuwen-oud rijtuig, dat eigendom was van den curé van Vatran. ‘Ik hou nog altijd veel van paarden,’ zeide de curé, ‘ik was

vroeger officier der Spahi's totdat... enfin dat doet er niet toe. Mijn paard is mijn laatste zwakheid, het is dan ook zwak en aftandsch. Maar het trekt me op mijn vele reizen naar de drie parochies die ik te bedienen heb.'

Toen hij van het plan gehoord had, wilde hij in elk geval meedoen. Maar hij vond dat men hulp moest hebben.

Met de patronne overlegde hij, welke burgers van Sureaux, Vatran en omliggende gemeenten reden zouden kunnen hebben den heer Lacroix een kwaad hart toe te dragen. De meest bruikbaren daarvan werden ontboden naar 'L'Ecu de France'. Al deze lieden hadden amendementen voor te stellen en het leek haast, alsof niet de verlossing van miss Hunter uit een sanatorium, maar de verovering van een uitgebreid, door vijandige stammen bewoond territorium op het program stond. Tenslotte werd zelfs Anatole telefonisch bij het complot betrokken, die met een grimeur en een costumier zou komen, om de cavalcade uit te monsteren. Hij stelde zelfs voor een paar authentieke menschen van de Sûreté mede te brengen, bons garçons, die van een grapje hielden.

Den volgenden morgen twijfelden de Heer van Jericho en pastoor Smeets eraan, of hun nachtelijk complot wel zoo goed was, als het had geleken toen het werd gesmeed. Maar nadat om elf uur Mallory een goeden dronk sherry had doen serveeren, was elke twijfel weer verjaagd. En daags daarop zou de expeditie plaats vinden.

Hoofdstuk XXI
Arrestatie der booswichte

WOENSDAG, den dag dat de Heer van Jericho tot den aanval zou overgaan, was een doodgewone Woensdag voor den docteur Ernest Lacroix. Maar een doodgewone Woensdag was geen gewone dag. Hij was als een lichtend punt in de drukke en werkzame dagen van den verdienstelijken medicus. Al de dagen der week stond hij klaar, of zat hij klaar, of lag hij klaar, om zijn zorgen te wijden aan de lijdende menschheid, voorzoover deze in Les Tilleuls een refugium had gevonden. Maar de Woensdag was bestemd om de steeds gespannen zenuwen van den arts de broodnoodige rust te geven.

Des ochtends, wanneer de morgen niet meer zoo erg kriekte, bracht een der verpleegsters en doorgaans wel de knapste, of degene, die om eenige reden de bijzondere belangstelling van den goeden Ernest had gewekt, hem een kopje thee met een beschuit op bed.

Soms werd nu, hoe warm de thee ook werd opgediend, deze drank koud, voordat de dokter zijn gedachtenwisseling met de verpleegster had beëindigd. Nooit echter des Woensdags. Des Woensdags ontwaakte Ernest in een gulden humeur, hij accepteerde de thee en het beschuitje met een zonnigen glimlach en gaf zijn schoone bedienster even beminnelijk als duidelijk te verstaan, dat ze zonder meer kon ophoepelen.

Want des Woensdags ging Ernest naar Parijs. Hij zocht dan nieuwe patiënten en bezocht een of andere charmante maar geheimzinnige relatie. Tusschen het

werven van patiënten (waartoe hij geen spreekkamer noodig had) en het bezoek aan bedoelde geheimzinnige relatie, lunchte Ernest goed, lang, duur. Hij bezocht zijn bankier en gaf aanwijzingen over het beheer van zijn voorspoedig groeiend fortuin. Het speet hem dan steeds ten zeerste, dat hij niets te zeggen had over het reeds immense fortuin van zijn wettige echtgenoote. Deze was namelijk op huwelijksche voorwaarden met Lacroix gehuwd, vandaar dat het bezoek aan de geheimzinnige relatie, of relaties, want ze wisselden nog wel eens, zoo geheim moest blijven. En vandaar dat Ernest, in anticipatie van schuldgevoel, des Woensdags aan het ontbijt steeds buitengewoon voorkomend was voor de exweduwe, die zijn ster zoo hoog had opgestuwd in den koepel der welvaart.

Ook dezen Woensdag, die ons meer belang inboezemt dan al de andere Woensdagen uit het leven van Ernest Lacroix, had hij met goeden eetlust het beschuitje, ditmaal belegd met ossetong, genuttigd. Hij had zijn eerste Virginia gerookt. Hij had een bad genomen. Dat laatste deed hij elken dag, en elken dag was hij verwonderd over deze zoo beschaafde gewoonte. Hij had die gewoonte aangenomen op den dag na zijn huwelijk, toen zijn echtgenoote hem gevraagd had of híj eerst, dan wel zíj eerst een bad zou nemen.

Toen had hij bijtijds nagelaten te antwoorden, dat het toch geen Zaterdagavond was; hij had zich herinnerd, dat in boeken, die in de beste kringen spelen, altijd het morgenbad vermeld werd. Hij had gezegd: ‘Wat jij prefereert, liefste’, en sindsdien was het voor hem een eerezaak geworden om een morgenbad te nemen, althans de kraan in de badkamer geruimen tijd te laten loopen.

Na het bad had hij zich geschoren, zorgvuldig de kleine moustache omzeilend.

Hij had, met een overvloed van haar-fixatief, dat sinds eenige jaren de staaf cosmétique vervangen had, zijn scheiding getrokken, midden op zijn platte

hoofd. Hij had zich gekleed als een dandy met een tikje stijl ‘petit maître’ en tenslotte had hij de lorgnet zonder randen voor zijn geheel normale oogen geplaatst.

Hij was afgedaald in de ontbijtkamer, waar zijn echtgenoote, die schoonere dagen had gekend, hem wachtte, gehuld in een peignoir, die properder dagen achter den rug had. Hij had zijn echtgenoote omhelsd, dat wil zeggen, aangeraakt met gespitste lippen en daarbij geïnformeerd naar haar nachtrust. Met een gebaar, dat minstens veertig pond te licht was voor haar welgedane gestalte, verklaarde madame Lacroix, dat haar slapeloosheid affreus was, dat ze hoofdpijn had en dat haar lot te slecht was voor een hond. De bezorgde echtgenoot verklaarde, dat het tijd werd, dat hij zijn lijdende vriendin eens onderzocht. ‘Ah, merci, mijn vriend,’ antwoordde de lijdende vrouw, ‘je bent erg lief, maar ik geef den voorkeur aan een echten dokter, bijvoorbeeld Lautrec uit Vatran.’

Ernest bleef onder dergelijke zeer frequente uitlatingen van zijn vrouw zeer kalm. Hij begon te ontbijten en trachtte te converseeren. Hij sprak over koersen, over den prijs van boter en eieren, over zijn hond, over de zware en moeilijke taak die hem wachtte in Parijs.

Hij moest vrij lang converseeren, want het echtpaar ontbeet à l'anglaise, zooals de goede toon vereischte sinds de wereldoorlog op zoo rampzalige wijze was gewonnen. In het algemeen was de conversatie nogal eenzijdig. Maar toen Ernest verklaarde, drie consulten te moeten houden in Parijs, moest zijn echtgenoote opmerken, dat zulks geen kwaad kon, aangezien de diagnose natuurlijk tevoren vaststond: een of ander hysterisch vrouwmensch moest in het sanatorium worden opgenomen. Het sanatorium noemde ze echter stelselmatig: de boutique, of, als ze in een zéér slecht humeur was, het roovershol. Desalniettemin verzocht de goede echtgenoot vriendelijk hem te vergezellen naar de groote en slechte

stad. ‘Het zou goed voor je zijn, Mélanie, er eens uit te zijn.’

‘Als ik hiervandaan ga, mijn waarde,’ antwoordde Mélanie, ‘dan kom ik hier niet meer terug. Als ik verlost ben van jou en je slijmerige verpleegsters, dan zal ik me erg goed voelen. Ga maar alleen en zet je geleerdste gezicht: dat is je broodwinning.’ Onverstoorbaar, zijn rol van geduldige, wijze en miskende echtgenoot met perfectie spelend, stond Ernest van de ontbijttafel op, ging naar het raam, stak zijn tweede cigaret aan, na gevraagd te hebben of de rook niet hinderen zou en keek naar buiten of de Delage al was voorgereden.

In het park van Les Tilleuls was het volkomen rustig. Op een bankje zat een patiënt, ingepakt in een zware overjas en een dikke bouffante. Een man met een ongunstig uiterlijk harkte de paden op en wierp nu en dan een wantrouwig-dreigenden blik op den patiënt, dien hij zonder eenigen twijfel moest bewaken. Van den kant der garage hoorde de dokter vage murmelgeluidjes van de auto, die blijkbaar niet goed wilde starten. Ernest maakte voor zichzelve het voornemen, dat nu eens in Parijs grondig in orde te maken. Herhaaldelijk was het starten moeilijk, en soms, wanneer hij bij een kruispunt snel den wagen wilde laten optrekken, sloeg de motor af, zeer tot hilariteit der omstanders, zeer tot ongenoegen van de verkeerspolitie.

Maar eindelijk, toen de motor volle en woedende geluiden gaf, maakte Ernest zich gereed heen te gaan. Wederom kuste hij zijn echtgenoote zoo voorzichtig en terughoudend, alsof hij bang was haar maagdelijken schroom te deren, ging naar de hall en trok zijn overjas en handschoenen aan. Mélanie ging naar haar appartementen om haar toilet te voltooien.

En nauwelijks was dokter Lacroix de oprijlaan van het sanatorium uitgereden of er begonnen dingen te gebeuren. Twee gendarmes kwamen aangepeddeld en stapten af vóór de oprijlaan. Iets later gaven deze politiemenschen levendige teekenen aan voorshands

nog onzichtbaren. En toen draalden achter elkander drie auto's de oprijlaan in, terwijl uit het kreupelhout, dat het grasgeld vóór het huis omzoomde, mannen in burger te voorschijn kwamen. De bewaker, die de paden opharkte, ging resoluut tot een agressieve verdediging over, maar vóór hij zijn hark als wapen kon gebruiken, was hij door twee pootige mannetjes, die blijkbaar de kunst van het jiujitsu machtig waren, overmeesterd.

Ondertusschen hadden de auto's de voordeur bereikt en een groot gezelschap stapte er uit.

Uit de eerste auto kwam een kleine meneer met een grijs baardje, de rozet van het Légion in het knoopsgat en een actentasch onder den arm, een actentasch die rook naar gewichtige rechtskundige documenten. Uit dezelfde auto stapte een vermoeid uitziend jongmensch, dat een documentenkoffertje droeg en dat er zoo duidelijk uitzag als een griffier, dat men onwillekeurig kijken moest, of de vingers soms door schrijfkramp verwrongen waren.

Als derde was een machtig groot en dik man te voorschijn gekomen. Hij was geheel gekleed als meneer, maar hij droeg een bolhoed en had dikke zolen onder zijn schoenen. ‘Aha,’ zou de toeschouwer hebben opgemerkt, ‘deze politiecommissaris is van de laagste rangen opgeklommen en heeft nog steeds de voorliefde voor dikke zolen, die men aantreft bij menschen die veel en lang moeten loopen in bedaarden pas.’

De tweede auto leverde in de eerste plaats een Engelschman met roodbruin haar, dat sterk vergrijsd was. Hij had geen tasch, maar een pijp en de deskundige bioscoopbezoeker zou in hem onmiddellijk den official van het Criminal Investigation Department herkennen. Een kort dik mannetje met een blozende gelaatskleur, maar slanke blanke handen, was de tweede passagier. Hij had wèl een tasch, maar rookte een sigaar en hij verspreide de atmosfeer van goede sigaren, weiland, malsche koetjes en stevig, degelijk, met veel boter bereid voedsel. ‘Het is een inter-

nationaal gezelschap,' zou de deskundige bioscoopbezoeker opmerken.

Die opmerking maakte ook de portier van het sanatorium, want deze vijf lieden merkte men op; de overige inzittenden der auto's waren kennelijk mindere goden, drukdoende en toch onverschillige detectives, bijvoorbeeld van de Sûreté.

Dat het gezelschap internationaal was, zag de portier, maar aangezien hij minder filmvast was als noodig om dit gezelschap te identificeeren, vroeg hij zich af, of misschien allerlei artsen de model-inrichting kwamen zien, of misschien een stelletje Parijsche vrienden van den directeur een bezoek kwamen brengen.

Hij opende dus zonder achterdocht de deur en de eerste die binnenstapte was de man met het sikje en het Légion.

'Wij komen van het parket van den procureur der republiek,' deelde de kennelijke commissaris met de dikke zolen mede, 'we hebben een volmacht tot huiszoeking, maar zouden er den voorkeur aan geven om daarvan geen gebruik te maken. Wil ons zeggen waar de directeur is.'

De portier begon zenuwachtig uit te leggen, dat de directeur net vijf minuten geleden weg was gereden naar Parijs, en dat hij vóór den avond niet terug zou komen. Onmiddellijk, efficiënt als een mes, vroeg één der mindere goden, of de dokter telefonisch te bereiken was.

Dat bleek niet het geval. 'Dan zullen we zijn auto laten aanhouden om hem te waarschuwen.' Hij ging zonder verdere complimenten de portiersloge binnen en maakte het zich ongemakkelijk bij het schakelbord van de telefoon.

'Wie vervangt den directeur?' vroeg het grijze meneertje precies.

Die vraag was nog nooit gesteld. En de portier antwoordde in de onschuld zijns harten, dat hij het niet wist, maar dat hij dacht dat de patronne wel de baas zou zijn.

Maar toen hij wilde telefoneeren naar de patronne, was de detective druk aan het telefoneeren en kon niet gestoord worden. Dus ging de portier, vergezeld van één der detectives, naar het woonhuls van mevrouw Lacroix, waar hij haar aantrof in haar eigen zitkamer. De boodschap was eenvoudig: men had machtiging tot huiszoeking, maar gaf den voorkeur aan vriendelijke medewerking van de zijde van de directie. Of mevrouw, bij afwezigheid van haar echtgenoot, de heeren te woord kon staan.

Dat kon mevrouw en terwijl ze zich naar de directeurskamer begaf, glinsterde in haar oogen een eigenaardig vuur: het vuur van een gepensionneerd circuspaard, dat koperen trompetten hoort.

De grijze meneer deed het woord, en hij deed het zeer hoffelijk. Het speet hem oneindig mevrouw te moeten dérangeeren, maar men had aanwijzingen gekregen, dat een bekende misdadigster zich ophield in het sanatorium.

‘Dat zou me niet verwonderen,’ antwoordde de waardige echtgenoote van den directeur.

Misschien meende het grijze heertje niet goed gehoord te hebben, misschien reageerde hij van nature nooit op interrupties. Hij ging tenminste voort: Madame Lacroix zou wel weten, zooals elke Franschman van de wereld wist, dat den laatsten tijd veel verdoovende middelen in omloop waren.

Men had nu kunnen nagaan, waar die verdoovende middelen vandaan kwamen, en dat was de aanleiding van hun bezoek.

Zeer tot verbazing der heeren van het parket zei op dit oogenblik mevrouw Lacroix, duidelijk, hartelijk en ondubbelzinnig: ‘Ah, ce salaud!’

Wederom werd ook deze interruptie genegeerd. De grijze meneer ging voort en deelde mede, dat in zijn carrière een vrouw nog nooit getoond had, over zooveel overleg en zooveel koelbloedigheid te beschikken. Want, madame, het hoofd van de bende was een vrouw. Koelbloedig, geraffineerd en een comédiante, ah, madame, een pensionnaire van

de Comédie was er een schuchter debutantje bij. En nu een oogenblikje als het U belieft. Het grijze meneertje begon papieren voor den dag te halen, papieren die net precies dát patina hadden, dat papieren van officieren van justitie, volgens de film althans, steeds hebben.

Ah, bon, de dame in kwestie is zevenenveertig en heet (en bij het uitspreken van den naam trok hij een gezicht als een vos die een egel den kop zal afbijten) ze heet Rosalie van Schijndel, afkomstig uit Berg en Terblijt, en ze noemt zich onder andere: gravin van Berg, Barones van Terblijt, Marquise de Beaugalant, Baronne de Hautetaille, Gwendolyn Mallory, Grace Macdonald, Cecily Hunter, Lady Kenstone, enzoovoorts. In Amerika heeft ze geopereerd onder den bijnaam van Wheeping Kate.

Ze doet zich voor als weduwe, oude vrijster, non, cocotte, keukenmeid, vroedvrouw, verpleegster. Viermaal is ze in handen van de politie geweest: éénmaal in Nederland, waar ze tot één week veroordeeld werd wegens het kloppen van kleedjes op de publieke straat tusschen acht uur des morgens en acht uur des avonds. Eenmaal in Engeland, waar ze gevat werd wegens diefstal uit een museum, maar ontsnapte. Tenslotte tweemaal in de Vereenigde Staten, waar ze eenmaal door gangsters, eenmaal door de onhandigheid van een sheriff bevrijd werd. Mevrouw Lacroix had één naam herkend: Cecily Hunter, een goudvischje, dat Ernest met zooveel waardigheid had gevangen en dat, volgens hem, een soort lijfrente opleverde, te betalen door den Earl of Kenstone, of in geval van nood door den Baron de Hautetaille, een muffe hollandais.

Maar tijd om na te denken kreeg mevrouw niet. De woordenstroom van het grijze meneertje ging voort. ‘Mevrouw, voordat ik verder ga, wil ik U even overtuigen, dat niet de eerste de beste politieagent een chimère najaagt.’

Hij wees op het blozende mannetje met de slanke handen.

‘Ik stel U voor: monsieur Smeets, die in het geboorteland van Rosalie van Schijndel een gooote rol speelt bij de berechting van allerlei zondaren.’ Het blozende mannetje keek verwonderd naar den spreker, maakte een buiging en glimlachte.

‘Ik stel U voor: Mister Donald Mallory van His Brittannic Majesty's Service, nu voor deze en dergelijke aangelegenheden in Parijs.’ Hij wees den Engelschman aan, die zijn pijp rookte, alsof hij zonder dat niet kon ademen.

‘En tenslotte een man, die bij vriend en vijand achting verworven heeft door zijn buitengewone gaven op zijn gebied,’ en hij verhief zijn stem, zooals een conférancier doen zou, die bijvoorbeeld Arthuro Toscanini als dirigent van een jazzband zou moeten aankondigen, ‘ik stel U voor: Mathurin Dubois.’ De man met de dikke zolen dankte verlegen door een fraaie buiging. ‘Deze drie heeren hebben mij op grond van overtuigende bewijsstukken aangetoond, dat de gezochte zich van Cherbourg naar Parijs heeft begeven en door listige kunstgrepen en bedriegelijke voorspiegelingen terecht is gekomen in dit sanatorium, waar zij een betrekkelijke veiligheid geniet, door zich te laten behandelen door mijnheer uw echtgenoot.

Een punt van twijfel is nog steeds, madame, of en in hoeverre uw echtgenoot, dokter Lacroix, op de hoogte is van de machinatieën van de zich noemende Hunter. We meenen wel te mogen aannemen, dat een man met zoo zuiver wetenschappelijke interessen als uw man de dupe is geworden van een brutale en gewetenlooze oplichtster. En alles tezamen genomen komt het ons wenschelijk voor, in de eerste plaats de hoofdmisdadigster onschadelijk te maken, hoewel ik U niet mag verheelen, dat deze inrichting en het daaraan verbonden personeel onze voortdurende belangstelling zal blijven vragen. Hoewel we dus voor vandaag willen volstaan met het opsporen van de gezegde Hunter, zullen we in de nabije toekomst toch ertoe moeten overgaan, de antecedenten van

alle patiënten en het geheele personeel nauwkeurig na te gaan.' Hier stokte even de woordenstroom van het grijze mijnheertje. En toen nam mevrouw Lacroix haar kans.

'Ah, het verwondert me niets, dat dat stuk ongeluk, waarmee ik tot mijn verdriet getrouwd ben, zoo te land komt. Monsieur le procureur, als men hem hoort praten, zou men denken dat hij het gras kan hooren groeien, maar ik heb hem altijd gezegd, dat het verkeerd zou afloopen met deze boutique. Ik heb hem duizendmaal gezegd, dat hij net genoeg verstand heeft om den zeeren pink van een concierge te genezen, als alles meeloopt, maar nee, hij wou en zou psychiater worden. En ze hebben hem al bestolen en bedonderd, ze hebben hem al eens een goeie schrijfmachine naar zijn hoofd gegooid, die heelemaal geruïneerd was. En nu dit. Maar nu is het uit. Niet later dan vandaag sluit ik de tent, gek of niet gek, alle patiënten kunnen naar den duivel loopen. En de verplegers geef ik U cadeau, en misschien zou het het beste zijn, de verpleegsters maar tegelijk naar een maison de tolérance te brengen. Het crapule! Ik geef ze U cadeau, stuurt U ze maar naar de guillotine of naar Cayenne, wat U wilt. Er is er niet een die het niet verdient, en wat mijn man betreft, enfin, ik ben een fatsoenlijke vrouw, laat U die maar aan mij over, ik zal hem wel zonder schandalen corrigeeren. Eindelijk heb ik gelijk gekregen.'

Mevrouw Lacroix was opgestaan en gesticuleerde met de wijdte van gebaar en de ampelheid van beweging, die alleen is toegestaan aan tragédiennes van zeer rijpen leeftijd en vergevorderde volheid van figuur. Had, zoo leek het, madame toen haar man ter plaatse gehad, dan zou de scène tragisch zijn geworden. Nu was het den man met het sikje zeer moeilijk een vaste stem te verheffen om te interrumpeeren.

'Madame,' zeide hij, 'het zal U als goede burgeres van onze republiek bekend zijn, dat met hare justitie niet te spotten valt. Onze methodes mogen dan niet

zoo spectaculair zijn als bijvoorbeeld in Amerika, er zijn maar weinig misdadigers die den sterken arm ontsnappen. Welnu, weest U gerust, we zullen het kaf van het koren scheiden en ieder die zich misdragen heeft zal zich te verantwoorden hebben. Wat uw man betreft, meen ik, dat uw loyale medewerking, die U zoo voortvarend aanbiedt, ons de garantie biedt, dat hij zeer zeker geen ernstige misstappen op zijn geweten heeft. We laten hem aan U over, aan uw echtelijke zorg en steun. U zoudt ons echter verplichten, door ons mede te deelen, waar de zich noemende Hunter zich ophoudt, opdat we zonder verderen ophef haar kunnen brengen waar ze reeds lang had moeten verblijven.'

Madame bord aan, Miss Hunter te laten halen door een of andere verpleger, maar dat vonden de heeren van de justitie minder gewenscht. Zij kon eens ontsnappen. Zij zouden, getweeën, Monsieur Dubois en Monsieur Mallory, haar gaan halen, wanneer men het nummer man de kamer en de sleutel van de deur wou verstrekken. Het bleek dat alle deuren van buiten te openen waren met een kruk, slechts van binnenuit was een sleutel noodig, tenzij men de deur openhield bij het binnenkomen.

Gewapend met een sleutel, angstig nagestaard door den tot werkloosheid gedoemden portier, vreemd opgenomen door toevallig in de gangen aanwezige verplegers en verpleegsters, gingen Mathurin, Mallory en tenslotte ook pastoor Smeets naar Cecily's kamer. Toen ze gedrieën binnenkwamen, wendde deze met een vermoeid gebaar haar hoofd naar de deur en vroeg mat: 'Komt U mij gek verklaren?' 'Integendeel,' zeide Mathurin, 'wij komen U arresteeren, verdacht van den handel in verdoovende middelen.' Cecily was niet verwonderd. Ze was te suf om zich te verwonderen. En het kistte Mallory eenige moeite om haar duidelijk te maken, dat ze zich moest gedragen als een verschrikte misdadigster, omdat ze nu door haar arrestatie in vrijheid zou komen.

‘Ik begrijp het niet,’ zei ze, ‘maar erger dan dit kan niets zijn. Neem me maar mee.’

Toch moest haar op het hart gedrukt worden, dat ze niemand van haar bevrijders mocht herkennen, niemand, wien dan ook. Toen kwam er een vleug van een glimlach om haar lippen. ‘Is Louis hier?’ vroeg ze. En pastoor Smeets trad op haar toe en zeide: ‘Natuurlijk, miss Hunter. Het is een comédie à grand spectacle, zooals uw verloofde die zoo graag opvoert in het gewone leven. Hij poseert beneden als officier van justitie en hij is hier om U te brengen waar het veilig is.’

‘Wie bent U?’ vroeg Cecily, ‘U spreekt engelsch met hetzelfde accent als hij.’

‘Ik ben zijn pastoor,’ antwoordde de geestelijke ‘en tevens zijn en uw beste vriend.’

Toen stond Cecily op en zeide: ‘Dan ben ik uw arrestante.’

Met een gewichtig gezicht, maar uiterst onhandig, deed de pastoor zijn arrestante een stel boeien aan, vertrok zijn goedmoedig gezicht tot een zoo kwaadaardig mogelijken grijns en zeide: ‘We zijn gereed.’ Vijf minuten later zat de arrestante met den officier van justitie en monsieur Smeets in de grootste auto, en met veel geraas en geknor reed de wagen de oprijlaan uit.

In den middag, terwijl op Les Tilleuls de uittocht van de slechte gewetens begon, stopten de drie auto's ergens bij Givet, aan de belgische grens. Het was etenstijd en men vierde in een goede herberg het afscheid; al de valsche gendarmes en nagemaakte detectives gingen, onder leiding van Mallory en Anatole, terug naar Parijs.

Cecily, de Heer van Jericho, pastoor Smeets en Mathurin reden over de belgische grens. De eerste drie bleven dien nacht in Dinant. Mathurin reisde in een gehuurden wagen voort naar Jericho, opdat alles gereed zou zijn om Cecily den volgenden dag op Jericho te ontvangen.

Hoofdstuk XXII
Intocht op Jericho

ROEG in den morgen, terwijl alle menschen op Jericho sliepen, reed de auto, die Mathurin vanuit Dinant gebracht had, met veel geraas en gekraak de binnenplaats van het kasteel op. Mathurin had geen sleutel en hij begon met doortastendheid te luiden aan de groote voordeurbel, die door de leege hall galmde als een kerkklok voor de nachtmis. Daarna begon hij ar te rekenen met den chauffeur. Over den prijs bestond een groote moeilijkheid. Mathurin wilde niet meer betalen dan ongeveer de helft van wat de chauffeur vroeg, betoogende, dat de auto versleten en ongemakkelijk en de chauffeur een langzame, slechte rijder was.

Deze daarentegen hield staande dat zijn auto een superbe F.N. was, die sinds het jaar negentienhonderd en veertien reeds duizenden menschen in verrukking had gebracht, terwijl hijzelve, de chauffeur, reeds een der snelste autorijders was van het westelijk halfrond, toen Mathurin nog slechts met een slakkengang rondkroop op een fiets. Daarop betoogde de kok, dat hij nog nooit gefietst had en het nooit doen zou. Wat intusschen de snelheid van den chauffeur betrof, meende hij te moeten opmerken, dat hij in zijn jonge jaren een rheumatische schildpad had gekend, die fabelachtige snelheden wist te ontwikkelen in vergelijking met de auto van den chauffeur. Voor het overige had hij het verdraaid koud gekregen en wilde wel, dat men hem eindelijk de deur opende. Hij verlangde hevig naar den cognac, dien hij bewaarde onder den aanrecht in de keuken, geëtiketteerd

als Allisón's Patent Pannenglans. Dit was, in de hitte der onderhandelingen, het eerste oogenblik dat er sprake kon zijn van overeenstemming tusschen de hooge contracteerende partijen. Mathurin deed zijn best, luidde nog eens, thans langer, aanhoudender en heviger en ging daarna voort te vertellen, dat er niets zoo goed was, onder de omstandigheden waarin men verkeerde, dan een groot glas cognac en een enorme pan gebakken spek met eieren. Om den tijd van wachten te korten verhaalde Mathurin hoe hij eens bijna een wonder had gedaan met een pan met eieren en spek.

Er was, zoo vertelde hij, op een warmen zomeravond een meneer afgestapt in zijn herberg, die moe en bezweet, tegen den raad, ja tegen de bezweringen van Mathurin in, eenige glazen ijskoud bier had gedronken, terwijl Mathurin hem een zomeravondmaaltijd bereidde. De kok had getracht door cherry brandy het ergste te voorkomen.

'Monsieur,' vervolgde Mathurin, 'den volgenden morgen ontwaakte de man niet, toen ik op zijn kamerdeur klopte. Ik ging naar binnen en wat zag ik? Hij lag stijf en wit achterover op zijn bed. Zijn geheele kamer was rood: lakens, bed, vloerkleed, pyama, alles bloedrood. Bon, of beter, execrabel. De man was koud en stijf, zijn pols kon ik niet meer voelen en ik herinnerde mij uit de gouden dagen mijner jeugd, dat een of andere hertog van Bourgondië gestorven was na het drinken van koud water, terwijl hij toch, als hertog van zulk een eerbiedwaardig gewest, beter had moeten weten dan water te drinken. De man dus, in mijn herberg, in dat bed was dood. Ik meende het zeker te weten, maar om heel zeker te werden en om bestand te zijn tegen de gruwelen van zulk een schouwspel, nam ik een paar druppels kirsch, een paar druppels maar. En toen ik weer in het vertrek kwam, het kan een paar uur later geweest zijn, toen had ik zekerheid. De man verspreidde een lucht, die alleen aan ontbinding te wijten kon zijn. Het was namelijk zeer

warm. Ik besloot ten einde de obductie niet verder te bemoeïlijken, het lichaam in de koelcel te bewaren en hoewel de doode mompelde, dat ik hem met rust moest laten, was ik flink. Ik zette door, want zulk een ontbindend lijk in huis stond me niet aan. Ik legde hem dus in de koelcel neer, na de meeste levensmiddelen eruit gehaald te hebben. Daarna zond ik een bereden bode naar de stad (ik had ruzie met den veldwachter, die een imbécile was) om het parket en wat er verder noodig zou zijn te alarmeeren. En ik betrok de doodenwacht, ernstig, somber, diep onder den indruk. En ik hield me aan kirsch. Welnu, tegen den avond had ik nog steeds geen parket gezien en de doode was onderhand vrij blauw. Ik kreeg, ondanks mijn gevoelig gemoed, honger. Ik nam dus een pan, maakte vuur, sneed spek en brak een paar eieren. Maar terwijl het spek bescheiden zong in de pan, bedacht ik, dat een paar cantarellen er goed bij zouden zijn. Ik opende de koelcel, waar ik deze voortbrengselen van het woud bewaarde. En wat zie ik? De doode kwam mij tegemoet en vroeg of hij ook wat spek en eieren mocht hebben, hij zou het nooit weer doen. Dus, nadat deze man bijna vierentwintig uren, of althans twaalf uren dood of althans schijndood was geweest; ontwaakte hij alleen al door den geur van eieren met spek.'

De chauffeur merkte op, dat het huis van Jericho blijkbaar bewoond was door schijndooden en dat het misschien goed was, ofwel om een paai eieren met spek te bakken onder de ramen van een der huisgenooten, of kortweg de trompetten voor het laatste oordeel maar eens te steken om te zien wat er van kwam.

'Hoe kunt ge op zulk een tijd grapjes vertellen?' vroeg Mathurin, die intusschen werkelijk was beginnen te rillen.

'Ik had evenals gij gezelschap in den wagen. Achter had ge, meen ik, een flesch cordial, ik troostte me met een eerzaam glaasje brandewijn,' antwoordde de chauffeur.

‘Foei,’ zeide de kok, ‘en dat terwijl ge op dien gevaarlijken kronkelweg reedt tusschen de rotsen en de Maas?’

‘Ik vraag excuus,’ was het antwoord, ‘ik heb binnenwegen genomen, waar geen gevaarlijker obstakels dreigden dan een weinig veldgewas of hier en daar een kluitje huizen.’

‘Ik trek terug wat ik over uw nering gezegd heb,’ verklaarde Mathurin. ‘De gebreken aan voertuig en voerman werden ruimschoots gecompenseerd door een overmaat van wijsheid. Uw wagen moge dan geen toonbeeld van vooruitstrevendheid zijn, dat is geen gebrek; de dichters bezingen nog steeds de wagen van Phoebus, die toch ook al voor den oorlog dienst deed.’ En wederom luidde Mathurin.

Nu echter verscheen het papillottenhoofd van van Rosalie, die vanuit een raam vroeg wat er gebeuren moest en mededeelde dat er mannen in huis waren. ‘Zoek een goeden uit, trouw ermee, maar doe eerst de deur open,’ antwoordde de wachtende kok.

Eenige minuten later verscheen Hannes in een fraai gebloemd nachthemd en liet Mathurin en zijn vriend den chauffeur binnen. Deze gingen regelrecht naar de keuken om eindelijk de langbegeerde eieren met ham machtig te worden. Terwijl de beide reizigers aten, kwamen geleidelijk de domestieken van Jericho opdagen. Maar Mathurin zeide alleen, dat dien dag de Heer van Jericho met zijn engelsche dame op Jericho zou aankomen. Voor het overige voerde hij ingewikkelde gesprekken met den chauffeur en hanteerde met mildheid zijn flesch patent pannenglans. Rosalie vroeg welke kamer voor de dame in orde moest worden gemaakt en Mathurin beval aan, alle beschikbare logeerkamers in gereedheid te brengen. Desgevraagd verklaarde hij, dat de dame geen kamenier had, dat hij niet wist hoe laat het gezelschap op Jericho zou aankomen, en evenmin of men per trein of per auto zou reizen.

De rentmeester werd erbij gehaald en deze besloot op alle gebeurlijkheden voorbereid te zijn. Men zou

de treinen uit Luik gaan afwachten aan het station, maar er tevens rekening mee houden, dat de reizigers per auto zouden komen.

Hij nam vervolgens óók de leiding van de verdere ontvangstformaliteiten op zich. De vlag werd klaar gelegd en moest geheschen worden op het oogenblik dat het gezelschap de oprijlaan inreed. Hannes kreeg bevel in zijn beste plunje te zijn. Mathurin ging, nadat een kort dutje hem had opgehelderd, aan het werk om een maaltijd zóó voor te bereiden, dat desgewenscht een half uur na aankondiging een goed diner geserveerd kon worden.

Rosalie had de mooiste logeerkamers van Jericho in orde doen brengen en had zich daarna in zwarte zijde gestoken. Over haar plechtige jurk droeg ze echter een oranje omslagdoek van Spaansche herkomst, waarmee de Heer van Jericho haar eens vereerd had, toen deze te laat bemerkte, dat hij geen verjaarscadeau voor zijn huishoudster had.

De koddebeiers werden uitgezonden om eenige pachters te waarschuwen, dat zij een man moesten zenden op een paard om een eerewacht te vormen. En tegen elf uur was in de omgeving van Jericho bekend wat er te wachten stond; een half uur later liet de president van de fanfare vragen op welk tijdstip hij met zijn corps ter begroeting der nieuwe slotvrouw kon verschijnen.

Voorzichtigheidshalve echter deed de rentmeester hem zeggen, dat hij misschien in de avonduren kon verschijnen maar dat hij nadere berichten diende af te wachten.

Reeds voor den middag lag het werk op de hoeven om Jericho stil. De mannen van de eerewacht stonden met hun paarden bij de brug in de oprijlaan. De koddebeiers in hun beste uniform voegden zich bij hen. En tal van vrouwen en kinderen kwamen, nieuwsgierig en min of meer opgewonden, kijken naar die voorbereidselen en wachtten tot ze de legendarische engelsche dame zouden zien in levenden lijve.

Het werd half een; de rentmeester deed boterhammen en bier ronddeelen onder de wachtenden, maar daar het warm was, reikte de biervoorraad van Jericho niet ver. Uit den Barmhartigen Samaritaan werd een vaatje aangebracht, dat op twee stoelen achter een der pilaren van het hek werd neergelegd en dat flink werd aangesproken door de wachtenden.

De mannen praatten en dronken, ze hadden dikke sigaren in hun mondhoeken hangen en hun duimen hielden ze in de armsgaten van hun vest. De vrouwen bespraken de dingen van den dag, maar de ondertoon van alle, schijnbaar onverschillige gesprekken was afwachting, die tot spanning steeg, naarmate de verwachten langer uitbleven.

Een paar maal had de rentmeester laten controleeren of de jongens, die hij met witte doeken als seinvlag langs den weg had gezet om de komst van den Heer van Jericho met zijn verloofde aan te kondigen, op hun post waren. De arme jongens stonden plichtsgetrouw in de zon van den eersten warmen voorjaarsdag en wachtten en leden dorst.

Onderwijl hadden de koddebeiers overlegd, dat het jammer was, dat hun de munitie ontbrak om schoten te lossen ter verwelkoming. Ze laadden hun geweren met los, om dat tekort eenigermate te vergoeden. Verschillende pachters lieten hun voorhistorische roeren halen, om eveneens te kunnen schieten ter verhooging der feestelijkheden.

Toen het vaatje bier leeggedronken was, zakte de stemming; onderling legden de boeren wat geld bijeen en lieten in den Samaritaan een paar kruiken jenever halen, die werden rondgedeeld in een paar glaasjes zonder voet. Toen begonnen de mannen de vrouwen en meisjes op te merken en ze gingen, zich van hun waardig en feestelijk uiterlijk bewust, het vrouwvolk betrekken, in hun scherts. Enkele belhamels begonnen een rustieke flirtpartij met de giechelende meisjes en maakten afspraken voor den avond. Het was voorjaar en het was feest.

Maar inmiddels werd het twee uur, drie uur, vier;

en nog was het gezelschap niet aangekomen. Eindelijk, om half vijf, wenkten de vlaggen der wachtposten. De eere-wacht zette zich te paard en draafde naar het begin van de oprijlaan. De koddebeiers namen hun geweren ter hand en Rosalie trok zich, vol waardigheid, terug op het bordes voor het huis van Jericho.

Langzaam reed een groote zwarte auto de oprijlaan in. Op de voorbank, naast den chauffeur, zat pastoor Smeets en achterin zag men vaag den Heer van Jericho, die zijn arm geslagen hield om een gesluierde gedaante. Netjes draafden de paarden der eerewacht, maar toen men gekomen was bij de brug, lieten de boeren de auto passeeren. Over de brug stonden de koddebeiers en andere schutters klaar, en terwijl de auto dichtbij kwam, vuurden ze hun schoten in de lucht. Maar toen wenkte pastoor Smeets en beduidde, dat men stil moest zijn. En er viel een schuldige, naargeestige stilte.

Boven het gebrom van den motor hoorde men vage kreten uit de auto; men zag, dat de gesluierde gedaante zich verweerde en toen eenige oogenblikken later de auto stilhield voor het bordes en Hannes het portier opende, hoorde men hoe de engelsche dame jammerde met luide, overslaande stem: ‘Au secours, au secours!’ en ‘Murder, robbers!’ verwarde noodkreten van iemand die zich bedreigd voelde.

Alleen pastoor Smeets stapte uit; hij wenkte Rosalie en keek rond. Toen zag hij de vrouw van den halfer en wenkte ook die naderbij. En de twee vrouwen, geholpen door den Heer van Jericho, die strak en vreemd bleek voor zich uit keek, namen de jammerende, gesluierde gestalte tusschen zich in en droegen haar meer dan ze haar leidden, het huis binnen. De deur ging dicht; even later kwam Hannes naar buiten en wenkte dat men heen zou gaan.

Terneergeslagen gingen de belangstellenden heen, ze spraken haast niet, want ze wisten niet wat ze zeggen zouden.

Iets later reed de rentmeester in het jachtwagentje hun voorbij. Met grooten spoed ging hij naar de stad om een dokter te halen. Het was avond toen die kwam. Hij hoefde niet lang te onderzoeken; het verhaal dat de Heer van Jericho vertelde was duidelijk genoeg.

'Morfinisme,' zei hij, 'in een heel gemeenen vorm. Het zal een lange, moeilijke ontwenningskuur worden. Het beste zou zijn, de zieke naar een sanatorium te brengen.'

Maar daarvan wilde de Heer van Jericho niets weten. Nu eenmaal Cecily, hoe ziek en vervallen ook, op Jericho was, zou hij haar daar houden, al moest hij zijn huis veranderen in een ziekenhuis om Cecily te verplegen. Cecily zou niet kunnen verdragen, dat ze weer in een sanatorium werd opgenomen.

De arts knikte wijs. Hij dacht aan het verhaal over de inrichting in Sureaux en zei: 'Hm, die Lacroix! Een dubbele longontsteking zou net tegoed zijn voor dit soort crapule. Dan moet miss Hunter maar hier verpleegd worden. Ik zal juffrouw Rosalie mijn voorschriften geven, ze lijkt me heel capabel. Ik kom morgen teru.'

En terwijl Cecily ziek en ellendig neerlag in haar bed, at de Heer van Jericho, geheel alleen, kleine beetjes van het voedsel dat Mathurin bereid had.

Hij dacht al aan de plannen, die ooit gemaakt waren voor de ontvangst van zijn bruid. Hij dacht aan de voorstelling die hij zich lang geleden gemaakt had van zijn stralende Cecily, die als een vorstin haar intree deed op Jericho. En hij hoorde haar erbarmelijke angstkreten van dien middag.

Nog dien avond reed de freule van Biestenraadt voor in haar victoria met den tijdloozen koetsier op den bok. Ze werd in de hall ontvangen door den Heer van Jericho.

'Maar Louis,' begon zij, 'wat moet ik hooren? Ik was ontroostbaar toen ze me vertelden, dat eindelijk

miss Hunter gekomen is, maar dat de arme te ziek was om te begrijpen dat...'

'Ik dank je voor je bezoek,' onderbrak de baron haar. 'Ja, ik had me dezen dag anders voorgesteld. Maar het voornaamste is toch, dat Cecily nu hier is, thuis, waar ik voor haar zorgen kan.'

'Ik ben zeker, cher ami, dat dit haar herstel enorm verhaasten zal. Maar ik kom eigenlijk om mijn diensten aan te bieden. Er is in dit huis, dat zoolang op zijn huisvrouw moest wachten, zooveel, dat een dame, vooral als ze nerveus en ongesteld is, vreemd zal voorkomen. En ik dacht zoo, dat ik mijn nutteloozen tijd niet beter kon besteden, dan miss Hunter haar verblijf hier een weinig te veraangenamen.'

Langzaam was de freule met den Heer van Jericho door de hall naar het kleine salon tegenover de voordeur gewandeld. Toen de deur achter hen beiden gesloten was zetten zij zich neer. De Heer van Jericho leek oud en verschrompeld en na lang zwijgen zei hij mat: 'Jouw loyaliteit, Ernestine, is het eerste goede, dat ik vandaag ondervind. En ik voel me zoo schuldig.'

'Schuldig? Waaraan in Godsnaam? Misschien zie je de dingen te zwart. Je hebt in de bloei van je leven het geluk gehad miss Hunter te ontmoeten en je bent haar trouw gebleven. En al dien tijd zijn wij goede vrienden geweest.'

'Er was een tijd,' begon de baron, terwijl hij zijn hoofd schudde, maar de freule onderbrak hem. 'Excuseer mijn interruptie, maar er was een tijd dat we allebei een beetje opgewonden waren. We kenden alleen elkaar, en toen onze horizon grooter werd, toen was alles wat we meenden te hebben gebouwd een kaartenhuis. Dat is alles, Louis, begrijp je het goed?'

'Maar jij, Ernestine?'

Glimlachend dreigde de freule hem met een klein gebaar van haar slanke hand. 'Ik zou bijna zeggen, dat je ijdelheid een valsch beeld geeft van wat er vroeger was. Maar wees gerust; jij hebt geluk gehad

door een werkelijk bezielende liefde te vinden. Dat is heel prachtig, maar het is voor weinig menschen weggelegd. Voor mij bijvoorbeeld niet. En ik was tevreden met wat ik had. Laat ons daarover nooit meer praten. Daarboven ligt miss Hunter, die zoo gauw mogelijk gezond moet worden om haar geluk te proeven.'

'Het restje van haar geluk, Ernestine. Lie de vin.' Hij stond op en zei zeer zakelijk: 'Wanneer je dan zoo vriendelijk wilt zijn om hier een beetje directie te geven aan het jonggezellenhuishouden, dan zal ik dat erg prettig vinden. Ik zal Rosalie even gaan roepen.'

In een paar dagen was de toestand van Cecily schijnbaar aanmerkelijk verbeterd. De behandelende arts had, een goede dosis morfine gevonden, die de verslaafde rustig hield, zonder haar te versuffen en geleidelijk werd dat rantsoen verminderd, zonder dat de patiënte daar duidelijk onder leed. De Heer van Jericho had met geld en goede woorden een zuster uit het ziekenhuis in de stad weten te krijgen, die Cecily verzorgde. Daaraan had hij den voorkeur gegeven boven een leekeverpleegster, die Cecily zou herinneren aan de zoogenaamde leekeverpleegsters in het sanatorium van Lacroix.

Toen op een keer de freule van Biestenraadt weer voorreed om met Rosalie de noodige verbeteringen in het huishouden te bespreken, vroeg de Heer van Jericho haar of ze nu Cecily eens wilde bezoeken. Deze lag nog te bed, in een kamer die uitzag naar den berg, over den tuin, waar elken dag meer kleur en bloei begon te komen.

Ze was weer begonnen belang te stellen in haar uiterlijk; de zuster kamde Cecily's blonde haren en deze zelf bracht haar tijd voor een deel zoek met haar nagels en handen te verzorgen. Toen de Heer van Jericho met freule Ernestine binnen kwam, lag Cecily daar en glimlachte met iets van haar oude zonnigheid, die zoo lang geleden den baron had bekoord.

De gastheer stelde Ernestine voor als zijn oudste en beste vriendin, die tevens een goede buur was. En Cecily schonk haar een blik, zooals een vorstin, die een verdienstelijk onderdaan toestaat haar te huldigen. De freule van Biestenraadt had voldoende tact om inderdaad die hulde te brengen; dàt en haar verbleekte frischheid, die herinnerde aan het aroom van een Fragonardportret, veroverden de sympathie en het vertrouwen van de Engelsche. De Heer van Jericho trok zich terug, de beide dames converseerden en gingen er weldra toe over om plannen te maken. Cecily had bij haar vlucht uit Frankrijk bijna geen bagage mee kunnen nemen en nu ze zich zooveel beter begon te voelen, dacht ze er met schrik aan, dat ze geen kleeren had, waarin ze haar entrée kon maken in haar nieuwe omgeving. En ze legde de freule, die aanbood haar te helpen, duidelijk uit, welke soort kleeren ze noodig had om althans de eerste dagen gered te zijn.

Ze had, vertelde ze, gelukkig altijd een perfecte taille de mannequin, zoodat elke naaister ongeveer passende kleeren kon maken. Ze overlegde, dat dus geen aansluitende kleeren, maar veeleer ruimere gewaden in aanmerking kwamen.

Ernestine hoorde dat alles aan met de grootste belangstelling. In stilte dacht ze, met een soort zoete weemoed, dat dit schepseltje, dat nu, ternauwernood ontsnapt aan een groot gevaar en herstellende van een hardnekkige kwaal, kon denken en praten over kleeren en opschik, nooit ongelukkig zou kunnen zijn. Wanneer Cecily van Jericho zou gaan houden, dan zou het restje geluk, zooals Louis het noemde, nog inderdaad zeer mild kunnen zijn. En dan zou ook de getrouwe minnaar, Louis, nog een groot geluk kennen: het bezit van Jericho met een vrouw, die gelukkig was.

Ernestine kwam vaak om de zieke op te zoeken en ze voerde de opdrachten om kleeren te knopen getrouw en zeer royaal uit. Ze kocht wat Cecily haar opdroeg, deed de robes maken, zooals de Engelsche

dit wenschte, maar onwillekeurig kregen de kleeren, die voor de luchthartige Engelsche bestemd waren, iets van de strakheid en beheerschtheid, die den stijl van Ernestine's persoonlijkheid karakteriseerden.

En toen een voorloopige, maar niet zeer beperkte garderobe aanwezig was, kon Cecily inderdaad het bed verlaten en werd ze, wat men noemt, loopende patiënte.

Hoofdstuk XXIII
Schemering

OP een middag in de maand Augustus ontmoette de Heer van Jericho zijn pastoor bij de Lage Beemden.

‘Ik zie tot mijn genoegen,’ zeide de Heer van Jericho, ‘dat de kerkelijke overheid deze streken nog niet heeft verlaten, dat we dus niet zijn overgeleverd aan een rondtrekkenden missionaris.’

De pastoor boog langzaam en plechtig. ‘De kerkelijke overheid is nog steeds aanwezig en druk doende met de zorg voor zielen die in gevaar verkeeren. De herder heeft moeite met zijn kudde en begint zich af te vragen, of de herdershond met vacantie gegaan is.’

De Heer van Jericho stapte van Aboe's rug, trok zijn handschoen uit en drukte zijn herder de hand. ‘Ik meen, eerwaarde Heer en vriend, dat hier twee schuldigen trachten te gaan kijven. Al de warme zomeravonden heb ik U gewacht met een goede, koele flesch. Ge zijt, om redenen die niet aan mijn billijking zijn onderworpen, niet gekomen. Bon. Herhaaldelijk heb ik mij in mijn loisirs vervoegd aan de pastorie, om eindelijk te trachten het reeds lang heerschende meeningsverschil over den abbé Latour uit de wereld te helpen. Steeds weer heeft uwe huishoudster getracht mij duidelijk te maken, dat gij geen deftige en rustige pastoor zijt, doch integendeel uithuizig, volksgezind, democratisch en encanailleur; dat gij uw eten opslobbert, dat gij geen middagdutje doet, dat gij kleeren en huisraad weg geeft aan onwaardigen, die het breeder hebben dan gij, kortom, dat gij een gruwel zijt voor het aange-

zicht des Heeren en dat het uw geluk is, dat uwe huishoudster niet deken of nog erger is.'

'Ik ben diep schuldbewust,' antwoordde pastoor Smeets, 'wederom zie ik de wijsheid van het woord in, dat telkens als de bisschop een priester wijdt, de duivel een huishoudster wijdt. Toch is mijn huishoudster het minst bezwarende van al mijn kruisen. Mijn grootste kruis is tijdgebrek. Dat kruis is het eenige excuus voor mijn niet meer verschijnen op Jericho.'

'En natuurlijk uw toevallig en onwaarschijnlijk bezit van eenig geld. Ik stel U voor nu mee te gaan naar Jericho en het bezoek te brengen, dat ge schuldig zijt.'

'Het spijt me, maar ik kan niet meegaan, omdat er iemand verwacht wordt op de pastorie. Maar aangezien het slechts een kwestie is van één of twee minuten, zou ik het zeer waardeeren, wanneer U met mij naar de pastorie wildet gaan, om daar eenigen tijd te verpoozen.'

De Heer van Jericho nam Aboe bij den teugel en stapte naast den pastoor voort. Hij praatte vort op de gewone ingewikkelde manier, maar het klonk niet echt. Er was een onrust in den baron de Hautetaille, welke de pastoor reeds spoedig opgemerkt had, maar waarover hij met opzet geen woord zeide.

Eenmaal aangeland in de pastorie, moest eerst met behulp van den baron de huishoudster naar de keuken worden gedreven. Daarna dook de pastoor in den kelder en kwam voor den dag met een flesch Rosé d'Anjou, koel, helder en frisch, die als een tinteling in den mond kwam, als een lafenis van hooge orde door de keel vloeide.

'Hoe maakt het,' begon de pastoor, 'miss Hunter?'

'Ik dank U voor de belangstelling, miss Hunter is wonder boven wonder vrijwel heelemaal hersteld, en ware het niet, dat ze nu en dan dagen en tijden van onrust heeft, men zou geen spoor meer van haar ziekte kunnen bemerken. Maar de dokter meent, dat

ook die onrust wel zal verdwijnen, wanneer miss Hunter verder aansterkt.'

'En hoe maakt het de Heer van Jer~cho?' vroeg de pastoor verder.

'Nogmaals dank ik voor de belangstelling, maar ook de Heer van Jericho is volledig gezond, monter en vol van goeden moed.'

'Het verheugt me zeer dit te hooren. Liever had ik echter, dat de mededeeling overtuigender klonk. De Heer van Jericho is namelijk gepreoccupeerd en heeft waarschijnlijk zorgen.'

Onmiddellijk werd de baron meer gesloten. 'Zorgen hebben we allemaal in dit ondermaansche,' zeide hij, 'zorgen zijn het zout des levens.'

'Dan begrijp ik niet, dat U van al dat zout niet meer dorst heeft,' merkte de gastheer op. 'Ik popel om nog eens in te schenken, want ik heb werkelijk ergen dorst.'

Zwijgend werden de glazen geleegd en weer volgeschonken, en nadat hij even stil gezeten had, alsof hij den wijn aandachtig proefde, begon de baron: 'Ik weet niet of het gepast is om U althans één van die zorgen te vertellen. Sinds eenigen tijd zijn mijningenieurs bezig te trachten grond te knopen voor de nieuwe mijn, waarvan men in het voorjaar de schacht begint te bouwen. Dat had ik reeds lang verwacht. Bon. Maar men wil er het huis bij koopen, Jericho.'

'Wat willen ze daarmee doen?'

'Men wil reeds bij voorbaat zooveel mogelijk gedekt zijn tegen mijnschade. Jericho zal, als de mijn eenmaal in exploitatie is, vrijwel zeker bouwvallig worden. En om gedekt te zijn, wil men mij nu reeds het huis afkoopen. Men wil het zoolang mogelijk in stand houden als ontspanningsverblijf voor het personeel der mijnen en daarna, wanneer de mijnschade werkelijk komt, Jericho sloopen. Fini. Uit.' Weer zweeg de baron even. Toen ging hij voort met een weinig verbittering in zijn stem: 'En ik wil, als laatste de Hautetaille, sterven in het huis Jericho,

waarin we sinds zoolang gewoond hebben. Maar het is moeilijk, om twee dergelijke dingen te synchroniseeren: het einde van een geslacht, met het einde van het huis, waarin dat geslacht geleefd heeft.' 'Hm,' bromde de pastoor.

'Vindt U eigenlijk niet, dat het iets is om dankbaar voor te zijn, dat het huis niet zal komen in handen van menschen, die het zullen onttakelen en ontwijden? De tol, die ge daarvoor te betalen hebt is, dat ge misschien niet tot het einde van uw dagen op Jericho kunt wonen. Maar ge zoudt het huis kunnen verkopen met het recht van bewoning, zoolang het bewoonbaar is. Dan zoudt ge waarschijnlijk nog een behoorlijk aantal jaren op Jericho kunnen wonen, om met miss Hunter, dus de Barones de Hautetaille, te genieten van dat schoone, wijdsche huis.'

'Om daarna op een flat in Brussel te gaan wonen, als een gepensionneerd admiraal, die slecht gespeculeerd heeft? Of aan de Rivièra ten eeuwigen dage te gaan kaarten met portkleurige pukka sahibs? Het is een verschrikkelijk vooruitzicht. Elken dag als ik in de eetkamer van Jericho kom, als ik door het raam den binnentuin zie, als ik de paarden hoor in de stallen, het zachte gemompel van de bedienden als ik voorbij de keuken kom, en als ik die dwaze, eigenwijze, hoogmoedige gezichten van de oude de Hautetailles in de grijze zaal zie, dan krampt mijn hart, omdat dit sterven moet. En mijn God, ik kwam dezer dagen langs het hagelkruis, een prachtig plekje in de wijdheid van de korenvelden. Daar staat het volgend jaar een schachtbok en nog een paar jaar later is er een steenhoop gegroeid, dwars door den heerlijken horizon van de Maasvallei. En dag en nacht, dag in dag uit zullen schoorsteenen smook uit blaken, en een fijne grijze laag stof zal dalen op alles: op menschen en dieren en planten, en het heldere water van de beek zal vuil worden, zwart, zoo zwart, dat de menschen schlamm zullen gaan scheppen aan den oever.

En dan verstandelijk te moeten zeggen, dat het niet

anders kan. Dan je uiterste best te doen om een klein koopmanssuccesje te bereiken bij de overname, alsof het verschil tusschen dertig of veertig zilverlingen het verraad van karakter veranderen.

Ziedaar eerwaarde Heer en vriend, mijn zorg.'

'Ik moet U zeggen, mijnheer de Baron, dat ik verbaasd ben, zeer verbaasd. Ik ken U niet terug. Tot mijn verbazing heb ik van U nog geen plannen gehoord, om het geheele mijnwezen op te blazen of te vernietigen, om met uw onderhoorigen op te rukken naar Heerlen en daar de opperste heerschers van de mijnen tot een plechtige gelofte te dwingen, om nooit op Jericho te gaan delven. Hoezeer zijt gij veranderd! Ik vind, ge moet U een weinig schamen.' 'Wat geven me al dergelijke plannen,' antwoordde de baron. 'Natuurlijk heb ik daaraan gedacht in onbewaakte oogenblikken. Maar het zou dwaasheid zijn om ze te formuleeren, groote dwaasheid om ze uit te spreken, zelfs tegenover U, mijn eerwaarden vriend. Neen,' voegde de Heer van Jericho er met een zucht aan toe, 'ik zal de dingen moeten aanvaarden, zooals ze komen. Il faut se résigner.'

Bedachtzaam schonk de pastoor de glazen nog eens vol en onderwijl keek hij tersluiks naar zijn gast, die eenigszins gebogen naar buiten staarde. En toen hernam hij het gesprek:

'Er zijn dingen, die me natuurlijk niets aangaan, maar ik vraag me toch mét een zekere, misschien ongepaste nieuwsgierigheid af, welke andere zorg U zoo kwelt, dat ge geheel veranderd zijt, dat ge, in den tijd van een paar maanden, een verstandig mensch geworden zijt. En nu bedoel ik verstandig in de braaf-burgerlijke beteekenis. Ge zijt bijna zoo verstandig als...' even wachtte de pastoor, als om het effect van zijn woorden te berekenen en voegde er toen aan toe: 'even verstandig als notaris Voorders.' Even leek het alsof de baron zou opvlammen. Hij ging ineens rechtop zitten, streek over zijn knevel, maar sprak de woorden niet uit, die hij reeds vormde. Hij zeide daarentegen mat en rustig: 'Als ik U niet

beter kende, monsieur le Curé, dan zou ik zeggen, dat ge aast op de sensatie, die reeds vele menschen aangenaam heeft bezig gehouden, namelijk, dat de Heer van Jericho zich gek gaat aanstellen. Want dat heb ik mijn leven al zoo vaak gedaan, dat men dit van mij mag verwachten. Maar geloof me, ik heb genoeg, meer dan genoeg dwaasheden gepleegd van mijn leven. Ik zal er geen meer aan toe voegen.'

Even was er een pijnlijke stilte in de ruime kamer. Toen stond de pastoor langzaam op uit zijn stoel en legde zijn hand op den schouder van den baron. 'Mijn arme vriend, wat heeft U zoo geslagen, zoo geknauwd? Toen we naar Sureaux gingen, waart ge nog de oude Heer van Jericho, die haast legendarisch is in deze streken. En nu? Ge zit daar als een oud man, die geen illusies meer over heeft.'

'Dat ziet ge goed. Ik heb een groote, de allergrootste illusie verloren. In de hoofdzaak van mijn leven heb ik gedwaald. Dat is, in het kort, wat ik de laatste weken heb geleerd. En ik ben vol van die nieuwe kennis, vol van een bitterheid, die mijn binnenste verteert.'

'Hm, ik kan wel één ding zeggen,' antwoordde de pastoor, 'dat ge uw romantische natuur ook nu niet verloochent. Geloof me, mijnheer de Baron, op onzen leeftijd verliest men illusies zoo gemakkelijk niet meer. Onze illusies, och wat zijn dat nog? Misschien kunnen we nog spreken van vage verwachtingen, wenschen van een hart, dat nog den ouderdom niet heeft gevonden of aanvaard. Wij hebben van dit leven te veel gezien, we hebben te diep van den kelk gedronken om zoo snel uit ons evenwicht te raken. En daarom verwondert me wat ge vertelt. Ik kan me voorstellen, dat ge nu, een korten tijd, bitter zijt, omdat ge iets hebt gezien, dat ge niet dadelijk verwerken kunt. Iets dat ge niet begrijpt. Maar ik weet zeker, heel zeker, dat de tijd de wijsheid en met de wijsheid de verzachting zal brengen.'

'Monsieur le Curé, stelt U zich voor, dat ge uw

leven lang geleefd hebt in een ideaal, een geloof als het ware, en dat opeens, in een uur tijds, dat geloof, dat uw leven steunde, bleek valsch te zijn, dat U dat geloof ontnomen werd. Denkt ge, dat juist op onzen leeftijd daarvan nog genezing mogelijk is? Dat meent U niet.'

In de stilte die volgde op deze woorden, zocht de pastoor moeizaam naar een weg, die hem zou kunnen leiden tot de kennis van wat den baron zoo had ontzet. Hij had de vertrouwelijkheid van den edelman zoover geforceerd. Nu was het noodig, wilde hij den arme kunnen helpen, ook te weten, wàt er gebeurd was. En hij zag in, dat hij den baron ertoe moest brengen om zijn houding en zijn gevoelens te verdedigen door het gebeurde te preciseeren. Maar hij had slechts zeer geringe aanknoopingspunten. Hij moest een schot in het wilde lossen en hopen daardoor doel te treffen.

'Het is eigenaardig,' begon hij, 'dat menschen heel anders zijn op een afstand dan dichtbij. Menschen, die we denken grondig te kennen, blijken heel anders te zijn, wanneer we hen voortdurend om ons heen hebben.'

Even wachtte hij. De baron reageerde nauwelijks, maar het leek toch, alsof hij met eenig interesse oplette, of de pastoor verder zou gaan. En de geestelijke nam meer risico.

'De liefde, monsieur le Baron, is wel helderziend, maar dat vrijwaart haar niet voor vergissingen. Dat is ook heelemaal niet erg. Het valt even vaak mee als tegen. Maar we moeten ons wachten voor één ding. Wanneer wíj iemand verkeerd beoordeeld hebben, moeten we dat niet verwijten aan dengeen die dus anders blijkt te zijn dan we dachten. Het is onze vergissing, en het is ónze schuld, wanneer we op te geringe kennis van zaken een verkeerd oordeel hebben geveld.'

'Er is geen sprake van verwijten, monsieur le Curé,' antwoordde de Heer van Jericho prompt, en de pastoor voelde zich aanmerkelijk verlicht. 'Er is

hoogstens sprake van zelfverwijt. Ik had me kunnen voorstellen, dat ik in mijn verhouding tot miss Hunter veel fouten zou hebben begaan. Maar de eenige fout die nu duidelijk te voorschijn is gekomen, is wel de laatste waaraan ik zou hebben gedacht.'

'Een fout in een verhouding die niet blijkt, is geen fout. Dat is een eigenaardigheid, meer niet.'

'Bon, het zal wel zoo zijn. Welnu dan, men ontdekt een fout, laat ons zeggen op een gebied, dat men zoo ondergeschikt heeft geacht, van zoo geringe waarde om het zoo uit te drukken, dat men zich gaat afvragen, of de heele verhouding wel datgene is, waarvoor men haar hield.'

Nu begon de pastoor licht te zien. De weinige woorden van den baron hadden het veld der vermoedens ingeperkt en nu leek het den pastoor slechts een geringe moeilijkheid om de verdere preciseering te bereiken.

'Laat ik U dit zeggen,' doceerde hij, 'dat er in de verhouding tusschen twee gelieven, of beter, tusschen een man en een vrouw slechts één ding minderwaardig is. En dat ééne ding komt niet eens vaak voor, het is te willen nemen, zonder de consequentie van het nemen te aanvaarden, namelijk het geven. Het strikte egoïsme, waaraan de man de vrouw, of de vrouw den man opoffert, dàt is minderwaardig. Er zijn duizenden dingen teleurstellend misschien, zelfs slecht, maar minderwaardig is slechts dit eene. Want het is vechten met vergiftigde wapens, waaraan de liefde sterft. Wat sommige idealistische jongelieden denken over de lichamelijke verhouding tusschen een man en een vrouw, is dwaasheid. De verlangens van het lichaam zijn niet minderwaardig. Hun bevrediging is het wezenlijkste deel van het huwelijk, dat mèt dezen inhoud verheven is tot sacrament, tot een groot geheim des geloofs.

'Bon,' antwoordde de Heer van Jericho met een stroef glimlachje. 'Misschien ben ik dan zulk een idealistische jongeling, zij het dan een jongeling op jaren. U schijnt het geraden te hebben, waar het om

ging.' Hij wilde verder praten, maar de pastoor interrumpeerde.

'De jongeling was dus, laat ons zeggen, idealistisch en de jongedochter bleek behept te zijn met verlangens, die bij de teensnijders voorkomen, evenals in de allerbeste families. Hoe dat verschil tot uiting kwam weet ik niet, of het geschiedde in den vorm van verwijten of door eenvoudig constateeren van een feit, dat weet ik niet, en dat is ook van secundair belang. Maar dáárdoor is de jongeling stroef en verbitterd geworden. Hetgeen van den jongeling, als hij goed nadenkt, onredelijk is.'

'Misschien. Maar, monsieur le Curé, ook voor den jongeling zijn er verzachtende omstandigheden.'

'U vergist zich, verhardende en verbitterende omstandigheden. En ik zal U zeggen welke die zijn. De jongeling heeft op de een of andere manier geleerd zijn verlangens op dit gebied af te reageeren, zooals de moderne psychiaters dat noemen, te beheerschen door velerlei interessen aan te kweken op ander gebied, zooals ik het ouderwetscher zou willen noemen. En nu is hij verontwaardigd, dat zij, wie hij de eer heeft aangedaan te verkiezen als princesse de son coeur, dit niet heeft willen of kunnen bereiken.' 'Zoo was het ongeveer,' gaf de baron toe, 'en het is beter, dat ik U meer vertel. Zooals ge weet, heb ik in mijn torenkamer veel verzameld, ten deele herinneringen aan mijn jongensjaren op Jericho, ten deele ook herinneringen aan reizen, die alle min of meer in verband stonden met mijn liefde voor miss Hunter. Die torenkamer was dus als het ware het magazijn, de opslagplaats als U wilt, van dingen die voor mij een groote sentimentswaarde hebben, die als het ware mijn sentimentsleven vertegenwoordigen. Ik heb die kamer altijd gesloten gehouden voor onbevoegden; alleen Rosalie mocht ze betreden om ze in orde te houden. Rosalie zou namelijk toch niet snappen, wat die kamer beteekende.

Eindelijk, na al die jaren, kwam Cecily op Jericho. En toen ze voldoende sterk was om te wandelen in

de omgeving, toen ze ook het huis had verkend, vroeg ze op een avond, wat die geheimzinnige kamer beteekende, waar Rosalie haar viet wilde toelaten. De torenkamer.

Ik meende, of beter, ik geloofde vast, dat Cecily, zoo gevoelig en ontvankelijk, zonder uitleg begrijpen zou, wat die kamer beteekende als ik ze haar toonde. En dien avond, ongeveer een dag of tien geleden, heb ik haar het vertrek getoond. Ik heb haar gevraagd er met mij binnen te gaan.

Ze heeft rondgekeken, en haar oogen begonnen te glanzen, ze werden zooals ik ze gezien heb, jaren geleden voor het eerst en daarna duizend keer in mijn wenschen en droomen. Het waren de oogen van Cecily, hààr eigen oogen.'

De Heer van Jericho begon moeilijker, zachter te spreken en zijn handen speelden met den voet van zijn glas.

'Ik geloofde, dat dit het oogenblik was, dat ze zou begrijpen, dat ze zou begrijpen wat er in al die jaren in mij is omgegaan. Maar ze zei: dit is een verschrikkelijk vertrek; en nog eens: dit is een barbaarsch vertrek. Een oogenblik nog meende ik, dat ze het barbaarsch vond om zoo allerlei wenschen en gevoelens in een tijd van wachten en verlangen te conserveeren, te perpetueeren. Maar dat was het niet. Want ze begon te lachen: Heb je hier een provinciaal museum ingericht, of wordt het een rariteitencabinet voor de kermis.

Monsieur le Curé, dat was een wreed oogenblik, maar op hetzelfde oogenblik zag ik zelf, dat die voorwerpen van de torenkamer alleen bezield konden zijn voor mij en voor mij alleen, dat ze voor ieder ander, ook voor haar... En ik lachte zelf, geloof me, monsieur le Curé, ik lachte zonder bitterheid, ook omdat dit de eerste maal was, dat ik Cecily op Jericho zag lachen, met al de vroolijkheid die ik in haar zoo liefhad.

Bon, ik legde haar uit, wat die kamer beteekende. En ze luisterde met groote oogen, ze zag elk voor-

werp, waarvan ik haar beteekenis en herkomst verklaarde aan en streelde het, nam het éven in haar handen. En tenslotte toen ik uitgesproken was, heeft ze, voor het eerst sinds ze op Jericho is, voor het eerst sinds jaren, haar armen om mijn hals geslagen en me gekust, voluit gekust met twee warme, weeke lippen. We zijn naast elkander gaan zitten, zooals ik me zoo vaak gedacht had dat we zouden zitten, zooals ik mij ons leven op Jericho had gedacht en ze zeide: Arme Louis, je hebt dus heel erg naar me verlangd? En toen ik ja gezegd had, vroeg ze verder: En is er niemand geweest, die je eenzaamheid getroost heeft, geen Ernestine en geen aardig meisje van de pachters of van de notabelen, geen aardig dansmeisje uit de stad? Ze vroeg dat zoo gekscherend, dat ik glimlachend alleen maar het hoofd hoefde te schudden.

'Je hebt dus al dien tijd verlangd naar mij, alleen naar mij?' En ik knikte weer en keek in haar oogen, die gesluierd waren van teederheid.

Monsieur le Curé, dat oogenblik was van al den tijd, dat ik Cecily liefheb, het gelukkigste oogenblik. En toen...' Even liet de Heer van Jericho zijn hoofd in zijn handen rusten en zonder den pastoor aan te zien ging hij verder, een beetje schor:

'Jij lieve dwaas,' zei Cecily, 'wist je niet, dat ik even zeer naar jou verlangde. Je had geen kamer moeten vullen met bric à brac; je had een bed moeten spreiden voor ons beiden en me moeten halen, desnoods me bij mijn haren er naar toe sleuren. Het was verschrikkelijk, want haar stem werd hoog en scherp: you fool, je had sterker moeten zijn, je had moeten toegrijpen. Dat verlangde ik van jou, je armen om mijn lichaam in een schemerende nacht, een breed bed om samen één te zijn, een gewoon, alledaagsch leven van gelieven. Een slaapkamer en een kinderkamer, dat had je moeten inrichten. Maar jij, je hebt gewacht, tot nú gewacht. En nu ik bij je ben, nu grijp je nog niet toe. Nu wil je jezelve én mij nog voeden met sentimentaliteit, met poëzie misschien,

en het was erotiek dat ons ontbrak, jou en mij. Ze was zoo fel en zoo wild en zoo mooi, monsieur le Curé, ze straalde, zooals ik ze nog nooit heb zien stralen. Maar ik wilde niet, ik kon niet... Toen ik sprak van beheersching en nog een weinig geduld, toen doofde ze uit en ze werd weer Cecily zooals ze alle dagen in den tuin van Jericho wandelt: de welopgevoede engelsche dame. Misschien heb je gelijk, zei ze, en ze kuste me nog eens, vluchtig en zei: you are a dear, alsof ik een kind ben.

Monsieur le Curé, ik weet niet of het goed is, dat ik U dit alles verteld heb. Maar ik ben totaal ontzet door dat oogenblik. Iets minder geweten, iets meer brutaliteit: en mijn leven, ons leven...

Zooals ik onze verloving beleefd heb, was een fout. De inhoud van zooveel jaren van mijn leven, mijn liefde voor Cecily...'

'Een vergissing van jaren,' zeide de pastoor rustig, 'vergissing op vergissing, jarenlang, behalve in één opzicht, en dat is juist de zaak waar het op aankomt. Dàt was geen vergissing: de liefde en de trouw waren geen vergissing. En dat, ondanks die vergissing van terughoudendheid, van geduldig afwachten, Cecily U niet verloren heeft en vergeten, toont, dat voor haar óók het lichamelijke verlangen geen hoofdzaak was.'

Verbaasd keek de Heer van Jericho zijn gastheer aan. 'Ja,' ging de pastoor glimlachend voort, 'natuurlijk is iemand met een temperament als uw verloofde gezegend, let wel, ik zeg gezegend, met een behoorlijke hoeveelheid verlangen naar geslachtelijke bevrediging en naar het voortbrengen van kinderen. En dat is bij een normaal en gezond mensch een heel belangrijk gevoelen.

En dat ze, ondanks uw verwaarloozing van dien kant van haar wezen, U trouw bleef, toont dat zij wel heel veel van U moet houden. En U heeft alleen maar in uw waanwijsheid gezien, monsieur le Baron, wat U zoo minderwaardig lijkt. U is nog zoo van de voorbije generatie, dat het U een gruwel lijkt, dat

een vrouw daarover zou spreken. Het is inderdaad niet wijs om daarover te spreken, vooral niet in een tête à tête met den eigen verloofde, maar geloof me, de zeer preutsche dames van de vorige generatie, de voormoeders, als ik het zoo zeggen mag, van dames als de freule van Biestenraadt, hebben misschien niet of héél bedekt over deze zaken gesproken, maar er zoo over gedacht, ze zoo aangevoeld als miss Cecily hebben ze allemaal. De heilige vrouwen, Sint Elisabeth of de heilige Birgitta van Zweden, hebben datzelfde verlangen gevoeld en waren daar niet minder heilig om. Denkt U, dat Sint Birgitta zooveel kinderen heeft gekregen door iets te dulden, dat ze minderwaardig vond? Ik verzeker U, monsieur le Baron, dat die heilige vrouw niets, in het geheel niets geduld zou hebben dat ze minderwaardig vond. En kijkt U nu maar niet zoo verwonderd! Ik, eenvoudig dorpspastoortje, verdedig de erotiek, de zuivere, felle erotiek, als middel tot ons geluk op aarde en als middel tot onze zaligheid. Jawel. En drinkt U nu maar eens uit.'

'Sacrénom,' zeide de Heer van Jericho, stond op, dronk zijn glas met één teug leeg en stapte door het venster naar buiten naar zijn paard.

Van de hoogte van Aboe's rug zeide hij, terwijl hij zijn hoed sierlijk afnam: 'Monsieur le Curé, bedankt voor uw ontvangst. Ik kom U niet later dan morgen zeggen, wanneer ge eenige confraters moet convoceeren om een plechtige Mis voor bruidegom en bruid te celebreeren.'

'Dat is uitstekend, monsieur le Baron,' antwoordde de pastoor.

'In de huiskapel.'

'In de huiskapel.'

Met een spring begon Aboe den weg naar Jericho af te leggen.

Hoofdstuk XXIV
De valstrikken der wet

TOEN eindelijk Cecily vrijwel geheel hersteld was, werd er gesproken over een trouwdatum, en daaraan hoorde vooraf te gaan, wat aan alle trouwdagen voorafgaat: de vervulling der noodige wettelijke formaliteiten. De gemeentesecretaris was een bekwaam man, die zonder veel moeite wist te vertellen, welke papieren uit Engeland moesten komen. ‘Het is een geluk,’ zei hij bij Mieke Bams, ‘dat de engelsche dame altijd vergeten heeft haar domicilie te wijzigen, zoo kunnen we alles wat we noodig hebben in eens uit haar geboortedorp laten komen.’

Maar onder de papieren, die met bekwamen spoed uit Kenstone werden gestuurd was er één, dat de bron was van nieuwe moeilijkheden. De Earl of Kenstone had, om volledig te zijn, ook maar het doopsbewijs van Cecily meegezonden, omdat, naar hij schreef, hij wel eens gehoord had dat dit noodig was voor een huwelijk voor een katholieken pastoor. Dit bewijs nu was afgegeven door zekeren Archibald Saunders, den anglicaanschen rector van Kenstone. ‘Dat is me wat moois,’ zei pastoor Smeets, ‘daar vertellen ze me, dat miss Hunter een kettersche is geweest. En hier gaat ze naar de kerk en alles, gedraagt zich als een goeie katholiek, en nu moet me dat overkomen.’ Cecily vertelde hem, dat zij in Italië, ten tijde van haar verblijf in het klooster, in de katholieke Kerk was opgenomen, en dat het dus heel eenvoudig moest zijn om daarvan een bewijs te krijgen. Dat bleek intusschen niet zoo gemakkelijk. In zijn fraaiste latijn schreef de pastoor een brief

naar het klooster waaruit Cecily destijds was verlost, en toen ontving hij als antwoord, dat hij toch niet kon verwachten, dat de eerwaarde overste kon medewerken aan het huwelijk van een weggeloopen zuster. ‘Ik ben nooit zuster geweest,’ zei Cecily, ‘ik heb nooit een gelofte afgelegd, ik heb zelfs nooit nonnenkleeren gedragen.’

‘Wat een last, wat een last,’ zeide pastoor Smeets, en poetste, ondanks het mooie, koele weer, zijn ronde voorhoofd.

Intusschen was het vooral de Heer van Jericho die nerveus werd ander dezen tegenslag. Hij voelde zich volkomen machteloos: natuurlijk waren er in het klooster, of tenminste in de registers van de parochie, waartoe het klooster hoorde, aanteekeningen aanwezig, die deze moeilijkheid zouden kunnen doen verdwijnen. Maar het zou alweer uitstel geven, alweer uitstel.

‘Zouden we,’ begon op een avond voorzichtig de pastoor, ‘onzen nederlandschen consul, of anders den engelschen consul niet kunnen vragen dit akkefietje op te knappen. Die kunnen met vertoon van gewichtigheid nogal wat gedaan krijgen.’

De Heer van Jericho was pessimistisch. ‘Als die consul nu nog Mallory heette,’ zeide hij gedrukt. En toen rees de pastoor triomfantelijk op uit zijn zetel:

‘Ha,’ zeide hij, ‘thans zal ik dan eens de goede ideeën krijgen. Natuurlijk, dat is de oplossing. We sturen mister Mallory er op af. Natuurlijk, die gaat erop uit in zijn vurigen wagen, maakt ruzie met ieder een en komt voor den dag met veel te veel papieren. Hij zou in staat zijn, God moge het mij vergeven, in het voorbijgaan een pauselijke breve mee te nemen, die Miss Hunter ontslaat van alle geloften, vinculi, en hoe men het verder wil formuleeren op de kanselarijen waar al die geleerde juristen zetelen.’ Even keek de Heer van Jericho hem verbaasd aan: ‘Het verstand komt niet voor de jaren, maar nu is het gekomen,’ zei hij vroolijk, ‘ge wordt een genie,

monsieur le Curé, en nog heden zal ik mij in verbinding stellen met den heer Mallory.'

De pastoor was zoo enthousiast, dat hij de schrijfmachine van haar kap ontdeed, er een papier in draaide, en den baron verzocht onmiddellijk plaats te nemen om den brief te dichten.

'Dat duurt me te lang,' zei de baron, 'ik zal hem telefoneeren.' Hij excuseerde zich bij den pastoor, ging zijn plannen mededeelen aan Cecily, en reed naar de stad, aangezien hij nog steeds geweigerd had op Jericho een telefoontoestel toe te laten.

In het Kruis van Bourgondië stapte hij af, en werd door den waard als een verloren zoon begroet.

'Ik kom hier voor gewichtige zaken,' zeide de Heer van Jericho, 'en wensch dus, dat de inwendige mensch alle krachten zal bezitten om den noest werkenden geest te ondersteunen. Ik wil beginnen met Parijs op te bellen, terwijl ge U aan uw verheven plichten wijdt.'

De Heer van Jericho begon telefonisch een speurtocht naar het telefoonnummer van 'Chez Anatole', waar hij verwachtte Mallory aan te kunnen treffen, althans te hooren waar deze te bereiken zou zijn. Met de telefoonjuffrouw overlegde hij, dat het noodig zijn zou, dat de verbinding tusschen acht en negen uur fransche tijd tot stand zou komen. Van louter radeloosheid adviseerde de telefoniste hem een dringend voorbericht te sturen en dan een zoo noodig dringend gesprek tot stand te laten brengen om half negen fransche tijd.

En inderdaad, om tien minuten vóór negen, toen de Heer van Jericho aan Bremers uitlegde, dat hij een telefoongesprek verwachtte met het beste restaurant uit Parijs, kondigde de telefoniste triomfantelijk aan, dat hier Anatole was voor Meneer van Jericho.

Anatole was zelve aan de telefoon en deelde mede, dat Mister Mallory inderdaad aanwezig was en trachtte een goulash te bereiden. 'Geen flensjes?' vroeg de Heer van Jericho verwonderd? 'Neen,'

antwoordde Anatole, ‘geen flensjes meer, dat heeft hij opgegeven als onmogelijk. Maar van den goulash brengt hij even weinig terecht. Ik haal meneer aan de telefoon.’ Anatole vroeg nog of monsieur le Baron het goed maakte, of de engelsche dame hersteld was en of de reis destijds vlot verloopen was. En toen waren de eerste drie minuten om. Vervolgens kwam Mallory aan het toestel, die eerst niet goed begreep, wie hem opbelde. Nadat dit duidelijk was geworden, werd over en weer geïnformeerd naar den toestand van alle bekenden, en nadat Mallory had uitgelegd, wat de moeilijkheden waren van een goeden goulash, vroeg hij, eenigszins verwonderd, waarom de Heer van Jericho eigenlijk opbelde. Omstandig deed de Heer van Jericho zijn verhaal en vroeg, of Mallory misschien dat onmisbare papier kon opscharrelen.

‘Kan ik het zelf niet maken?’ vroeg de goede Ier. ‘Natuurlijk zijt ge daartoe in staat, en wat mij betreft, vind ik uw namaak even voortreffelijk als het origineel van een of anderen italiaanschen pastoor. Maar als het eenigszins kan, had ik liever het echte stuk.’ ‘Ik ga er morgen vroeg op af,’ zeide Mallory. ‘Ik wil eerst even uitslapen; nadenken doe ik wel onderweg.’

‘Er is wel haast bij,’ zeide de Heer van Jericho. ‘Ongeveer half October moeten we het hebben, en nu is het al eind September.’

‘Ik ga direct als ik gegeten heb,’ antwoordde Mallory, ‘uitgeslapen ben ik genoeg.’

‘En zeg maar, dat een pastoor uit Holland je stuurt. Als je voor eigen rekening komt, geven ze het misschien nog niet af.’

‘Ik zal zeggen, dat ik gestuurd word door den aartsbisschop van Nederland. En ik zal zeggen, dat het papier noodig is om een groot schandaal in de hoogste kringen der nederlandsche hofhouding te voorkomen.’

‘Ik vertrouw je fantasie ten volle, maar maak het niet te erg, beste Mallory.’

‘Integendeel, ik zal een verhaaltje verzinnen, dat erg bleek is voor de fantasie der Italianen, maar toch nog voldoende indruk maakt. Wat zou je beter lijken: een dreigend onecht kind, of een op handen zijnde geloofsvervolging?’

‘Ik laat het aan je over, als je het papier maar krijgt.’ ‘Jericho,’ eindigde Mallory zijn gesprek, ‘ik wed om twee stuiver dat ik het papier binnen een week heb. En wat meer zegt: ik kom het zelf brengen. Hoe heet de stad of het dorp eigenlijk waar je zetelt. Dan weet ik tenminste waarheen ik koers moet zetten.’

De Heer van Jericho noemde den naam van de stad en gaf den raad om, daar aangekomen, naar het Kruis van Bourgondië te gaan om verder den weg te vragen. ‘En het zal de moeite loonen, want ze maken daar een uitstekenden goulash klaar.’

‘Dan bespreek ik daar logies voor de rest van mijn leven,’ was het laatste woord van Mallory.

Dien avond bleef de Heer van Jericho in het Kruis van Bourgondië. Hij vond nog weer eens den wijn uit bak zeven zeer de moeite waard, en zooals het in oude dagen steeds gegaan was, kwamen voor en na de gasten opdagen, die reeds eerder met den baron hadden gefeest. Bremers was er van het begin van den avond, de klokkenmaker verscheen en de pasteibakker, en tot diep in den nacht legde de Heer van Jericho uit, wat zijn opdracht was aan den Heer Mallory.

Vele vermoedens werden geuit over de wijze waarop de Ier zich van die opdracht zou kwijten.

‘Ik zou die overste van dat klooster het hof maken,’ zeide de taartenbakker, ‘dat maakt altijd een goeden indruk.’

‘Ik ril bij de gedachte,’ merkte de Heer van Jericho op. ‘Ge zoudt op een ijskouden nacht Pontius en Pilatus, die op de markt staan, beiden aan uw hart moeten drukken om tot de ontdekking te komen, dat deze omhelzing van twee steenen mannen hartelijk en verwarmend is invergelijking met de blikken,

ik zeg alleen maar blikken, die deze overste de wereld inslingert. Ah bah.'

'Pontius en Pilatus staan heelemaal niet op de markt,' merkte een schoolmeester, die in het gezelschap was, op. 'Pontius Pilatus was één man. Op de markt staat, wat men noemt een allegorische beeldengroep: twee mannen die elkanders hand drukken en elkanders schouder omvatten. Het beeldhouwwerk is uitgevoerd in brons, dat afkomstig is van de fransche kanonnen die buit werden gemaakt bij het beleg van 1672. De beide figuren stellen voor de heldhaftigheid en de standvastigheid, de deugden, die toen onze stad voor den wissen ondergang gered hebben.' 'Dat is niet juist,' zeide Bremers. 'Pilatus was noch heldhaftig, noch standvastig. Heldhaftig zijn de hondjes, die met ware doodsverachting elken dag weer hun nederige huldeblijken neerleggen tegen het voetstuk van de beelden; standvastig is de burgemeester, die minstens tweemaal per jaar een nieuwe methode verzint om die hondjes tot andere privaatgewoonten te brengen.'

'Concludeerende,' merkte notaris de Rijken op, 'is het dus niet Pontius en Pilatus, wat op de markt staat, maar een allegorische voorstelling van onzen burgemeester en de hondjes der stad. Dat is interessant en we zullen het in de Mededeelingen van het Oudheidkundig Genootschap opnemen.'

'Ik vraag excuus,' zeide de schoolmeester beleedigd, 'maar ik had niet gedacht, dat ontwikkelde menschen, notabelen van de stad, als ik het zoo zeggen mag, zich zoo onkundig zouden uitlaten.'

'We hadden het,' merkte de Heer van Jericho op, 'over het voorstel van onzen geachten taartenkunstenaar om de italiaansche moeder overste, waarmede de heer Mallory als een tweede sint George den strijd zal aanbinden, het hof te maken. Ik heb toen opgemerkt, dat deze dame waarschijnlijk erg koud van inborst zal blijken te zijn.'

'Misschien zelfs koud van uitborst,' merkte de klokkenmaker op. 'Neen, die hofmakerij is niets

gedaan. Lukt het niet, dan is het tijd verliezen, lukt het wel, dan zit je te kijken met een zondige liefde.' En terwijl hij het hoofd op zijn hand deed rusten voegde hij er droevig aan toe: 'En een deugzame liefde is al erg genoeg voor de meesten.'

Teeder en hardhandig klopte de paardenhandelaar den somberen klokkenmaker op den schouder. 'Kom kom, jongen,' zeide hij, 'zoo erg is het niet. Over een jaar of vijftig ben je vrij man en dan kun je opnieuw kiezen.'

'Maar met dat al,' snikte de ongelukkige echtgenoot, 'moet ik vanavond naar huis.'

'Laat ons drinken en vroolijk zijn, want straks moeten we naar huis,' zeide de Heer van Jericho en deed de flesch nog eens rondgaan. 'Dus hebben we besloten, dat we die moeder overste niet het hof gaan maken. Wie heeft een beter voorstel?'

'Wanneer je in de netten van wetten en bepalingen verstrikt raakt, mijnheer de Baron,' zeide de notaris, 'dan moet je altijd de hoogst denkbare autoriteit aanklampen. Dien raad heb ik al meer gegeven en met goed succes. Een van mijn cliënten, ik noem zijn naam niet, want dat zou schending van ambtsgeheim zijn, had groote moeilijkheden. Hij had een stuk grond buiten de stad, maar nog binnen de grens van de gemeente. Op dat stuk grond wou hij een fabriek bouwen. Maar dat was moeilijk, omdat er servituut op rustte. Van oudsher hadden de omwonenden recht van overpad op dat terrein, dat was destijds in het jaar zooveel door de gemeente bedongen, toen dat stuk stadsgrond aan een particulier was verkocht. Mijn cliënt ging naar een advocaat, en toen dat niets hielp, naar een joodschen advocaat. En toen dát nog niet hielp, naar een professor en niet zoo maar een professor. Een volkomen versteende, gecanoniseerde professor, die dikke boeken had geschreven en die zoo beroemd was, dat ieder hem citeerde zonder ooit één van zijn boeken gelezen te hebben. Die professor meende nu, en daar kon hij wel eens gelijk in hebben, dat het recht van overpad eigenlijk

niet aan de omwonenden toekwam, maar een recht was van de gemeente, die dus ook het recht had, afstand te doen van dat recht.'

'Liep er wel eens iemand over dat overpad?' vroeg de Heer van Jericho.

'Nooit van zijn leven,' antwoordde de notaris, 'omdat er een paar meter verder een harde weg was. Maar toen mijn cliënt een bouwvergunning aanvroeg gingen er de gebruikelijke verontwaardigde stemmen op over schending van natuurschoon, aantasting van rechten van den kleinen man, over de misbruiken van het kapitalisme en over de kindersterfte in onze stad. Ten einde raad kwam de fabrikant bij mij om te hooren of ik niet een ander stukje grond voor hem wist. Nu, eerlijk gezegd, begreep ik niet veel van al die drukte. De gemeente had het recht van overpad uitgehouden en de gemeente kon, al of niet tegen betaling, afstand doen van dat recht. Daar hoefde niet verder over gepraat te worden. En ik zei, dat de gemeente in het belang van de werkgelegenheid van den kleinen man dat dan maar moest doen. En laat ik je één raad geven, zei ik, blaas hoog van den toren, laat je niet kullen door een of ander potsenmakertje op het stadhuis, maar wend je tot de allerhoogste autoriteit. En weet je tot wien mijn cliënt zich wendde?'

'Tot den burgemeester,' meende de een. 'Mis,' zeide de notaris. 'Tot gedeputeerden'. 'Tot den Hoogen Raad'. 'Tot de Koningin.'

Het was allemaal mis.

Toen lichtte de klokkenmaker moeizaam zijn hoofd op en zeide: 'Tot mijn vrouw.'

'Je wordt warmer,' antwoordde de notaris, 'ik zal het U zeggen. Hij wendde zich tot de vrouw van den burgemeester en binnen veertien dagen was de zaak voor elkaar. Als hamerstuk afgedaan: Boem.'

'En had die meneer dan niet de vrouw van den burgemeester het hof gemaakt?' vroeg de taartenbakker.

'In geenen deele,' merkte de notaris op. 'Hij had

de vrouw van den burgemeester verzocht, of dat scheele misbaksel van een dochtertje van haar den eersten steen wilde leggen van de nieuwe fabriek. En ik geloof, dat hij later, hij was porceleinfabrikant, een nieuw model W.C. naar de burgemeestersvrouw heeft genoemd.'

'Een schoon en leerrijk exempel, duidelijk makende, hoe de gemeentepolitiek in het algemeen en in deze roemrijke stad in het bijzonder beïnvloed wordt. Maar heeren, we waren nog steeds mijn voortreffelijken vriend, den heer Mallory, aan het volgen op zijn tocht. Tot welke hooge autoriteit zou hij zich moeten wenden, om nu maar de les, die onze notaris ons gegeven heeft, op dit geval toe te passen.'

'Ik weet nog een heel eenvoudige manier,' zeide de notaris. 'Je trouwt alleen voor de wet. Houd dat drie maanden vol, al of niet in schijn en dan ga je je rouwmoedig bekeeren, en de eerwaarde heeren zijn veel te blij, een onwettig huwelijk te wettigen.'

'Monsieur le notaire,' zeide de Heer van Jericho deftig, 'hier scheiden onze wegen. Indien ge op den ingeslagen weg wilt voortgaan, dan kan ik U niet volgen. Ge zijt een afschuwelijke spotter, een esprit fort, een sansculotte, zooals onze vaderen dat uitdrukten. Ik verwonder mij erover, dat ge Voltaire niet citeert.'

'Daar ben ik ook verwonderd over, maar ik heb tot nu toe geen lust gevoeld om Voltaire te lezen, ik houd mij bij Alexandre Dumas.'

'Toch scheiden onze wegen. Ik wil de paden van onwettigheid niet opgaan om U genoegen te doen. Evenmin wil ik verder met U den wijn uit bak zeven aanspreken. Wat gij doet, laat me verder koud, maar ik acht den tijd gekomen voor een goed glas cognac.' 'Ik zal, om U genoegen te doen, een anderen weg inslaan,' antwoordde de magistraat. 'Ik zal me begeven aan de Vieille Cure.'

Nog vóór het gezelschap uiteen ging, kwam er een telegram van Mallory: 'Nader mijn doel met rasse schreden stop auto briescht van strijdlust stop denk

aan logies voor rest dagen in goulashkruis van bourgondië.'

'Mallory is niet heel goed wijs,' zeide de Heer van Jericho den volgenden dag tot pastoor Smeets. 'Een normalen werkkring, een redelijk ambt kan men hem niet toevertrouwen. Hij had moeten leven in een romantischer eeuw. Maar voor deze opdracht, deze moeilijke boodschap, is hij de aangewezen man. Waar uw sierlijkste potjeslatijn vergezeld van het parochieele zegel faalt, daar zullen zijn streken zegevieren. En daarbij komt, dat hij om twee stuivers gewed heeft. Wanneer ik die twee stuivers onverhoopt zou moeten ontvangen, zal het zijn uit zijn nalatenschap, omdat deze nieuwe, falende Sint George niet den draak verslagen heeft, maar door den draak is verslonden. Maak U niet ongerust, binnen acht dagen heb ik bericht dat hij geslaagd is, en dan kunnen we beginnen met de bruiloft in ernst voor te bereiden.'

'Was U van plan er een groote bruiloft van te maken?' vroeg de pastoor lichtelijk misprijzend.

'Integendeel,' merkte de Heer van Jericho op, 'ik zal den Earl of Kenstone uitnoodigen, als vertegenwoordiger van Cecily's familie. Eveneens zal ik mijn geachte zuster Geneviève en haar tabakspot Victor inviteeren, en verder eenige goede vrienden, die in den loop der jaren hebben geholpen, wanneer ik hulp behoefde, om Cecily uit een of ander perikel te redden.'

'Dat zijn dus een kleine veertig menschen,' zeide de pastoor zeer kalm. 'Wanneer ge letterlijk uitvoert wat ge zegt, zal Jericho te klein zijn. Want ge zult een aantal roodhuiden uit Canada moeten ontbieden, Mister Mallory en Anatole met al zijn nagemaakte detectives, den pastoor van Vatran, de patronne van de Ecu de France en tal van anderen moeten aanvoeren.'

'Het zou te doen zijn, het zou zelfs een schitterend plan zijn.' Even dacht de Heer van Jericho na. 'Het kan niet. Het zou te pijnlijke herinneringen

oproepen voor Cecily. En ik wil, monsieur le Curé, dat ze gelukkig, geheel gelukkig en alleen gelukkig zijn zal.'

'Ik zal ervoor bidden. Maar ik ben niet geheel gerust. Nog altijd is Miss Hunter niet tot evenwicht gekomen. Nog altijd komen die aanvallen van onrust terug, en ik weet niet of dat alleen te wijten is aan zenuwen. Ik zou diep, diep in haar hart willen kijken, want daarin is iets, dat haar verstoort, plaagt, jaagt. Wat het is weet ik niet en ik ben bezorgd.'

Ontroerd keek de baron zijn pastoor aan. 'Ik weet dat ge de beste vriend zijt, dien een man hebben kan. Maar toch deel ik uw zorg niet. Wat er ook zijn zou in Cecily's hart: een herinnering, een schuld, of wat ook, het voorbije is afgedaan, we hebben alleen te maken met de dagen die ons resten, de dagen die van ons tweeën zijn.'

Bedachtzaam keek de pastoor uit het venster. 'Dat is de eenige houding die passend is voor huwenden. Maar ik vraag me af, of ge niet verstandig doen zoudt dit alles niet aan mij, maar aan Miss Hunter te vertellen. Misschien, misschien zou daardoor haar onrust voorgoed worden opgeheven.'

'Hoe kunt U zich dat voorstellen. Miss Hunter doet mij de eer aan met mij te huwen. Zulk een grootmoedigheid, zulk een generositeit! En verwacht ge nu van mij, die mijn leven lang haar schuldenaar zal blijven, dat ik met een grootmoedig en pharizeeïsch air voor haar ga staan en zeg: wat je misschien misdreven hebt, dat telt niet, dat vergeef ik je? Het zou bespottelijk zijn. Neen, goede vriend, dat zou onwaardig zijn, een omkeering van waarden...'

De pastoor interrumpeerde. 'Daar gaat het niet om. Heeft Miss Hunter behoefte aan dat woord van U? Het gaat niet om U, het gaat om haar en ik meen... Mijn meening komt er op het oogenblik niet op aan. Denk er zelve over na, laat het door uw brein gaan en handel dan zooals uw hart en alleen uw

hart U ingeeft. Niet zooals ge in meer of minder gerechtvaardigde ridderlijkheid denkt, maar alleen zooals uw zuivere gevoel U dicteert.'

'Ik zal erover denken,' beloofde de baron. 'Misschien is het gevoelen van een goeden dorpspastoor, een rechtschapen mensch, meer waard dan alle begrippen die mijn opvoeding me hebben ingegeven. Maar het zal moeilijk zijn... bijna ondoenlijk.'

Toen de pastoor heen ging, zag hij hoe oud, hoe moe de Heer van Jericho was. De bravoure van al die jaren was van den armen baron de Hautetaille afgevallen.

'Misschien voor het eerst van zijn leven staat de baron tegenover de realiteit,' dacht de pastoor, en op den weg die naar zijn pastorie leidde begon de priester zijn rozenkrans te bidden.

Hoofdstuk XXV
Een schurk treedt op

HALF November begonnen de genoodigden voor de bruiloft van Cecily en den Heer van Jericho hun intrek te nemen op Jericho en Biestenraadt, terwijl Mallory, die inderdaad het gevraagde document had gebracht, eerst zijn tenten opsloeg in het Kruis van Bourgondië, maar, naarmate het gezelschap om Jericho uitgebreider werd, het gemakkelijker had gevonden om te verhuizen naar den Barmhartigen Samaritaan, waar hij het zeer naar zijn zin had.

Op vierentwintig November zou het huwelijk plaats vinden, maar het burgerlijk huwelijk vond reeds eenigen tijd te voren plaats op een stillen ochtend op het gemeentehuis. Getuigen waren de Earl of Kenstone, broeder der bruid, zooals de burgemeester in zijn acte vermeldde, en de Vicomte d'Ouailles, die op allen een diepen indruk maakte door de wijze waarop hij zijn vrouw omringde met attenties.

Dat de gasten zoo vroeg gekomen waren, was de wensch geweest van den Heer van Jericho.

'We hebben veel tijd verloren, Cecily en ik,' zeide hij, 'en eigenlijk zouden we moeten teruggaan naar den tijd dat ik haar in Brussel het hof maakte. En dat kunnen we in den geest niet beter doen, dan door geruimen tijd tezamen te zijn met de menschen, die ons toen in Brussel ook omringden. Noodigt men deze lieden uit één of twee dagen vóór de bruiloft, dan demonstreeren ze voortdurend, hoezeer ze van elkander vervreemd zijn, door voortdurend oude herinneringen op te halen. Neen,'

besloot hij, ‘die oude herinneringen moeten al niet meer interessant zijn, het gezelschap moet geheel en volledig met elkander vertrouwd zijn, dan bestaat de kans, dat de stemming zal zijn als toentertijd in Brussel.’

‘Een soort verjongingskuur dus,’ merkte Mallory op, en den volgenden dag verscheen hij met zijn roode haar in volledige, jonge pracht. ‘Ik hoorde er in Brussel nog niet bij, maar dat geeft niet. Ik zal toonen in jong gezelschap thuis te hooren. Ik zoek slechts een medeplichtige om onbezonnenheden te plegen.’ Hij zocht echter voortdurend het gezelschap van de freule van Biestenraadt, die op haar kalme en rustige manier volkomen meedeed in het spel van fantasie en dwaasheid, dat de Ier althans in woorden speelde.

The Earl of Kenstone, die in zijn eigen Bentley met zijn eigen chauffeur op Jericho was gearriveerd, had het druk op zijn manier. Vergezeld door den rentmeester toerde hij door de streek, bezocht beroemde fokzeugen en dekbeeren, bezichtigde zuivelfabrieken, hoenderfarms en een najaarshengstenkeuring. Vol interesse bezag hij legstaten, stamboomen van paarden en kocht zelfs hier en daar merkwaardige dieren, die hij meende te kunnen gebruiken voor bloedverversching van de levende have van Kenstone. Alle boeren en veehandelaren in den omtrek kenden hem, groetten den Engelschman en voerden met hem gesprekken in gebaren die soms obsceen leken, wanneer de speciale voordeelen van een mannetjesvarken, de omvang van een zeug of dergelijke agrarisch belangrijke dingen werden behandeld. Bremers toonde hem paarden en de Earl loofde het ardennerras zeer; hij kocht echter niets, omdat hij na de bruiloft naar Friesland wilde gaan, om er melkvee en friesche paarden te zien. Toen Bremers zijn geleide aanbood, werd dit met enthousiasme aangenomen.

Hoezeer de Heer van Jericho ook, op aanraden van pastoor Smeets, de uitnoodigingen tot de bruiloft

had beperkt, Jericho raakte vol, Biestenraadt raakte vol, zelfs van der Dussen op den Kraayenburg kreeg, op zijn vriendelijk gedaan aanbod, gasten van Jericho. Voordat echter Jerusalem aan de beurt kwam om burendiensten te verleenen aan den Heer van Jericho, begon deze verdere gasten in te kwartieren in den Barmhartigen Samaritaan. De kinderen van het echtpaar d'Ouailles, Malcolm Hunter, Kenstone's erfgenaam en natuurlijk Mallory, woonden in de goede herberg.

Dag in dag uit waren er bijeenkomsten, partijtjes, theemiddagen waar allen aan deelnamen en het leek alsof Cecily haar onrust geheel had afgelegd, ja zelfs nu en dan glimlachten de Earl en de Comines, de twee die haar hadden meegemaakt in den Brusselschen tijd, lang geleden, met een beetje weemoed, wanneer ze zagen dat de nu grijzende Miss Hunter kon ontvlammen tot al de speelschheid en de schijnbaar argelooze coquetterie die toen haar grootste bekoring uitmaakten. Reeds werd in allen ernst gewerkt aan de onmiddellijke voorbereiding van het groote feest. De kapel van Jericho werd schoon gemaakt, onder leiding van freule Ernestine werden de mooiste paramenten van de sacristie nagezien, de tuinman reed naar de stad, omdat zijn eigen kassen niet voldoende rozen konden leveren voor de versiering van kapel en huis. ‘Als je rekent op chrysanten,’ zeide hij tot een collega, ‘en je moet dan ineens met rozen voor den dag komen, dan sta je raar te kijken.’ Maar Cecily hield niet van chrysanten als versiering voor haar bruiloft.

‘Chrysanten zijn goed voor Allerzielen,’ zeide zij, en daarmede was de zaak afgedaan.

Mathurin had hulp gekregen in de keuken en hij droeg een koksmuts zoo hoog, dat hij begon te lijken op een zeer welgedane egyptische koningsfiguur. Hij had lange en gewichtige conferenties met zijn helpers. Elken dag weer legde hij uit, hoe het mogelijk zou zijn, het zeer bijzondere menu zonder fouten en zonder oponthoud ter tafel te brengen.

De jachtopzieners hadden indrukwekkende lijsten gekregen van wat ze te schieten hadden: bij elke wildsoort stond een aantal en de datum waarop geschoten moest worden. Onder andere stond op de lijst: Hazen: 14, te schieten 16 November; bij warm weer 18 of 19 November;

Ree: 2 driejarige hinden te schieten 15 November, te ontweiden 20 November; bij koud weer iets eerder schieten, iets later ontweiden.

'Als ze dat allemaal moeten opeten,' zeide een koddebeier, 'dan mogen ze wel beginnen te vasten op zestien November, bij warm weer iets eerder.'

Naast de zorg voor den feestdisch op Jericho, moest Mathurin leiding geven aan de voorbereiding van het onthaal van de pachters, het buitenpersoneel van Jericho en de naaste buren van den Lagen Kamp. Persoonlijk zocht hij een varken en een vaars uit voor dit doel; ze werden in zijn tegenwoordigheid geslacht en uitgesneden, terwijl ook een kalf het leven moest laten om de ingrediënten te leveren voor de bouillons, de aspic-geleien en dergelijke, die Mathurin noodig meende te hebben. Hij zond Hannes in zijn vrije uren erop uit, om waar het maar mogelijk was, merg te krijgen, want merg, beweerde Mathurin, was in vele gevallen het merg waarom de verfijning van een smaak geweven moest worden. De benoodigde zwezerikken kwamen van verre, van de groote abattoirs in de steden.

De tweede helft van November was prachtig van weer, zonnig en helder: een waarachtige Allerheiligenzomer, zoodat het land rondom Jericho praalde in een getemperde pracht als in geen jaren was voorgekomen. De gasten reden uit, te paard, in wagens. Elken dag reed Cecily op Doeschka, alleen, of, wat vaker voorkwam, met het geheele gezelschap. Nu en dan vergezelde zij haar bruidegom op diens middagrit. Cecily op Doeschka en de Heer van Jericho op Aboe reden door de streek en namen de groeten der nieuwsgierige en toch welwillend verheugde menschen in ontvangst.

De baron zelve was stil in die dagen; vaak zat hij temidden van het gezelschap afgetrokken te kijken, bedachtzaam streelde hij zijn knevel, maar dan werden zijn oogen licht en diep van vreugde en geluk. ‘Ik wist niet,’ zeide hij tot den pastoor, ‘dat een mensch zooveel dagen achtereen zoo'n groot geluk kan dragen.’

‘Dat leert men in het ongeluk,’ antwoordde pastoor Smeets kort.

‘Ik was nooit ongelukkig,’ zeide de Heer van Jericho, ‘want eigenlijk wist ik altijd wel, dat het zoo komen zou. Nog een paar dagen en ik begin een ander leven. Het leven van verlangen en verwachting is voorbij, een nieuw leven van vervulling begint.’ Hij was geheel overtuigd, dat nu de kwade jaren werden uitgewischt, dat nu de jaren zouden komen als die wonderlijke nazomer daar op Jericho: stil, ingetogen, zonnig en kleurrijk; een beetje weemoedig misschien, maar dan ook vol van een diepen, onverstoorbaren vrede.

De Comines en d'Ouailles hielden elkander gaarne gezelschap. In de eerste plaats, omdat zij leden aan dezelfde kwaal: ze waren nogal rheumatisch aangelegd en konden het paardrijden met de rest van het gezelschap maar matig waardeeren. Ze zochten hun heil in wandelingen in de omgeving, en gewoonlijk eindigden die wandelingen dan achter een glas bier in den Barmhartigen Samaritaan. Hoewel beiden in Brussel woonden en in dezelfde kringen verkeerden, hadden ze elkander toch heel veel te vertellen: vooral anecdotes over legendarische schoonheden, vergeten vedettes van revue of operette; ze spraken over restaurants uit hun jeugd, en trachtten elkander te overtroeven met hun kennis van voortreffelijke eethuisjes. Ze waren doorloopend in de beste stemming, zóó zelfs, dat Geneviève langzamerhand weer begon te begrijpen hoe ze eenmaal op haren Victor verliefd had kunnen worden.

Maar op een dag, vijf dagen voor de bruiloft, ver-

schenen ze op de thee op Biestenraadt, en ze waren duidelijk in een slechte stemming. Ze keken somber, zeiden niets, en trachtten eerst Mallory en toen Lord Kenstone apart te nemen. Mallory had het veel te druk met zijn gastvrouw Ernestine, maar Kenstone luisterde met ernstige aandacht, en zijn overigens onaandoenlijk rozige gezicht betrok. ‘Hebben jullie zorgen,’ vroeg de Heer van Jericho, ‘misschien hebt ge uw statiepantalon vergeten, of was het erger, was het bier in den Samaritaan niet koud?’

De Engelschman miste, bij al zijn goede eigenschappen, het talent om te veinzen; terwijl hij bloosde als een jongen zeide hij: ‘Eh, nee, Louis, dat is de kwestie niet. Het is geen sprake van zorgen zie je, maar eh, wij drieën hadden een plannetje, een beslist aardig plannetje. Een verrassing voor Cecily en jou. Eh, verder kan ik natuurlijk niets uitlaten. Dus je excuseert onze geheimzinnigheid wel.’

Dien avond, na het diner op Jericho, namen de drie samenzweerders ook Mallory in het complot, en uit de wijze waarop deze reageerde kon men zien, dat het plannetje, zoo het al bestond, beslist niet zoo onschuldig en aardig was als Lord Kenstone wilde doen voorkomen Want Mallory antwoordde met groote heftigheid en krabde op de meest onbeschaamde wijze op zijn hoofd: een teeken, dat hij zijn vindingrijk brein inspande. Maar niemand nam notitie van deze houding, behalve freule Ernestine, die haar oogen niet afwendde van haar cavalier Mallory.

De volgende dag was zeer druk en bewogen. Vanaf het vroege ontbijt, waarbij Kenstone, d'Ouailles en de Comines zeer verstrooid waren en bijna schuldbewust keken, begonnen er vreemde dingen te gebeuren op Jericho. Vooreerst stonden de drie samenzweerders na het ontbijt bijna voortdurend in de hall bijeen, terwijl de Bentley van Lord Kenstone zonder chauffeur reeds wachtte vanaf half negen. En terwijl de Engelschman zijn tijd verlummelde,

deed hij zijn uiterste best om den Heer van Jericho, die naar de stad moest, het huis uit te krijgen. Tenslotte trachtte hij zijn zuster te suggereeren, dat deze bleek zag en moest gaan rusten. Toen Cecily zeide in de kleine spreekkamer brieven te willen gaan schrijven, was de Comines erg bezorgd dat ze daar te veel storing zou ondervinden, en hij raadde haar aan, boven in de bibliotheek of in haar zitkamer te gaan zitten.

'Jullie doen net als groote menschen tegen kinderen doen daags voor Kerstmis. Ik ben zoo nieuwsgierig geworden door jullie samenzweringen, dat ik in staat ben om boven aan de trap of zelfs aan het sleutelgat te gaan luisteren,' lachte Cecily.

De Heer van Jericho vond het gedrag van zijn gasten uiterst vreemd om niet te zeggen verdacht, want hij kon zich onmogelijk voorstellen, dat deze drie fantasielooze vrienden iets verzonnen zouden hebben ter opluistering der bruiloft, dat zooveel geheimzinnigheid verdiende. Maar hij wilde geen spelbreker zijn en maakte zich dus gereed naar de stad te rijden met zijn lichte wagentje met den hackney, om de familiejuweelen op te halen, die waren gerestaureerd en gereinigd ten behoeve van de nieuwe barones.

Maar terwijl hij alleen in de hall was, hoorde hij hoe er gebeld werd, en hoe Hannes de deur opende. Wie er gebeld had wist hij niet, maar het antwoord bevreemdde hem: 'Ik moest U dit maar geven,' zei Hannes, en toen hoorde de baron hoe een opgewonden stem in fransch met een zwaar italiaansch accent begon te fulmineeren, dat hij zich niet zoo maar liet afschepen, en dat Miss Hunter goed moest begrijpen, dat haar lot in zijn handen was. En toen ging de Heer van Jericho naar de deur en zag een oud grijs mannetje, met zware kringen onder de oogen, iets te opzichtig gekleed.

'Wat wenscht U van Miss Hunter?' vroeg hij.

'Het doet me genoegen een ouden vriend terug te zien. Misschien herkent U me niet meer. Ik ben Arthuro Pascalini,' zeide de vreemdeling.

‘Ik vroeg niet wie U bent, ik vroeg wat U verlangt van Miss Hunter.’ En tegelijk nam de Heer van Jericho het briefje, dat Hannes overhandigd had, uit de handen van Pascalini.

Het was geschreven door Kenstone, en de inhoud was even geheimzinnig als duidelijk: ‘Als je niet maakt dat je weg komt, dan zal ik je weg ranselen. Kenstone.’

Te laat griste Pascalini het briefje weer terug, en stopte het in zijn zak.

‘Ik vraag me af, waarom de goeie en zachtmoedige Kenstone je weg zou willen ranselen, als je met honorabele bedoelingen komt,’ zei de Heer van Jericho en keek Pascalini doordringend aan.

Op dat oogenblik ging de deur van de kleine spreekkamer open en Kenstone stapte in de hall. Zonder op de Hautetaille te letten vroeg hij aan Pascalini: ‘Heb je de boodschap begrepen?’

Maar voordat de schilder van repliek kon dienen, intervenieerde de gastheer: ‘Zou je me willen zeggen, Roderic, waarom je zoo scheutig bent met kastijdingen?’

Kenstone zag zijn zwager even nadenkend aan, pakte toen Pascalini bij zijn kraag en zei: ‘Kom mee’.

Hij sleurde den Italiaan mee naar het spreekkamertje, waar de Comines en d'Ouailles goede sigaren stukkauwden. De baron volgde.

Kenstone wierp Pascalini op een stoel, en begon te spreken: ‘Ik maak je mijn excuus, beste Louis, wanneer ik een beetje buiten mijn boekje ben gegaan. Maar mijn medegasten en ik dachten, dat we je wel eenig werk uit handen konden nemen. Je maakt tenslotte ook niet de stallen schoon.’ De beide andere samenzweerders knikten deftig.

‘Welnu,’ vervolgde de Earl, ‘je herinnert je natuurlijk nog wel wie Pascalini is. Een voortreffelijk schilder en een vaatdoek van een kerel. Hij is erger dan een vaatdoek. Hij is zulk een volmaakte schoft, dat hij, ondanks zijn kunnen, geen droog brood

meer kan verdienen. Chefholme heeft eens gezegd,' en daarbij keek Kenstone naar de Comines, 'dat hij een teef uit zijn kennel te goed achtte om geschilderd te worden door Arthuro Pascalini.' Even zweeg hij om adem te scheppen.

'Hij is geen gentleman,' interrumpeerde Victor d'Ouailles.

'Het is een smeerlap,' zei de Comines niet minder heftig.

'Accoord,' zei de Hautetaille, 'en verder?'

'Verder?' ging Kenstone voort, 'verder? Hij tracht nu in leven te blijven door chantage.'

'Ah, bon,' knikte de Heer van Jericho en zijn hoofd zakte een weinig voorover. 'Vandaar zijn bezoek aan Cecily!'

'Vandaar zijn bezoek aan Cecily,' zei Kenstone, 'vandaar zijn bezoek aan Jericho. Hij herinnerde zich, dat hij misschien twintig jaar geleden eens Cecily heeft geschilderd. Het is een goed portret, ik heb het op Kenstone. En daaruit construeert hij nu gronden voor afpersing.'

'En wat zijn die gronden precies?' vroeg de Heer van Jericho, terwijl hij zich tot Pascalini wendde. 'Miss Hunter heeft mij destijds de eer aangedaan, te beloven met mij te trouwen,' zei Pascalini, 'en ik ben bereid van mijn daarop gegronde rechten afstand te doen tegen een consideratie.'

'Heb je daar bewijzen van?' vroeg de baron.

'Hij heeft,' interrumpeerde Kenstone, 'een papiertje waaruit met eenige fantasie een bewijs te construeeren zou zijn. Dat bewijs zou echter voor geen redelijk mensch, en dus ook voor geen enkel hof stand houden, vandaar de inrichting, als ik het zoo noemen mag, van zijn chantagepoging. Hij wil jullie huwelijk stuiten als je niet betaalt. Hij rekent erop, dat je het ongewenschte uitstel wilt voorkomen. Vandaar ook, dat zijn eisch vrij laag is.'

'Hoe hoog is die?' vroeg de Heer van Jericho heesch.

'Hij was, let goed op, hij was vijfduizend gulden.

Na de bemoeienissen van deze drie heeren heb ik hem verhoogd tot tienduizend gulden. Contant, vandaag te voldoen,' zei Pascalini.

De vier mannen keken naar den ongelukkigen bruidegom. Hij was opeens oud geworden en keek een beetje droevig, nadenkend vóór zich.

'Natuurlijk zijn die trouwbeloften onzin,' zei hij eindelijk. 'Maar dit reptiel speculeert erop, dat we schandaal willen voorkomen. Waar heb je de bewijsstukken?' vroeg hij aan Pascalini.

'Die heb ik in bewaring gegeven aan den waard van den Barmhartigen Samaritaan. Hij weet niet wat het is, maar hij weet alleen, dat hij een brief moet posten, wanneer ik hem om twaalf uur vanmiddag niet anders heb geïnstrueerd.'

De drie samenzweerders keken elkander aan. Zij voelden dat hun moeilijkheden afgeloopen waren. Een weinig uitleg aan den goeden waard, en de bewijsstukken zouden in rook opgaan. Indien hij een geroutineerde chanteur was, dan was Pascalini toch nog vrij naief. Tot hun verwondering hoorden ze echter den baron zeggen: 'Ik zal betalen.'

'Maar Louis,' zeiden de samenzweerders als uit één mond.

'Ik zal betalen,' herhaalde de Hautetaille. 'Ik heb het juiste bedrag niet in contanten in huis, maar als ge even wacht, dan zal ik met U naar de stad rijden.' Hij glipte de deur uit en liet Pascalini met de drie samenzweerders alleen.

Op dat oogenblik echter hoorde men op de binnenplaats het sonore geluid van den Bentley die gestart werd en na eenige seconden in beweging kwam. Kenstone en de Comines repten zich naar het venster en ze zagen nog net hoe Cecily, zonder hoed of ander hoofddeksel, zonder mantel, in den Bentley wegreed, en aan het geluid van de auto kon men hooren, dat zij zoo snel mogelijk wou wegrijden.

Kenstone en de Comines keken elkander aan: 'Ze heeft geluisterd,' zei Kenstone, en de Comines draaide zich om en zei tot Pascalini, die onrustig de

spanning der beide mannen had aangezien: ‘Als ze domme dingen doet, dan haal ik je darmen uit je lijf, en laat ze je zelf opeten.’ Kenstone schudde zijn groote vuist voor de oogen van Pascalini en zei alleen maar: ‘Jij verdomde schurk.’

Hannes opende de deur van de spreekkamer, na aangeklopt te hebben, en zeide, dat de Heer van Jericho buiten meneer Pascalini verwachtte.

Pascalini sprong snel op, glipte Hannes voorbij, naar buiten. De drie anderen volgden; en toen ze op het bordes vóór de voordeur kwamen, zagen ze, hoe Hannes Pascalini een por in den rug gaf, zoodat deze een flink eind op de binnenplaats terecht kwam, en hoe Baptiste en de Heer van Jericho, elk aan één kant, met een sjambok den afperser begonnen te bewerken.

De rentmeester is al naar de herberg toe,’ schreeuwde de baron, en sloeg erop los.

‘Zoo doen ze hier met schoften,’ brulde Baptiste, en liet de zweep op Pascalini neersuizen. De staljongen kwam met een tuinslang uit het koetshuis en begon Pascalini nat te spuiten.

‘Dan trekt het beter door,’ zeide Baptiste, en hij zwaaide de zweep.

Pascalini, verbouwereerd, gillend van pijn, was als een blad in den wind bewogen. Hij werd door de zweepslagen her en der gedreven. Op een gegeven oogenblik kwam Baptiste iets dichterbij en riep, dat men met zulk een sjambok ook kon trekken. Hij sloeg den enormen slagriem om de beenen van Pascalini en trok: de Italiaan rolde ondersteboven, deed pogingen om op te staan, terwijl een hagel van slagen neerdaalde op zijn achterste.

‘Een mooi gezicht,’ zei Hannes wijs, ‘een heel mooi gezicht. Zoo moet het den mannen vergaan, die kwaad willen tegen den Heer of de engelsche dame.’

Intusschen werd het gekrijsch van Pascalini verstaanbaar. Hij wilde, zeide hij, een aanklacht indienen wegens mishandeling. ‘Er zijn geen getuigen,’ riep

de Comines. Maar op datzelfde oogenblik herinnerde Kenstone zich de vlucht van zijn zuster. ‘Louis, luister,’ riep hij, ‘Cecily is met den Bentley weggevlucht. Ze is weg.’

De Heer van Jericho liet zijn zweep zakken, en Pascalini verdubbelde zijn bedreigingen, hoewel Baptiste doorging met het goede werk.

De Heer van Jericho ging naar Pascalini toe, pakte dien vast bij zijn verfomfaaide das en schudde hem door elkaar: ‘Als Miss Hunter iets overkomt, dan zal ik je nek breken als een konijn.’ Hij haalde uit, en verkocht den afperser een muilpeer, die hem deed neertollen in de plassen van de binnenplaats.

‘Wat moeten we doen?’ vroeg Kenstone opgewonden.

‘We moeten...,’ d'Ouailles spande zijn hersens tot het uiterste in, ‘we moeten de politie vragen dien wagen aan te houden,’ bracht hij stotterend uit.

Voordat de anderen geantwoord hadden, liep Hannes al naar het koetshuis, en eenige oogenblikken later peddelde hij als een dolle de oprijlaan af, naar het naastbijzijnde telefoontoestel. De baron en Lord Kenstone kregen het rijtuigje met den hackney in het oog, en zonder een woord te zeggen, liepen ze er heen, klommen erin, en reden Hannes achterna. Pascalini was vergeten, en hij maakte dat hij, zoo gauw als hij kon, en zoo hard als zijn geteisterde lichaam toeliet, denzelfden weg insloeg.

‘Ik heb hem gezien,’ vertelde een stralende Cecily des avonds aan het diner. ‘Hij was een levende illustratie van het feit, dat de menschen aardwormen zijn, die rondkronkelen in een tranendal.

Ik was weer eens dwaas geweest. Ik had geluisterd naar wat er in de spreekkamer werd verhandeld, en toen ik hoorde, dat Louis betalen wilde, meende ik dat hij werkelijk geloofde aan wat Arthuro beweerde. En toen wilde ik weg, zoo snel en zoo ver als mogelijk was. Ik wilde, ja ik wilde ergens naar toe rijden, waar niemand me zou kunnen vinden, om alleen te zijn met deze schande.’

‘Daar was geen schande,’ merkte Ernestine op.

‘De schande kwam over mij,’ interrumpeerde de baron. ‘Dat Cecily meende, dat ik een fielt als Pascalini meer zou vertrouwen dan haar, dat was mijn groote schande. Maar ik zal mijn best doen ze uit te wisschen.’

Cecily keek hem ondeugend glimlachend aan. ‘Het was weer mijn domheid, Louis, en laat me nu even uitspreken, want mijn vlucht is de beste les geweest, die ik zou kunnen verzinnen. Ik stal dus den Bentley, startte, en reed zoo hard ik kon weg. Het had me niets kunnen schelen, wanneer ik mèt den wagen in de Maas gereden zou zijn, of wanneer ik tegen een boom terecht gekomen was, ik meende dat mijn paradijs was ingestort, want Jericho is mijn paradijs’, ‘Hear, hear,’ bromde Lord Kenstone.

‘Voordat ik het einde van de oprijlaan bereikt had, wees de snelheidsmeter al tachtig mijl. Ik zag den draai op mij toespringen, en wonder boven wonder ging ik zonder ongelukken op twee wielen door de bocht. Gelukkig had ik den draai genomen van het dorp af, want ik wilde uit den wagen halen wat erin zat. Ik wist heel goed, dat het gevaarlijk was om zoo hard te rijden, het kon me niets schelen, het gevaar was mijn eenige troost. Ik begon al kilometers te voren te denken aan die lastige bocht voor de brug; ik speelde, om het zoo uit te drukken, met het idee dat ik dien draai niet halen zou. Ik zag me al door de leuning vliegen en...’ Even zweeg ze en sloeg haar handen voor de oogen. Niemand sprak. Toen ging Cecily voort, en haar stem was heel klein. ‘Ik kwam zoover niet. Want opeens begon de auto te sputteren en te bokken en stond toen stil. Ik startte nog eens, en nog eens. Hij stond stil. En terwijl ik koortsachtig nadacht wat ik nu doen moest, kwam er over de brug de vurige wagen van Mallory, met Donald en Ernestine erin, beiden koel en onbewogen in de hooge vierkante kar. En voordat ik goed wist wat er gebeurde, zat ik met Ernestine achterin en luisterde naar een brillante redevoering van Donald. En toen

we de oprijlaan van Jericho indraaiden heb ik nog even pogingen gedaan om uit de auto te springen, maar Ernestine had me een arm gegeven en Ernestine weet wat ze wil.

Maar toen we Pascalini tegenkwamen in de oprijlaan, een toonbeeld van ellende en berouw, toen begreep ik opeens, wat Louis bedoeld had met betaling, en ik wist dat het goed was, dat Baptiste door de drukte vergeten had, benzine in den Bentley te gieten.'

'We zullen Baptiste dezen keer die nalatigheid maar vergeven,' zei de Heer van Jericho, 'maar het valt me van hem tegen.'

'Als je weer eens wilt vluchten, Cecily,' viel Mallory in, 'dan moet er voldoende benzine in de tank zijn, dat vind ik ook.'

'Ik vlucht niet meer,' zei Cecily, en haar hand zocht de hand van den Heer van Jericho.

'Laten we daarop maar drinken,' zei de pastoor.